

P. b. b.  
Verlagsort: 1030 Wien  
Plus.Zeitung 09Z038029P

# KULTURNÍ KLUB

INFORMAČNÍ ČASOPIS  
ČECHŮ A SLOVÁKŮ  
V RAKOUSKU



**9-10**

**září – říjen**

**2019**

**39. ročník**

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR  
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien**  
**Informace:** Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

**Pondělí 14. 10. v 19:30**

**Já, truchlivý Bůh** (Československo, 1969, 82 min., německé či anglické titulky)

Při příležitosti kulatého výročí spisovatele Milana Kundery.

Režie: Antonín Kachlík, předloha: Milan Kundera (povídka), scénář: Milan Kundera, Antonín Kachlík, kamera: Jan Němeček, hudba: Vladimír Sommer

Hrají: Miloš Kopecký, Pavel Landovský, Hana Prymusová-Lelitová, Jiřina Jirásková, Květoslava Houdlová, Ivana Mixová, Jarmila Gerlová, Pavla Maršálová, Zdeněk Kryžánek, Milivoj Uzelac st., Jiří Přichystal, Daniela Pokorná, Jana Karpašová, Ilona Jirotková, Boleslava Svobodová, Vladimír Klemens, Jindra Reháková, Vlastimil Maršíček ad.

Obsah: Pan Adolf, kterého neodolatelně představuje Miloš Kopecký, vzpomíná na trapný příběh s jednou směšnou láskou. Zaujala ho mladičká studentka operního zpěvu, ale neustále narážel na její nezájem blíže se seznámit. Začne proto splétat rafinovanou odvetu, do níž zapojí i svého řeckého kamaráda (Pavel Landovský), jehož vydává za slavného dirigenta. Jenže úmysly obou pánů se vyvinou zcela nečekaným směrem. Režisér Antonín Kachlík zdařile převedl jemnou ironii Kunderovy předlohy do filmové podoby, v níž září herecké výkony obou protagonistů, zvláště pak Landovského.

**Pondělí 11. 11. v 19:30**

**Uzly a pomeranče** (Česko / Německo / Slovensko, 2019, 92 min., německé či anglické titulky)

Režie: Ivan Pokorný, scénář: Iva Procházková, kamera: Jürgen Rehberg, hudba: Jiří Hájek

HHrají: Tomáš Dalecký, Emilie Neumeister, Stanislav Majer, Ewa Farna, Leoš Noha, Steffen Groth, Eva Sakalová, Anton Petzold, Luboš Kostelný, Petra Bučková, Elizaveta Maximová, Lenka Loubalová, Dietmar Voigt

Obsah: Láska k dívce vonící po pomerančích, složitý vztah k otci, síla a něha věnovaná malé sestře a stádo koní. To je příběh o šťastném i bolestném dospívání v odloučenosti a kráse Lužických hor. Koně tu nejsou drahé exempláře dostihových stájí, ale bytosti, o které je třeba pečovat a mít je rád. Jenže ani to nestačí...

Změna programu vyhrazena.

Srdečně vás pozýváme na

**Literární večer**

PROGRAM:

**Nové univerzity v Československu**

**Výročí založení Komenského univerzity  
v Bratislavě a Masarykovy univerzity v Brně**

**Literární život v čase deviatok:**

Začiatky žurnalizmu na Slovensku a v Čechách  
Jozef Dobrovský a jeho význam pre Slovensko  
Symbolizmus v slovenskej a českej literatúre  
Vývoj detskej literatúry v 20. a 21. storočí

Programom Vás budú sprevádzať Marie Brandeis (CZ),  
Andrea Ozábalová (SK) a Daniela Makový Nedas (SK).

Kedy: **25. september 2019 v 18:30**

Kde: **Slovenský inštitút**

**Wipplingerstrasse 24-26  
1010 Wien**

Európsky deň jazykov je dlhodobým projektom  
Rady Európy a Európskej únie, ktorý sa každoročne  
koná 26. septembra a jeho tradícia siaha do roku  
2001, kedy sa do akcie zapojilo celosvetovo 45 krajín.

Kulturný klub Čechov a Slovákov v Rakúsku  
je jednou z organizácií, ktoré sa zapájajú  
do tvorenia individuálnych podujatí  
v rámci projektu.

V spolupráci so Slovenským inštitútom vo Viedni.

Srdečně Vás zveme na  
cyklus koncertů staré hudby

**ČESKÁ HUDEBNÍ VÍDEŇ 2019**

**Ensemble Versus & Capella Ornamentata**

19. října 2019 v 17:00

kostel Panny Marie Am Gestade

**Gontrassek**

18. listopadu 2019 v 19:30

slavnostní sál magistrátu Wien 3

**Hof-Musici**

21. listopadu 2019 v 19:30, Karlskirche

Bližší informace na s. 4.

Srdečně Vás zveme na

**Adventní koncert Pěveckého sboru  
a Orchestru Gymnázia Jiřího z Poděbrad**

Sbormistr a dirigent:  
**dr. Jaroslava Dunovská**

Kdy:

**1. 12. 2019 v 15:00**

Kde:

**Kostel sv. Karla / Karlskirche  
Karlsplatz, 1040 Wien**

Vstup dobrovolný





Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

při archivování klubových dokumentů se mi dostal do ruky článek ze září 1992, který mě inspiroval, protože jeho obsah je aktuální i dnes. Mimo jiné tam stojí, že Klub podle některých názorů svůj úkol integrovat Čechy a Slováky, kteří v Rakousku žijí, již ztratil. Tomu by nasvědčovalo, že zájem o některé jím pořádané akce se zmenšil. Podle jiného názoru je pokles zájmu důsledkem toho, že se akce Klubu staly nepravidelné a že si jeho členové „odvykli“ na ně chodit. A rovněž připomínka, že spolek nemá vlastní místnosti, že některé spolky obnovily činnost a přibýly spolky nebo společenství nové. Kde je pravda? Potřebuje dnešní společnost vůbec ještě spolky? – Jde také o náš časopis, v příštím roce oslavíme jeho čtyřicáté narozeniny. V minulých letech jeho náklad stále stoupal – především díky těm, kteří do Rakouska nově

přicházeli a Klub byl pro ně zdrojem informací. Nyní však náklad stagnuje, ačkoliv v Rakousku má Klub víc než dostatečnou základnu potenciálních čtenářů. Jenže jak se k nim dostat? Jenom tak se totiž alespoň částečně může „vyplatit“ úsilí vynakládané na jeho vydávání. K tomu ještě přichází i dnešní technická doba a její nabídky, kdy mnozí čtenáři využívají jen internetové zprávy a různé mediální sítě. To je ovšem problém všech tištěných médií.

Ale není to jen otázka čtenářů, ale i spolupracovníků, kterých je třeba, aby bylo možné zvýšit obsahovou kvalitu v době, kdy vedle tištěných periodik jsou k dispozici také internetové zdroje, dostupné v kratších intervalech. O citelném krácení dotací jsme Vás již informovali, a proto jsme také po dlouhých letech změnili tiskárnu na finančně výhodnější, a tak si můžeme dovolit tisknout opět barevnou obálku. V každém případě je nutné posílit vedení a redakci Klubu. Někteří z členů „slouží“ již dvacet let a mezitím přišli nebo se narodili příslušníci nové generace. Na nich nyní záleží, zda a v jaké podobě bude Kulturní klub dál existovat. Ukáže se, zda tito lidé stále ještě národně cítí a zda jsou ochotni pro to něco nezištně udělat, jak o tom uvažoval v září 1992 i zakladatel Klubu Přemysl Janýr. Proto Vás všechny, kteří odeberáte Klub, jste nebo jste byli návštěvníky klubových akcí, mluvíte česky nebo slovensky, včetně těch, kteří do Rakouska přišli nebo se zde již narodili a kteří smysl života nevidí jen ve vlastnictví luxusních předmětů, exkluzivních dovolených atd., zveme k diskusi na toto téma. Napište nám, pošlete email nebo zatelefonujte, jakým směrem bychom měli dále pokračovat, co by se podle Vás mohlo změnit nebo vylepšit. Prosim, podělte se s námi o své nápady, vždyť jde o další budoucnost Kulturního klubu.

Klubová pravidelná promítání v kinosálu Českého velvyslanectví pokračují v říjnu snímkem **Já, truchlivý Bůh**, natočeným podle jeho stejnojmenné literární předlohy Milana Kundery v režii Antonína Kachlíka. Na listopad jsme připravili snímek **Uzly a pomeranče** režiséra Ivana Pokorného podle scénáře Ivy Procházkové. Dále Vás srdečně zveme 25. září v 18:30 do Slovenského inštitútu na klubový **Literární večer v rámci Evropského dne jazyků**. Programem Vás budou provázet Marie Brandeis, Andrea Ozábalová a Daniela Makový Nedas.

Ve spolupráci s pražskou Nadací pro dějiny kultury ve střední Evropě pořádáme v říjnu a listopadu cyklus koncertů staré hudby **Česká hudební Vídeň 2019**: 19. října v 17:00 uvedou v chrámu Panny Marie am Gestade soubory Ensemble Versus a Capella Ornamentata mši »Super undique flammatis« Jacoba Handla Galla (1580), 18. listopadu v 19:30 se ve slavnostním sále magistrátu ve třetím vídeňském okrese představí vokální soubor Contrassek a 21. listopadu v 19:30 provede v Karlskirche soubor Hof-Musici oratorium Antonia Draghiho »Santa Cecilia« (1680). Na závěr koncertu oslaví Kulturní klub 45 let svého trvání.

Příjemné posezení nad stránkami časopisu Kulturní klub Vám přeje redakce a ing. Helena Baslerová

## Obsah

Klub připravuje .....	2, 4
Editorial – Obsah – Impressum .....	3
Kalendář: září – prosinec .....	4
Církevní kalendář .....	12
Kultura .....	13
Události a zajímavosti .....	42
Ekonomika .....	58
Správy zo Slovenska .....	75
Sokol & sport .....	80
Z české a slovenské Vídně a okolí .....	86
Oznámení .....	93
Informace & Inzerce .....	100

### KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Quatro print, a. s., Heršpická 6 (Moravská typografie), Brno

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Verlagsort: 1030 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha &

Quatro print, a. s., Brno, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung und durch MZV ČR

Dotácia: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Redakce: Mohsgasse 30/9, 1030 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: [info@kulturklub.at](mailto:info@kulturklub.at), [www.kulturklub.at](http://www.kulturklub.at)

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, DI Gabriela Jakelic, Anna Křivanová

Technická redakce: Ing. Kurt Mattola, Mag. Richard Basler

Redakční kruh: Jan Brabenec, doc. dr. Martin Franc, Eva Kalinová, Michaela Kováčiková, dr. Marta Marková, Mag. Daniela Makový Nedas, Mag. Andrea Ozábalová, dr. Kweta Ozábalová, P. dr. Jiří Šindelář CSsR, DI Tomislav Vašíček, doc. JUDr. Marián Velický, CSc., ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Mag. Richard Basler, Kurt Mattola, Mag. Eva Zemanová

Distribuce: Quatro print, a. s., Heršpická 6 (Moravská typografie), Brno

## ČESKÁ HUDEBNÍ VÍDEŇ 2019

(Cyklus koncertů staré hudby pořádaný Kulturním klubem a Nadací pro dějiny kultury ve střední Evropě s podporou Ministerstva kultury ČR pod záštitou velvyslankyně ČR v Rakousku J. E. JUDr. Ivany Červenkové)

**Ensemble Versus & Capella Ornamentata**

**Jacobus HANDL GALLUS: *Missa Super undique flammatis* (1580) a další mistři staré hudby**

**19. října 2019 v 17:00, kostel Panny Marie Am Gestade**

Když byl v roce 1579 zvolen olomouckým biskupem **Stanislav Pavlovský** († 1598), dostala rudolfínská Morava do svého čela skutečného knížete a načas se přinejmenším uklidnila situace na olomouckém biskupském stolci. „Řekl Bůh, budiž mír“, jak se zpívá v oslavném motetu **Jacoba Handla Galla** (ca. 1550-1591) *Undique flammatis*, které k této příležitosti vzniklo a je dnes prvním známým Handlovým tiskem. Neobvyklou sedmihlasou sazbu Handl zachoval i ve stejnojmenné mši, v níž jsou jednotlivé hudební motivy moteta rozpracovány.

Mše *Super Undique flammatis* vyšla v rámci prvního Handlova hudebního tisku (*Selectiores quaedam missae*, Praha 1580). Tehdejší kapelník olomouckého biskupa použil v pěti částech mešního ordinaria pasáže (začátek moteta se tak stal začátkem téměř všech částí mše) i motivy původní skladby. Radostné zvolání „Budiž mír“ použil například v části Credo u textu „A stal se člověkem“, závěrečnou polyfonní pasáž „Prchni ohni“ pro text „Sestoupil z nebe“ a především pro závěr každé části (Amen). Kromě chorálních zpěvů z kodexu kostela sv. Jakuba v Brně (1493) program doplňují díla Alessandra Orolgia († 1633) a Nicolause Zangia (z. 1617), skladatelů a instrumentalistů spojených s pražským dvorem císaře Rudolfa II.

Spojení komorního sboru, který se dlouhodobě věnuje repertoáru 16. a raného 17. století, a renomovaného profesionálního ansámblu renesančních dechových nástrojů s doprovodem continua (varhanní pozitiv, loutna) dává znít málo známým skladbám přelomu 16. a 17. století v nebyvalé pestrosti, různosti kombinací hlasů a nástrojů. Společné projekty se tak vracejí k původní praxi vzájemné zastupitelnosti jednotlivých melodických linek. Cinky, trombóny a dulcián hrají z partů jednotlivých zpěváků, v jiných skladbách naopak obsazují hlasy zcela samostatně. Vícesborová tvorba, kvetoucí tehdy jak v Benátkách, tak také ve střední Evropě, s touto proměnlivostí počítá a přímo k ní vybízí.

**ENSEMBLE VERSUS** (komorní sbor pro duchovní hudbu, Brno), vedoucí **Vladimír Mañas**

Ensemble Versus vznikl v roce 2003 jako komorní sbor studentů Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, od roku 2009 je součástí brněnského sdružení hudebníků Ensemble Opera Diversa. Sbor založil a vede Vladimír Mañas. Repertoár sboru je soustředěn na duchovní hudbu 16., 20. a 21. století. V tematických programech duchovní hudby 16. a 17. století vystupuje častěji s ansámblem dechových nástrojů Capella Ornamentata. V roce 2017 ve spolupráci právě s tímto souborem vydal své první CD, věnované dílu pozdně renesančního skladatele Nicolause Zangia.

Kromě vlastních vystoupení se soubor podílel na větších, vokálně-instrumentálních projektech: provedení *Requiem* W. A. Mozarta a A. Salieriho (dir. Andreas Kröper) s orchestrem Concertino notturno Praha a sólisty v rámci Smetanovských dnů Plzeň v únoru 2009, tehdy v počtu dvanácti zpěváků. Spolu s orchestrem Ensemble Opera Diversa (EOD), sborem Vox luvenalis a sólisty (dir. Jan Ocetek) provedl v premiéře *Stabat Mater* Ondřeje Kyase. Pod vedením Andree Kröpera se v září 2010 podílel s orchestrem EOD na novodobé premiéře *Gratulační kantáty* Antonia Salieriho v Náměšti nad Oslavou. V červnu 2012 se podílel společně s orchestrem EOD na premiéře kantáty *Duše pout* Emilie Hany Škarkové a *Magnificat*

Ondřeje Kyase, a to pod taktovkou Tomáše Krejčího. Na dalším chrámovém koncertě v říjnu 2014 za řízení Gabriely Tardonové premiérově uvedl *Chrámový koncert* Petera Grahama a *Te Deum laudamus* Ondřeje Kyase. V roce 2018 vystoupil sbor poprvé se souborem historických nástrojů Musica figuralis (dir. Marek Čermák), s nímž v novodobé premiéře uvedl řadu skladeb druhé poloviny 18. století. Sbor dosud vystoupil na festivalech Musica Figuralis (Želiv), Terra nobilis (Mikulov, Valtice), Podzimní festival duchovní hudby Olomouc, Hudební festival Znojmo a dalších.

**CAPELLA ORNAMENTATA** (soubor starých nástrojů pro interpretaci hudby 16. a 17. století), umělecký vedoucí **Richard Šeda**

(Richard Šeda, Vlastimil Kovář – cinky; Pavel Novotný, Ondřej Sokol – trombóny; Michaela Bieglerová – dulcián; Miloslav Študent – theorba; Martin Jakubíček j. h. – varhanní pozitiv)

Hlavním posláním souboru Capella Ornamentata je autentická interpretace převážně duchovní hudby 16. a 17. století a prezentace v České republice zatím méně známých dechových nástrojů jako je cink, barokní pozoun, dulcián a dalších. Jeho členové působí v renomovaných českých i zahraničních souborech staré hudby. Má na svém kontě řadu prestižních vystoupení v České republice i v zahraničí a do svých projektů zve zahraniční hudebníky. V letech 2010 a 2016 se Capella Ornamentata prezentovala v programu České televize v pořadu *Terra musica*.

**Richard ŠEDA** absolvoval obor hra na trubku na Konzervatoři v Českých Budějovicích ve třídě Jiřího Pelikána. Již během tohoto studia se zajímal o tzv. historicky poučenou interpretaci staré hudby. V roce 2005 zahájil své soukromé studium hry na cink na několika interpretačních kurzech v Praze a ve Francii u francouzské cinknistky Judith Pacquier. Z jeho působení v mnoha zahraničních souborech staré hudby jmenujme například Capella Sagittaria Dresden, Concerto Copenhagen, Marini Consort Innsbruck, L'Arpa Festante München, Wiener Hofburgkapelle, Clemencic Consort Wien. V České republice pravidelně spolupracuje se soubory Cappella Mariana, Collegium Marianum, Ensemble Inégal, Collegium 1704 a další. V roce 2007 založil vlastní soubor Capella Ornamentata se zaměřením na hudbu 16. a 17. století. V roce 2016 vydalo Karmelitánské nakladatelství jejich první CD „Da pacem Domine“ v mezinárodním obsazení a mapující hudbu předbřlohorských Čech. Nedílnou součástí hudebního života Richarda Šedy je i jeho rodné město Dačice. Richard Šeda vyučuje mj. v Základní umělecké škole v Dačicích hru na zobcové flétny a trubku. Je spoluzakladatelem a hudebním dramaturgem regionálního barokního festivalu barokních umění Dačické barokní dny. Věnuje se také hudební badatelské činnosti a spartaci starých tisků.

**Vladimír MAÑAS** pochází z Ostravy, na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity absolvoval obory historie a muzikologie a působí jako odborný asistent na tamním Ústavu hudební vědy. Jako sbormistr sbíral už od roku 1996 zkušenosti u profesorů Pivovarského a Máta, v Belgii pak absolvoval též několik speciálních kurzů věnovaných hudbě středověku a renesance. Od roku 2009 působí jako dramaturg Ensemble Opera Diversa, jehož součástí je i komorní sbor Versus; v roce 2015 také dočasně převzal umělecké vedení celého souboru. Od roku 2012 se podílí na dramaturgii Velikonočního festivalu duchovní hudby v Brně.

**VÝSTAVY, FESTIVALY, KURZY**

**do 27. 09. Júlia a Igor PIAČKOVCI: *Parade-Parallele-Paradies***

Slovenský inštitút vo Viedni

**bis 29. 09. *Erdfarbenklänge. Heimat/en in Europa*** (Eine künstlerische Spurensuche mit Prof. Irena Ráček)

Römerhalle, Museum Schlosspark, Dessauerstraße 49, 55545 Bad Kreuznach

**bis 06. 10. *Vienna Biennale for Change 2019: Schöne neue Werte. Unsere Digitale Welt gestalten***

Die Veranstalter der Vienna Biennale – MAK, Universität für angewandte Kunst Wien, Kunsthalle Wien, Architekturzentrum Wien und Wirtschaftsagentur Wien, sowie Slovak Design Center als Associate Partner und AIT Austrian Institute of Technology als außeruniversitärer Forschungspartner – erforschen an mehreren Standorten sinnstiftende und konkret anwendbare Werte für die Digitale Moderne. Die Ausstellung positioniert das Design als Motor eines zukunftsfähigen Wandels. Objekte der MAK-Sammlung werden anhand vielschichtiger Perspektiven an den Schnittstellen zwischen Alltag, Gesellschaft, Digitalisierung und Klimawandel verortet.

Bei der Ausstellung ist die slowakische Belegschaft stark vertreten: Crafting Plastics! Studio (Vlasta Kubušová, Miroslav Král), Umelohmotné-Slovakia (Šimon Horna, Lukáš Adámek), Tomáš Libertíny, Tomáš Král und Silvia Sukopová. Einige der KünstlerInnen, z.B. Vlasta Kubušová, Tomáš Libertíny und Tomáš Král, gehören zu den internationalen Designspitzen und sind momentan im Ausland aktiv.

Tomáš LIBERTÍNÝ präsentiert sich im MAK mit dem Werk *The Honeycomb Vase made by Bees*, durch das er weltberühmt geworden ist. Sein Werk wurde aus Bienenwaben gebaut. Libertíny hat ein Drahtgestell erstellt, den Rest haben tausende Bienen dazu beigetragen. Ein absolutes Must-See! Seine Werke sind in weltweiten Sammlungen der renommierten Galerien und Museen vertreten, z. B. MoMA in New York; Museum Boijmans Van Beuningen; Cincinnati Art Museum; MUDAC, Lausanne.

Vlasta KUBUŠOVÁ arbeitet seit einigen Jahren mit dem Craftic Plastics! Studio und den ForscherInnen der Technischen Universität Bratislava an einer Lösung für das akute Plastikmüllproblem. Herausgekommen ist zwar kein verpackungsfreies Leben, dafür aber Bioplastik Nuatan, welcher auf Maisstärke basiert. Kubušová nutzte das Material bereits für erste Designerprodukte, darunter Brillen. Es wurde zudem eine Zulassung für den Gebrauch mit Lebensmitteln beantragt, zum Beispiel als Verpackungsmaterial. Tüten, Strohhalme, Wasserflaschen und Einwegbesteck könnten so durch Alternativen aus Nuatan ersetzt werden. Kubušová lebt in Berlin und Bratislava.

Tomáš KRÁL eröffnete 2008 sein Produktdesignstudio in Lausanne, wo er Beleuchtungselemente, Möbel und Accessoires aus Materialien wie Glas, Kork und Keramik entwirft. Um neue kreative Prozesse in Gang setzen zu können, experimentiert Kral gerne mit Handwerkskunst und -wissen. Seine Designs für internationale Hersteller wurden mit zahlreichen Preisen ausgezeichnet und sind in Ausstellungen auf der ganzen Welt zu sehen.

Die Neugestaltung des MAK DESIGN LABs wird mit finanzieller Unterstützung des EU-Programms Interreg V-A Slowakei-Österreich (Projekt „Design & Innovation“) realisiert.

MAK-Ausstellungshalle, MAK, Stubenring 5, 1010 Wien  
Öffnungszeiten: Di 10:00-22:00 Uhr, Mi – So 10:00-18:00  
www.mak.at

Infos zu den einzelnen Ausstellungen und Veranstaltungen: [viennabiennale.org](http://viennabiennale.org)

**10. 10 – 01. 11. Die Kunstgewerbeschule in Bratislava (1928-1939) – ein Labor der Moderne zwischen Berlin und Wien** (Anlässlich 100 Jahre Bauhaus & 90 Jahre Kunstgewerbeschule – ŠUR)

**09. 10. 18:30 Vernissage**

Anlässlich des 10. Jubiläums der Gründung der Tschechoslowakei wurde 1928 in Bratislava die erste Kunstgewerbeschule der Slowakei gegründet. Obwohl mit einer wesentlichen Zeitversetzung und bis zu ihrer Schließung fast ausschließlich in Form von Abendkursen, bildete sie sich schnell zu einer der bedeutendsten Schulen für Architektur, Design und Kunst im 20. Jahrhundert in Europa heraus. Das Ziel der Schule war, moderne GestalterInnen für Handwerk, Industrie und Werbung auszubilden und damit den Aufbau des Landes zu fördern. Grundlegend waren auch hier die Arbeit in Werkstätten, gute Materialkenntnis, Beharrung auf Modernität und Praxisbezug. Auch aus diesem Grund wurde sie schon sehr früh mit dem deutschen Bauhaus verglichen. Im Gegensatz zu der bekanntesten deutschen Kunstschule wurden in Bratislava jedoch von Anfang an auch Kinderkurse angeboten. Das verband sie eher mit der Wiener Kunstgewerbeschule und den berühmten Kinderklassen von Franz CIZEK. Eine absolute Besonderheit der Bratislavaer Kunstgewerbeschule war dagegen die Gründung der ersten Filmabteilung in Zentraleuropa. Trotzdem geriet diese einzigartige Schule fast ganz in Vergessenheit und wird erst in den letzten Jahren als ein wichtiges Thema der modernen slowakischen Geschichte wiederentdeckt.

Kuratorin: Klára PREŠNAJDEROVÁ, Slowakisches Designmuseum Bratislava

SAVE THE DATE: Kuratorinnenführung durch die Ausstellung: 23. 10., 18:30 Uhr

Slowakisches Institut in Wien in Zusammenarbeit mit dem Slowakischen Designmuseum in Bratislava.

**bis 20. 10. Arik BRAUER: *Alle meine Künste***

Jüdisches Museum, Dorotheergasse 11, 1010 Wien

So – Fr 10:00-18:00

**do 03. 11. *Velký Habsburk císař Maxmilián I.***

Mimořádná výstava v Slavnostním sále Rakouské národní knihovny představuje Maxmiliána I. na pozadí jeho vlastních děl a nových objevů a vymožeností na přelomu středověku a novověku. Výstava ukazuje více než 90 cenných objektů z fondu Rakouské národní knihovny.

Österreichische Nationalbibliothek, Josefsplatz 1, 1010 Wien, [www.onb.ac.at](http://www.onb.ac.at)

**06.-10. 11. BUCHMESSE WIEN 19**

Die BuchWien ist eine internationale Buchmesse, kombiniert mit einer Lesefestwoche. Sie präsentiert österreichische sowie internationale AutorInnen und ihre Bestseller. Im Rahmen der *Donau Lounge* ist auch der slowakische Autor Balla mit seinem Roman *Im Namen des Vaters* (Wieser Verlag, 2019) vertreten.

BALLA wird aufgrund seiner Vorliebe für groteske und absurde Alltagssituationen oft als der „slowakische Kafka“ bezeichnet.



SI in Zusammenarbeit mit dem Literaturinformationszentrum in Bratislava.

Buchmesse, Messe Wien, Halle D, U-Bahn-Station Krieau  
Mehr Informationen unter [www.buchwien.at](http://www.buchwien.at).

**07. 11. – 06. 12. Lea Fekete in Zeit, Fläche, Raum und Zusammenhängen. Textilbilder, Schmuckstücke und Bekleidungsdesign**

**6. 11. 18:30 Vernissage**

Lea Fekete gehört zu einer kleinen Gruppe an KünstlerInnen, die in den 80ern das Bekleidungsdesign in der Slowakei etabliert haben. Sie ist zudem eine der wenigen, die bereits seit 30 Jahren ihr charakteristisches Autorinnenkonzept konsistent weiterentwickelt. Heutzutage ist sie eine ausdrucksstarke Persönlichkeit in der Modebranche und des Bekleidungsdesigns mit dem Status einer kreativen Modemarke. Bei der Ausstellung stellt die Autorin ihren neuen Schwerpunkt, abstrakte Textilbilder vor, die mit Schmuckstücken des Bekleidungsdesigns ergänzt werden. Das gemeinsame Motto der Schau ist „tranquility“, Ruhe und Gelassenheit als Manifest und Antwort auf die momentane unruhige und gierige Welt.

Lea FEKETE widmet sich seit mehr als zehn Jahren der Anfertigung von Textilwerken, die ihre außergewöhnliche Handschrift tragen. Ihre Werke wurden in zahlreichen Einzel- und Kollektivausstellungen gezeigt. 2011 wurde sie von der Kulturassoziation Lybra in Rom für ihre innovative Technik, Kreativität und Zeitlosigkeit ausgezeichnet. In den Jahren 2006-2012 war sie Mitgründerin und Präsidentin der Textiltriennale. Seit den 90er Jahren ist sie auch als Kostümbildnerin in Film und Theater tätig.

Kuratorin: Mgr. Xénia LETTRICHOVÁ

Slowakisches Institut in Wien

**do 10. 11. Marie FILIPPOVOVÁ: Kontinuum**

První výstava významné brněnské grafičky Marie Filippovové ve Vídni. Jedinečná prostorová instalace ve městě, se kterým umělkyni pojí rodinné kořeny. Celé dosavadní dílo Marie Filippovové obohatilo české výtvarné umění v oblasti volné i užité grafiky, kresby, knižní ilustrace, kaligrafie, typografie a plakátu. V poslední době se autorka soustřeďuje na vytváření lavírovaných kreseb barevnou tuší a také instalací, z nichž vystavila např. *Dopad vodopádu* (2002) či *Stélu* (2006). Význam a kvalita její práce vysoce překračuje lokální měřítko a nalézá odezvu i v mezinárodním měřítku.

Akce se koná pod záštitou města Brna.

České centrum ve Vídni

**do 10. 11. Dolnorakouská zemská výstava 2019: Welt in Bewegung! Stadt. Geschichte. Mobilität**

Téma letošního roku Welt in Bewegung! Stadt. Geschichte. Mobilität (Svět v pohybu! Město. Historie. Mobilita) ovládlo Wiener Neustadt i celý region a do pohybu uvede celé Dolní Rakousko. Těžiště této výstavy tvoří dvě výstavní místa: kasematy původního městského opevnění a bývalý klášter St. Peter an der Sperr. Multimediální inscenace provázají návštěvníky cestou časem od minulosti až po přítomnost, připomínají dobu, kdy Wiener Neustadt bylo císařskou rezidencí, až po současný industriální charakter města.

Otevřeno denně 9:00-18:00.

[www.noelandesausstellung.at/](http://www.noelandesausstellung.at/)

**bis 22. 11. Im Fokus – Slowakei: Alojz Drahoš, Stanislav Harangozó, Anabela Sládek und StudentInnen**

Die herbstliche Reihe „Im Fokus“ unterstreicht den künstlerischen Austausch zwischen Österreich und jenen Ländern, in denen das ipcenter Bildungsprojekte anbietet und umsetzt. In Zusammenarbeit mit der Österreichisch-Slowakischen Gesellschaft werden dieses Jahr Werke der Künstler und Pädagogen der Pädagogischen Fakultät der Komenský Universität in Bratislava gemeinsam mit ihren StudentInnen ausgestellt.

Alojz DRAHOŠ war mehrere Jahre als Pädagoge tätig. Seine Werke sind Teil von privaten und öffentlichen Sammlungen in der Slowakei sowie im Ausland. Er stellt diese entweder als Einzelperson oder in Zusammenarbeit mit anderen KünstlerInnen aus und nahm erfolgreich an mehreren Medaillenausstellungen teil.

Stanislav HARANGOZÓ realisierte eine Menge an monumentalen Kunstwerken in der Architektur. Seine Werke sind in privaten und öffentlichen Galeriesammlungen in der Slowakei und im Ausland vertreten. Er ist mehrfacher Preisträger und zugleich sein ganzes Leben ist mit der pädagogischen Tätigkeit eng verbunden.

Anabela SLÁDEK studierte an der Akademie der Künste in Banská Bystrica und an der Akademie der Künste im polnischen Breslau. Sie arbeitet mit neuen Medien, der Photographie, dem digitalen Druck, Animationen und schafft site-specific Installationen in Form von Projektionen auf Objekte.

Die Ausstellung wird von der Österreichisch-Slowakischen Gesellschaft veranstaltet.

ipcenter / ip.forum – U4 Center, Stiege B, 2. Obergeschoß,  
Schönbrunner Straße 218-220, 1120 Wien

**bis 19. 01. 2020 Johanna KANDL: Material. Womit gemalt wird und warum**

Die international anerkannte Künstlerin Johanna Kandl (AT) widmet sich in ihrer großen Ausstellung im Belvedere dem Thema der Malmaterialien. Ohne Pigmente aus den Mineralien wären viele Farben, die wir bei Kunstwerken in Galerien und Museen bewundern, nicht möglich. Gerade die Tatsache, dass die Slowakei über ein großes Reichum an Bodenschätzen verfügt, war dies für die Künstlerin der Anstoß zur intensiven Auseinandersetzung mit dem Thema Bergbau. Neben vielen Archivmaterialien aus Museum in Kremnica und einer umfangreichen Mineraliensammlung von Doc. Stanislav Jelen (UMB, Banská Bystrica) werden auch passende Kunstwerke zu Minenarbeiten und Kupferbearbeitung von Gejza Angyal (SK) und Dominik Skutezky (SK) präsentiert. Zum ersten Mal sind auch zeitgenössische slowakische Maler im Belvedere vertreten und zwar Marek Ormandík (SK) und David Javorský (SK). Ihre Selbstporträts werden neben einer prominenten Nachbarschaft von wichtigsten Namen der Kunstgeschichte beim Eingang in die Orangerie, für die künstlerische Atmosphäre sorgen. Beide verbindet zusätzlich mit den wichtigsten Städten des Bergbaus in der Slowakei auch ihre Herkunft. Javorský kommt aus Banská Bystrica, dem Zentrum für Kupferhandel im mittelalterlichen und neuzeitlichen Europa, Ormandík kommt aus Kremnica, der Goldstadt schlechthin, mit der am längsten tätigen Münzprägestätte überhaupt.

Mehr Informationen unter [www.beldere.at](http://www.beldere.at).

Orangerie, Unteres Belvedere, Rennweg 6, 1030 Wien

**do 26. 01. 2020 Mozart: Reisender in Europa**

Mozarthaus Vienna, Domgasse 5, 1010 Wien

**do 10. 02. 2020 *Alles tanzt. Kosmos Wiener Tanzmoderne***

Výstava představuje evropský moderní, výrazový tanec třicátých let a jeho protagonistky, významné tanečnice a choreografky – Grete Wiesenthal, Gertrud Bodenwieser a Rosalii Chladek.

Rosalía Chladek (21. 5. 1905, Brno – 3. 7. 1995, Vídeň) byla tanečnice, taneční pedagožka a choreografka. V letech 1924-1928, 1932, 1935-1936 a 1942-1943 byla členkou brněnského Německého divadla.

Theatermuseum, Wien 1010, Lobkowitzplatz 2

**ALBERTINA**

[www.albertina.at](http://www.albertina.at)

**od 20. 09. Albrecht DÜRER**

**od 27. 09. Arnulf RAINER. Eine Hommage**

**od 11. 10. A Passion for Drawing. Die Sammlung Guerlain aus dem Centre Pompidou**

**do 01. 12. Maria LASSNIG: Ways of Being**

**KUNSTHISTORISCHES MUSEUM**

10:00-18:00, Do 10:00-21:00

Maria-Theresien-Platz, 1010 Wien

[www.khm.at](http://www.khm.at)

**do 06. 10. Maurizio CATTELAN**

**od 15. 10. CARAVAGGIO & BERNINI** (Das Barockspektakel voll Dramatik und Leidenschaft)

**do 13. 10. Zuhanden Ihrer Majestät** (Medaillen Maria Theresias)

**do 20. 10. Jan VAN EYCK**

**do 20. 10. Grey Time – Bruchteile aus dem Museum** (Eine künstlerische Auseinandersetzung von Jeremias Altmann und Andreas Tanzer)

**MUZEUM LEOPOLD**

[www.leopoldmuseum.org](http://www.leopoldmuseum.org)

**od 27. 09. Richard GERSTL: Inspiration – Vermächtnis**

**do 21. 10. Olga WISINGER-FLORIAN: Flower-Power der Moderne**

**od 15. 11. Deutscher Expressionismus. Die Sammlungen Braglia und Jochenning**

**BELVEDERE**

[www.belvedere.at](http://www.belvedere.at)

**BELVEDERE 21**

**do 27. 10. Monica BONVICINI: I Cannot Hide My Anger**

Monica Bonvicini untersucht in ihren Arbeiten seit Mitte der 1990er-Jahre politische, soziale und institutionelle Gegebenheiten und deren Auswirkungen auf die Gesellschaft beziehungsweise auf die Bedingungen künstlerischer Produktion. Ihre Arbeiten sind direkt, schonungslos, politisch und nicht ohne trockenen Humor. Dabei rückt sie das Verhältnis von Architektur, Geschlechterrollen, Kontrollmechanismen und Machtdispositiven in den Mittelpunkt. Bonvicini arbeitet medienübergreifend mit Zeichnung, Skulptur, Installation, Video und Fotografie.

Kuratiert von Axel KÖHNE.

**do 12. 01. 2020 Josef BAUER: Demonstration**

Bauer gehört zu den wesentlichen Protagonisten der konzeptuellen Kunst in Österreich seit den 1960er-Jahren. Im Umkreis der Wiener Gruppe mit den Poeten Gerhard

Rühm, Friedrich Achleitner und Oswald Wiener entwickelt er eine – im wahrsten Sinne des Wortes – skulpturale Sprache, die Körper und Objekte zueinander in Beziehung setzt. Der oberösterreichische Konzeptkünstler bezeichnet einige Arbeiten als „taktile Poesien“. Seine Installationen, Gemälde, Objekte und Performancefotos kreisen stets um die Frage, was mit Kunst wie artikuliert werden kann. Es geht Bauer darum, Text, Bild und Schrift zu einer gemeinsamen Sprache zusammenzufügen. Kunst und Ausstellen bilden für ihn eine Einheit, eine „Sprache im Raum“. Dafür arbeitet der Künstler mit Suggestion und stellt stets neue Querverbindungen her, um die Inhalte aktuell zu halten. Die Doppelbedeutung des Ausstellungstitels Demonstration verweist zum einen auf die Geste des Präsentierens, zum anderen auf den Ausdruck politischen Protests – zwei Themen, die in Bauers Werk wesentliche Rollen spielen.

Kuratiert von Harald KREJCI.

**UNTERES BELVEDERE**

**do 19. 01. 2020 Johanna KANDL**

**OBERES BELVEDERE**

**do 13. 11. Uli AIGNER**

Porzellan ist ein Speichermedium, das die Jahrhunderte überdauert. Uli Aigner nimmt dieses Material als Ausgangspunkt, um Verusterfahrungen in eine materielle Botschaft des Lebens und Überlebens umzuwandeln. Ihr monumentales Porzellangefäß wird in der Reihe Carlone Contemporary gezeigt, in der zeitgenössische Positionen dem barocken Bildprogramm des Carlone-Saals gegenübergestellt werden.

Kuratiert von Stella ROLLIG.

**DOMMUSEUM AM STEPHANSPLATZ**

Mi – So 10:00-18:00, Do bis 20:00

Stephansplatz 6, 1010 Wien

**od 04. 10. Family Matters**

**KUNSTHALLE WIEN MQ**

Öffnungszeiten: Di-So 11:00-19:00, Do: 11-21:00 Uhr

**do 06. 10. Hysterical Mining**

**do 06. 10. Gelatin & Liam GILLICK: Stinking Dawn**

**od 30. 10. Time Is Thirsty**

**od 13. 11. Andreas FOGARASI: Nine Buildings, Striped**

**BA KUNSTFORUM**

Öffnungszeiten: tägl. 10:00-19:00, Fr 10-20:00 Uhr

**od 10. 10. Pierre BONNARD: Die Farbe der Erinnerung**

**STÁLÁ VÝSTAVA**

**Restituta – Glaube gegen NS-Gewalt**

Hartmannsgasse 7, 1050 Wien

<http://pzfb.at/gedenken>, [www.restituta.at](http://www.restituta.at)

První středa v měsíci 14:00-17:00

**JEDNOTLIVÉ AKCE**

**23., 26., 28. a 30. 9. 19:00 Antonín Dvořák: *Rusalka***  
Dirigent: David Afkham, režie: Amélie Niermeyer, Rusalka – Maria Bengtsson, Princ – Ladislav Elgr  
ORF Radio-Symphonieorchester Wien, Arnold Schoenberg Chor, česky s něm. titulky.

Český tenor Ladislav ELGR (\* 19. 9. 1980) se v operním světě uvedl zejména v janáčkovských rolích pod vedením Mackerrase, Rattla a Soltesze.

Der tschechische Tenor Ladislav ELGR (geb. 19. 9. 1980) studierte an der Prager Akademie für Darstellende Künste. Es folgten die Opernstudios in Nürnberg und Hamburg, danach sang er im Ensemble der Wiener Volkoper u.a. Tamino (Mozart: *Die Zauberflöte*), Alfred (J. Strauss: *Die Fledermaus*) und Lysander (Britten: *A Midsummer Night's Dream*). Aktuelle Höhepunkte sind sein Debüt an der Opéra Bastille in Paris als Janek (Janáček: *Die Sackpfeifer*), Steva (Jenůfa) an der Deutschen Oper Berlin unter Donald Runnicles sowie Sergei (Schostakowitsch: *Lady Macbeth von Mzensk*) in Antwerpen. In Zukunft wird er als Skuratov (Janáček: *Aus einem Totenhaus*) unter Simon Rattle an der Staatsoper Unter den Linden in Berlin sowie als Leukippos (R. Strauss: *Daphne*) und Babinsky (Weinberger: *Schwanda, der Dudelsackpfeifer*) an der Semperoper Dresden zu hören sein. Im Theater an der Wien wirkte er zuletzt in Dvořáks *Die Geisterbraut* mit.

Theater an der Wien, www.theater-wien.at

**24. 09. 10:00 WORKSHOPS & LESUNG: *Alice und die Sprachen Europas***

**10:00-13:00 Programm für Schulgruppen und Kinder von 10 bis 12 Jahren**

Vortrag von Dr. Thomas Strasser (Pädagogische Hochschule Wien): Lesung „Alice im Wunderland“ mit dem GRG Franklinstraße 26

Mehrsprachige Sprach- und Rätselaktivitäten mit EUNIC Austria und EtArcadia

Reise durch das Wunderland Europa mit der VS Sacre Coeur Wien

**13:00 Ausklang**

Parallel dazu läuft die Ausstellung „Alice im Wunderland“ in 40 Sprachen (26. 08. – 26. 09. 2019, 9:00-17:00)

Anmeldung per E-Mail erforderlich:

DGT-VIENNA@ec.europa.eu

In Zusammenarbeit mit dem EUNIC Austria, dem Verbindungsbüro des Europäischen Parlaments und die Vertretung der Europäischen Kommission und Et Arcadia.

Haus der Europäischen Union, Wipplingerstraße 35, 1010 Wien

**25. 09. 18:30 Literární večer v rámci Evropského dne jazyků**

Program – hlavní téma: Nové univerzity v Československu – Výročí založení Komenského univerzity v Bratislavě a Masarykovy univerzity v Brně – Literární život v době devítek

Moderátoři: Marie Brandeis (CZ), Andrea Ozábalová (SK) a Daniela Makový Nedas (SK). V českém a slovenském jazyce.

KK ve spolupráci s Sl

Slovenský inštitút, Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien

**26. 09. 18:00 Tradiční Svatováclavské posvícení**

Prezentace regionu Vysočina, pouze na pozvání

Velvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien

**28. 09. 17:00 PŘEDNÁŠKA A BESEDA: Na kus řeči s Janem Luštincem na téma Otec vídeňských Čechů Jan Nepomuk hrabě Harrach**

Slovanská beseda, VSL, ČS, SB

Drachengasse 3, 1010 Wien

**28. 09. DANUBE CHALLENGE TENNIS CUP** (9. ročník tenisového turnaja v ženských a mužských štvorhrách)  
Prihlášky: sport@slovaci.at, tel.: 0676/7171177  
RSKS

**01. 10. 12:30 LUNCHKONZERT: Simona Eisinger** (SK/AT – Sopran) **und Manfred Schiebel** (AT – Klavier)  
Simona EISINGER ist eine freischaffende österreichische Sopranistin mit slowakischen Wurzeln. Sie gastiert mit Oper und Operette an Häusern wie der Volkoper Wien, Theater an der Wien, dem Gärtnerplatztheater München, Landestheater Linz, Stadttheater Klagenfurt u.a. Simona Eisinger arbeitete mit internationalen Größen wie KS Brigitte Fassbaender, KS Edita Gruberova, Bobby Herzl, Emmy Werner, Christof Loy und Marc Albrecht zusammen. Sie widmet sich auch leidenschaftlich gerne dem Liedgesang - im Oktober 2018 erschien bereits ihre 2. Solo CD „Beziehungen“ mit Liedern des österreichischen Komponisten Guntolf Palten, welche sie unter anderem auch beim Lunchkonzert vorstellen wird.

Prof. Manfred SCHIEBEL ist eine nicht wegzudenkende Größe der Wiener Kulturlandschaft. Der Pianist, Korrepetitor und Dirigent hat seit 2017 eine Professur an der MUK Privatuniversität in Wien, unterrichtet auch an der Universität für Musik und darstellende Kunst Wien und gibt weltweit zahlreiche Meisterkurse zum Thema Liedbegleitung und -Interpretation. Er begleitete bei Konzerten herausragende Künstlerpersönlichkeiten wie Edita Gruberova, Elina Garanca, Grace Bumbry, Ildebrando d'Arcangelo, Giuseppe Taddei, Leo Nucci, Johan Botha, Rainer Trost und die Wiener Sängerknaben. Seit 2012 ist er künstlerischer Leiter des Kammermusik-Festivals „Klassik im Advent“ in Kärnten.

Mit Werken von Gundolf Palten, Sergei Rachmaninow und Gejza Dusík.

Slowakisches Institut in Wien

**01. 10. 16:15-17:00 Tag der offenen Tür der Kreuzherrenmusikschule Wien**

Kreuzherrengasse 1, 1040 Wien

**01. 10. 19:30 KONZERT: Tara Fuki**

Duo zpívajících violoncellistek Tara Fuki – Dorota Barová a Andrea Konstankiewicz-Nazir vystoupí ve vídeňském klubu Sargfabrik spolu s rakouskou kapelou aNNika.

Vstupenky lze zakoupit na webových stránkách klubu Sargfabrik.

**03. 10. 18:30 MODESCHAU: Večer pre slovenských krajanov** (Stretnutie slovenských krajanov v priestoroch rezidencie veľvyslanca SR Petra Mišika spojené s módnou prehliadkou módnej značky miché)

Michala BABČANOVÁ (\*1985, Považská Bystrica) hat mit 10 Jahren ihr erstes Haute-Couture-Kleid für ihre Puppe angefertigt. Sie studierte an der Fachschule für Bekleidung und Mode in Püchov im Fach Modedesign. Seit



2013 lebt sie in Wien, wo sie ihre Modetechnik bei der Modedesignerin Michél Mayer im Rahmen eines Praktikums noch weiter verbessert hat. Sie nahm an Schnittdesignkursen teil und arbeitete als Schneiderin bis sie ihre eigene Modemarke miché gründete. Ihre Kleidungsstücke sind weiblich, romantisch und minimalistisch und für zärtliche sowie kräftige und selbstbewusste Frauen geeignet.

Moderation: Ján Hyža Podmajerský

Musikalische Umrahmung: Andrea Bučko (Klavier)

Eintritt nur mit Einladung. Anmeldung unter rsk@slovaci.at erforderlich. / Vstup len na pozvánky! Rezervácie mailom: rsk@slovaci.at. Vzhľadom na veľmi obmedzenú kapacitu budú uprednostnení členovia RSKS, pokiaľ si pošlú rezerváciu najneskôr.

Slowakisch-Österreichischen Kulturverein

Villa Trebitsch, Maxingstr. 20, 1130 Wien

### 03.-04. 10. 09-17:00 Dny otevřených dveří lázní Luhačovice

České centrum ve Vídni

### 05.-06. 10. 18:00-01:00 ORF Lange Nacht der Museen: Marie FILIPPOVÁ: Růžová zahrada

Prostorová instalace spojená s interaktivní performancí, kterou si speciálně pro návštěvníky „ORF-Lange Nacht der Museen“ připravila brněnská umělkyně Marie Filippová. Jak se prolínají vzpomínky, čas a dědictví? Využijte jedinečnou možnost naučit se umění výroby růží, tradici, kterou ovládá už jen hrstka lidí.

Vstupenky lze zakoupit v Českém centru Vídeň již měsíc před začátkem akce.

### 09. 10. 08:00-12:00 Den otevřených dveří Komenského školy

V rámci Dne vídeňských škol

Školy Školského spolku Komenský

### 12. 10. Moravské hody

Jednota Sokol XII/XV

sál Gatterhölz

### 14. 10. 19:30 FILM: *Já, truchlivý Bůh* (Československo, 1969, 82 min.)

U příležitosti 90. narozenin spisovatele Milany Kundery, podle jeho stejnojmenné povídky, režie: Antonín Kachlík. KK, ČcV

Kinosál velvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien

### 17. 10. 18:30 PŘEDNÁŠKA: Karel Haloun: *Excentrici v přímě*

Českou obdobou slavného umělce Raymonda Pettibona je Karel Haloun, který vytvořil vizuální identitu mnoha českých undergroundových kapel. Během přednášky ve Vídni promluví o „náhradní“ typografii z dob nesvobody, z dob komunistické totality v Československu. Karel Haloun byl přesvědčen, že „krásná typografie“ se vyskytovala v tehdejší Československu až příliš často tam, kde se lhalo, klamalo a ovlivňovalo. Proto se záměrně zabýval estetikou samizdatů a vizualitou známou z prostředí DIY: rázítky, strojopisy, šablonami, ručními výkony, black maily, xerokopie apod. Vyústění této koncepce je jasně vidi-

telně v knize *Excentrici v přímě*, která v říjnu oslaví 30 let od svého vydání.

Base Angewandte, Hörsaal 1

### 18. 10. Vernisáž výstavy významného umělce Karla Halouna ve vídeňském Tagasylu.

### 19. 10. 17:00 KONCERT: Ensemble Versus & Capella Ornamentata: Jacobus HANDL GALLUS – *Missa Super undique flammatis a další mistři staré hudby*

V rámci cyklu koncertů staré hudby „Česká hudební Vídeň 2019“, bližší informace viz s. 4

KK + Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě s podporou Ministerstva kultury ČR pod záštitou velvyslankyně ČR v Rakousku J. E. JUDr. Ivany Červenkové  
Kostel Panny Marie Am Gestade, Wien

### 23. 10. 18:30 FÜHRUNG DURCH DIE AUSSTELLUNG: Die Kunstgewerbeschule in Bratislava (1928-1939) – ein Labor der Moderne zwischen Berlin und Wien

Bei der Führung stellt die Kuratorin der Ausstellung, Klára Prešnajderová, die Spezifika der Kunstgewerbeschule in Bratislava vor, mit einem besonderen Augenmerk auf internationale Bezüge und Zusammenarbeiten.

Klára PREŠNAJDEROVÁ ist wissenschaftliche Mitarbeiterin und Kuratorin im Slowakischen Designzentrum (SCD) in Bratislava. Im Jahr 2015 war sie Kuratorin der Ausstellung „Bauhaus auf Slowakisch“ im Bauhaus Dessau und im Jahr 2018 Hauptkuratorin der Ausstellung „Keine Angst vor der Moderne zu haben!“, mit der das Slowakische Designmuseum an das 90. Jubiläum der Gründung der Kunstgewerbeschule in Bratislava erinnerte. In den Jahren 2017-2018 war sie Mitarbeiterin im MAK – Museum für angewandte Kunst.

Slowakisches Institut in Wien

### 30. 10. 18:30 TOURISMUS: Querbeet durch die Slowakei – Schätze Mitteleuropas

II. Teil: Bau-, Mal- und Natursehenswürdigkeiten im Süden der Mittelslowakei – Regionen Dolný Tekov (Barsch), Hont und Novohrad (Neograd)

Thema: Bunter und dramatischer kulturhistorischer Raum zwischen Ostrihom (Esztergom) und Bergstädten. Wir setzen unsere Vortragsreihe „Querbeet durch die Slowakei – Schätze Mitteleuropas“ mit der Präsentation der Mittelslowakei fort. Der Kunsthistoriker Mag. Peter Kresánek wird über folgende Besonderheiten sprechen: Spuren von Römern, Frühgeschichte des Königreichs Ungarn, Deich gegen Türken, Bauformen der ländlichen Architektur, wichtige Adelsfamilien, Glaskunst, Wiener Süßwaren Kunst, Gotische Wandmalereien in Želiezovce, Szadice, Stará Halič, Turíčky, Luboreč, Kirchenarchitektur in Ipelský Sokolec, Hokovce, Balog nad Ipľom und Muľa, Burge in Levice, Divín, Modrý Kameň, Šomoška, Filakovo, romantische Schlösser...

Mag. Peter KRESÁNEK spezialisiert sich seit dem Jahr 2002 auf die Präsentation des Kulturerbes der Slowakei für ausländische Kunstfreunde. Seine Fachkenntnisse und Erfahrungen bei der Begleitung von Gästen in der Slowakei wurden zur Grundlage des großen Bildbandes Die Slowakei – illustrierte Enzyklopädie der Baudenkmäler, der bildenden Kunst und der Sehenswürdigkeiten, welches bei jedem Vortrag Kresáneks zu erwerben ist.  
Slowakisches Institut in Wien

**05. 11. 12:30 LUNCHKONZERT: Mykhaylo Zakhariya** (Zimbal), **Dana Zakhariya** (Klavier)

Mykhaylo ZAKHARIYA wurde in Moldawien in eine Musikerfamilie hineingeboren. Sein Repertoire ist breit gefächert, was an der Interpretation von 170 Stücken verschiedener KomponistInnen unterschiedlicher Genres zu sehen ist. Zudem nahm er an mehreren Wettbewerben teil, von denen er eine Vielzahl gewann und mehrmals ausgezeichnet wurde. Mykhaylo Zakhariya ist momentan als Pädagoge am Konservatorium in Košice tätig und tritt regelmäßig mit seiner Frau Dana Zakhariya auf.

Dana ZAKHARIYA wurde in Lučenec geboren und momentan studiert sie an der Kunstakademie in Banská Bystrica. Mehrmals nahm sie für den Slowakischen Rundfunk auf und verbessert ihr Können auf verschiedenen Interpretationskursen. 2011 gewann sie beim Klavierforum in Sanoka den Preis der polnischen KomponistInnen. Weiter zählt die Goldmedaille und der Preis als absolute Gewinnerin beim „4 Concorso Internazionale di Esecuzione Musicale, Giovani Musicisti – Città di Treviso“ zu ihren Auszeichnungen.

Slowakisches Institut in Wien

**12. 11. 19:00 PODIUMSDISKUSSION: Kulturinstitute in Wien und ihre Aufgaben**

Die jährliche Kulturdiskussion des Club Pannonia im Collegium Hungaricum widmet sich heuer den Kulturinstituten der vier Visegradstaaten Polen, Tschechien, Slowakei und Ungarn.

Die Direktoren dieser Institutionen Mag. Rafal Sobczak (PL), Dr. Mojmir Jeřábek (CZ), Dr. Igor Skoček (SK) und Mag. Anzelm Bárány (HU) diskutieren mit Dr. Michael Macek über ihre unterschiedlichen kulturellen und diplomatischen Aufgaben, ihre Projekte für die Saison 2019/2020 sowie ihre Zusammenarbeit im Rahmen der V4.

Anmeldung notwendig unter club-pannonia@aon.at  
Collegium Hungaricum, Hollandstraße 4, 1020 Wien

**13. 11. 18:30 EINWEIHUNGSKONZERT: Klavierkonzert anlässlich der Flügelrestaurierung** (103 Jahre alter Konzertflügel)

Mehrere Monate war unser alter Blüthner-Flügel aus dem Jahr 1916 beim Klavierbauer Gert Hecher. Auch dank der großzügigen Unterstützung unseres Außenamtes wurde es nun ermöglicht, das wertvolle aber marode Instrument von Grund auf restaurieren zu lassen. Eingeweiht wird der Flügel durch das Konzert der international bekannten Pianistin Zuzana Ferjenčíková in Anwesenheit aller guten FreundInnen, die uns dabei geholfen haben, den alten Flügel in neuem Glanz erstrahlen und kraftvoll neu erklingen zu lassen.

Zuzana FERJENČIKOVÁ ist eine slowakische Organistin, Pianistin und Komponistin. Sie hat mehrere Preise bei internationalen Wettbewerben erhalten und hat 2004 als erste Frau den ersten Preis beim Internationalen Orgelimpromvisationswettbewerb in Haarlem gewonnen. Seit 2018 veröffentlicht sie ihre Aufnahmen exklusiv bei MDG (Musikproduktion Dabringhaus und Grimm).

Sie wird ein Konzert mit Werken von Wolfgang Amadeus Mozart, Franz Liszt, Sergej Rachmaninow und Improvisationen von slowakischen Volksliedern spielen.

Anmeldung unter si.wien@gmx.at erforderlich.  
Slowakisches Institut in Wien

**11. 11. 19:30 FILM: Uzly a pomeranče** (Česko / Německo / Slovensko, 2019)

Za účasti režiséra Ivana Pokorného a autorky scénáře Ivy Procházkové.

KK, ČcV

Kinosál velvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien

**17. 11. 10:00 Slavnostní mše svatá k 30. výročí pádu „železné opony“**

JSM

Kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien

**18. 11. 19:30 KONZERT: Vokální soubor Gontrassek (vedoucí Jan Baťa): Abychme hodně pamatovali** (české zpěvy z 15. a 16. století)

V rámci cyklu koncertů staré hudby „Česká hudební Vídeň 2019“

KK + Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě s podporou Ministerstva kultury ČR pod záštitou velvyslankyně ČR v Rakousku J. E. JUDr. Ivany Červenkové

Festsaal, Magistratisches Bezirksamt, Karl-Borromäus-Platz 3, 1030 Wien

Podrobné informace viz příští číslo Klubu.

**20. 11. 18:30 LITERATUR: Unfreiwillig erfolgreich: Die Pressburger Autorin Therese Schröer**

Bei den Recherchen zu ihrem *Literarischen Reiseführer Pressburg/Bratislava* stieß Renata Sako Hoess auf eine fast vergessene Autorin, die sich selbst gern zurücknahm. Vor der Herausgabe ihrer Briefe bat Therese Schröer (1804-1885) im Vorwort unbedingt zu vermerken: „... dass nur auf wiederholte Aufforderung ich diese Blätter hergab.“ Dabei gilt es, eine Schreiberin mit gewandtem Stil und feinem Witz zu entdecken. Sie könnte durchaus mit einer so berühmten Autorin der Briefliteratur wie Madame de Sévigné in Beziehung gesetzt werden, wenn auch der Umfang ihrer erhaltenen Schriften viel geringer ist.

Als Bücherfreundin und Theaterbegeisterte verband Therese Schröer zusammen mit ihrem Mann Tobias Gottfried, einer bekannten Preßburger Persönlichkeit, die Freundschaft zum aus Breslau stammenden Schriftsteller Karl von Holtei (1798-1880). Thereses Korrespondenz mit dem vielgereisten Mann bildet den aufschlussreichen wie vergnüglichen Grundstock des von ihm 1864 herausgegebenen Bandes „Aus Briefen und Blättern von Frau Therese“. Wir erfahren daraus vom Pressburger Alltag, den sie zuweilen klug in tiefsinnigere Zusammenhänge zu bringen verstand. Die Verfasserin wird im Vortrag mit Bildern Pressburgs aus ihrer Epoche vorgestellt, eingebettet in die Lesung aus ihren Briefen.

Renata SAKO HOESS kam in einer deutsch-slowakische Familie in Bratislava auf die Welt und verließ im Herbst 1968 als Kind mit ihren Eltern die Tschechoslowakei. Von klein auf zweisprachig, begann sie sich nach ihrem Germanistik- und Slawistikstudium in München näher für das Land ihrer Vorfahren zu interessieren.

In Zusammenarbeit mit dem Deutschen Kulturforum östliches Europa.

Slowakisches Institut in Wien

**21. 11. 19:30 KONCERT: Hof-Musici: Antonio Draghi – Santa Cecilia (oratorium)**

V předvečer svátku patronky hudby sv. Cecílie.  
V rámci cyklu koncertů staré hudby „Česká hudební Vídeň 2019“.

KK + Nadace pro dějiny kultury ve střední Evropě s podporou Ministerstva kultury ČR pod záštitou velvyslankyně ČR v Rakousku J. E. JUDr. Ivany Červenkové  
Karlskirche, Karlsplatz, 1040 Wien  
Podrobné informace ke koncertu budou oznámeny v příštím čísle Klubu.

**23. 11. 17:00 DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ: Zdravý nemocný**

Vlastenecká omladina  
Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

**24. 11. 15:00 DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ: Zdravý nemocný**

Vlastenecká omladina  
Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

**27. 11. 18:30 FILM: Rukojemník / Jak jsme hráli čáru**

(Regie: Juraj Nvota, SK/CZ, 2014, OmeU, 110 Min.)  
Darsteller: Richard Labuda, Libuše Šafránková, Milan Lásica, Ondřej Vetchý, Alexander Bárta, Miro Noga, Robert Roth, Slávka Halčáková, Ondřej Malý, Milan Ondřík, Marián Labuda Jr.

Anlässlich: 30 Jahre Fall des Eisernen Vorhangs.  
In der tragikomischen Geschichte spielt sich die Welt von Kinderhelden ab. Es ist eine wertvolle Geschichte, da sie die Perspektive eines Kindes und dessen Vergangenheit bietet und dadurch auch für diese geeignet ist.  
Slowakisches Institut in Wien

**01. 12. 15:00 Adventní koncert Pěveckého sboru a orchestru Gymnázia Jiřího z Poděbrad**

Karlskirche, Karlsplatz, 1040 Wien

**KONCERTY**

Wiener Konzerthaus, Lotringerstrasse 20, 1030 Wien  
Tel.: +43 1 5125550  
www.konzerthaus.at

**INFORMACE**

Podrobnosti a další programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení.*

**POKRAČOVÁNÍ PROGRAMU PODPORY ČESKÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V ZAHRANIČÍ**

Více k danému tématu naleznete na webu Velvyslanectví ČR ve Vídni: <https://1url.cz/LMqbC>

**THEATER ARCHE**

Na místě Theater Brett se od 1. ledna 2019 nachází **Theater Arche** pod vedením Jakuba Kavína, staršího syna Ludvíka Kavína.

**Theater Brett – Compagnie Brettschneider** ovšem nezanikl, ale existuje jako spolek, zabývající se divadlem a kulturou všeobecněji. Vede jej Ludvík Kavín spolu s mladším synem Lukášem. Veškeré adresy (pošta, e-mail, telefon) zůstávají zachovány.

**ČESKÉ OZVĚNY / SLOVENSKÉ OZVENY**

Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13:05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

**SETKÁNÍ ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH MAMINEK S DĚTMI**

Pravidelně každou středu v 15:00 v prostorách českého kostela na Rennwegu 63, 1030 Wien.  
Jednota sv. Metoděje

**DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ADRESY:****ČESKÉ CENTRUM:**

Herrengasse 17, 1010 Wien  
tel.: 535 23 60  
e-mail: [ccwien@czech.cz](mailto:ccwien@czech.cz)  
[www.tschechischeszentrum.at](http://www.tschechischeszentrum.at)  
<http://wien.czechcentres.cz/cs/>  
Více informací k jednotlivým akcím viz na webu ČC Vídeň

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK a SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA**

[www.slovaci.at](http://www.slovaci.at)  
e-mail: [rsks@slovaci.at](mailto:rsks@slovaci.at), [sova@slovaci.at](mailto:sova@slovaci.at)  
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien  
tel.: +43 1 596 13 15, fax: +43 1 595 57 99  
sekretariát: Ut 9:00-10:30, Št 18:00-19:30  
Přehled našich podujatí:  
<http://www.slovaci.at/program.html>

**SLOWAKISCHER SCHULVEREIN / SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA**

[www.slovaci.at/sova](http://www.slovaci.at/sova), e-mail: [sova@slovaci.at](mailto:sova@slovaci.at)  
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien  
tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99  
Přehled našich podujatí:  
<http://www.slovaci.at/program.html>

**SLOVENSKÝ INŠTITÚT**

[www.mzv.sk/sivieden](http://www.mzv.sk/sivieden), e-mail: [si.wien@gmx.at](mailto:si.wien@gmx.at)  
Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien  
tel./fax: +43 1 535 40 57  
Für alle Veranstaltungen SI ist eine Anmeldung unter [si.wien@gmx.at](mailto:si.wien@gmx.at) erforderlich

-----  
Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendária může dojít u oznámených programů ke změně jejich data, resp. náplně. Bohužel, i když se tuto skutečnost dozvíme (ale někdy ani nedozvíme), nemáme již možnost provést jakoukoliv opravu. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.





## KONTAKTY – PŮSOBIŠTĚ

Duchovní správce:	<b>P. MMag. Peter Fiala O.Cr.</b> Tel.: +43 699 1265 9399, e-mail: <a href="mailto:peter.fiala@katholischekirche.at">peter.fiala@katholischekirche.at</a>
Kancelář:	Salvatorgasse 12, 1010 Wien <b>Mag. Miroslava Cinkova</b> Tel.: +43 1 533 95 94 DW 214 F: DW 9214 E-mail: <a href="mailto:miroslava.cinkova@katholischekirche.at">miroslava.cinkova@katholischekirche.at</a>
Chrám Panny Marie na Nábřeží:	Passauer Platz 1, 1010 Wien
Kostel Nejsvětějšího Vykupitele:	Rennweg 63, 1030 Wien
Klemens Maria Hofbauer klub:	Seitzergasse 5, 4. patro, 1010 Wien

## POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB A PROGRAM V ROCE 2019

NEDELE	08:30	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	09:30-12:00	setkání, Klemens Maria Hofbauer klub, Seitzergasse 5, 4. patro, 1010 Wien
	10:00	mše sv., kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
		každá 2. neděle v měsíci v 10:00 příprava dětí na 1. sv. přijímání
		každá 4. neděle v měsíci v 10:00 mše sv. s tematickou promluvou
		(1. a 3. neděle v měsíci slouží mše sv. P. Ludwik Pociask)
STŘEDA	09:00-12:00	návštěvní hodiny, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	13:00-14:00	návštěvní hodiny liché týdny, Obecná škola Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
	14:00-15:00	návštěvní hodiny sudé týdny, Gymnázium Komenský, Schützengasse 31, 1030 Wien
	16:00-18:00	návštěvní hodiny, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:00	růženec, chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:30	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	19:15-20:30	Biblický kroužek, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	19:15-22:15	Studentský pěvecký sbor a studentský klub, Passauer Platz 1, 1010 Wien
PÁTEK	14:00-15:00	návštěvní hodiny, kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
	15:00	mše sv., kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
SOBOTA 1. v měsíci	16:00	příprava na biřmování, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:00	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien

**Páter MMag. Peter Fiala O.Cr.**

Česká komunita ve Vídni má nového duchovního správce. Dne 1. července 2019 jím byl jmenován páter MMag. Peter Fiala O.Cr.

**Jak se přidat k pouti ke sv. Anežce**

Česká biskupská konference připravuje v listopadu národní pouť do Říma. Nejvíce informací na jednom místě najdete na stránkách [www.anezka2019.cz](http://www.anezka2019.cz) a také ve zvláštní sekci webu královéhradecké diecéze [www.bihk.cz](http://www.bihk.cz), protože na přípravách se významně podílí zdejší poutní centrum. Na obou webech jsou k nalezení i podrobnosti k daru pro Svatého otce Františka, na kterém se může každý podílet finančně i symbolicky – otiskem prstu.

Socha nazvaná *Koruna pro sv. Anežku* je dílem akademického sochaře Daniela Ignáce Trubače. Otisky prstů budou plasticky provedeny přímo v podstavci sochy, dále uloženy ve schránce, která je její součástí, a sochu doprovodí také archy s otisky, které se tam nevejdou.

„Kanonizace sv. Anežky se uskutečnila týden před začátkem sametové revoluce, kdy pád komunismu zažíval celý tzv. východní blok. Mnoha Čechům a Slovákům v takto důležité chvíli dodala svatá Anežka odvalu se do těchto změn zapojit osobně“, míní biskup Jan Vokál.

**Další informace**

<https://www.erzdiezese-wien.at/pages/inst/14425183/>

Na přední straně obálky:

**Vladimír VAŠÍČEK:** *Krajina na podzim*, 1964, tempera na papíře, 42 x 60 cm, soukromá sbírka

Na zadní straně obálky:

**Vincent HLOŽNÍK:** *Obraz II.*, 1968, tempera na papíře, 125 x 90 cm, Slovenská národná galéria v Bratislavě

## Národní galerie připravuje výstavu o Josefu Mánesovi, prosí sběratele o materiály

Národní galerie Praha potřebuje pro připravovanou výstavu známého malíře Josefa Mánesa informace o neznámých dílech či dokumentech spjatých s jeho životem, které se nacházejí v soukromých sbírkách. Žádá proto na webu jejich majitele, zda by jí svůj materiál poskytli. Výstava se připravuje na přelom let 2020 a 2021. Příští rok uplyne od narození Josefa Mánesa, kterého NGP na svém webu označuje za nejvýznamnější osobnost českého umění 19. století, 200 let a v roce 2021 pak 150 let od jeho úmrtí. Výstava a monografie financované několikaletou podporou Grantové agentury České republiky se připravuje ve spolupráci s Ústavem dějin umění Akademie věd.

Josef Mánes byl jedním z nejvýznamnějších představitelů romantismu i českého malířství vůbec. Vytvořil dílo obsahem i povahou národní, inspiraci hledal mimo jiné v lidových krojích a slovanském koloritu. Byl mistrem krajino-malby, ale jeho asi nejslavnějším obrazem je portrét *Josefina*. Tisíce lidí mohou také každý den obdivovat kopii jeho desky na pražském Staroměstském orloji, zobrazující alegorii dvanácti měsíců.



Josef Mánes: *Josefina*

### Kafka, jazz, pes, káva a humor

Výstavou plzeňského rodáka Jiřího Slívy *Kresbou ke smyslu* představovala Západočeská galerie Plzeň do konce prázdnin tohoto kreslíře především jako talentovaného výtvarníka. Proto byly součástí expozice nejen známé litografie, ale také oleje.

Jiří Slíva je milovníkem spisovatele Franze Kafky, jazzové hudby (hraje na bicí a kytaru), černobílých psů a dobré kávy. Všechna tato vizuálně vděčná témata jsou v jeho kreslených vtipcích zachycena v mnoha variacích. Možná proto je název výstavy pojat jako slovní hříčka.

Podstatou Slívovy tvorby je především mistrovské vypíchnutí překvapivého kontextu a originální vizuální řeči. Blízko hlavního vchodu do galerie byly vedle sebe umístěny tři obrazy. Nejnovější byla litografie z roku 2013, na které je portrét Franze Kafky, jenž ukazuje do prostoru a ptá se – Už jsi mě četl? Vedlejší olej z roku 1999, na kterém má Turek ve fezu podobné gesto a říká – Už jsi dnes měl kávu? Tato dvě díla doplňoval olej ze stejného roku, na kterém je muž v obleku a kravatě se stejným gestem, a říká – Už jsi měl dnes umění? I když každé z děl může fungovat samo o sobě, série význam vtipu zdůrazňuje. Původně totiž autor využil starého reklamního plakátu, který se dříve používal nejen pro propagaci zboží, ale třeba i pro náborové kampaně vojáků do armády. Na tom vystavěl další satirickou nadstavbu.

Posouvání jednoho tématu do dalších významových dimenzí je i na ostatních pracích. Litografie *28 Shades of Kafka* (2016) vychází z názvu kontroverzního filmu *Padesát odstínů sedí*. Slívovo dílo je složeno z dvaceti osmi portrétů slavného spisovatele.

Podobně tvůrce naložil i s motivem černobílého psa, figury hudebního vydavatelství His Master's Voice, na litografii *Die Lufthunde Franz Kafka* (2015). Sedm psů se nese vzduchem na pružinách jako mytický pérák.

Zvíře využil kreslíř i v parodii na reklamu, ve které využil nejen známý motiv, ale i reklamní slogan. *His Master's Coffee* ukazuje psa u šálku s kouřící kávou a *His Master's Beer* zase domácího mazlíčka s čenicem v pivní pěně.

Perokresba *Slívův hudební život zvířat* z devadesátých let minulého století využila kontrastu dvou na první pohled neslučitelných světů – hudebních stylů a druhů zvířat. Autor přiřadil jedno ke druhému s překvapivou originalitou – punk spojil s papouškem kakadu a heavy metal vyjádřil žralokem kladivounem nebo dechovku těžkotónázním slonem.

(mk)

### V Praze je provokativní socha *King Kong Balls*

V rámci festivalu Sculpture Line nainstaloval na Náměstí Miloše Formana v Praze svou bronzovou sochu modrého opičáka francouzský umělec Denis Defrancesco. Umělecké dílo s názvem *King Kong Balls* má jednoznačně za úkol provokovat.

Původní dvoumetrová verze *King Kong Balls* v černé patině byla představena světu na Biennale v Benátkách. Pro Sculpture Line 2019 vznikla nová pětimetrová verze, která více vynikne ve veřejném prostoru. V minulých týdnech doplnily sochařskou linku Sculpture Line i další instalace, například monumentální *Stvůra* Jana Dostála na náměstí Republiky, *Čtenář v kresle* od Jaroslava Róny

na náměstí Franze Kafky či *Klecohlavy* a *Nebeská sféra* od Kurta Gebauera ve Vojanových sadech.

Festival Sculpture Line potrvá do konce září.

(mk)

### Zaorálek zrušil Staňkovo výběrové řízení na šéfa Národní galerie

Ministr kultury Lubomír Zaorálek (ČSSD) se rozhodl zrušit výběrové řízení na ředitele Národní galerie Praha (NGP). Výběrové řízení vypsal před svým odchodem z funkce na konci července jeho předchůdce Antonín Staněk (ČSSD). Staněk odvolal bývalého ředitele galerie Jiřího Fajta v polovině dubna, zdůvodnil to závažnými hospodářskými pochybeními. Tento krok vedl k protestům a byl počátkem úvah o jeho odchodu z funkce. Zaorálek řekl, že aktuálně vyhlášené řízení bylo nedostatečné. „Vypsání nového řízení není věc, která by se dala udělat za několik týdnů. První věc je, že jsem to zrušil. Druhá, že se obracím na některé experty v této oblasti, abychom se začali bavit o parametrech,“ uvedl. Zásadní je podle něj dlouhodobá perspektiva galerie.

### Plzeňská oáza malíře a grafika Pavla Mutinského

Čisté linie průčelí domu v ulici na plzeňském předměstí neprozrazují nic o tom, jak zajímavý a pestrý je interiér. Stejně jako život a tvorba majitele – malíře a grafika Pavla Mutinského (\* 16. 7. 1957).

„Na začátku devadesátých let, po zážitcích z katolické Malty, kde základy architektury položili převážně Arabové, jsem začal vyhledávat stále častěji inspiraci v Orientu. Po zhlédnutí jednoho staršího dokumentu o Marrákeši jsem byl okouzlen atmosférou na náměstí Djemaa el Fna. Ačkoliv přes den bývá téměř liduprázdné, po setmění se zcela zaplní lidmi a panuje zde atmosféra jako z pohádek *Tisíce a jedné noci*. Přijal jsem pozvání k účasti na studijní cestu a do roka jsem na tom náměstí stál a vnímal tu opojnou explozi vůní, chutí a zvuků. Toto prostředí mě na celé desetiletí pohltilo, tato první studijní cesta mně zcela změnila budoucí pracovní život, viz například obraz *Poledne v Marrákeši*.“

Malíř a grafik Pavel Mutinský navštívená místa samozřejmě vnímal i jako cestovatel a do obrazů se mu přirozeně, jak říká, dostává existenciální podtext. „Velké aglomerace ve mně vzbuzovaly dojem, že člověku vlastně škodí, a odráželo se to i v mých obrazech. Aspekt kontrastu blahobytu a bídy, když sejdete z turistických zón, se mi do obrazů samovolně vrací, protože ve městech, třeba v Káhiře, ale nejen v exotických zemích, je nepřehlédnutelný. Jsem rád, že nemusím malovat obrazy kvůli jejich prodeji. Asi bych to už ani neuměl. Stávalo se mi před lety, že mi volali galeristé: Pane Mutinský, připravte nám dva Marrákeše..., a já získával nepříjemný pocit, že se z malíře ve svobodném povolání proměňuji v závislého výrobce obrazů. Nyní mi na živobytí vydělává užitá grafika a design. Pracuji na počítači z domova a do jisté míry jsem pánem svého času,“ konstatuje spokojeně umělec.

Po studiích na Umprumce mohl Pavel Mutinský zůstat v Praze, ale vrátil se ke kořenům a příbuzným, které má a měl v Plzni a Plasech. V Plzni pokračoval také ve stu-

diu výtvarné kultury na pedagogické fakultě. „Za přáteli do Plas jezdím často a v tamním Santiniho klášteře jsem několikrát vystavoval. Nádherný barokní prostor! Přiznávám, že jsem otrok svých vášní a z cest, které jsem proťáhl i do Asie, jsem vozil řadu artefaktů. I onu inspiraci (do Vietnamu se s jasným cílem pro zážitky pravidelně vracel v průběhu pěti let). Už kubističtí malíři čerpali z afrického kmenového umění – Picasso, Filla, Čapek. Sklenář zase z Číny...“

Ploché střechy jej zaujaly v severní Africe. Stavební práce na jeho domě v minulých letech prováděly firmy, ale originální doplňky a detaily si vytvářel převážně sám. V Tunisu si u kamaráda ve slévačské dílně koupil jednu hlavici a patku sloupu a v Čechách mu sochaři udělali formy a odlili další kusy.

„Při práci často vypínám telefon, preferuji samotu a soustředění, ale dříve či později se s přáteli dělím o názor, potřebuji zpětnou vazbu. Prvním divákem a kritikem bývá nejčastěji moje partnerka.“

„Když jsem po rozvodu hledal nové bydlení, vybíral jsem mezi dvěma favority – vyhrál tento dům, protože měl plochou střechu. Líbí se mi tu, jsem tu šťastný, místo má pro mne i to kouzlo, že jsem nedaleko vyrůstal.“

Do arabského světa se Pavel Mutinský už nějaký rok nevrátil a kontakt s tamními přáteli postupně vyprchává. „Přesto se mě osobně dotýká, co se tam dnes děje. Do Bagdádu jsem měl letět v době, kdy jej Američané vybombardovali, cestu jsem si dohodl při návratu z Jordánska už půl roku předtím. Z gauče jsem pak nad ránem v přímém televizním přenosu sledoval, jak na mně známá místa dopadají rakety... Mrzí mě, kam se ten svět posunul.“

(mk)

### Český malíř žijící v Americe přivezl do Prahy výstavu

Maxim Havlíček žije už dvacet let v americkém Los Angeles. Přes krušné začátky se za oceánem stal slavným a uznávaným umělcem. Teprve vloni se odvážil uspořádat výstavu po úspěších v New Yorku nebo v LA i na domácí půdě, tedy v Praze. Výstava s názvem *Alchymista* měla obrovský úspěch, proto se malíř rozhodl uspořádat v letošním roce další výstavu, která se jmenuje *Cestovatel časem*. Autor se přitom snažil, aby výstava *Time Traveler* navazovala tematicky na *Alchymistu*. Jeden velký rozdíl tu ale je.

„Všechny obrazy jsem tentokrát vytvořil tady. Loni jsem je dovážel z Ameriky. Je zde jeden obraz, který je mi asi nejbližší, a to je dílo s názvem *Ostrava*. Vytvořil jsem ho za jediný den na festivalu Colours of Ostrava, kam si mě pozvali, abych tvořil,“ svěřil se umělec s tím, že k tvorbě tohoto obrazu využil vše, co ve starých vítkovických továrnách našel – hlínu, tmel, štěrk...

Maxim Havlíček se snaží cestovat časem celý život. Říká, že mu to ale občas nejde, z čehož bývá smutný. „Mám pocit, že žiju dva životy. Jeden dospělý, který jsem si vytvořil v Americe, a ten dětský, který se mi vybaví vždy, když přiletím na léto domů. Ty vůně, barvy, lidé... Snažím se na ten dětský navázat, ale moc mi to nejde...,“ směje se Havlíček.

Očekává, že si každý při pohledu na jeho obraz najde to své. Pro něj je tvorba doslova intimní zpovědí. Tvo-



ří podle pocitů, které v danou chvíli cítí. „Do svých obrazů vkládám skutečně všechno ze sebe, všechny pocity, emoce...“

Výstavu zahájila baletka, která pražským studiem Charakter protančila a tím rozzářila každý obraz zvlášť. Výstava potrvá do 9. října.

(mk)

## Životní jubileum Medy Mládkové

Životní jubileum Medy Mládkové, významné sběratelky, podporovatelky a propagátorky moderního umění a životního stylu připomene v Praze celá řada akcí.

### Meda – ambasadorka umění

Výstava představí život českých mecenášů v Americe a také jejich dům ve Washingtonu, který býval místem setkávání umělců a intelektuálů. Propojoval svět za železnou oponou se světem západním a stal se tak salónek svobodného Československa. Umění, architektura, móda a design, to byla hlavní témata setkávání umělců. Americký dům Mládkových se tak stal jakýmsi předchůdcem současného Musea Kampa.

Kurátor výstavy je Pavel Liška, do 30. 9. 2019,  
www.museumkampa.cz

### Skleněný šperk v Portheimce

Velká milovnice umění ráda nosila šperky, a nebyly to jen drahé kameny. Soutěž O šperk Musea skla Portheimka dává prostor sklářským výtvarníkům. Oceněny budou tři nejlepší návrhy a dalších sedm šperků by mělo být vystaveno na podzimní výstavě.

### Meda jako divadelní představení

Na motivy knihy Ondřeje Kundry *Můj úžasný život* napsala Daniela Šteruská hru s jednoduchým názvem *Meda*. Hra *Meda* bude o vzpomínkách inspirativní ženy, která si i ve vysokém věku dokázala plnit své sny a přání.

**Meda Mládková**, rozená Marie Sokolová (\* 8. 9. 1919, Zákupy), je sběratelkou umění, zakladatelkou Nadace Jana a Medy Mládkových a Musea Kampa. Byla manželkou již zesnulého ekonomy Jana Viktora Mládky. Školu ukončila roku 1936 a o dva roky později (1938) obdržela diplom profesionální tanečnice u prvorepublikové choreografky Marty Aubrechtové. Za války vystupovala jako tanečnice v Říši, nejprve v tehdy německé (dnes litevské) Klajpedě a později ve Vídni (1941-1945). Konec války prožila v Praze. Byla svědkem brutality spojené s vyháněním Němců a tento zážitek se stal jedním z důvodů, proč opustila Československo. Po skončení války se rozhodla získat kvalitní vzdělání ve Švýcarsku a odjela hned roku 1946 do Ženevy. Za pomoci známých splatila školné a po dobu studia si vydělávala jako tanečnice. Studium ekonomické a politické vědy na Ženevské univerzitě úspěšně ukončila a získala doktorát ekonomie. Zapojila se do redakční práce v politicky orientovaném časopisu československých exulantů *Skutečnost*. S manželem, ekonomem Janem Viktorem Mládkem, pobývala v Paříži i Washingtonu. Mezi jejich přátele a známé patřili manželé Peroutkovi a Brzezinskí, Henry Kissinger, George Soros nebo Madeleine Albrigh-

tová. Meda Mládková vedla společenský salón, do kterého zvala nejrůznější výtvarníky. Pro získání některých děl neváhali manželé Mládkovi podstoupit osobní oběti. Po roce 1989 se zapojila do politického i společenského života v Česku.

Museum Kampa – Nadace Jana a Medy Mládkových byla založena před dvaceti lety. Vznikla na památku manžela Jana Viktora Mládky a také jako připomenutí jejich společných cílů. Na začátku jejich sbírky to byly především vlastenecké pohnutky, které je vedly k podpoře českých umělců. Za svůj společný život nashromáždili celou řadu uměleckých děl, včetně největší soukromé sbírky Františka Kupky, které se nakonec podařilo umístit v bývalých Sovových mlýnech.



Meda Mládková

## PŘEDSTAVUJEME

**Mgr. art. Ivan Herényi** (\* 18. 8. 1979, Bratislava)



Ivan Herényi: *Čakajúci*, 2008, kameň, bronz

V rokoch 1995-1999 študoval na ŠÚV Josefa Vydru, odbor reštaurovanie a konzervovanie dreva, a v rokoch 2000-2006 absolvoval magisterské štúdium na VŠVU, reštaurovanie sochy. Má za sebou množstvo reštaurátorských realizácií na celom Slovensku. Aktívne sa venuje vlastnej tvorbe, hlavne soche, grafike alebo maľbe. V roku 2011 sa stal držiteľom Ceny Martina Benku za voľnú tvorbu.

**Juraj Mucha** (\* 18. 9. 1979, Brezno)

Výtvarné aktivity: komorná plastika, objekt, medaila, realizácie v krajine, performance a experimentálna hudba.



Juraj Mucha: *Medaila* (séria), 2006, plast-kov-textil

## VZPOMÍNKA

### 10. 9. 1799 byla založena Akademie výtvarných umění v Praze

Akademie výtvarných umění v Praze je nejstarší uměleckou školou v českých zemích. Vznikla císařským dekretem 10. září roku 1799 původně jako kreslířská akademie a rok na to zahájila svoji činnost. K zásadní reformě instituce došlo zásluhou Julia Mařáka, který inicioval významné posílení profesorského sboru o osobnosti typu Vojtěcha Hynaise a Václava Brožíka, zřídil první sochařskou školu vedenou Josefem Myslbekem a posléze dosáhl v roce 1896 zestátnění školy. Spektrum výuky rozšířily v roce 1910 grafická škola Maxe Švabinského a architektonická speciálka Jana Kotěry. V té době již Akademie natrvalo zakotvila po letech provizorií v nové budově na Letné, vybudované podle projektu architekta Václava Roštlapila v letech 1897-1903, jejíž generální rekonstrukce byla dokončena v roce 1998. V jejím sousedství vznikla podle projektu Jana Kotěry a Josefa Gočára v letech 1922-1924 budova školy architektury. Již od roku 1892 a trvale potom od roku 1945 získala Akademie pro své potřeby i prostory budovy tzv. Moderní galerie, vybudované v areálu výstaviště v rámci Zemské jubilejní výstavy v roce 1891 architektem Antonínem Wiehlem. V roce 1926 získala Akademie jako první v Československu statut vysoké umělecké školy. V roce 1945 založil Bohuslav Slánský při Akademii školu restaurování malířských výtvarných děl.

Zásadní reformy, připravované a neuskutečněné v roce 1968, se Akademie dočkala až roku 1990. Spektrum výuky bylo rozšířeno o nové ateliéry, jako např. intermedialní, konceptuální, socha-instalace, kresba. Přitom byla důsledně zachována i posílena existence klasicky orientovaných ateliérů a respektována nutnost zachování nabídky zahrnující přístupy jak tradiční, tak i experimentální. Vznikla škola restaurování výtvarných děl sochařských a roku 1991 škola nových médií orientovaná především na videoart a computerovou animaci. Další změny přirozeně nastaly proměnami pedagogického sboru např. vznikem ateliéru monumentální tvorby, ateliéru vizuální komunikace či oddělení medailérské tvorby. Současně došlo k orientaci přednášek z dějin umění a architektury k problematice současné tvorby, k posílení kvalifikovaného sboru externích pedagogů a konzultantů a k rozvoji vědeckých pracovišť v oborech teorie umění a restaurování výtvarných děl. Na těchto základech položených reformou v roce 1990 staví Akademie i dnes svou strategii a koncepci rozvoje.

AVU je vysokou školou uměleckého zaměření. Uskutečňuje magisterské a doktorské studijní programy v oblasti výtvarného umění a poskytuje vysokoškolské vzdělání v oborech malířství, sochařství, kresby a grafiky, intermedialní tvorby, nových médií, restaurování uměleckých děl malířských a sochařských a architektonické tvorby. V souvislosti s tím rozvíjí uměleckou, vědeckou a výzkumnou, vývojovou a další tvůrčí činnost a podílí se na celoživotním vzdělávání. AVU je zároveň i významnou kulturní institucí,



kteřá se v duchu tradic spolupodílí na formování a rozvoji kultury a společnosti.

AVU používá vlastní znak s emblémem AVU (stylizovaný heraldický český dvouocasý lev ve skoku s modrými srdíčky na končetinách, hlavě a největším na hrudi) a textem „Akademie výtvarných umění v Praze“, jehož autorem je Milan Knížák. Rektora volí akademický senát každé tři roky. Nynější rektor je doc. Tomáš Vaněk.

*Red. poznámka: Částečně použit text Jiřího T. Kotalíka z r. 1999, zkráceno*

**František (Franta) Uprka** (26. 2. 1868, Kněždub, Moravské Slovácko – 8. 9. 1929, Tuchoměřice)

Český sochař; bratr Joži Uprky. V plastice uplatňoval motivy z rodného Moravského Slovácka. Vedle soch inspirovaných lidovou hudbou zpracovával i pracovní a sociální témata (*Dřevorubec*). Pro jeho ranou tvorbu pomníkoveho charakteru byl typický secesní dekorativismus, pro folklórní žánrovou plastiku (kteřá je sochařskou paralelou k malířskému dílu jeho bratra) je typický popisný realismus.

**Ondřej Sekora** (25. 9. 1899, Brno – 4. 7. 1967, Praha)

Ondřej Sekora byl výrazný český spisovatel, novinář, kreslíř, grafik, ilustrátor, karikaturista a entomolog. Spolupracoval s rozhlasem, televizí, filmem i divadlem, psal a ilustroval hlavně knihy pro děti. Vytvořil figurku Ferdý Mravence (poprvé se objevila v *Lidových novinách* 1932 jako postavička v kreslených seriálech pro dospělé), stejně známý je i *Brouk Pytlík* (1939). Sekorovy příběhy spojují zábavu s poučením a mravním ponaučením. Jeho ilustrace byly blízké stylu animovaného filmu.

Sekora byl zakladatelem prvních českých ragbyových klubů, sportovní trenér, rozhodčí, popularizátor sportu a přírody. Za okupace v letech 1944-1945 byl vězněn v pracovních táborech Kleinstein (dnes v Polsku) a Osterode v Německu. V autentickém deníku s hořkým humorem vylíčil strasti táborového života. I v táboře kreslí a píše, se spolupvězňem Oldřichem Novým hraje maňáskové divadlo.

**Julius Edvard Mařák** (29. 3. 1832, Litomyšl – 8. 10. 1899, Praha)

Julius Mařák byl český malíř-krajinář, kreslíř a grafik druhé poloviny 19. století. V letech 1852-1853 studoval na pražské akademii u profesora M. Haushofera, poté v letech 1853-1855 v Mnichově u profesora L. Rottmanna. Od roku 1858 bydlel ve Vídni, tři roky pobýval v Tyrolsku, po roce 1887 se přestěhoval do Prahy, kde mu bylo nabídnuto místo profesora na pražské akademii v ateliéru krajinomalby. Jeho žáky byli mj. Antonín Slavíček, Otakar Lebeda, František Kaván, Jaroslav Panuška a další. Založil tzv. Mařákovu krajinářskou školu.

**Otakar Kubín, Othon Coubine** (22. 10. 1883, Boskovičky – 17. 10. 1969, Marseille)

Studoval na pražské Akademii výtvarných umění, byl členem skupiny Osma a Umělecké besedy, spolupracoval se skupinou Die Brücke. Od roku 1912 žil ve Francii, byl vý-

znamným členem Pařížské školy (1913-1952). Patří mezi stálce české klasické moderny, zapsal se do dějin nejen české, ale i evropské výtvarné kultury. Pevné místo zaujímá i v německé skupině expresionistů a především francouzského novoklasicismu, evropského proudu dvacátých let 20. století. Světová kritika počítá Kubína ke slavné École de Paris. Kubínovy obrazy jsou součástí předních světových galerií i soukromých sbírek. Kubín je pohřben v městečku Apt ve Francii.



Julius Edvard Mařák: *Dubový les s černou zvěří*, po 1875, asfalt, plátno



Otakar Kubín (Coubine): *Postava*, 1912-1914, olej, plátno, a *Sedící akt*, 1926, olej, plátno

**Josef Jíra** (11. 10. 1929, Turnov – 15. 6. 2005, Malá Skála)

Josef Jíra byl členem skupiny M57 a Nové skupiny. Zajímala ho křesťanská symbolika, v jeho dílech se objevuje téma krajiny i výjevy z prostředí hospod a vináren, je považován za emocionálního kronikáře zanikajícího světa.





Josef Jíra: z cyklu *Oči*, 1968

**Pavla Mautnerová** (17. 9. 1919, Brno – 2001 Haifa, Izrael) Pavla Mautnerová byla autodidaktem, členkou skupiny Křižovatka. Roku 1965 odjela s partnerem Robertem Piesenem do Curychu, kde připravoval výstavu. Do Československa se už nevrátili a zprvu žili ve Vídni, poté střídavě ve Vídni a Ein Hodu v Izraeli. V umělecké kolonii Ein Hod žila Mautnerová s Piesenem v malém kamenném domku, který jim sloužil zároveň jako ateliér. V devadesátých letech žila a tvořila v Haifě. Věnovala se abstraktní malbě, v níž figuruje duchovní prvek světla. Obrazy Pavly Mautnerové jsou obvykle formálně řazeny k informelu, ale její osobitý abstraktní projev, který zahrnuje náhodně vznikající struktury i vyváženou barevnost, má meditativní charakter. Zájem o světlo a jeho symbolický význam našel zvláštní rozvinutí v práci se sklem.



Pavla Mautnerová: *Obraz*, 1968

**Jiří Načeradský** (9. 9. 1939, Sedlec, Prčice – 16. 4. 2014, Praha)

Jiří Načeradský studoval na AVU v Praze, byl členem Volného sdružení 12/15, významným českým malířem, grafikem a vysokoškolským pedagogem, představitel českého moderního malířství, profesorem Akademie výtvarných umění v Praze a Fakulty výtvarného umění Vysokého uče-

ní technického v Brně. Proslulost si získal rozměrnými obrazy s tematikou běžců, vycházejícím z parafrází reportážní sportovní fotografie.



Jiří Načeradský: *Běžící muži*, 1967

**Rudolf Valenta** (27. 9. 1929, Praha – 26. 4. 2015, Berlín) Rudolf Valenta byl český sochař a grafik. Studoval soukromě a získal stipendium DAAD v Berlíně. Byl členem Klubu konkréťistů a výtvarné skupiny Jiná geometrie. Valenta byl autorem objektů a instalací v kovu, kresby, malby a grafiky. V roce 1970 emigroval do Londýna a o čtyři roky později odešel do Berlína. Práce s abstrahovanými formami se váže i ke stálému Valentovu zájmu o architekturu a její vývoj, zvláště o její elementární tvarosloví.



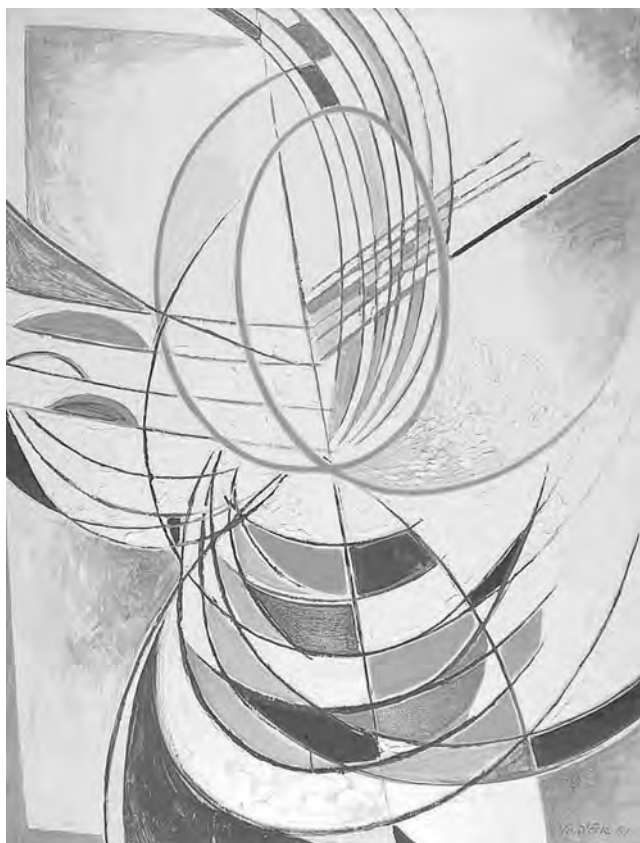
Rudolf Valenta: *Studie k plastice*, 1967

**Vladimír Vašíček** (19. 9. 1919, Mistrín – 29. 8. 2003, Svatobořice u Kyjova)

Vladimír Vašíček je jedním z průkopníků i klasiků českého moderního malířství po druhé světové válce, významným českým abstraktním malířem. Studoval na AVU v Praze, byl členem skupiny Brno 57, Sdružení Q, TTKLubu.

V roce 1956 uspořádal společně Vaculkou, Matalem a Kubíčkem výstavu v Kyjově, tato výstava byla o rok později přenesena do Galerie mladých (U Řečických) v Praze pod názvem *Výstava čtyř moravských výtvarníků*, čímž vlastně došlo k oficiálnímu zformování tzv. Brněnské skupiny. V této době také Vladimír Vašíček začal vytvářet první abstraktní obrazy a spolupracovat s hodonínskou galerií na přehlídkách moderního umění regionu. V této době také cestoval do zahraničí na různé studijní cesty – do Moskvy a Leningradu, do Rakouska, kde se setkal s Oskarem Kokoschkou, do Polska, Francie a Švýcarska (vlastní výstavy v St. Gallen a Bienne). V roce 1969 se rovněž se svou tvorbou zúčastnil I. bienále malířství v Pistoii a v roce 1970 a 1973 přehlídky Col·legi d'Arquitectes v Barceloně.

Po nástupu normalizace byl Vladimír Vašíček opět nucen odejít do ústraní a jeho hlavní obživou se tak stala hlavně restaurátorská činnost v církevních stavbách. Na sklonku života byl Vladimír Vašíček naplněn nadšením ze změn ve společnosti a z nového uznání pro svoji tvorbu – v roce 1993 například ve Výtvarném centru Chagall Ostrava vyšla monografie jeho díla a bylo uspořádáno několik jeho samostatných výstav, v roce 1995 získal cenu Masarykovy akademie umění, v roce 1996 cenu Františka Kupky a v roce 2002 čestné občanství města Kyjova, které pro něj bezpochyby znamenaly jisté zadostiučinění po dlouhých letech v ústraní.



Vladimír Vašíček, *Rozdílnost stadií*, 1967

**Vincent Hložník** (22. 10. 1919, Svederník – 10. 12. 1997, Bratislava)

Vincent Hložník bol slovenský maliar, grafik, ilustrátor, sochár a pedagóg, predstaviteľ expresionizmu. Patrí medzi najvýznamnejších predstaviteľov slovenského výtvarného umenia, generácie umelcov druhej svetovej vojny, mladej avantgardy. Ilustroval vyše sto diel svetovej i národnej literatúry. V rokoch 1937-1942 študoval na Umeleckopriemyselnej škole v Prahe (prof. F. Kysela, J. Novák). Po ukončení štúdia krátky čas pracoval pre Maticu slovenskú v Martine. Žil a tvoril v Žiline. Bol členom Spolku slovenských výtvarných umelcov, Spolku výtvarných umelcov Mánes, Skupiny výtvarných umelcov 29. augusta, Spolku umelcov a priateľov grafiky, neskôr Ústredného výboru Zväzu československých výtvarných umelcov, Zväzu slovenských výtvarných umelcov (predseda) a Slovenskej výtvarnej únie. Absolvoval dlhší študijný pobyt v Taliansku, ZSSR, Holandsku, Maďarsku, Francúzsku, Mexiku, Nemecku a Poľsku. Od roku 1952 žil v Bratislave, kde pôsobil na Vysokej škole výtvarných umení ako vedúci Oddelenia voľnej grafiky a knižnej ilustrácie. V roku 1958 bol vymenovaný za profesora, v rokoch 1960-1964 bol rektorom a v roku 1972 bol nútený školu opustiť. Bol nositeľom množstva umeleckých a štátnych vyznamenaní.

Viac ako polstoročná tvorba Vincenta Hložníka nepochybne patrí medzi najkvalitnejšie a najpozoruhodnejšie, a to nielen svojím neuveriteľným rozsahom a vplyvom na predstaviteľov rôznych umeleckých generácií, ale najmä svojou úlohou zdieľať vysoko morálne presvedčenie o poslaní maliara. Témy siahajú od vojnových výjavov cez cirkusantské scény po zobrazenia ľudí pri práci, ale maliar sa sústreďoval predovšetkým na vyjadrenie ťaživých životných pocitov.



Vincent Hložník: *Obraz III.*, 1968



## ARCHITEKTURA

**Zemřel autor prvních pražských mrakodrapů, architekt Zdeněk Kuna**

Ve věku třiačtyřiceti let zemřel autor prvních pražských mrakodrapů a přední představitel české architektonické scény šedesátých a sedmdesátých let Zdeněk Kuna. Podle jeho návrhů vznikly například stometrová budova Motokovu na Pankráci či objekt Strojimportu na Vinohradech. Podle České komory architektů se Kuna podílel se spolupracovníky i na revitalizaci východní tribuny Strahovského stadionu či na citlivé novostavbě Omlipolu v historické části Nového Města v Praze. „Za významné počiny jsou rovněž považovány největší poválečný horský hotel Horal ve Špindlerově Mlýně nebo Československý zastupitelský úřad v Miláně,“ uvedla komora.

**Architekti představili návrh českého pavilonu na Expo, říká mu „špageták“**

Architekti představili návrh českého pavilonu na světovou výstavu Expo. Takzvaný špageták, který bude v Dubaji ve Spojených arabských emirátech příští rok, je mrakem trubíc. Jádrem národní expozice bude systém S.A.W.E.R vyrábějící vodu ze vzduchu s využitím solární energie. Cena za výstavbu a provoz je kolem 80 a 85 miliónů korun, řekl ČTK na vernisáži spoluautor projektu Jindřich Ráftl. „Ten systém má obrovský potenciál v tom, že může pomoci v místech, kde je reálně potřebný. Je to český patent a nápad. Pokud se použije v poušti, tak by lidé nemuseli mít tendenci se kvůli suchu stěhovat,“ uvedl Ráftl. Stavební práce v Dubaji už začaly. Pavilon bude postavený ze sklo-polymerových trubíc, původně se počítalo s bioplastem.

**Klub Za starou Prahu kritizuje návrh Evy Jiříčné pro Žižkov**

Klub Za starou Prahu kritizuje architektonický návrh Evy Jiříčné na zástavbu parcely po bývalé telekomunikační budově v Olšanské ulici v Praze 3. Návrh Jiříčné zvítězil v interní soutěži developera Central Group, klub reaguje na vizualizaci zveřejněné v médiích. Podle klubu nejde o architektonicky a urbanisticky promyšlené řešení, ale spíše o líbivý koncept efektně designových výškových staveb, sdělila ČTK v tiskové zprávě předsedkyně klubu Kateřina Bečková. Zveřejněními vizualizacemi se podle klubu developer snaží získat na svoji stranu laickou veřejnost a s její pomocí pak prolomit platné regulativy památkové ochrany, které jsou s uvedeným záměrem v kolizi. „Nezpochybnujeme využití daného místa pro novou obytnou zástavbu, kritizujeme neopodstatněnou developerskou posedlost vstoupit do města výškovými stavbami a prezentovat se v jeho panoramatu,“ konstatuje klub.

Parcela je nyní zastavěna mohutnou budovou s devadesátimetrovou věží z let 1969-1979 od kolektivu architektů Františka Cubra, Josefa Hrubého, Zdeňka Pokorného a dalších, kteří jsou také autory Bruselského pavilonu na Letné. Central Group vybral Jiříčnin návrh ze stovky přihlášených, projekt počítá s byty, veřejným prostorem se

zelení, komerčními plochami nebo mateřskou školou. Návrh představuje bílé prosklené kruhové věže a počítá s využitím technologií šetrných k životnímu prostředí. Počítá také se zelenými střechami nebo recyklací dešťové vody pro zalévání.

**Zajímavé osobnosti: Adolf Loos**

Adolf Loos

Není to tak dlouho, kdy skončila ve Winternitzově vile v Praze na Smíchově výstava modelů staveb Adolfa Loose, které vytvořil profesor Yoshio Sakurai se svými studenty z tokijské univerzity.

Jednalo se o evropskou premiéru tohoto unikátního projektu, kdy diváci mohli na expozici vidět dokonale vytvořené modely o velikosti 1:50

včetně dokumentace k nim. Do vystavovaných modelů staveb bylo možno nahlédnout díky odstranitelné boční stěně a seznámit se tak s Loosovým způsobem členěním prostoru včetně vnitřního zařízení. Kromě modelů známé Müllerovy vily ve Střešovicích a Winternitzovy vily na Smíchově bylo možné spatřit pařížský dům Tristana Tzary, vídeňské vily Steiner, Rufer a Moller, slavný obchodní dům Goldman & Salatsch nebo nerealizovaný projekt domu pro Josephinu Bakerovou.

Japonský pedagog Yoshio Sakurai všechny Loosovy stavby osobně navštívil, tvorbě známého architekta se věnuje již od devadesátých let. Samotný Loos se nechával občas inspirovat japonskou kulturou, to je patrné například v letní jídelně Müllerovy vily, která je inspirována japonskými dřevoryty.

Adolf Loos se narodil roku 1870 v Brně, a přestože byl ve světě považován spíše za Rakušana, on sám nikdy na svoji vlast – a také rodné Brno – nedal dopustit.

Heroldův dům a Bauerův zámeček v Brně, obchodní dům Goldman & Salatsch a Manzovo knihkupectví ve Vídni, dům a studio Tristana Tzary v Paříži, cukrovar a vila Viktora Bauera v Hrušovanech u Brna, Brummelův dům a řada bytových interiérů v Plzni, kolonie rodinných dělnických domů v Náchodě a dvě nádherné vily Müllerova a Winternitzova – to je jen zlomek z dlouhé řady slavných staveb, jimiž zanechal Adolf Loos nesmazatelnou stopu nejen v evropské architektuře.

Adolf Loos pocházel z rodiny brněnského kamenosochaře. Od dětství se vyvíjela jeho velmi svérázná osobnost, později se odmítal držet závazných principů tak, aby jeho tvorba mohla být jasně definovaná. Stal se klasikem moderní architektury a čelným představitel architektonického purismu, stýkal se s vídeňskými intelektuály, například se spisovatelem a dramatikem Karlem Krausem nebo malířem Egonem Schielem.

V České televizi věnovali pozornost tvorbě Adolfa Loose scenárista Václav Žmolík a režisér Jiří Střecha v jedné z epizod cyklu *Příběhy předmětů*. Zaměřili se v ní na vilu,



kerou Loos postavil koncem dvacátých let minulého století v Praze pro Františka Müllera, spolumajitele jedné z největších stavebních firem v Československu. Za tři roky po dokončení stavby architekt zemřel a paní Müllerová nikdy nedovolila jím navržený interiér jakkoliv změnit. Jejím přáním bylo zachovat dům navždy v podobě, kterou mu slavný architekt vtiskl. V roce 1948 byl dům znárodněn a František Müller byl režimem zapuzen do kotelny, kde působil jako topič a kde také zemřel – v roce 1951 se otrávil zplodinami. Otázkou dodnes zůstává, zda se jednalo o náhodou, nebo sebevraždu. „Dům byl přebudovaný na kanceláře, jeden čas tu byla ubytovna arabských studentů a paní Müllerová, které bylo přiděleno místo správcové, obývala pokojík pro řidiče a stala se objektem šikany ze strany komunistických institucí. Mohla emigrovat, přesto dům nikdy neopustila. Bojovala o každý detail chátrající stavby, psala architektům do zahraničí prosby o pomoc, až v roce 1968 zemřela na infarkt. V devadesátých letech byl zdevastovaný dům v restituci vrácen dceři Müllerových Evě, která žila v emigraci. Ta se na dům svého dětství nikdy nepřišla podívat a odprodala ho městu. Praha pak vilu doko-

nalým způsobem zrestaurovala do podoby, kterou jí dal Adolf Loos, popsal příběh Müllerovy vily scénárista dokumentu Václav Žmolík.

(mk)



Loos Adolf: American Bar, Vídeň

## VZPOMÍNKA

### Martin Roubík

Architekt Martin Roubík, který většinu života působil v Norsku, vstoupil v širší povědomí především jako spoluzakladatel slavné architektonické skupiny Snohetta. Roubík byl také spoluautorem Muzea moderního umění v Lillehammeru či autorem rekonstrukce českého velvyslanectví v Oslu a dalších staveb v České republice i v zahraničí. Od roku 1999 měl společně s Reginou Loukotovou vlastní kancelář v Praze. V letech 1991-1992 a 2000-2003 vedl ateliér na Fakultě architektury ČVUT. Zemřel 9. září 2008 po krátké nemoci.

Roubík se narodil 24. října 1949 v Praze. V letech 1968-1971 studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, v letech 1973-1977 na Škole architektury (Arkitektogskolen) v Oslu, kam odešel počátkem sedmdesátých let, a později také na Yokohama Design Research Institute. Po absolutoriu nastoupil v Oslu do ateliéru Lund + Slaatto Arkitekter, v roce 1987 spoluzakládal nadaci pro

architekturu ROM a o rok později dnes již legendární skupinu Snohetta, s níž zvítězil v mezinárodní soutěži na Alexandrijskou knihovnu v Egyptě. S touto kanceláří postavil v devadesátých letech další významné stavby jako Umělecké muzeum v Lillehammeru či most přes fjord v Telemarku. Je autorem návrhu rekonstrukce Fíkovny v Královské zahradě Pražského hradu a dalších staveb v ČR i v zahraničí. Úspěšně se sám i jako vedoucí kanceláře GEM architects účastnil řady mezinárodních a domácích soutěží, poslední velký úspěch zaznamenal se svým návrhem v soutěži o Velké egyptské muzeum.

Jako pedagog působil nejprve v norském Trondheimu a od poloviny devadesátých let především na pražské Fakultě architektury ČVUT. Byl rovněž zvolen děkanem Fakulty architektury Technické univerzity v Liberci, rektor ho však nejmenoval. Přednášel i v Göteborgu, Oxfordu, dánském Aarhusu a v Káhiře.

Zdroj: Archiweb

## MÓDA A DESIGN

### Návrhářka vytvořila pro Dubí kolekci šatů inspirovaných cibulákem

Módní návrhářka Eva Stolařová vytvořila u příležitosti 155. výročí výroby cibuláku v Dubí kolekci šatů inspirovaných právě cibulákovým vzorem. Dnes firma z Dubí nese název Český porcelán a tzv. cibulový dekor nadále vyrábí. Oděvní výtvarnice z Teplic je dlouholetou milovnicí cibuláku. Šaty vytvořila původně na výroční ples Českého porcelánu, nyní našly místo na výstavě. Symboly jsou na oděvu ručně malované, doplněné filtry a korálky. Vzniklo přes-

ně tolik šatů, kolik je vzorů na cibulákovém dekoru, což je osm. Deváté šaty vzory kombinují. Každé mají jiný střih a něco jiného v popředí. „Historii vzoru jsem dlouho studovala, abych mohla dekory přesně vystihnout. Mají své přesné názvy jako bambus, lotosový květ, broskev, pivoňka, chryzantéma,“ uvedla Stolařová.

Zajímavou historii má samotný vzor cibulák, žádná cibule v něm totiž není. „Je to granátové jablko, které ale tehdy Evropané neznali, ale dekor jim připomínal cibuli,“ zmínila výtvarnice, která vzory namalovala a poté je zdobila. Žádné další doplňky podle Stolařové šaty nepotřebují.

## VÝSTAVY

**Ve Veletržním paláci je první  
Giacomettiho retrospektiva v ČR**

Národní galerie v Praze ve Veletržním paláci připravila retrospektivní výstavu švýcarského sochaře a malíře Alberta Giacomettiho (1901-1966). Pořádá ji ve spolupráci s Nadací Giacometti, od níž si vystavená díla slavného sochaře pronajala. Jeho tvorba je v tomto rozsahu vystavena v Česku poprvé. Rozsáhlá výstava, která mapuje vývoj Giacomettiho umělecké tvorby napříč pěti desetiletími, potrvá až do 1. prosince. Giacometti byl jedním z nejproslulejších sochařů 20. století. Z českých výtvarníků se jeho dílem inspiroval zejména sochař Olbram Zoubek.

**Výstava Kubišta – Filla má podtitul  
Plzeňské disputace**

Výstava Kubišta – Filla s podtitulem *Plzeňské disputace*, která probíhá v Západočeské galerii v Plzni, se zaměřuje na propojení dvou výtvarných veličin – Bohumila Kubišty (1884-1918) a Emila Filly (1882-1953) a uvádí jejich tvorbu do kontextu s tvorbou dalších jejich současníků, mimo jiné Josefa Čapka, Jana Zrzavého, Willyho Nowaka nebo Otto Gutfreunda.

Kubišta a Filla, jednoznačně dvě významné postavy českého moderního umění, měli sice podobné ideové východní body, ale postupem času si našel každý z nich jinou cestu i rukopis.

Bohumil Kubišta byl ovlivněn expresionismem Edvarda Muncha, postimpresionismem, ale také mistry El Grecem nebo van Goghem. To je patrné třeba na obraze *Vlastní podobizna s modrým pozadím* z roku 1908. Výmluvně působí i velký olej *Paridův soud* (1911). Už tím, že výtvarně zpracovává klasickou antickou legendu, ve které měl budoucí hrdina trojské války Paris rozsoudit spor tří bohyní. Héra, Athéna a Afrodita se hádaly, která z nich je nejkrásnější. Mladík byl jimi požádán, aby dal vítězce jablko. Do-

stala je bohyně lásky, protože mu slíbila lásku krásné Heleny. Malíř zachytil moment, kdy se chystá vítězku určit. Výtvarně, především u ženských figur, je patrný vliv Rubense, ale mimo jiné i Picassa.

Emil Filla sice vycházel z podobných výtvarných vlivů jako jeho kolega, nicméně kolem roku 1910 se posunul ke kubistickému výtvarnému vyjádření. Byl mu blízký výtvarný projev Picassa, Braqua, ale některá jeho díla s sebou nesou nepřímé odkazy mimo jiné i na Picabia nebo Légera. Jeho výtvarný talent je nejvíce patrný v zátiších. Blízko vchodu do galerie jich visí na stěně hned několik. Olej *Zátiší/Žena s ovocem* (1925) a *Zátiší s rakem* (1927) je ukázkou kubismu. Vystavené zátiší od Alfréda Justitze a Antonína Pelce pak ukazují, jak se dá téma klasického zátiší výtvarně modifikovat.

Filla si velmi vážil práce sochaře Otto Gutfreunda. Jeho skulptury jsou také součástí expozice. Bronzová plastika *Hamlet II* (1912-1913) ukazuje nakročenou vyhublou figuru královice dánského. Alegorie *Úzkost* (1912-1912) už představuje poněkud masivnější dílo – lidská postava je zabalená do dlouhého pláště, který vyrůstá z podstavce. Trochu to připomíná legendu o zakletém člověku ve skále.

Výstava pomyslně konfrontuje nejen Kubištu a Fillu, ale díky tomu, že ukazuje i další tvůrce z počátku 20. století, má návštěvník vývoj moderních výtvarných trendů před sebou jako na dlani. Prostřednictvím tohoto širokého stylového i tematického záběru lze získat představu o moderním umění, jeho vývoji nebo ideových změnách.

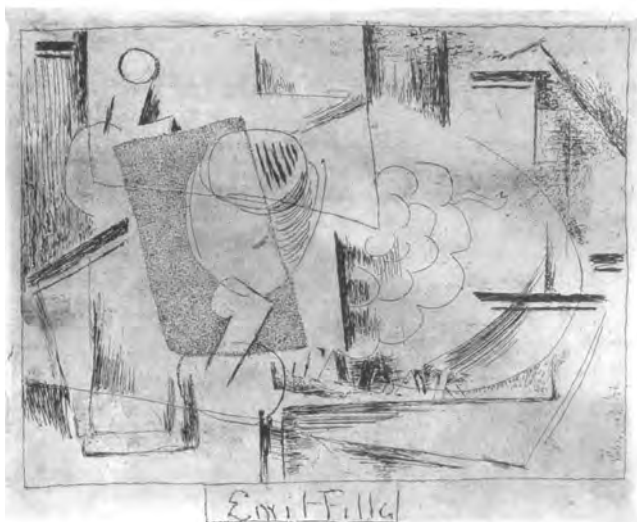
Expozice bude otevřena v Západočeské galerii v Plzni do 29. září tohoto roku.

(mk)

**Kamil Lhoták a jeho svět**

Alšova jihočeská galerie připravila pro výstavní sezónu 2019 jako hlavní projekt výstavu s názvem *Kamil Lhoták a jeho svět*, která probíhá v hlavním sále Zámecké jízdárny AJG v Hluboké nad Vltavou. Autorem a kurátorem celého výstavního projektu je Libor Šteffek, autor několika knižních monografií k dílu Kamila Lhotáka a přední odborník na jeho dílo.

Tato historicky největší výstava prací Kamila Lhotáka představuje umělcovu tvorbu ve třech zásadních oblastech jeho tvorby – malbě, kresbě a grafice, přičemž ve všech těchto směrech je zachycena Lhotákova vývojová linie od jeho počátků ve třicátých letech až do završení činnosti v osmdesátých letech minulého století. Rozsah výstavy je opravdu mimořádný – na 400 pečlivě vybraných položek jak ze státních, tak soukromých sbírek z České republiky i zahraničí. Tento unikátní rozsah umožňuje zmapovat retrospektivním způsobem umělcovo dílo a hned několika násobně překonat i ty největší výstavy, které se dílem Kamila Lhotáka dosud zabývaly. Navíc v rámci výstavy vznikl dokumentární film o životě a díle Kamila Lhotáka, kde jsou spolu s odborným komentářem prezentovány zásadní vystavené práce, které se tím přibližují ještě širšímu okruhu zájemců o jeho dílo.

Emil Filla: *Zátiší*

Kamil Lhoták patří bezesporu k největším a nejvýznamnějším českým umělcům 20. století. Narodil se 25. července 1912 v Praze. Přestože neprošel žádnou speciální akademickou přípravou, byl v kontaktu s uměním již od svých mladých let. Spolu s matkou, která měla k výtvarnému umění velmi blízko, navštěvoval expozice různých autorů, které výrazně formovaly jeho uvažování o vlastním uměleckém vývoji. Během studia na gymnáziu se začaly projevovat jeho výtvarné schopnosti a na konci třicátých let se definitivně rozhodl pro uměleckou dráhu.

Lhoták byl ve své tvorbě ovlivněn některými umělci, jejichž díla měl možnost vidět již v raném věku. Na jednom z předních míst lze uvést Henri Rousseaua, jehož výstavu navštívil roku 1923 v pražském Obecním domě, o několik let později zhlédnutou výstavu Josefa Šímy nebo dílo Giorgia de Chirica.

V ilustrativní tvorbě se Lhoták hlásil jako ke svému vzoru k Artuši Scheinerovi. Jeho ilustrace pokládal Lhoták za nedostupné, silně na něho zapůsobily i díla Věnceslava Černého. Co se týče námětů a témat, které se snažil do svých prací přenášet, od počátků své umělecké dráhy byl Lhoták okouzlen dobou, která nenávratně zmizela před několika desetiletími. Doba konce 19. a počátku 20. století ho pak provází prakticky po celou jeho následující tvorbu.

Ve Lhotákových malbách je možné nalézt podivuhodnou kombinaci nostalgie a tesknosti, s odstupem času viděných příběhů, které se odehrávaly někdy dávno, v časech předcházejících jeho dětství. Jeho malířský a o něco později i grafický projev dává zdánlivě zcela nezajímavým místům a starým technickým předmětům neopakovatelnou poetiku – tu hledá tam, kde většina jiných nevidí nic jiného než opuštěné a nepotřebné věci, které již dosloužily.

Na konci roku 1942 se zformovala širší skupina umělců, které spojilo několik základních rysů, vyjádřených sloganem „Svět, ve kterém žijeme“. Seskupení, záhy pojmenované dle doby svého vzniku Skupina 42, se snažilo o vyobrazení všedního života, spojeného s městským prostředím a člověkem. To mělo pochopitelně dopad i na Lhotákovu tvorbu – pegasové byli nově nahrazeni větrníky a letadly, prázdné ulice a zákoutí jsou doplněny nezbytnými stroji, čerpadly, pumpami, větrníky a dalšími civilizačními technickými předměty. I tak si ale jeho díla udržela svou poetiku a Lhoták byl zanedlouho poté označován za průkopníka a představitele lyrického civilismu.

Působení v rámci Skupiny 42 mělo zároveň přímý vliv na zahájení Lhotákovy grafické činnosti. Do roku 1944 se totiž Lhoták grafikou nezabýval a jeho tvorba vycházela především z práce s tuší, akvarelem, tužkou a samozřejmě malbou olejem. Grafická část jeho díla byla zahájena až s přípravou a vyhotovením jeho prvního grafického listu *Periferie*, který byl spolu s ostatními grafickými listy členů Skupiny 42 poctou a památkou zemřelému Františku Janouškovi. Od tohoto momentu se grafika stala nedílnou součástí Lhotákovy díla.

Nejvíce umělce ovlivnila z pohledu grafiky tvorba Františka Tichého. Suché jehly, lepty a litografie začaly rychle přibývat a tento proces se nezastavil ani se zánikem Skupiny 42 v roce 1948.

Kromě Lhotákovy hlubokého zájmu o cokoliv technického se jeho dalším námětem stává Francie a především Paříž a tento námět ho už pak provází po celou dobu jeho tvorby.

Na počátku padesátých let dosáhl Lhoták v grafickém zpracování dokonalosti a od poloviny padesátých let je pak patrný jeho příklon ke krajinářskému pojetí námětů, což se projevuje především u maleb. Na přelomu padesátých a šedesátých let pak vyvrcholila Lhotákovy knižně ilustrační činnost, kdy každý rok vycházelo značné množství knih s jeho ilustracemi. Nejenom v zobrazování technických vyvozeností, ale i v kresbách pro dětskou literaturu je Lhoták dodnes považován za absolutní špičku v tomto oboru.

Na počátku šedesátých let došlo v Lhotákově malbě k poměrně podstatné změně – jeho pojetí krajiny se výrazně změnilo. Toto i v dalších dílech nově uplatňované znázornění krajiny je později označováno za zcela novátorské pojetí zdánlivě vyčerpaného tématu krajinářství. Osobité a zvláštní pojetí a vyváženost malby stejně jako magické zobrazování reálné skutečnosti dostanou název magický realismus, druhý pojem, který se po již zmíněném lyrickém civilismu s Lhotákem úzce váže.

Společně s prací s větší plochou se postupně přenáší i do Lhotákovy pojetí i nové motivy – jeho tvorbu začínají doprovázet terče, stroje pouště, draci, stany a další typické artefakty, které dodávají vznikajícím dílům nový náboj a dynamiku.

Osmdesátá léta jsou pak i vzhledem k zdravotním omezením umělce roky bilancování a upevňování dosavadních námětů.

Současná výstava si klade za cíl přiblížit a na vystavených dílech názorně dokumentovat celý tento umělcův vývoj ve všech zmíněných oblastech.

Výstava *Lhoták a jeho svět* bude v Hluboké nad Vltavou otevřena do 6. 10. 2019.

(mk)



Výstava Kamil Lhoták a jeho svět



## Výstava *Nezломní* v Obecním domě: o Franzi Kafkovi i kočičí svobodě

Zuzana a Eugen Brikciusovi jsou autory výstavy *Nezломní*, která probíhá v pražském Obecním domě. Vznikla ve spolupráci s Alšovou jihočeskou galerií v Hluboké nad Vltavou a Památkovým ústavem národního písemnictví. Podtitul expozice *Od Franze Kafky po sametovou revoluci* má symbolizovat fakt, že autory zajímají umělci, kteří se v období let 1918 až 1989, jež zahrnuje dvě totality, soustředili na vlastní tvorbu a dokázali se svobodně umělecky vyjadřovat bez ohledu na historické i společenské okolnosti.

V úvodní stati pečlivě připraveného katalogu se jeden z autorů a také jeden z vystavujících Eugen Brikcius zamýšlí nejen nad ideovou podstatou výstavy, ale i nad úlohou umělce ve společnosti. Tvrdí, že jedna škola ho chápe jako spoluručitele za stav společnosti, zatímco druhá jej umísťuje do izolované slonovinové věže, v níž se může nerušeně věnovat vytváření krásy.

Spisovatel Franz Kafka, jehož tvář se stala symbolem výstavy, hledal prostřednictvím svých metafyzických děl tvůrčí svobodu a stal se tak inspiračním zdrojem mnoha tvůrců vystavujících v rámci projektu *Nezломní*. Brikcius podotýká, že sochař Karel Malich má raději kočky než psy. Protože první domácí mazlíček si dělá absolutně svobodně, co chce, na rozdíl od toho druhého, devótního.

Každý z vystavujících umělců šel nebo jde vlastní cestou s nezlomnou zarputilostí. Možná by bylo lepší nazvat výstavu *Nezlození* jako symbol jejich schopnosti odolávat tlakům.

Výstava je pojata tak, aby byla srozumitelná i návštěvníkovi, který se ne zcela vyzná v historických či uměleckých detailech. Proto jsou v prvním sále na modrém panelu chronologicky uvedena klíčová data českého výtvarného umění. Každý z vystavujících má na malém panelu vlastní curriculum vitae, fotografii, a hlavně základní charakteristiku tvorby.

Nelze z kolekce vybrat jednoho autora či dílo, které by všechno ostatní zastihovalo. Přesto každého při příchodu do jednoho ze dvou sálů musí doslova uhodit do očí industriální sousoší Karla Nepraše *Sněhurka a sedm trpaslíků* z roku 1985. Osm litinových soch vytvořených z toho, co kde tvůrce našel po železných nedělích, tvoří dominantu interiéru.

Naproti tomu Otto Gutfreund vychází z klasické realistické sochařské školy. Model skupinového pomníku *Babičky* v Ratibořickém údolí z roku 1921 ukazuje figury tak, jak si je čtenář románu představoval. Babička je pojatá jako důstojná žena, která celou svou osobností chrání děti a rodinu jako takovou.

Velké výrazové rozpětí mají na výstavě především malíři. Vedle klasických tvůrců typu kubistického mistra Emila Filly či modernisty Josefa Čapka stojí surrealistický existencialista Mikuláš Medek nebo mistr koláže Jiří Kolář, respektive Jiří Načeradský. Ten je zaujat lidskou nahotou s lehkým erotickým podtextem. Jeho olej *Káma kněžka* lásky z roku 1967 zobrazuje dvoudílné okno. V každé části stojí totožná nahá dáma, zakrývající jedno ňadro bílým ručníkem. Jako by někomu, kdo stojí venku na ulici, chtěla dvojčata nabídnout své tělo. Ale tak, aby to nepůsobilo příliš ordinárně.

Francouzský myslitel, fyzik a matematik René Descartes uváděl, že pochybovat o všech danostech světa je pod-

mínkou pro skutečnou lidskou existenci. Výtvarné umění představuje možnost, že původní a permanentní pochybnost lze přetavit v absolutní svobodu.

Výstava *Nezломní* bude otevřena v pražském Obecním domě do 6. října.

(mk)

## Vzácnou sbírku grafik Francisca Goyi vystavují na zámku v Hradci nad Moravicí



Jedinečný cyklus grafik Francisca Goyi je možné zhlédnout ve Velké galerii Bílého zámku v Hradci nad Moravicí. Jde o kolekci osmdesáti grafických listů pojmenovanou *Rozmary*. Výstava představuje unikátní soubor satirických výjevů, řadí se mezi vrcholná díla španělského umělce.

Výstava *Caprichos* (španělsky *Rozmary*) je návštěvníkům přístupná samostatně nebo jako součást hlavního prohlíd-

kového okruhu. V České republice se nacházejí pouze dva tyto cykly, zatímco v zámku v Hradci nad Moravicí je to kompletní soubor, Národní galerie disponuje neúplnou kolekcí těchto grafik. Sbírkou získal pro zámek Hradec nad Moravicí kníže Felix Maria Lichnovský z Voštic s největší pravděpodobností přímo ve Španělsku. Zámek Hradec nad Moravicí představil nejvýznačnější soubor své grafické sbírky zatím pouze dvakrát, a to v roce 1965 a 1996. Nyní jej doprovází „Explicación de los Caprichos de Goya escrita por su propia mano“, tj. vysvětlení Goyových *Rozmarů* napsané jeho vlastní rukou.

Grafický soubor začal Goya tvořit v roce 1797 během pobytu na panství Sanlúcar de Barrameda, kam byl pozván vévodkyní z Alby. Ústředním motivem grafik je nemilosrdná kritika společnosti vyjádřená autorovým satirickým a sarkastickým pohledem na svět. Autor použil reálných detailů k zesměšnění autentických osob a jednotlivých profesí, častými aktéry děje jsou rovněž zvířata v roli metaforických podobenství, převzatých z reálného světa lidí. Objevují se taktéž čarodějné scény s atmosférou plnou přízraků, překračující úzce kritický rámeček souboru. Díky svému útočnému sarkasmu vzbudilo dílo především v prostředí nejvyšší madridské společnosti značné pobouření.

*Rozmary* byly vydány v roce 1799 v Madridu v celkovém nákladu 267 sérií. Vrcholná umělecká preciznost dodává námětům na razanci, Goyův expresionismus zde dosahuje maxima. Dokonalá harmonie obsahu a formy značnou měrou přispěla ke světové slávě španělského mistra. Dílo je vysoce aktuální i v dnešní době.

V loňském roce se uskutečnila výstava Francisca Goyi v Tatranské galerii v Popradě. Současná výstava grafik Francisca Goyi na zámku v Hradci nad Moravicí je otevřena do konce září tohoto roku.

(mk)

## Národní knihovna získala v dražbě vzácný středověký pergamen

Pražská Národní knihovna získala rukopis z roku 1406 – takzvaný Notářský instrument Martina. V dražbě za něj zaplatila včetně aukčních poplatků 18,2 miliónu korun. Pozdně středověký dokument je na pergamentu o rozměrech 54 × 52 centimetrů a původní vlastník není znám. Vyvolávací částka byla 3 milióny korun. Podle generálního ředitele Národní knihovny Martina Kocandy se podařilo zájem jeho instituce utajit. Podle odborníků jde o vzácný právní doklad, který si nechávali vyhotovit jen účastníci sporu a často po jeho vyřešení pozbyl platnosti, tedy se málokdy dochoval. Svůj nový vzácný přírůstek Národní knihovna brzy vystaví v Klementinu.

## Kniha o časopisu *Student*

Týdeník *Student* zná snad každý, kdo zažil druhou polovinu šedesátých let minulého století. Když s jeho vydáváním souhlasil sám prezident Antonín Novotný, netušil, jak moc mu přeroste přes hlavu. Z napínavého příběhu *Studenta* a jeho tvůrců vznikla kniha *Skoro proti všem*, kterou vydalo nakladatelství Cosmopolis.

Celostátní týdeník *Student*, vycházející ve vydavatelství Mladá fronta od října 1965 do konce srpna 1968, se nestal běžným studentským časopisem, jak by se podle názvu mohlo zdát. Postupně měl až šedesátitisícový náklad a měl by i vyšší, nebýt přidělového systému na novinový papír, disponoval širokou čtenářskou obcí i tematickým záběrem.

Především však byl odvážnější než jiné časopisy, jak odpovídalo naturelu jeho mladých autorů. Kniha o něm zdaleka není jen autentickým svědectvím doby a dramatické etapy v historii české a československé žurnalistiky, lze v ní rozpoznat i nejednu paralelu s dneškem – i jako varování.

Mezigeneračním dialogem dvou autorů se kniha vymyká častým klišé tohoto typu literatury a svým jazykem dokládá, že jedním z původců díla je zkušený novinář a spisovatel věrný čapkovskému odkazu. Hlavním vypravěčem i ústřední postavou knihy je totiž Petr Feldstein, který byl zakládajícím členem redakce časopisu *Student* a působil v ní až do jeho hořkého konce, jeden čas i jako šéfredaktor. Tomáš Libánek se s ním poprvé setkal coby mladý student historie poté, co někde na půdě objevil stoh zvláštních vydání novin ze srpna 1968 a rozhodl se, že tématem jeho diplomky bude pohnutá historie *Studenta*.

Než jeho magisterská práce spatřila v roce 2007 světlo světa, kromě bádání v archivech a knihovnách natočil desítky kazet rozhovorů s někdejšími redaktory *Studenta* Petrem Feldsteinem (od roku 1990 v Československé a České televizi), Tomášem Pěkným (po listopadu 1989 jeden ze zakladatelů týdeníku *Respekt*) a Alexandrem Kramerem (od roku 1997 komentátor deníku *Právo*, proslulý zejména osobitými sobotními celostránkovými rozhovory s politiky).

Neobvyklým propojením vzpomínek přímého účastníka s poznatky historika tak mohl vzniknout obraz života jedné, ale nepřehlédnutelné redakce v období pražského jara, předjaří i následných osudů jejích protagonistů za

tzv. normalizace. Obraz, který dějem, jenž má spád, čtenáři odhaluje různá i překvapivá zákoutí nedávné historie i postojů známých či méně známých osob, na které se již buď zapomnělo, nebo se o nich nevědělo. Navíc je vykreslen tak poutavě, že potěší i milovníky detektivek.

Kniha *Skoro proti všem* je „ilustrována“ kromě dobových fotografií také kopiemi historických dokumentů, dopisů a dalších listin, které podporují v textu uváděná fakta a pro představu mladších čtenářů a pro potěšení pamětníků ji doprovázejí faksimile více než třiceti ukázek článků z přes půlstoletí starého, na svou dobu radikálního týdeníku *Student*.

(mk)

## Příběh Lasici a Satinského vyjde ve formě komiksu

Slovenské vydavatelství Monokel připravuje komiksově vydání příběhu herců Milana Lasici a Júlia Satinského. „Nápad na komiks se zrodil spontánně. Najednou jsem viděl dvojici L+S jako komiksově postavičky,“ řekl k tomu Petr Michalík z vydavatelství Monokel.

Bude to příběh Lasici a Satinského na pozadí příběhu Divadla na korze. „Ten příběh má všechny parametry toho, co dobrý příběh potřebuje. Zároveň mluvíme o šedesátých letech, o tehdejší Bratislavě a o Československu po vstupu okupačních vojsk,“ řekl Michalík, který zároveň potvrdil, že komiks vyjde nejdříve na jaře příštího roku. „Čeká nás ještě hodně studia, několik verzí scénáře, rozhovory a v neposlední řadě samotné kreslení,“ uvedl Michalík.

Ke známé dvojici písmen L+S přidalo vydavatelství také písmeno F, které patří Kornelu Földvárimu, redaktoru *Kulturního života* a po jeho zrušení v roce 1968 řediteli Divadla na korze.

Text píše Peter Gärtner, ilustrátorem je Juraj Balogh. Autorský tým doplnil dramaturg Miroslav Dacho, který se specializuje na autorská divadla šedesátých let. Kniha v současnosti vzniká a autoři se setkali s Milanem Lasicou, aby s ním konzultovali některé události. Pracovní název knihy je *Lasica, Satinský a my*. Termín vydání knihy zatím nebyl oznámen.

(mk)

## Cenu Francouzské akademie získal básník Petr Král

Český básník, prozaik, esejista a překladatel Petr Král, píšící česky i francouzsky, se stal jednou ze 64 osobností, které vyznamenala Francouzská akademie. Ta tradičně v červnu uděluje své ceny osobnostem vynikajícím na poli kultury, a to s využitím francouzštiny, uvedla agentura AFP. Sedmadesátiletý Král byl v roce 2016 v Česku oceněn Státní cenou za literaturu. Porota mu ji udělila nejen za jeho knihu kritických statí a esejů *Vlastizrada*, ale i za celé jeho dílo zahrnující i jeho tvorbu v emigraci.

Původním jménem Chrzanovský, v roce 1950 přijal příjmení Král po svém otčímovi. Po sovětské invazi emigroval do Paříže. V roce 1995 získal doktorát na Sorbonně. Hostoval na univerzitách v Paříži a Lyonu, rovněž na Masarykově univerzitě v Brně. Od roku 2006 žije znovu v Praze.

## VZPOMÍNKA

**Josef Václav Frič**

5. 9. 1829 se v Praze narodil Josef Václav Frič, básník a revolucionář († 14. 10. 1890, Praha). Byl básník, prozaik, dramatik a novinář, aktivní účastník revoluce 1848. Po potlačení revoluce byl na J. V. Friče vydán zatykač. Po porážce povstání uprchl před hrozícím zatčením do Vídně, poté do Chorvatska do Záhřebu. Zde vstoupil do oddílu slovenských dobrovolníků a zúčastnil se v jejich řadách výpravy na Slovensko. Začátkem roku 1849 po amnestii se vrátil do Prahy. Pro účast na tzv. májovém spiknutí byl J. V. Frič zatčen, vyšetřován a odsouzen na osmnáct let do vězení. I když byl v roce 1854 amnestován, žil pod policejním dozorem a po opětovném uvěznění požádal v roce 1859 o povolení k vystěhování ze země. V emigraci žil J. V. Frič dvacet let. Pobýval v různých evropských městech – v Paříži, Záhřebu, Londýně, Petrohradě atd. Působil jako novinář, dopisovatel, překladatel, politický agitátor ve prospěch českých záležitostí. Redigoval almanach *Lada Nióla* a některé časopisy v Paříži, Ženevě, Berlíně a Záhřebu. Po návratu do Čech přispíval do mnoha tehdejších časopisů, některé i sám redigoval – např. *Lumír*, *Květy*, účastnil se almanachu *Máj*, ale v politickém životě se již výrazněji neuplatnil.

**Karolina Světlá**

7. 9. 1899 v Praze zemřela Karolina Světlá (\* 24. 2. 1830, Praha). Vlastním jménem Johana Nepomucena Rottová, provdaná Mužáková, byla česká spisovatelka, představitelka generace májovců. Je považována za zakladatelku českého vesnického románu. Karolina Světlá se zaslouži-

la o vznik Ženského výrobního spolku, ve kterém se snažila prosadit zvýšení sociální úrovně zaměstnaných žen.

**Daniel Adam z Veleslavína**

18. 10. 1599 zemřel v Praze Daniel Adam z Veleslavína, humanistický spisovatel, bohemista, lexikograf, historik, filozof, překladatel, nakladatel, tiskař, organizátor literární činnosti a vysokoškolský pedagog (\* 31. 8. 1546, Praha).

**Miloslav Švandrlík**

26. 10. 2009 v Praze zemřel Miloslav Švandrlík, prozaik, humorista (\* 10. 8. 1932, Praha). Používal také pseudonym Roman Kefalín. Spisovatele Miloslava Švandrlíka coby klasika českého humoru proslavila absurdní satira *Černí baroni aneb Válčili jsme za Čepičky*. Díky filmu režiséra Zdenka Sirového zná kdekdo hlášky majora Terazkyho (Pavel Landovský) a vojína Kefalína (Ondřej Vetchý).

**František Halas**

27. 10. 1949 zemřel v Brně básník František Halas (\* 3. 10. 1901, Praha). Byl autorem meditativní a společenské poezie, jeden z nejvýraznějších představitelů české poezie třicátých a čtyřicátých let 20. století. Spolupracoval při zakládání Devětsilu. Za druhé světové války byl František Halas činný v odboji, po válce pracoval jako přednosta odboru na ministerstvu informací. Je pochován v Kunštátě, kde prožil i dobu heydrichiády.

## DIVADLO

**Divadlo Palmovka**

Divadelní scéna v pražském Libni se vzpamatovala z povodní a zažívá úspěchy u diváků i kritiky. Adaptace knižního bestselleru Kateřiny Tučkové *Žitkovské bohyně* v režii ředitele divadla Michala Langa patří k největším hitům libeňské scény a vstupenky jsou do konce sezóny vyprodané. Divadlo zažívalo období stagnace a začalo se uchýlovat k bulvárnějšímu repertoáru. Dnes patří k těm tuzemským scénám, které se vyplatí sledovat. Potvrzuje to i úspěch na cenách divadelní kritiky, odkud si Palmovka odnesla titul divadla roku a získala cenu za inscenaci roku – za Shakespearovu hru *Něco za něco*, kterou režíroval Jan Klata, polský rodák evropského renomé. Loni herečka Tereza Dočkalová dostala cenu Thálie za titulní roli ve zdejším nastudování dramatu Henrika Ibsena *Nora (Domeček pro panenky)*.

Studio Palmovky, kam se vejde osmdesát návštěvníků, se stalo vyhledávaným cílem generace dnešních dvacátníků a třicátníků. Program tu má na starosti Tomáš Dianiška, herec, z něhož se během angažmá v Liberci stal autor

úspěšných her. Začal psát hry plné popkulturních odkazů, sitcomových hlášek a slovníku, který reflektoval uvolněnou komunikaci na sítích. Záměr dostat mladé publikum do divadla se mu podařil.



*Žitkovské bohyně* v Divadle pod Palmovkou



## V Praze proběhla největší světová přehlídka scénografie

O tom, jak se hraje divadlo, vypadá scéna, co všechno může být divadelní kostým a co všechno vlastně může být prostorem pro divadlo ukázalo návštěvníkům Pražské quadrienále na pražském Výstavišti. Na přehlídce přijelo na 6 000 odborníků.

Na programu byla řada performancí, drobných i delších představení či dílen. Mezi hlavními hvězdami přehlídky byla ilustrátorka Olivia Lomenech Gillová, kterou proslavila ilustrace knihy J. K. Rowlingové *Fantastická zvířata a kde je najít*. Češi na quadrienále představili adaptační tábor mimozemšťanů CAMPO. Kontejnerové městečko určené pro adaptaci mimozemských uprchlíků z dalekých planet, kteří mohou být analogií k jakýmkoli bytostem přicházejícím „zvenku“, vyrostlo na ostrově Štvanice.

## Spolek Kašpar uvede v USA inscenaci hry Václava Havla *Audience*

Spolek Kašpar se na podzim chystá uvést v USA inscenaci hry Václava Havla *Audience*. Představení, která jsou součástí oslav 30. výročí sametové revoluce, se uskuteční 2. října na Georgetownské univerzitě ve Washingtonu, 4. října v Bohemian National Hall v New Yorku jako součást festivalu Rehearsal for Truth v předvečer výročí Havlova narození a 6. října v Chopin Theatre v Chicagu. Inscenace se uskuteční v češtině s anglickými titulky. Po všech představeních budou následovat besedy s diváky.

Spolek Kašpar do USA pozvalo České centrum New York, Nadace Knihovny Václava Havla, český zastupitelský úřad ve Washingtonu, generální konzuláty v New Yorku a v Chicagu stejně jako krajané z Chicaga.

*Audience*, hra poukazující na absurditu komunistické společnosti, byla vydána na CD i na gramofonové desce, kde vystupoval osobně Václav Havel v roli Vaňka. Dále existuje i její televizní podoba, kdy roli Vaňka ztvárnil Josef Abrahám. V obou případech roli sládka hrál Pavel Landovský.

## V Praze vystoupí jeden z největších světových komiků Ricky Gervais

Britský stand-up komik, herec, scenárista a režisér Ricky Gervais vystoupí v rámci světového turné Supernature 10. listopadu 2019 v pražském Kongresovém centru.

Gervais je oceňován jako jeden z největších komiků vůbec. Původně vystudoval v Londýně filozofii a chtěl být mimo jiné zpěvákem, jeho unikátní talent ale spočívá spíše ve schopnosti rozesmát lidi rafinovanou a nelítostnou hrou s trapností.

V rádiu se seznámil se Stephenem Merchantem a později začali spolupracovat na scénkách a scénářích. Do dějin vstoupil hlavně seriál *Kancl*, kde dovedli k dokonalosti postavu omezeného nevkusného vedoucího pobočky papírenské firmy. Ten předstírá, že je uvolněný kamarádský typ, ale ve skutečnosti je všemi považován za nesnesitelného idiota. Nezapomenutelná byla i postava jeho trapného zástupce, který se snažil prosadit si alespoň špetku autori-

ty, ale nikdo ho nebral vážně. Později vznikla řada dalších verzí seriálu, včetně české.

Další Gervaisův seriál *Komparz* se odehrává ve filmovém průmyslu a zahráli si v něm i Ben Stiller či Samuel L. Jackson. Gervais režíroval také seriál *Derek* a film *Cemetery Junction*.

(mk)

## Loutka Spejbla letos oslavuje sté narozeniny

Loutkový Spejbl oslavuje letos sté narozeniny. Divadlo na jeho počest vydá nové CD a uspořádá výstavu *Spejbl 100*. Během letošní a následující divadelní sezóny zařadí soubor také jedno nové představení pro děti a jedno pro dospělé. Na následující sezóny divadlo chystá nové představení pro dospělé *Hotel Spejbl* od autorů Kirschner, Král a Lstibůrek. Pro děti pak divadlo na říjen připravuje premiéru hry *Past na Hurvínka*. Výstava věnovaná přímo loutce s názvem *Spejbl 100* začne 4. listopadu ve Ville Pellé.

Loutka, která je součástí Divadla Spejbla a Hurvínka, byla vyrobena v roce 1919. První vystoupení se konalo o rok později na podzim. Divadlo Spejbla a Hurvínka proto slaví sté narozeniny oba roky a připravuje několik nových vystoupení a událostí na obě sezóny.

Divadlo Spejbla a Hurvínka bylo založeno v roce 1930. Předtím autor prvních loutek Josef Skupa působil pouze na amatérské scéně. Divadlo se časem rozšířilo o tři další postavy, Máničku, bábinu a psa Žeryka a vystřídalo se u nich několik hlasů a autorů.



## Divadlo Semafor

30. října 1959 premiérou hry *Člověk z půdy* bylo v ulici Ve Smečkách otevřeno divadlo Semafor. *Člověk z půdy*, hudební komedie, je divadelní hra Jiřího Suchého. Premiéru

měla v pražském divadelku Ve Smečkách jakožto první představení Semaforu. Hudbu ke hře a k písničkám složil Jiří Šlitr, pod režii jsou podepsáni Václav Lohniský, Jiří Němeček a Jiří Vrba. Hra měla celkem 228 představení.

### Zemřel šéf festivalu Mene Tekel Jan Řeřicha

Ve věku dvaasedmdesáti let zemřel 23. července v Praze po delší těžké nemoci režisér a herec, autor literárních adaptací, překladatel a ředitel festivalu proti totalitě Mene Tekel Jan Řeřicha.

Festival Mene Tekel vždy v době výročí komunistického puče z roku 1948 připomíná historické mezníky Česka i dalších evropských států a přináší svědectví o protiprávnosti totalitních režimů. Řeřicha při něm mimo jiné režíroval rekonstrukce politických procesů se studenty středních škol.

Jan Řeřicha se narodil 18. května 1947 v Praze. Účinkoval v ochotnických souborech, od dětství byl obsazován do filmových rolí, po maturitě byl elémem v Divadle za branou. V roce 1970 absolvoval Divadelní fakultu Akademie múzických umění v Praze.

Působil v Divadle Radar, Divadle za branou, v Národním divadle, v Divadle na Vinohradech, v Divadle Na Zábradlí a na dalších scénách, pracoval v rozhlasu a dabingu. Jan Řeřicha byl hlavně producentem a režisérem kulturních a vzdělávacích programů.

V roce 1990 byl jmenován do funkce ředitele Divadla na Starém Městě, kde působil do roku 1995 a připravil řadu mezinárodních akcí. V roce 1996 obdržel od vídeňské radnice ocenění Rathausmann za rozvoj dlouhodobých kulturních a společenských vztahů.

V roce 2002 byl Jan Řeřicha iniciátorem a organizátorem koncertu Solidarity a díkůvzdání v newyorské Carnegie Hall na počest záchranářů, kteří zahynuli při teroristickém atentátu na WTC. Od roku 2007 byl ředitelem mezinárodního projektu proti násilí a pro paměť národa Mene Tekel a od roku 2009 přednášel na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Konfederace politických vězňů mu udělila medaili III. odboje.

(mk)

### Zemřel herec Václav Kotek

25. července zemřel dlouholetý herec, mluvčí a manažer Divadla Jára Cimrmana Václav Kotek. Bylo mu šestašedesát let.

Václav Kotek začínal v cimrmanovském souboru jako kulisák. Postupně začal hrát ve většině her tohoto souboru a občas se uplatnil i u filmu. Šlo o drobné role v příbězích z pera Zdeňka Svěráka jako *Nejistá sezóna*, *Rozpuštěný a vypuštěný* a *Kulový blesk*. Jeho syn Vojtěch Kotek je herec a režisér. U Cimrmanů se spolu setkávali na jevišti ve hře *Vražda v salónním coupé*, kde hrál Václav Kotek stewarda a jeho syn Vojtěch Hlaváčka. Toto řešení vymyslel Zdeněk Svěrák pod heslem „Synové pomáhají otcům“. Stejně tak obsadil i syna Miloně Čepelky, protože původních členů divadla ubývá.

Václav Kotek působil v divadle od roku 1973, hrál mimo jiné maršála Radeckého v *Českém nebi* a zemského školního radu ve *Výšetřování ztráty třídní knihy*. Celkově vystupoval ve dvanácti dramatech tohoto souboru.

V roce 2007 vedl Václav Kotek výpravu do ruského pohorí Altaje, vystoupali i se synem na nepojmenovanou horu a v recesi ji pojmenovali Hora Járy Cimrmana.

(mk)

### Zemřel herec Jaroslav Weigel

5. září 2019 zemřel ve věku osmaosmdesáti let další dlouholetý člen Divadla Jára Cimrmana, grafik a herec Jaroslav Weigel. Informaci o jeho úmrtí potvrdil jeden ze zakladatelů souboru Zdeněk Svěrák. Původní profesí učitel výtvarné výchovy Weigel byl nejznámější díky svému účinkování na jevišti Divadla Jára Cimrmana, do jehož souboru patřil od začátku sedmdesátých let.

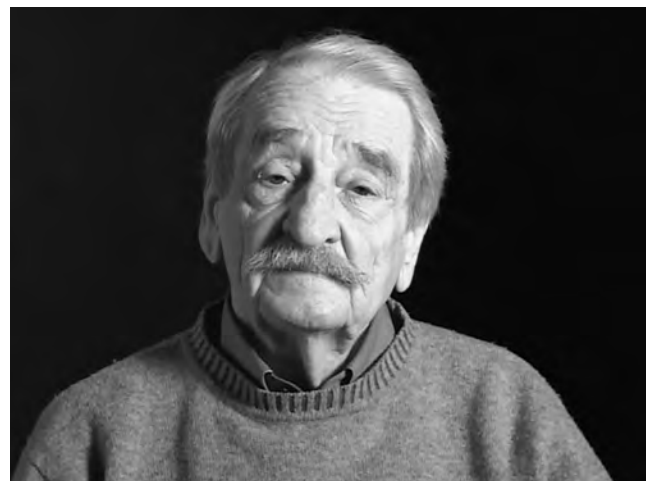
V domovském divadle dostával Weigel, který se označoval za hereckého samouka, díky své vizáži nejčastěji role „potentátů“. Byl například plukovníkem Colonelem ve hře *Cimrman v říši hudby*, zapomnětlivým dědem Vševedem v *Dlouhém, Širokém a Krátkozrakém*, ale také sedlákem Hlavsou, který „vidí jen výjevy“, ve *Vizionáři*.

Umělec s asketickou tvář a mohutným knírem stál také za výtvarnou podobou divadla, jeho programů, plakátů, obalů dlouhohrajících desek a dalších nosičů. Z jeho návrhů inspirovaných secesí vycházejí i webové stránky DJC. Kromě toho vytvářel rovněž výpravu a kostýmy divadla.

Občas účinkoval i jako filmový herec, mimo jiné si zahrál v několika filmech Ladislava Smoljaka a Zdeňka Svěráka. Jeho výrazná tvář a typická dikce se objevily ve filmech *Jáchyme, hod' ho do stroje!* (1973), *Marečku, podejte mi pero!* (1976), *Vrchní, prchni!* (1981), *Jára Cimrman ležící, spící* (1983) nebo *Vratné lahve* (2007).

Jaroslav Weigel byl také léta grafikem a výtvarným redaktorem časopisu *Mladý svět*, kde se věnoval hlavně ilustracím a kreslenému humoru. Byl scenáristou *Lipse Tulliana*, kterého nakreslil Kája Saudek a za který byl před třemi roky Weigel uveden do Síně slávy českého komiksu.

Rodák z Rychnova nad Kněžnou (\* 2. 1. 1931) maturoval na gymnáziu v Mladé Boleslavi, začátkem padesátých let pak absolvoval kombinaci výtvarná výchova – historie na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. Podobně jako jeho kolegové z divadla Zdeněk Svěrák, Ladislav Smoljak nebo Miloň Čepelka byl tedy nejprve učitelem, než se začal věnovat umělecké dráze, ke které bylo divadlo doplňkem.



Jaroslav Weigel

### Projekt Laterna magika. Historie a současnost...

Po třech letech se uzavírá velký výzkumný projekt Laterna magika. Historie a současnost, dokumentace, chování a zpřístupnění, který realizoval Národní filmový archiv (NFA) spolu s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy, sdružením CESNET a Českým vysokým učením technickým. Od záchrany filmových pásů z inscenací, jejich digitalizace, sběru dokumentů, rozhovorů s pamětníky až po práci s tanečníky a experimentálním snímáním a animací jejich pohybu pomocí moderních technologií, které dokážou posunout pohyb do virtuální reality – to vše během několika let bylo součástí výzkumu. Jedním z výsledků jsou velké výstavy: první již proběhla v Brně, druhá bude v Praze v MeetFactory od 24. září do 10. listopadu 2019.

### Vítězové dabingové soutěže v Přelouči dostanou pamětní medaile

Vítězové letošního 25. ročníku udílení Cen Františka Filipovského za dabing obdrželi pamětní stříbrné medaile z dílny České mincovny s hercovým portrétem. Ocenění za nejlepší dabing se v Přelouči uděluje od roku 1995. Jmenují se po herci a dabérovi Františku Filipovském, který se v Přelouči narodil. Ceny mají podle pořadatelů zlepšit kvalitu a prestiž českého dabingu.

Česká mincovna vyrábí a prodává pamětní mince a medaile a je jedinou tuzemskou mincovnou s oprávněním razit mince pro Českou národní banku. V cyklu Hvězdy stříbrného plátna již vydala pamětní medaile s podobiznami Karla Fialy, Rudolfa Hrušínského, Vladimíra Menšíka a Jiřího Kodeta.

Vítěze dabingové soutěže pořadatelské město vyhlásilo v sále Občanské záložny 21. září. Soutěž má osm kategorií, například za nejlepší mužský, ženský a dětský dabingový výkon nebo za nejlepší televizní dabingové zpracování TV seriálu.

### Dokumentární film o Jiřím Trnkovi

*Jiří Trnka: Nalezený přítel* je název česko-francouzského dokumentárního filmu Joëla Fargese a Terezy Brdečkové.

Jiří Trnka sám spolupracoval na desítkách filmů, režíroval mimo jiné známé *Staré pověsti české*, loutkového *Švejka*, *Bajaju* nebo děsivý sci-fi horor *Kybernetická babička*. Dokument *Jiří Trnka: Nalezený přítel* je vyprávěn pohledem režiséra, který pátrá po osudu Jiřího Trnky, autora filmů jeho dětství, které viděl ve Francii jako malý v dělnickém kině. V Československu se seznámil s Terezou Brdečkovou a společně pátrali po tom, kdo byl Jiří Trnka, filmař, který dosáhl mezinárodního úspěchu, výtvarník, ilustrátor, spisovatel, scenárista, loutkář, sochař.

Ve světě Jiří Trnka získával mnoho cen, ale málo se třeba ví o jeho konfliktu s komunisty. V šedesátých letech točil alegorii totalitní moci *Ruka* a u současné vládnoucí garnitury s ním tvrdě narazil.

Film *Jiří Trnka: Nalezený přítel* dostal na festivalu Il Cinema Ritrovato v Boloni cenu studentské poroty za nejlepší dokument a do českých kin snímek uvede CinemArt 28. listopadu 2019.

(mk)

### Festival v Benátkách otevřela česká *Extase*

Digitalizovaná *Extase* se vrací do kin. Jeden z nejvíce připomínaných českých filmů, který vyvolal v roce 1934 velký skandál údajnou erotičností, dnes vyvolá spíš úsměv. Papež a řada dalších mravokárců film přísně odsoudili. „*Extase* je ve světovém měřítku jedním z filmů, které se objevují ve všech příručkách a přehledech dějin kinematografie, ale ne vždy kvůli svým uměleckým hodnotám. Častěji je spojována se skandálem, který způsobila na festivalu v Benátkách v roce 1934, ve kterém sehráli své role i papež Pius XI. nebo Benito Mussolini. Nám šlo ale především o to, aby se film zaskvěl ve své původní podobě, byť digitálně – to vyžadovalo rozsáhlé historické rešerše, pátrání po nejlepších zdrojových materiálech pro digitalizaci a hlavně hledání dobového obrazového i zvukové podání. Podařilo se to nejen díky odborným kapacitám archivářů a restaurátorů, ale také díky intenzivní mezinárodní spolupráci s řadou dalších archivů,“ vysvětlil generální ředitel Národního filmového festivalu Michal Bregant.

Romantický film Gustava Machatého představil světu osmnáctiletou Hedy Kiesler alias Hedy Lamarr, která později hrála v Hollywoodu. Ve snímku se málo mluvilo, režisérovi šlo hlavně o souhru hudby a obrazu. Jednoduchý příběh vyprávěl o mladé Evě, která uvízla v manželství se starším mužem, ale zamilovala se do mladého inženýra Adama.

Snímek vznikl v české, německé a francouzské verzi a byl uveden ve více než padesáti zemích Evropy, Jižní Ameriky, Afriky a Asie. Ve své době to byl mimořádný počín. Digitální restaurování z daru paní Milady Kučerové a pana Eduarda Kučery realizoval Národní filmový archiv ve spolupráci s MFF Karlovy Vary ve společnosti L'Immagine Ritrovata v Bologni. Svoji premiéru měl snímek v předvečer zahájení filmového festivalu v Benátkách 27. srpna. V roce 2020 se tento snímek dostane i do českých kin.

(mk)

### *Nabarvené ptáče* v Benátkách doprovodil potlesk i odchody ze sálu

Novinářská projekce snímku *Nabarvené ptáče* českého režiséra Václava Marhoulu na mezinárodním filmovém festivalu v Benátkách vyvolala potlesk i odmítavé reakce. Několik desítek diváků, převážně žen, nevydrželo zobrazované násilí na lidech i zvířatech nebo brutální erotické scény a opustilo sál již během první hodiny promítání. Většina přítomných však při závěrečných titulcích tleskala. O Marhoulův snímek natočený podle stejnojmenného románu Jerzyho Kosińskiego byl velký zájem. Před sálem Sala Darsena těsně přiléhající k hlavnímu Sala Grande byla už hodinu před promítáním velká fronta. Sál s kapacitou 1 500 sedadel se zaplnil téměř do posledního místa.



*Nabarvené ptáče* patří k divácky náročným filmům. Má dvě hodiny a 49 minut, z toho se v něm mluví devět minut a neobsahuje žádnou filmovou hudbu. „Jednoznačně jsem se pokoušel vyhnout patosu a ohraným klišé, vydírajícímu melodramatu i hudbě, která má za cíl vyvolávat umělé emoce. Absolutní ticho dokáže být stejně ostré a citově nabitě jako jakákoliv hudba,“ sdělil v prohlášení před začátkem festivalu Marhoul. Výjimkou je píseň *Eukalyptový háj* od izraelské skladatelky a zpěvačky Naomi Šemerové, kterou k závěrečným titulům nazpívala v hebrejštině herečka Jitka Čvančarová. Příběh plný krve a krutosti se odehrává v blíže neurčené východoevropské zemi během druhé světové války. Hlavní roli chlapce procházejícího životními traumaty ztvárnil Petr Kotlár.

### Student designu z Plzně získal zlato za animovaný film v Záhřebu

Student Fakulty designu a umění Západočeské univerzity (ZČU) Matouš Valchář získal zlatou medaili na 29. ročníku mezinárodního festivalu animovaného filmu Animafest v Záhřebu. Film vytvořil jako svou bakalářskou práci v rámci studia ateliéru Animovaná a interaktivní tvorba. Vyhrál studentskou sekci, která je jednou z pěti hlavních kategorií soutěže, a to s krátkometrážním loutkovým filmem *O tom co potom* (anglicky *After*). Příběh zasadil do prostředí eskymáků a v šesti minutách vykreslil, co nastane po jejich smrti. „Eskymáci se nedostanou na žádné špatné místo. Nemají představu pekla, jen dvou odlišných nebi. Vize posmrtného života je postavena v podstatě na jídle, je tedy jednoduše vyjádřitelná,“ uvedl Valchář. S originálním dílem zaujal už minulý rok na mezinárodním festivalu animovaného filmu ve francouzském Annecy, kde v soutěži studentských filmů reprezentoval ČR jako jediný.

### Na festivalu v Torontu se představí díla filmařů z Česka

Český film *Nabarvené ptáče* (*The Painted Bird*) režiséra Václava Marhoulu měli návštěvníci Mezinárodního filmového festivalu v Torontu možnost v severoamerické premiéře vidět ve středu 11. září. Snímek byl zařazen do sekce Special Presentation vyhrazené filmům z hlavních soutěží jiných festivalů nejvyšší kategorie. *Nabarvené ptáče* se představilo v hlavní soutěži filmového festivalu v Benátkách. V sekci torontského festivalu Primetime, určené televizní a seriálové tvorbě, bylo v mezinárodní premiéře uvedeno také české špionážní drama *Bez vědomí* (*The Sleepers*) režiséra Ivana Zachariáše, natočené v produkci HBO Europe. Seriál vypráví příběh Marie a jejího manžela, disidenta Viktora, kteří opustili komunistické Československo. V roce 1989 pár využívá amnestie a vrací se do rodné země.

### Státní fond podpořil film o Mašíněch

Rada Státního fondu kinematografie oznámila, že mezi nadějně projekty rozdělila 64 miliónů korun. Je mezi nimi i film režiséra Tomáše Mašína a scenáristy Marka Epsteina o útěku bratrů Mašínů na Západ.

„Fond od roku 2016 disponuje dostatečným rozpočtem, a může tedy podpořit projekty i vysokými částkami,

je tak konečně možné točit i rozpočtově náročnější projekty, které pak zaujmou v zahraničí i v českých kinech,“ řekla Helena Bezděk Fraňková, ředitelka Státního fondu kinematografie. „Po řadě let čekání tak máme konečně majoritně český film podpořený fondem, *Nabarvené ptáče*, v hlavní soutěži na jednom ze tří nejvýznamnějších festivalů, mladí tvůrci s animovanými, krátkými a dokumentárními filmy sklízí úspěchy po světě a od filmů v této výzvě čekám, že budou podobně úspěšné,“ dodala.

Příběh bratrů Mašínů je slavný a vyvolává silné protichůdné emoce, navíc má prakticky hollywoodské parametry. Osamělí bratři se svým kamarádem Milanem Paumem a velmi skromným vybavením vyhlásili v padesátých letech válku komunistické diktatuře. Stáli proti tisícům příslušníků východoněmeckých a československých ozbrojených složek, přesto přežili. Dostali se z Československa přes Krušné hory do Berlína a pak až do Ameriky.

Vysokou sumu (10 miliónů korun) dostal artový film *Světlonoc* režisérky Terezy Nvotové. Scénář k dramatu odehrávajícímu se v zapadlé vesnici ve slovenských horách napsala Barbora Námerová. Po filmu *Špina* se jedná již o druhou spolupráci tohoto dua.

„Druhý film režisérky a scenáristky Beaty Parkanové s názvem *Slovo* podpořil Fond částkou 8,5 miliónu korun. Na rodinném dramatu konkrétních lidí z období let 1968-1969 rozvíjí autorka obecnější otázku ohrožení a ztráty svobody člověka. I když se tedy jedná o film z minulosti, zabývá se tématem, které zůstává aktuální i dnes. *Tancuj, Matyldo* režiséra Petra Slavíka je příběh ze současnosti. Hlavní postava exekutora Tomáše je postavena před nelehkou životní zkouškou. Starost o vlastní matku s Alzheimerovou chorobou a obava ze ztráty kontaktu s dospělým synem mu obrátí dosavadní poklidný život vzhůru nohama. Snímek podpořili radní částkou 8 miliónů korun,“ doplnila Veronika Lengálová ze Státního fondu kinematografie. Snímek *Lidi krve* režiséra a scenáristy Miroslava Bambuška dostal 7,5 miliónu korun a komorní drama režisérů Tomáše Weinreba a Petra Kazdy *Nikdo mě nemá rád* o ženě, která ztratila svoji jedinou životní lásku, podpořil Fond 7 milióny korun.

(mk)

### Jiří Suchý - Lehce s životem se prát aneb Pohledem Olgy Sommerové

Na 54. ročníku MFF Karlovy Vary se ve světové premiéře představil nový dokument Olgy Sommerové o legendárním zakladateli divadla Semafor. Film *Jiří Suchý - Lehce s životem se prát* mapuje život muže mnoha řemesel. Jiří Suchý je herec, spisovatel, režisér, libretista, skladatel, textař, grafik, scénograf a kostýmní výtvarník, a navíc ředitel divadla. A to určitě není ještě všechno. Především legenda české kultury, která ovlivnila několik generací.

„Suchého košatý tvůrčí i občanský života běh zachytila Olga Sommerová s obvyklou neokázalou osobitostí i vzácným citem pro vystižení neopakovatelných okamžiků,“ řekl o filmu umělecký ředitel festivalu v Karlových Varech Karel Och. Film promítl karlovarský festival v sekci Zvláštní uvedení.

Jiří Suchý svým všestranným geniálním talentem ovlivnil v průběhu šedesáti let své tvůrčí dráhy několik genera-

cí. Svými písňovými a divadelními texty obohatil s nevídanou působivostí nejen český jazyk, ale i české kulturní bohatství. V průběhu šedesáti let uvedl v Semaforu stovku her, napsal texty k 1 400 písním a složil hudbu k 500 songům. „Dodnes mi není jasný, jak vznikne nápad. Mám ctižádost, aby to dobrý, co jsem napsal, mě přežilo...“ zazní mimo jiné z umělcových úst ve filmu.

O Jiřím Suchém byly už v minulosti natočeny filmy, které se zaměřovaly spíše na konkrétní mezníky jeho divadelní tvorby. Film *Jiří Suchý – Lehce s životem se prát* se více věnuje umělcovu životu. Hlavním cílem Olgy Sommerové bylo vytvořit atraktivní životopisný a tvůrčí portrét Jiřího Suchého jinak, než jak byl doposud prezentován. Film ho představuje v archívních záběrech, ale soustředí se i na jeho současnou tvorbu a situace z profesního a osobního života

„Dílo Jiřího Suchého je tak obsáhlé, že pro životopisný film o jeho osobnosti je třeba zvolit přísný a subjektivní výběr jeho tvorby. Mým cílem je vytvořit film o životní cestě muže, který kromě toho, že svoje nadání zasvětil divadelní a písňové tvorbě, žil také svůj osobní a občanský život. Chci ho představit nejenom jako komika, ale i jako člověka, který se musel poprat s nepřízní režimu i osudu,“ popisuje Olga Sommerová svůj přístup k hlavnímu aktérovi filmu. Známa dokumentaristka již s velkým úspěchem natočila mimo jiné filmy o osudech Marty Kubišové, Věry Čáslavské nebo Soni Červené.

Film *Jiří Suchý – Lehce s životem se prát* se do běžné distribuce dostane 26. září. V Karlových Varech tak měli diváci jedinečnou možnost film vidět v předstihu.

(mk)

## Česko získalo tři ocenění na festivalu animovaných filmů v Annecy

České animované filmy získaly na mezinárodním festivalu animovaných filmů ve francouzském Annecy tři ceny. Režisérka Daria Kashcheeva získala za film *Dcera* jak hlavní Křišťálovou cenu v soutěži studentských filmů, tak i cenu dětské poroty za nejlepší studentský film. Tatáž porota ocenila jako nejlepší dětský film snímek Martina Smatany *Pouštět draka*. Mezinárodní festival v Annecy, který se věnuje výhradně animovaným filmům, se koná od roku 1960. Letos se do soutěže přihlásilo 3 096 snímků z 93 zemí, za Českou republiku byly vybrány dva loutkové filmy a jeden animovaný dokument.

## Letní filmová škola

Výroční ceny Asociace českých filmových klubů (AČFK), která je pořadatelem Letní filmové školy (LFŠ) v Uherském Hradišti, letos na LFŠ dostali režisér Hynek Bočan, polský režisér Lech Majewski, slovenský herec Milan Lasica i zástupce filmových klubů, letos ji získal Jaroslav Mužiček, který se LFŠ účastní od začátku a vedl filmový klub v Nové Pace.

Letní filmová škola návštěvníkům nabídla zhruba 200 celovečerních filmů, z toho 185 v kinosálech a další v letních kinech. Pozornost byla i věnována české a slovenské kinematografii, ale také například tvorbě Michaela Hanekeho.

## Cenu Kouteckého na festivalu v Ústí získal film *Budovatelé říše*

Cenu Pavla Kouteckého na festivalu dokumentárního filmu získal snímek *Budovatelé říše* režiséra Andrana Abramjana. Mezi středoevropskými filmy zvítězil *Poslední autoportrét* režiséra Marka Kuboše. Vítěze v Ústí nad Labem vyhlásili pořadatelé festivalu. Vítězný snímek *Budovatelé říše* sleduje protiimigrační a antiislámské aktivisty, kteří chtějí být součástí dějin a změnit politickou scénu. Tématem letošního ročníku byla absurdnost, ať už jde o obchod s chudobou, bizarnost přístupu k migrační otázce nebo hrůznost válečných konfliktů.

## Do kin se vrací digitalizovaný *Spalovač mrtvol*

Digitálně restaurovaný *Spalovač mrtvol*, jeden z vrcholných snímků československé nové vlny, se vrátil do kin po celé České republice. Národní filmový archiv díky digitálnímu restaurování vrací *Spalovače mrtvol* na plátna kin v podobě, v jaké jej diváci viděli v době premiéry v roce 1969.

*Spalovač mrtvol*, groteskně hororová studie charakteru posedlého mocí, vznikl jako adaptace stejnojmenného románu Ladislava Fukse z roku 1967. Snímek režiséra Juraje Herze poskytl mimořádnou příležitost hereckým představitelům – Rudolfovi Hrušínskému v hlavní roli a také Vlastě Chramostové, pro niž se role Kopřkinglovy manželky stala nadlouho poslední filmovou rolí. Herečka se totiž kvůli svým politickým názorům stala pro komunistický režim nežádoucí osobou. Podobně jako kameraman Stanislav Milota, jenž s Herzem úzce spolupracoval už na technickém scénáři. Důležitý podíl na kvalitách snímku má vedle hereckých výkonů a obrazové vytríbenosti také hudba Zdeňka Lišky. Digitálně restaurovaný *Spalovač mrtvol* se objevil na letošním filmovém festivalu v Karlových Varech. Jeho tvůrci se toho však nedožili. Režisér Herz zemřel v loňském roce, kameraman Milota letos v únoru.

## Na Vsetínsku se natáčí pohádka *Největší dar, je poctou Valašku*

Filmový štáb u Valašského Meziříčí a v Rožnově pod Radhoštěm na Vsetínsku pokračoval v natáčení pohádky *Největší dar*. Snímek je poctou Valašku a ukazuje, jak to dopadne, když se začnou bohové motat do života lidem a lidé bohům. Pohádka, v níž hrají Bolek Polívka, Zuzana Slávková, Pavel Nový nebo Sabina Rojková, by měla jít do kin příští rok na podzim. „My jsme tak trochu jiná pohádka. Nezachraňujeme království, ale úrodu. Nemáme prince a princezny, ale obyčejné lidi. Jsme pohádka, ve které lidi neděsí drak, ale krutá zima,“ uvedla Hrubá, která je se Santovjákovou Gerlíkovou i autorkou námětu. S pomocí Pavly Hornákové napsala Hrubá také scénář. Hlavní zápletku příběhu představuje zlovůle pohanské bohyně zimy Moreny, která se rozhodne vynechat své tři kolegyně a vládnout po celý rok.

Premiéru pohádky by tvůrci rádi uvedli příští rok na jaře na jubilejním 60. ročníku filmového festivalu pro děti a mládež ve Zlíně. Premiéra v kinech je předběžně naplánovaná na říjen 2020.

## Oscarová akademie do svých řad pozvala tři Čechy

Tři Češi letos dostali pozvání, aby se stali členy americké Akademie filmového umění a věd, která každoročně udílí prestižní ocenění Oscar. Jsou jimi dokumentaristka Helena Třeštíková a herci a kaskadéři Ladislav Lahoda a Pavel Cajzl. Na svých stránkách o tom informovala sama akademie, která kromě tří Čechů pozvala do svých řad dalších 839 umělců z celého světa. Členové Akademie se mohou podílet na výběru držitelů prestižních cen Oscar. Ty se budou v příštím roce udílet o něco dříve než v minulých letech, už 9. února.

Filmařka Helena Třeštíková si věhlas vydobyla především svou časosběrnou metodou natáčení v průběhu mnoha let. Tak vznikly například její *Manželské etudy*, *Deset let v životě mladého muže*, *René* či *Katka*. Americká akademie u jména Třeštíkové uvedla filmy *Manželské etudy* a *Marcela*. Členy americké filmové akademie se v minulosti stalo již několik Čechů, například režiséři Miloš Forman a Jiří Menzel, kameraman Miroslav Ondříček či kostýmní výtvarník Theodor Pištěk.

## Křišťálový glóbus získal na karlovarském festivalu bulharsko-řecký film *Otec*

Nejlepším snímkem letošního filmového festivalu v Karlových Varech je bulharsko-řecké rodinné drama *Otec*. Vypráví o Vasilovi, který se snaží komunikovat se svou zeměpánou manželkou. Kvůli tomu si ale komplikuje další vztahy s nejbližšími. Film režírovala autorská dvojice Petar Valčanov a Kristina Grozevaová. Diváčkou cenu si odnesl dokument o Jiřím Suchém. S hudebníkem a divadelníkem natáčela režisérka Olga Sommerová. Snímek *Jiří Suchý – Lehce s životem* se prát se do filmové distribuce dostane v září. Čestné trofeje převzali kameraman Vladimír Smutný a americká herečka Patricia Clarksonová. Smutný převzal Cenu prezidenta festivalu za přínos české kinematografii, Clarksonová si na pódium přišla pro Křišťálový glóbus za mimořádný přínos světové kinematografii. Nejlepší herečkou porota zvolila Corinnu Harfouchovou za výkon v německém snímku *Lara*. Cenu pro herce si odnesl slovenský herec Milan Ondřík za film *Budiž světlo* režiséra Marka Škopa, který je znám jako výrazný dokumentarista.



Milan Ondřík ve filmu *Budiž světlo*

V předpremiéře ve Velkém sále karlovarského hotelu Thermal byly také mj. představeny první dva díly špionážního dramatu z konce osmdesátých let v Praze a Londýně, který pro HBO Europe natočil režisér Ivan Zachariáš.

Televizní premiéra série nazvané *Bez vědomí* je plánována na podzim. Úzce totiž souvisí se sametovou revolucí, od níž uplyne v listopadu třicet let. Houslistka Marie a její politicky angažovaný manžel Viktor se vydávají z Londýna do Prahy. Dvanáct let britského exilu nezmenšilo jejich touhu po svobodě v Československu, zprávy o pozvolném tání ledů proto rychle vyústí v jejich návrat do vlasti. Návštěva se brzy změní v drama. Marie skončí v nemocnici, a když se probere z bezvědomí, její manžel je pryč a nikdo neví, kam zmizel. Hlavní role hrají Táňa Pauhofová a Martin Myšička.

Ve znělce festivalu se objevila herečka Jiřina Bohdalová a přehlídka uvedla digitálně zrestaurovaný film ze zlatého fondu české kinematografie, snímek Juraje Herze *Spalovač mrtvol*.

Festival oficiálně zakončil jeho prezident Jiří Bartoška pozvánkou na příští, 55. ročník, který se bude konat od 3. do 11. července 2020. Ceremoniál stejně jako při zahájení přehlídky provázela akrobatická show v choreografii bratří Cabanů, která reflektovala letošní černobílý pruhovaný vizuál tradičně z dílny studia Aleše Najbrta.

## V Praze měl premiéru dokument Heleny Třeštíkové o Formanovi

V pražském kině Lucerna proběhla pražská premiéra filmového dokumentu režisérky Heleny Třeštíkové nazvaný *Forman vs. Forman*. Snímek o světoznámém oscarovém filmaři Miloši Formanovi měl letos světovou premiéru v Cannes a počátkem prázdnin ho viděli návštěvníci karlovarského festivalu. Snímek je koláží soukromých i oficiálních archivů i autobiografického vzpomínání, které namluvil režisérův syn Petr Forman. Tvůrci pracovali s dokumenty Věry Chytilové a Jaromila Jireše a s desítkami dalších filmových materiálů.

## Jan Švankmajer 85

Jan Švankmajer (\* 4. 9. 1934) je český filmový režisér, animátor, spisovatel, dramatik a výtvarník. Je čelným představitelem pozdního českého surrealismu.

Svůj první loutkový film *Poslední trik pana Schwarcewalldea a pana Edgara* natočil v roce 1964. Zatím ten poslední se jmenuje *Hmyz* a přišel do kin loni. V témže roce vyšla v pražském Dybbuku kniha Lewise Carrola *Alenčina dobrodružství v říši divů a za zrcadlem* s jeho ilustracemi. Letos Švankmajerovi bude pětadesát let.

„*Hmyz* je můj poslední dlouhý hraný film. Rozhodli jsme se tak s produkčním Jaromírem Kallistou. Když se podíváte na moji filmografii, vidíte, že točíme film tak jednou za pět šest let, a *Hmyz* dokonce po sedmi letech. To je čas, který nám zabere shánění peněz na každý další projekt. Když si přičtete k našemu současnému věku těch minimálních pět let a další dva roky na realizaci, pochopíte, že je čas skončit. Možná něco kratšího?“

Ve filmové branži definitivně prorazil krátkým animovaným filmem *Možnosti dialogu*, jehož ohlas mu umožnil natočit první celovečerní snímek *Něco z Alenky*. Ten ho celosvětově proslavil a Švankmajer se stal pojmem v oblasti experimentální, nekomerční animace. Toto postavení mu umožnilo získávat granty na další celovečerní projekty. Počátkem devadesátých let koupil spolu s J. Kallistou staré



kino v obci Knovíz a založil filmové studio Athanor, které se stalo odrazovým můstkem pro filmovou tvorbu v devadesátých letech. Pro jeho pozdní práce je příznačné snižování podílu animace ve prospěch živých herců.

Švankmajer nikdy nepůsobil v oblasti mainstreamu a jeho filmy nelámaly rekordy návštěvnosti, nicméně každá jeho práce byla filmovou událostí. Vedle zmíněné *Alenky* k jeho nejslavnějším filmům patří krátkometrážní snímek *Jídlo*. Švankmajer je uznáván jako jeden z nejlepších světových animátorů a v současnosti je za hranicemi patrně nejuznávanějším českým filmovým tvůrcem. Je považován za vizionáře, který obor významně obohatil, a jeho práce inspirují studenty animace po celém světě. Má velmi specifický výtvarný rukopis. O spolupráci se Švankmajerem stál například známý zpěvák Peter Gabriel, pro něhož natočil videoklip k písničce *Sledgehammer*. Vedle filmové tvorby pokračoval Švankmajer v osobitě výtvarné činnosti a podílel se na tvorbě surrealistického časopisu *Analogon*.

## Zemřel herec Zdeněk Srstka

Ve věku třiaosmdesáti let zemřel 29. července v Praze bývalý profesionální sportovec, herec, kaskadér a moderátor Zdeněk Srstka.

Zdeněk Srstka se narodil roku 1935 v Praze. Původně se vyučil elektromechanikem, ale věnoval se hlavně sportu – boxu a vzpírání. Přes sport se dostal ke kaskadérství a filmu. Pomáhal v Čechách vytvořit první profesionální kaskadérské skupiny. Již v roce 1964 si Srstka zahrál pistolníka ve westernové parodii *Limonádový Joe aneb Koňská opera*. I díky své výrazné vizáži byl pak často obsazován jako dubler nebo do menších rolí různých rváčů a tvrdáků. Slavné byly jeho scénky v televizním pořadu *Možná přijde i kouzelník*, jinak ale hrál i ve skutečně významných filmech jako *Marečku, podejte mi pero!*, kde proslul kultovní hláškou, že „Hliník se odstěhoval do Humpolce“, nebo *Ama-deus, Slavnosti sněženek, Kulový blesk a Rozpuštěný a vy-puštěný*. V dlouhém seznamu Srstkových filmů jsou i komedie *Adéla ještě nevečeřela, Pane, vy jste vdova a Čtyři vraždy stačí, drahoušku* nebo snímky *Na kolejích čeká vrah, Tajemství Ocelového města, Smrt stopařek a Božská Ema*. Naposledy se objevil v *Kameňáku 4* a filmu *Tajemství pouze služební*.

Velmi často byl obsazován i do televizních seriálů jako *Záhada hlavolamu, Pan Tau, 30 případů majora Zemana, Létající Čestmír, Sanitka, Zlá krev, Panoptikum Města pražského, Dobrodružství kriminalistiky, Četnické humoresky, Sanitka 2 a Doktoři z Počátků*.

Jiří Srstka také moderoval velmi známý a oblíbený televizní pořad o zvířatech *Chcete mě?*

(mk)

## Sedmdesátiny Jiřího Schmitzera

Jiří Schmitzer (\* 25. 10. 1949, Praha) je český herec a písničkář, syn Jiřího Sováka. DAMU absolvoval v roce 1974, poté hrál v Činoherním studiu v Ústí nad Labem. Od roku 1985 byl členem souboru Studia Ypsilon. Ve filmu debutoval v roce 1970. Hrál ve slavných filmech *Marečku, podejte mi pero!* (kde hrál syna svého vlastního otce), *Postřižiny, Slavnosti sněženek, Vesničko má středisková, Černí baroni, Báječná léta pod psa, Kytice, Chalupáři* (kde hrál

vnuka svého vlastního otce), *Kanárek, Kráska v nesnázích* a mnoha dalších. V roce 1997 získal jako „nejlepší herec v hlavní roli“ ve filmu *Bumerang* Českého lva.

Své mladistvé hudební zájmy rozvíjí Jiří Schmitzer dodnes, prosadil se jako osobitý a výrazný autor a interpret folkrockových písní, které koncertně prezentuje s vlastním kytarovým doprovodem. Skládá také hudbu pro divadelní představení, především pro domovskou scénu Ypsilonky, ale i pro Národní divadlo nebo ústecké Činoherní studio. Jeho hudba zazněla i v několika filmech. Svou písničkářskou tvorbu vydal již na třech CD. Výbor ze svých textů vydal knižně pod názvem *Kanimůra ze Šardonu* (2008).

## Česká televize

Poslední dobrodružství trabantí party Dana Přibáně, nové série a filmy o Edvardu Benešovi, Tomáši Baťovi, Jiřím Suchém a o třiceti letech svobody v ČR, to vše na podzim nabídne Česká televize.

Dvoudílný dokument *Třicet svobodných* zkoumá společnost po třiceti letech od pádu komunistické diktatury. „Snažíme se analyzovat těch třicet svobodných let a mimo jiné hledat odpověď na to, proč ve společnosti panuje značné napětí a nespokojenost. Ještě nikdy v historii se přitom Češi neměli lépe než nyní,“ řekl autor námětu a dramaturg Josef Albrecht. „I když jsme události prožili společně, rozumíme jim naprosto různě,“ tvrdí scenárista Jefim Fištejn.

*Trabantem z Indie až domů* je závěrečné dobrodružství žlutých trabantů. Čtrnáct dílů ukáže strastiplnou cestu Čechů z Indie přes Nepál, Pákistán nebo Čínu. Na Nový Zéland zve dokument *Kiwiland a Bedekr* s Jitkou Ježkovou a Martinem Písaříkem zkoumá země Beneluxu s jejich přírodním i kulturním bohatstvím. Olga Špátová nazvala svůj dokument *Jednou skautem, navždy skautem*. Tímto filmem se vrací do dětství, kdy sama byla skautkou. V české společnosti morální hodnoty slábnou a ze skautingu si podle ní děti odnášejí smysl pro fair play, přátelství a spolupráci.

Dvoudílný dokument *Beneš* chce podrobně a s klidným nadhledem vystihnout výjimečného politika, který zakládal Československo a musel sledovat i jeho úpadek. Politika, který je dodnes vnímán kontroverzně, se snaží „zba-vit mýtů“.

Série *Modrá krev* navazuje druhou řadou o šlechtických rodech, které v Česku působily nebo působí. „Jsou to lidé noblesní a lidé, kterým minulý režim hodně ublížil. Na svůj osud si vůbec nestěžují,“ uvedla režisérka Alena Činčerová. „Pojďme se podívat, jak se starají o svěřený majetek, ukázat, že soukromé vlastnictví je daleko víc zavazující a kontrolovatelné. Tak jsme začali a pak dokument začal ukazovat i historii a nejen nudné ksichty a baráky,“ uvedl potomek šlechtického rodu František Kinský. „V druhé sérii jsou méně známé rody, až na ty Lichtenštejny, a trochu jsme se víc obrátili na Moravu,“ dodal.

Snímek Petera Kerekese *Bata, první globalista* zkoumá slavného českého podnikatele a jeho komplexní, revoluční, globální vize. Popisuje moderní řízení výroby, propojení oborů i motivaci zaměstnanců. Portrét Jiřího Suchého s podtitulem *Lehce s životem se prát* natočila Olga Sommerová a nakonec je to *Pivní putování*, které bude sledovat osudy chmele a pivního moku v Čechách a na Moravě.

(mk)

## VZPOMÍNKA

**Vladimír Menšík** (9. 10. 1929 – 29. 5. 1988)

Vladimír Menšík byl jedním z nejoblíbenějších herců, moderátor, lidový vypravěč a bavič, otec herečky a moderátorky Marty Menšíkové. V divadle hrál jen velmi málo – většinu ze svých 150 rolí ztvárnil ve filmu a televizi.

V roce 1999 byla otevřena stálá expozice Vladimíra Menšíka v jeho rodných Ivančicích na Brněnsku. Muzeum se stalo oblíbeným turistickým cílem. Budova Staré radnice, kam se památník přestěhoval v roce 2003, vedle upomínky na život populárního herce a baviče nabízí i expozici dalšího slavného rodáka, malíře Alfonse Muchy.

Vladimír Menšík vystudoval brněnskou Janáčkovu akademii múzických umění a v polovině padesátých let získal první angažmá u divadla. Brzy ale dal Menšík přednost filmu a stal se členem hereckého souboru Filmového studia Barrandov, kterým byl třicet let až do své předčasné smrti v květnu 1988.



Vladimír Menšík v komedii *Bohouš*

**Emil Sirotek** (20. 3. 1937 – 1. 10. 1999)

Kameraman Emil Sirotek patřil mezi nejspolehlivější osobnosti československého a později i českého filmu, snad i mezi nejvíce zaměstnávané. Nesmírně dlouhá je řada filmových i televizních režisérů, se kterými spolupracoval. Často propůjčoval zručnost svého kameramanského oka do služeb režisérů Václava Vorlíčka, Věry Plívové-Šimkové nebo Jaromila Jireše. Byl kameramanem více než třicítky celovečerních filmů. Od roku 1974 spolupracoval s Laternou magikou. Byl jedním z těch, kteří se záhy zabývali využitím nových technických možností audiovizuální techniky, což dokladuje úzká spolupráce se skupinou SCARS. Spolupracoval na obrazové části první egyptské opery, byl dlouholetým členem České filmové akademie. Zemřel v Praze 1. října roku 1999 ve věku dvaasedesáti let.

**Ludvík Ráža** (3. 9. 1929 – 4. 10. 2000)

Ludvík Ráža byl český filmový a televizní režisér a scenárista. Jeho doménou byly zejména televizní pohádky, dále různé strašidelné příběhy, filmy s tajuplnou historickou tematikou, tajuplné a napínavé sci-fi a fantasy filmy. Mnohé z nich dodnes patří k české televizní i filmové klasice. Ludvík Ráža působil přes třicet let v Československé televizi a věnoval se především tvorbě pro děti a mládež. Režiroval například populární seriály *Tajemství proutěného košíku* a *My z konce světa*. Věnoval se i televizním inscenacím a filmům, jichž natočil přes dvě stovky. Za svou tvorbu získal několik cen na televizních festivalech, mimo jiné v Monte Carlu a v Mnichově. Jeho posledním televizním dílem byla pohádka *O princezně z Rimini*.

## FOTOGRAFIE

### Příroda je nejkrásnější před objektivem

Na pražské Staroměstské radnici bylo možné si do konce srpna prohlédnout zajímavou výstavu *Czech Nature Photo – Porotci vystavují*. Členové poroty soutěže Czech Nature Photo zde prezentovali své pojetí zobrazování přírodních krás.

To, co všechny autory spojovalo, byl nejen vztah k fotografickému řemeslu, ale také hluboký obdiv k přírodě. Expozice ukázala nejen různé vizuální přístupy v rámci dané disciplíny, ale také často zcela odlišná témata – ta se pohybovala od snímků hmyzu až po obrázky největších tvorů běhajících po naší planetě.

Američanka Ami Vitale, fotografka magazínu *National Geographic*, ukázala na sérii snímků komunitu zachraňující slony v africké Keni. Ředitel pražské zoologické zahrady Miroslav Bobek zase zaznamenal projekt záchrany koně Převalského. InSTITUTE, které šéfuje, totiž ve spolupráci s českou armádou zorganizovala transport těchto vzácných živočichů do Mongolska. V zasněžené přízračné krajině připomínali koně spíše bájně jednorožce. Sně-

hové pláne upoutaly také Václava Šilhu – tučňák královský stojí jako sám voják v poli v nekonečné pláni, zatímco černobíle flekatý tuleň rozvalený na pobřeží připomíná spíše rekreaanta na Jadranu. Veronika Souralová se zaměřila na první pohled na ty nejobyčejnější živočichy, totiž včely, které na zvětšených snímcích působily jako futuristické létající stroje. Stejný dojem vzbuzovaly i fotografie hmyzu Pavla Krásenského či Javiera Aznara. Petr Bambousek zachytil sice také pavouka v síti, ale jeho nejsilnější snímek ukazoval matku hyenu, která něžně drží v tlamě za krk malé mládě, aby ho mohla odnést do bezpečí. Rostislav Stach ukázal přírodu tak, jaká je asi její obecná představa. Liška, medvěd a jelen v zeleni pod modrou oblohou a nádherně zbarvený dudek chocholatý s roztaženými křídly symbolizují krásu a nespoutanost. Totéž je cítit i ze snímků Michala Krauseho, nejvíce z těch, na nichž ladně plují vzduchem bělostná ptačí křídla.

Všechny vystavené snímky měli nejen vysokou profesionální úroveň, ale byly i dokladem toho, že krása přírody viděná optikou fotografického objektivu má své kouzlo.

(mk)

## Pohyb a čas Běly Kolářové

Oblastní galerie Liberec uspořádala výstavu prací experimentátorky – především v oblasti fotografie – Běly Kolářové (1923-2010). Expozice nazvaná *Pohyb/čas* ukazuje nejen její zvláštní fotografie, ale i neobvyklé koláže či asambláže.

Běla Kolářová, která jako manželka proslulého výtvarníka Jiřího Koláře měla dobré umění neustále kolem sebe, jako by postupně hledala a nacházela vlastní cestu. Fotoграфovat začala v roce 1955 a v roce 1964 vystavovala se skupinou Křižovatka první asambláže, později začala malovat lícidly.

S každou novou výtvarnou technikou výtvarnice odhalovala nejen další možnosti zobrazení, ale zároveň představovala obyčejné věci v jejich neobyčejnosti. Dosahovala toho tím, že k nim přistupovala zcela jinak. Co může být zajímavé na sírkách, kolečkách z hodinek, semínkách pampešličky nebo patentkách? Záleželo především na tom, jak určité komponenty seskupila nebo do jakých obrazců nebo symbolů je sestavila.

Dobrým příkladem toho jsou dvě díla *Životopis jedné patentky V a VII*. Asambláže z dálky připomínají jemně tkanou lidovou krajku. Když však návštěvník přistoupí blíž, zjistí, že jde o zcela běžné patentky a barevné korálky sestavené do zvláštních vizuálních forem. V tomto kontextu se z předmětů denní potřeby stává celek, který je již uměleckým dílem.

Podobný výtvarný rukopis je možné vidět mimo jiné u asambláže *Vzorník sirek II*. Autorce k vytvoření celého obrazu stačily karton a zápalky. Ty spojila do určitých tvarů, takže z odstupů celá práce připomíná spíše tkanou látku se skotskými kostkami.

Velmi zvláště, i v rámci této výstavy, působí černobílé fotogramy. Na jednom z nich, nazvaném pouze obecně *Bez názvu*, ukazuje shluk ozubených hodinových koleček. Kontrast bílého podkladu a černých siluet předmětů ještě více podtrhuje jejich tvarovou zvláštnost.

Běla Kolářová prostřednictvím svých děl rozebírá veličiny pohybu a času na jednotlivé součástky, které poté sestavuje podle svých představ do vizuálních schémat, přičemž je patrné, jak se každý z jejích experimentů posouvá v estetickém smyslu o úroveň dál.

Výstavu *Pohyb/čas* v Oblastní galerii Liberec je možné navštívit do 29. září.

(mk)

## Výstava Helmuta Newtona: Tělo jako symbol dominance i dekadence

V pražském Museu Kampa lze do 28. října vidět výstavu *Helmut Newton in Dialogue*. Berlínský rodák Helmut Newton (1920-2004) patří k nejvýznamnějším fotografům světa. Sice se nejvíce proslavil černobílými ženskými akty, ovšem jeho umělecký záběr byl mnohem širší. Před objektem Helmuta Newtona defilovaly osobnosti kulturního světa, mimo jiné výtvarník Andy Warhol, herečka Catherine Deneuveová, zpěvák David Bowie, zpěvačka Björk, kytarista Keith Richards nebo zpěvák Mick Jagger.

Věnoval se také focení módy, jednou z jeho oblíbených modelek byla i Češka Eva Herzigová. Ta výstavu slavnostně

otevřela a podepsala i vystavené barevné fotografie, na kterých pózuje.

Kromě Newtonových děl jsou na výstavě i práce autorů, kteří ovlivnili jeho, nebo těch, které naopak ovlivnil on.

Mladý Helmut byl žákem berlínské fotografky Else Simonové, známé jako Yvy, která se živila módní tvorbou. Její snímek *Legs* zobrazuje jen dvě dlouhé ženské nohy a špičaté boty. Podobnou fotografii vytvořil i její žák o půl století později. Na obraze nazvaném *Shoe, Monte Carlo* je pouze detail na ženskou nohu v botě na vysokém podpatku. Aby dílo dráždilo erotickou fantazii co nejvíce, končí obraz těsně nad kotníkem. V archaických dobách působil totiž odhalený kotník coby symbol erotické vzrušivosti.

V roce 1972 byl v televizi uveden cyklus Johna Bergera *Ways of Seeing (Způsoby vidění)*, který ukazoval měnící se pohled mužů na ženské nahé tělo. To je patrné i z pojetí Newtona, protože jeho nahé ženy nejsou vůbec bezbranné, ale naopak působí velmi dominantně, někdy až chladně odtažitě. Přesto v nich lze vystopovat klasické vlivy. *Sylvia in my Studio* z roku 1981 připomíná proslulé Drtikolovy akty, a to především díky hranatým a ostrým stínům v pozadí. Právě Drtikolův cyklus z dvacátých a třicátých let je v prvním sále galerie.

Druhým výrazným inspiračním zdrojem byla pro Helmuta Newtona atmosféra meziválečného dekadentního Berlína, nočních kabaretů a tančíren. Autor si pohrává s jemnou, sado maso image – má rád korzety, provazy, řetězy či vysoké kožené boty.

Newtonova erotika je mnohoznačná. Lze si jeho vizuální náznaky vysvětlovat více způsoby. Například snímek *Nastassja Kinski and the Serpent* ukazuje ležící nahou herečku, po které leze had. Zakrývá jí klín, takže ji vlastně chrání. Zároveň je had symbolem biblického hříchu, který navěky poznamenal celé lidstvo. Kromě toho můžeme hadí kůži chápat i jako skrytou narážku na sadomasochistické praktiky.

Někde je tento rozměr naznačen pouze jemně a nenásilně. *Winnie at the Négresco, Nice* z roku 1975 ukazuje nahou dámu na vysokých podpatcích, s větším pozadím, vystrčenou z balkonu, jež sleduje osvětlený bulvár.

Fotografie Helmuta Newtona působí stejně jako všechny geniální věci na první pohled jednoduše, především co se týká nápadu a kompozice. Pouze ale na první pohled, protože autor díla předem dlouho promýšlel a věnoval se každému detailu včetně nasvícení. Vedl totiž neustále souboj s jiným způsobem vidění světa, jehož výsledek přenesl na své fotografie.

(mk)

## Fotografka Libuše Jarcovjáčková slavila úspěch

Jednou z hvězd 50. ročníku mezinárodního festivalu fotografie ve francouzském Arles se stala šestasedmdesátiletá česká fotografka Libuše Jarcovjáčková. Na své výstavě nazvané *Evokatív*, k níž vychází stejnojmenná kniha, odhaluje naprosto odlišný pohled na život v komunistickém Československu.

V jihofrancouzském městě Arles se konal jubilejní 50. ročník zdejšího mezinárodního festivalu fotografie. Jedním z hlavních bodů programu se stala výstava



*Evokativ* české fotografky Libuše Jarcovjáčové, kterou mohli zájemci spatřit v kostele svaté Anny v centru města. Vytvořily ji snímky ze sedmdesátých a osmdesátých let, na nichž autorka zachytila mimo jiné skryté stránky života v tehdejší Praze.

Setkání v Arles (Les Rencontres d'Arles) se za padesát let své existence stalo nejvýznamnější událostí současné fotografie. Přehlídka je jedinečná svým rozsahem i trváním: od července do září zde probíhá kolem padesáti výstav. Festival každoročně hostí výstavy světoznámých umělců, ale je také vyhlášen objevováním nových talentů.

Libuše Jarcovjáčová se během letošního ročníku dočkala vůbec první velké samostatné výstavy v zahraničí, a to hned v jednom z centrálních míst festivalu. Ředitel festivalu Sam Stourdzé na zahájení její výstavy uvedl, že výstava *Evokativ* dostala prostor „ve svaté Anně“, protože to pro autora většinou znamená „radikální obrat v jeho dráze a věhlasu“.

Jarcovjáčová se narodila v roce 1952 a učí na Vyšší odborné škole grafické a Střední průmyslové škole grafické v pražské Heliichově ulici. Její fotografická tvorba se do povědomí české veřejnosti dostává až v poslední době. „Je velmi vzácné objevit kompletní dílo takové síly a intenzity od dosud neznámého autora,“ prohlásil o jejím díle Stourdzé. Tvorbu Jarcovjáčové přirovnal k dílu její vrstevnice a světoznámé fotografce amerických subkultur Nan Goldinové.

*Evokativ* tvoří černobílé, mnohdy rozostřené snímky ze sedmdesátých a osmdesátých let. Autorka na nich velmi syrovým způsobem ukazuje svůj život a prostředí, ve kterém se pohybovala: dramatické osobní vztahy, práci v továrně, noční Prahu, bary, večírky, sex a alkohol, sexuální menšiny v pražském T-Klubu, Romy i vietnamskou a kubánskou komunitu v Čechách. Organizátoři festivalu sbírku zařadili do sekce *Mé tělo je zbraň* (*Mon corps est une arme*), která vedle té československé ukazuje také undergroundovou tvorbu ze stejného období z východního Německa a Španělska.

„Co znamená Cannes pro film, znamená Arles pro fotografii. Samostatná výstava českého fotografa v hlavní programové sekci v Arles je fenomenálním úspěchem, nejen osobním, ale i pro českou kulturu. Libuše Jarcovjáčová ukazuje normalizační a na povrchu šedivou Prahu, která je ale ve svém jádru svobodná a bohémská,“ řekl Jiří Hnilica, ředitel Českého centra v Paříži, které se podílelo na organizaci výstavy.

Setkání v Arles jsou známá svým angažovaným postojem k různým společenským problémům. Jedním z letošních témat jsou ženy ve fotografii. Festival letos poprvé udělil ocenění s názvem Women in motion za přínos pro postavení žen ve fotografii, a to americké fotografce a člence agentury Magnum Susan Meiselasové. Její fotografie jsou vystavovány vedle děl Abigail Heymanové a Eve Arnoldové pod společným titulem *Neretušované ženy* (*Unretouched women*). Všechny tři americké autorky vydaly v sedmdesátých letech knihy, které zásadním způsobem ovlivnily způsob zobrazování žen ve fotografii. Dále je letos k vidění například retrospektiva americké fotografky Helen Levittové, která patřila k tzv. Newyorské škole fotografie a ve třicátých letech dokumentovala život v ulicích tohoto amerického velkoměsta.

Mezinárodní festival Setkání v Arles založili v roce 1970 fotograf Lucien Clergue, spisovatel Michel Tournier a historik Jean-Maurice Rouquette. Akce využívá bohatého kulturního dědictví svého dějiště: výstavy se konají v historických palácích, románských kaplích nebo v revitalizovaných industriálních objektech, jako jsou bývalá drážní depa. Doprovodný večerní program pak probíhá také v antickém římském divadle z 1. století př. n. l.

Ze současných českých umělců v Arles vystavovali například Josef Koudelka, Tereza Vičková, Jan Saudek, Šimon Caban a Jan SágI. Vystavena zde byla v minulosti i díla Josefa Sudka a Františka Drtikola.

(mk)

## Zemřel fotograf Karel Kuklík



Karel Kuklík

Ve věku dvaosmdesáti let zemřel fotograf Pavel Kuklík. Kuklíkova tvorba je zastoupena ve sbírkách řady tuzemských i zahraničních galerií a muzeí moderního umění. Hlavní náplní jeho tvorby byly příroda a krajina. Kuklík začal fotografovat ve čtrnácti letech. Celoživotně se do hledáčku jeho zájmu dostávaly kromě pražských ulic krajina na Šumavě a na Třeboňsku. Během svého života vytvořil desítky fotografických cyklů. Jeho tvorba je zastoupena ve sbírkách významných tuzemských i zahraničních kulturních institucí, jako jsou například Národní galerie či Uměleckoprůmyslové museum v Praze nebo Muzeum moderního umění v New Yorku a Francouzská národní knihovna v Paříži.



Karel Kuklík: z cyklu *Dvůr I*, 1976

## Osmdesátiny slavila na pódiu

Nada Urbánková (\* 30. 6. 1939) na vrcholu slávy stála v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století. Dveře k hvězdné kariéře jí otevřelo angažmá v té době nesmírně populárního divadla Semafor, kde pro ni psaly hudbu a text Jiří Šlitr a Jiří Suchý. Pro svůdný zjev dostávala i řadu filmových nabídek. Poprvé se objevila ve filmovém muzikálu *Kdyby tisíc klarinetů*. V roce 1966 hrála ve filmu režiséra Menzela *Ostře sledované vlaky* a v hořké komedii na motivy povídek Bohumila Hrabala *Skřivánci na niti*. Film vzápětí skončil na dvacet let v trezoru, protože odhaloval poměry v padesátých letech, o nichž se mluvit nesmělo. „Skoro všechny mé filmy byly zakázané. Další dva ležely v trezoru, protože v nich hrál emigrant Honza Tříška,“ vzpomínala Nada Urbánková.

Urbánková svůj handicap proměnila ve svou přednost, stala se propagátorkou brýlí. V době, kdy se je řada žen styděla nosit, z nich Nada Urbánková udělala výrazný módní doplněk. Zpěvačka a pětinásobná Zlatá slavice s hlasem, který zní nádherně i v jejím pokročilém věku, se nikdy nevzdává. Překonala řadu životních těžkostí včetně vážné nemoci. Dnes žije spokojeně v Želivu na Vysočině v bytě vedle klášterního komplexu. Za tu dobu si zde našla řadu přátel, moderuje v Českém rozhlasu v Jihlavě a stále koncertuje se skupinou Bokomara. Své největší hity připomíná nejen vydáním nového trojalba *Zlatá kolekce*. Během června potěšila své příznivce i několika vystoupeními v Praze, Ostravě i Brně.



Nada Urbánková

## Písničkář Marek Ztracený chystá „životní koncert“

Ten se odehraje 22. února 2020 v pražské O2 areně. Marek Ztracený se řadí k českým hudebníkům, kteří si splní sen v největší tuzemské hokejové hale. Ke svým čtyřiatřicátým narozeninám, které oslavil 26. února, dostal zpěvák a skladatel Marek Ztracený zlatou desku od Supraphonu za poslední album *Vlastní svět*. Pár dní nato se stal zpěvákem

roku v hudební anketě Žebřík. Sám svým fanouškům věnoval velkolepou koncertní show, kterou si naplánoval na 22. února 2020 do pražské O2 areny. Sem chce přilákat i mimopražské fanoušky. Ve spolupráci s Českými drahami nabídne k omezenému množství vstupenek zpáteční lístek na vlak zdarma. Samozřejmě pozveme zajímavé hosty, o kterých ale nebudu mluvit, protože chceme fanoušky překvapit. Co se programu týče – chceme jej postavit na písničkách, energii i zvukových a světelných efektech, které by ale neměly zastínit samotnou muziku.

Marek Ztracený, rodným jménem Miroslav Slodičák, je český zpěvák a skladatel pocházející ze západních Čech, ze Železných Rud na Klatovsku. Je držitelem řady hudebních ocenění, např. v roce 2008 získal Českého slavíka v kategorii Objev roku.

## Janek Ledecký se symfoniky

Pro letošní podzim nachystal zpěvák Janek Ledecký koncerty se symfonickými orchestry. Od 18. září se představí v pěti městech, přičemž se jeho doprovodná tělesa budou střídát. Jeho hostem bude písničkář Ivan Hlas. Turné začne v ostravském Gongu, kde se na pódiu objeví Janáčkova filharmonie Ostrava. 15. října zahraje ve Zlíně Filharmonie Bohuslava Martinů, 29. října a 4. listopadu se v Praze a Hradci Králové ujme partů symfonií Filharmonie Hradec Králové a turné skončí v Brně, kde budou hrát Czech Virtuosi.

Jan Ledecký (\* 27. 7. 1962, Praha), známý spíše jako Janek Ledecký, je český zpěvák, kytarista a skladatel. Po studiu na gymnáziu Sladkovského vystudoval Právnickou fakultu UK. Od roku 1982 hrál ve skupině Žentour. Od roku 1992 působí sólově. Hrál také v muzikálech (*Pěna dní*, *Hamlet*, *Galileo*), muzikály *Hamlet* a *Galileo* sám složil.

## V Brně se představili slavní kytaristé

V Brně proběhl Mezinárodní kytarový festival Brno. Akce nabídla sedm koncertů, návštěvníci se mohli potěšit flamencem, jazzem nebo hudbou z Brazílie.

## Centrum Prahy oživilo flašinetáři, zazněla klasika i Edith Piaf

Centrum Prahy oživilo flašinetáři, v metropoli se po šesté konal festival Flašinet žije! Zvuky hracích strojků postupně zazněly v barokním kostele sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí, na Kampě u Karlova mostu a v Českém muzeu hudby. Akce se účastnili flašinetáři z Česka, Slovenska, Německa, Rakouska, Polska, Slovinska a Francie. V kostele svatého Mikuláše zazněly tóny klasických skladeb, například Sbor židů z opery *Nabucco* od Giuseppe Verdiho nebo předehra z *Figarovy svatby* v podání dvou flašinetů. Na Kampě si kolemjdoucí vyslechli improvizované hraní doprovázené živým zpěvem a při zakončení festivalu v Českém muzeu hudby zazněly při koncertě skladby jako *Non, je ne regrette rien* od Edith Piaf nebo *Radecského marš*. V Českém muzeu hudby si návštěvníci během

celého dne mohli prohlédnout flašiny a hrací strojky, které má Národní muzeum ve svých sbírkách.

### **Festival Prague Proms skončil filmovými melodiemi**

Český národní symfonický orchestr (ČNSO) si na závěr 15. ročníku mezinárodního festivalu Prague Proms přichystal večer pro příznivce filmových melodií. V Obecním domě při koncertě nazvaném *Hollywood Night* zazněla díla největších es žánru – Hanse Zimmera, Henryho Manciniho, Johna Williamse či Ennia Morriconeho. Orchester pod vedením dirigenta Carla Davise uvedl hudební ukázky z filmů *Casino Royale*, *12 opic*, *Kill Bill* a *Pulp Fiction* či z westernů *Sedm statečných* či *Butch Cassidy a Sundance Kid*. Zpěvák Ondřej Izdny písni *Hollow Talk* připomněl švédsko-dánský seriál *Most* se svéráznou vyšetřovatelkou Sagou Norenovou. Ze seriálových melodií zazněla i píseň z drogových *Narcos* a znělka z často reprízovaných televizních *Vražd v Midsomeru*.

### **Muž mnoha profesí Michael Kocáb oslavil pětadesátiny**

Skladatel, zpěvák, občanský aktivista, politik, někdejší podnikatel, muž, který stojí za odsunem sovětských vojsk, opět žije hudbou. Michael Kocáb (\* 28. 7. 1954, Praha) jako syn evangelického faráře, kterému tehdejší KSČ zakázala vykonávat kazatelskou činnost, byl téměř předurčen k životu v undergroundu. Díky svým názorům a neměnným postojům stál u zrodu parlamentní komise pro odsun sovětských vojsk z Československa. Poté, co poslední voják opustil tehdejší ČSFR (30. 3. 1991), rezignoval na veškeré politické funkce a vrátil se k hudbě. V roce 1977 založil dnes legendární uskupení Pražský výběr. Znáмым se stalo jeho vystoupení na festivalu Děčínská kotva v roce 1988, kde prohlásil: „Každá země má takovou vládu, jakou si zaslouží.“ Spolu s Pražským výběrem vydali celkem čtyři studiová alba. Poté, co se Pražský výběr rozpadl, vydal jako Pražský výběr II ještě jedno studiové album.

Kocáb také působí jako autor písní, komorních děl i filmové hudby (mj. je držitelem Českého lva za rok 2004 za film *Král zlodějů*). Mezi roky 1993-2003 působil jako externí poradce prezidenta Václava Havla. Na tuto činnost navázala spolupráce s Havlovou nadací a knihovnou. V letech 2009-2010 byl ministrem pro lidská práva a národnostní menšiny ČR ve Fischerově vládě, jediným, který zůstal ve funkci i po pádu předchozí druhé Topolánkovy vlády. Během evropské migrační krize v letech 2015 a 2016 byl zastáncem přijímání uprchlíků z Blízkého východu.

Za zmínku určitě rovněž stojí film režirovaný Jurajem Herzem *Straka v hrsti*, napsaný na motivy středověké satiry *Mastičkář*, nejstaršího dochovaného českého dramatického díla. Hudbu do *Straky v hrsti* napsal Michael Kocáb a Michal Pavlíček.

### **V Kroměříži proběhl festival barokní kultury**

V Kroměříži se uskutečnil 6. ročník festivalu barokní kultury Hortus Magicus. Byl zahájen večerním koncertem v kostele sv. Jana Křtitele, dále se koncerty konaly v Květné zahradě, byly nabídnuty divadelní a floristická představení,

různé programy a hry pro rodiny s dětmi i kulinařské speciality. Festival nabídl novodobé světové premiéry děl dochovaných v lichtenštejnské kroměřížské sbírce s použitím historických nástrojů. Letošní novinkou festivalu byla několik metrů vysoká replika barokní houpačky.

### **Světová pěvecká soutěž Operalia se poprvé konala v Praze**

V Praze proběhla světová soutěž Operalia, která vyhledává mladé talentované operní pěvce. Soutěž založil v roce 1993 Plácido Domingo, v Praze se uskutečnila poprvé. Prestižní klání operních talentů z celého světa hostilo Národní divadlo. Do soutěže posílají každý rok přihlášky stovky uchazečů všech hlasových kategorií. Šanci soutěžit před porotou deseti operních profesionálů dostává čtyřicet nejlepších z nich. První ročník soutěže se uskutečnil v Paříži a od té doby cestuje světem. S Operalií mají zkušenosti zatím dva Češi. Basbarytonista Boris Prýgl v soutěži předloni získal Cenu Birgit Nilssonové, do semifinále v Lisabonu se loni probojoval tenorista Petr Nekoranec.

### **Josefa Myslivečka připomene historický velkofilm Petra Václava II Boemo**

V Itálii byl známý jako Giuseppe Misslivecek, detto Il Boemo (řčený Čech). Slavnější než Mozart, přesto zapomenutý. Film zavede diváka do Itálie, kde Mysliveček žil, tvořil, stal se legendou, ale také zemřel v zapomnění. Petr Václav obsadil do filmu, jehož natáčení připravoval víc než deset let, i operní hvězdy světových scén. Hudbu k filmu, kterou tvoří z velké části téměř 250 let nenastudované a tedy znovu objevené Myslivečkovy árie a skladby, nahráje pod taktovkou Václava Lukse orchestr Collegium 1704. Hlavní roli Josefa Myslivečka, který se vzepřel vůli rodiny, nestal se mlynářem a opustil rodnou Prahu, ztvárnil známý ruský herec Jegor Koreškov. Do kin by měl film vstoupit na konci příštího roku.

Film budou doprovázet i další akce. Vyjde album Myslivečkových skladeb, dále kniha a připravuje se ambiciózní projekt česko-slovensko-francouzsko-italské koprodukce Myslivečkovy opery *Calliope* (1778).

### **Koncertem britské legendy The Cure vyvrcholil festival Colours**

Koncertem hlavní hvězdy, legendární britské kapely The Cure, vyvrcholil v ostravských Dolních Vítkovicích mezinárodní festival Colours of Ostrava. V industriálním prostředí se vystřídalo na 120 zahraničních a domácích kapel. Vystoupení kapely The Cure, řadou odborníků a fanoušků označované za republikovou hudební událost roku, sledovalo přes 40 000 posluchačů.

### **Festival Dvorského vedle operních pěvců nabídl Plíhala i dudáky**

Mezinárodní festival Petra Dvorského, jehož 21. ročník proběhl v Jaroměřicích nad Rokytnou, nabídl vedle vážné hudby i koncerty jiných žánrů. Vystoupil písničkář Karel Plíhal, dudácká muzika ze Strakonice nebo zpěvačka Ewa Farna, zazněly hity skupiny Beatles i francouzské šanso-



ny. Zahajovací galakonzert v zahradě jaroměřického zámku patřil sopranistkám Emilii Diakopuluové z Řecka a Saře Cortolezzisové z Itálie, doprovodila je Moravská filharmonie Olomouc s dirigentem Petrem Vronským.

Festival nabídl deset koncertů. Kromě Jaroměřic nad Rokytnou byly na zámcích ve Valči a v Dukovanech, v dařešickém pivovaru a v třebíčské bazilice svatého Prokopa.

### Zemřela harfistka Libuše Váchalová

Ve věku sedmaosmdesáti let zemřela 1. srpna harfistka a profesorka Pražské konzervatoře Libuše Váchalová. V roce 1952 vystudovala konzervatoř a stala se harfistkou a klavírní korepetitorkou v Městských divadlech pražských. Spolupracovala s Filmovým symfonickým orchestrem, flétnistou Václavem Žilkou, hobojistou Františkem Hantákem a komorním orchestrem Sebastian. „Po letech se stala sólistkou Tokijské filharmonie a hrála také s kvintetem Lyra nova, který sama založila. Od roku 1969 koncertovala Libuše Váchalová se svým manželem, flétnistou Jiřím Bouškem. Repertoár Libuše Váchalové obsahoval všechna stěžejní díla harfové literatury různých oblastí včetně hudby populární. Inspirovala též mnoho českých i zahraničních skladatelů k napsání několika desítek sólových i komorních opusů, které následně premiérovala,“ řekla o ní Martina Fišerová z agentury Šporcl Arts.

(mk)

### Ve věku 88 let zemřela zpěvačka Zorka Kohoutová

Ve věku osmaosmdesáti let zemřela zpěvačka Zorka Kohoutová. Kohoutové se přezdívalo královna české dechovky, zpívala s Josefem Zímou, dříve spolupracovala s orchestrem Karla Krautgartnera nebo s hudebníkem a skladatelem Karlem Valdaufem, který byl také jedním z jejích manželů. Složil pro ni dvě z jejích nejznámějších písní, *Tvé vlny kvetou maminko* a *Mládí nevybouřené*. Zorka Kohoutová začala po skončení války závodně tančit, nějaký čas si vydělávala jako modelka. Později začala jezdit na zájezdová vystoupení a zpívat s různými orchestry a skupinami. Kromě domácího vystupování a interpretací písní dechovkového žánru zpívala také v zahraničí, v Německu nahrála několik desítek písní a zpívala i pro Američany a na zaoceánských lodích.

### Pražákovo kvarteto nesmí do Číny, vadí domnělé spojení s Prahou

Přední český smyčcový soubor Pražákovo kvarteto nepojede kvůli zákazu čínských úřadů na turné do Číny. ČTK to řekl člen kvarteta Josef Klusoň. Přestože má soubor podepsanou smlouvu a v zemi už vystupoval, plánované koncerty čínský partner zrušil s odkazem na tamní úřady. Klusoň si to vysvětluje tím, že čínským komunistům vadí kladný postoj pražského magistrátu k Tchaj-wanu a k Tibetu. Čínské úřady už dříve odložily ze stejného důvodu turné orchestru PKF – Prague Philharmonia. PKF přitom není soubor zřizovaný Prahou. V případě Pražákova kvarteta jde podle Klusoně o ještě absurdnější věc – kvarteto se jmenuje podle svého zakladatele Josefa Pražáka a s Prahou nemá nic společného.

### Festival Věčná naděje připomenul odkazy terezínských skladatelů

Týdenní hudební festival Věčná naděje nabídl návštěvníkům koncerty komorní hudby od terezínských skladatelů. Skladby autorů z období holokaustu představili přední umělci. Druhý ročník festivalu se koná v Praze a v Terezíně. „Nově, oproti minulému roku, každému koncertu předchází komentovaný úvod, který by měl uvést kontext skladeb a autorů. Měl by přiblížit posluchačům jejich životní osudy, ale také skladby, které zazní,“ řekl ředitel Institutu terezínských skladatelů Lubomír Spurný. Návštěvníci si poslechli například díla Pavla Haase, Hanse Krásy nebo Gideona Kleina.

### Před 85 lety byl založen Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK

Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK je oficiálním orchestrem hlavního města Prahy, který patří ke špičkovým českým hudebním tělesům. Založen byl 10. listopadu 1934. Zkratka FOK symbolizuje původní zaměření orchestru (Film – Opera – Koncert). Orchester sídlí a koncertuje v atraktivním prostoru Smetanovy síně Obecního domu, který je jednou z nejznámějších secesních staveb v Praze.

Na počátku existence Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK byla odvážná idea Rudolfa Pekárka. Ten věřil, že nepříznivému dopadu hospodářské recese na pražský hudební život lze čelit vytvořením nového všestranného orchestru, který by uspokojil rostoucí potřeby rychle se rozvíjejícího zvukového filmu a rozhlasového vysílání.

V roce 1957 odcestoval orchestr do Polska na své první zahraniční turné (Krakov, Varšava). V témže roce vystupoval se skvělými úspěchy v Itálii (Perugia, Città di Castello, Sulmona, Arezzo, Florencie, Miláno, Benátky), Rakousku (Linec, Vídeň) a v Německu (Lipsko, Jena). Nadšené přijetí Dvořákova *Requiem* v Itálii, ovace ve vídeňském Musikvereinu a úspěch na mezinárodním festivalu v Lipsku znamenaly okamžitě a také trvale zapojení do evropského hudebního dění. Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK hostoval ve většině evropských zemí, opakovaně též v Japonsku a Spojených státech. Navštívil rovněž Jižní Ameriku, Portoriko, Tchaj-wan, Koreu, Turecko, Izrael, Čínu, Omán a další země. S výjimkou let 1958 a 1961 vyjíždí orchestr na zahraniční pódia každoročně.

### Polička si připomíná výročí Bohuslava Martinů

28. srpna to bylo šedesát let od úmrtí a příští rok to bude 130 let od narození proslulého hudebního skladatele. V jeho rodné Poličce proto chystají velké oslavy, ale zároveň chtějí zviditelnit dílo a osud skladatele v České republice a v zahraničí.

Lidé se mohou těšit na řadu koncertů, dvě výstavy, ale také například na možnost vydat se po stopách Bohuslava Martinů legendární cestou do města Kácova.

Výstava *Martinů obrázky kreslící* představuje skladatele trochu z jiného úhlu – ne jako hudebníka, ale jako vtipného kreslíře, který svými obrázky komentuje nejruznější dění kolem sebe. V Městském muzeu se zároveň

návštěvníci dozvědí podrobnosti o převozu ostatků slavného skladatele zpět do vlasti po dlouhých dvaceti letech.

Martinů je považovaný za představitele hudební moderny 20. století. Jeho umělecký vývoj prošel od impresionismu přes neoklasicismus, expresionismus a inspiraci jazzem až k ryze vlastnímu kompozičnímu stylu.

### Jana Koubková 75

Jana Koubková (\* 31. 10. 1944) je česká jazzová zpěvačka, nestorka tohoto hudebního stylu v České republice. Zpívá od svých šesti let – ve sborech, vokálních skupinách i sólově. Jako jazzová sólistka se prosadila v roce 1975 v Jazz sanatoriu Ludka Hulana. Prošla řadou různých stylů, od blues, swingu, mainstreamu přes bebop, latin, free až po world-ethno a fusion. V roce 1981 založila festival jazzových, bluesových a rockových zpěváků Vokalíza. Šest let působila na Pražské státní konzervatoři v oboru interpretace. Skládá písně a filmovou hudbu, působí v rozhlase, píše fejetony, sloupky a poezii.



Jana Koubková

### Čtenáři Opery Plus blogují: Nový Dalibor v Národním divadle je důstojnou tečkou za končící sezónou

Ve čtvrtek 27. června 2019 uvedlo pražské Národní divadlo premiéru nového nastudování Smetanova *Dalibora*. Předchozí inscenace v pořadí třetí skladatelovy opery zde měla premiéru před osmnácti lety, což je doba, za níž inscenační trendy stačily udělat pořádný kus dopředu. Je potěšující, že ani postupy zavedeného tandemu Daniel Dvořák – Jiří Nekvasil nezůstaly stát na místě. Zatímco starší společné práce tandemu Dvořák – Nekvasil byly mnohdy velmi odvážné (často i víc, než byl tehdejší divák ochoten přijmout), jejich současné inscenace se na díla dívají spíše klasičtější pohledem. Nejde však o žádné nezázivné retro s papundeklovými kulisami – inscenace zpravidla bývají nápadité, vizuálně atraktivní a především dílům dobře slouží (nikoli naopak, jak je teď v módě), tj. dokážou mnohdy i poněkud neaktuální kus posílit a „vytáhnout“ z něj to podstatné. Je potěšující, že toto platí i pro zbrusu nového *Dalibora*. Režisér Jiří Nekvasil se očividně nesnažil za každou cenu šokovat a udělat z této opery něco, čím ve skutečnosti není, tvůrčímu týmu se však alespoň částečně podařilo upozadit naivitu příběhu a rozehrát jej do podoby „přijatelné“ pro 21. století. Přesto však celé představení (zvláště pak první a druhé jednání) působí tak trochu jako „jen“

další z řadových výrobků firmy Dvořák – Nekvasil. Má sice očekávanou kvalitu, ale nic navíc, čím by překvapil či předešlé „výrobky“ překonal. Režisér nicméně potěšil několika zajímavými nápady, jako je například koupel, jež z krále dělá obyčejného smrtelníka a jeho „lidské“ rozjímání je tak ještě lidštější (samozřejmě se bučelo); atraktivní jsou i muzikanti na scéně. Poněkud rozpačité naopak působí scéna v hostinci, Daliborovo „dramatické“ zdolání mříží dokonce vyvolává rozpačité úsměvy. Za zmínku rozhodně stojí propracovaný a skvěle fungující light design (opět práce dua Daniel Dvořák – Jiří Nekvasil).

Skvělou zprávou je, že *Dalibora* se podařilo velmi slušně obsadit. Michal Lehotský (Dalibor) je tím správně rozvášněným chlapíkem, jeho herectví však nesklouzává k parodii. Příjemně překvapil rovněž po pěvecké stránce. Znamenité výkony ve svých rolích podávají také Jiří Brückler (Budivoj) i Jiří Sulženko, jemuž úloha starého žalárníka Beneše báječně sedne. Očekávání naplnil i Adam Plachetka (král Vladislav), jenž sice v prvním dějství sváděl boj s orchestrem (zřejmě vinou režie, králův trůn není umístěn akusticky právě výhodně), ovšem již zmíněná „koupací“ árie byla naopak třešničkou na dortu.

Nádherné výkony podaly i dámy: Průzračný soprán skvěle připravené Alžběty Poláčkové (Jitka) příjemně kontrastoval s o něco tmavší barvou hlasu Dany Burešové (Milada), která tradičně dokázala, že na její výkon se dá spolehnout. Orchester Národního divadla hraje velmi vkusně a decentně, nechybí ani potřebná smetanovská břeskost. Dirigent Jaroslav Kyzlink dokáže vytěžit maximum ze specifické akustiky sálu Národního divadla – zároveň se ovšem dokáže vyvarovat jejích nástrah. I přes pár nepřesností v žestích a občasné potíže při souhře se sborem (zase ta režie – Nekvasil ho často nechává zpívat úplně vzadu) lze hudební nastudování označit za velmi dobré – stejně jako nastudování sboru (sbormistr Pavel Vaněk).

Nová inscenace Smetanova *Dalibora* není bez chyby, ale rozhodně jde o důstojnou tečku za končící sezónou. Je sympatické, že navzdory složitému období, jímž opera Národního divadla v těchto týdnech prochází, ze sebe umělci vydávají maximum a interní rozepře v divadle neodnáší platíci divák. Doufejme, že inscenace vydrží na repertoáru déle než ta předchozí (2001 až 2002, třináct repríz) a *Dalibor* se jakožto jedno ze stěžejních Smetanových děl zase na nějakou dobu stane pevnou součástí repertoáru Národního divadla.

Vojtěch Rataj



*Dalibor* v Národním divadle

## Dvořákova Praha

Symbolicky v den skladatelových narozenin – tedy 8. září – odstartoval 12. ročník festivalu Dvořákova Praha. Festival se v letošním programu soustředí na souborné provedení skladatelových instrumentálních koncertů. Hlavní hvězdou je bezesporu dirigent Zubin Mehta, který je už jednapadesát let spojený s Izraelskou filharmonií – a jejich společné pražské vystoupení bude jedním z posledních, kdy Mehta vystoupí jako šéfdirigent tohoto tělesa. Na závěr festivalu se pak přestaví neméně proslulý Neeme Järvi a Estonský národní symfonický orchestr.

Letos si připomínáme 115 let od smrti jednoho z nejvýznamnějších světových hudebních skladatelů Antonína Dvořáka. Jeho dílo je neodmyslitelnou součástí programu řady prestižních hudebních těles.

## Operní pěvec Adam Plachetka pokřtil své nové CD

Operní pěvec, basbarytonista Adam Plachetka, pokřtil na střeše pražské Lucerny své nové CD *Zimní cesta* od rakouského skladatele Franze Schuberta. Je na něm čtyřia-

dvacet písní. Romantické skladby nahrával s pianistou Gary Mathewmanem.

Na střeše Lucerny se setkali dva vynikající operní pěvci. Kmotrem při křtu alba byl totiž Štefan Margita. „Já Adama obdivuji nejen jako úžasného kolegu, ale hlavně jako úžasného zpěváka s nádhernou barvou hlasu, kterou má. Děkuji mu, že mě pozval. Myslím, že vybral tu nejlepší dobu ve své kariéře, že tento písňový cyklus nahrál. Tohle se nahrává jednou za život. Jsou to krásné písně, které byly původně psány pro tenor, ale myslím, že ten hlasový typ se na to vůbec nehodí. Naopak ty hluboké hlasy vyzní v těchto písních mnohem líp.“

Nahrávka *Zimní cesta* vychází v září v Radioservisu Českého rozhlasu ze záznamu Plachetkova květnového koncertu v Rudolfinu.

Adam Plachetka dosud ve své kariéře odehrál na 700 představení a 170 koncertů. Letos zpíval i ve dvou českých operách, v *Daliborovi* a *Libuši*. Mezi jeho vrcholné role patří Don Giovanni, Přemysl z *Libuše* nebo Figaro z *Figarovy svatby*. Režisér Martin Kubala o jeho kariéře 27. září uvede dokument v rámci festivalu Zlatá Praha. V září pak odjíždí Adam Plachetka na čtyřměsíční angažmá do Chicaga a New Yorku.

## VZPOMÍNKA

### Marie Podvalová (5. 9. 1909 – 16. 5. 1992)

Národní umělkyně Marie Podvalová byla česká operní pěvkyně, sopranistka, dlouholetá sólistka Opery Národního divadla v Praze, která se proslavila především jako vynikající představitelka kněžny Libuše ve stejnojmenné opeře Bedřicha Smetany.

Narodila se 5. září 1909 v Čakovcích u Prahy v rodině pasíře českých granátů. Odmalička zpívala, hrála na housle a chtěla být učitelkou. Vystudovala konzervatoř a v roce 1930 se pokusila získat angažmá ve sboru Národního divadla, ale „pro nedostatek talentu a slabý, nezajímavý hlas“ byla odmítnuta. První sólové angažmá nastoupila v roce 1935 v Brně, kde působila dva roky. Roku 1937, sedm let po zničujícím odmítnutí, byla po úspěšném pohostinském vystoupení v úloze Milady (*Dalibor*) angažována Václavem Talichem do pražského Národního divadla jako sólistka s fenomenálním hlasovým projevem, který se skvěle hodil pro náročné dramatické role, její krásný hlas se v jejím případě vzácně snoubil s výrazným hereckým nadáním a velice působivým osobním zjevem. Zlaté kapličky zůstala věrná po celou dobu své kariéry.

Marie Podvalová, která byla jednou z velkých hvězd českého operního nebe, zemřela 16. května 1992 v Praze.

### Karel Hašler (31. 10. 1879 – 22. 12. 1941)

Karel Hašler byl český písničkář, herec Národního divadla, textař, skladatel, spisovatel, scenárista, dramatik a režisér, Rytíř české kultury in memoriam. Zpočátku vystupoval v kočovných divadelních spolcích Choděry a Dobrovolného, v roce 1901 v Brně a o rok později v Lublani. Od roku 1903 byl na dalších dvanáct let členem Národní-

ho divadla a souběžně s tím vystupoval v nejrůznějších kabaretech. Nejvíce se ovšem proslavil jako muzikant, jeho zlidovělé písně se zpívají dodnes. Hned jak přišla éra zvukového filmu, začal skládat filmovou hudbu. První zvukový český film *Tonka Šibenice* z roku 1930 byl uveden právě dvěma jeho písničkami – *Hradčany krásné* a *Když v Praze padá sněh*. O dva roky později si zahrál ve filmu *Písničkář*. Ten sám napsal a film se zároveň stal jeho biografií. Právě z něj pochází i jeho nejznámější skladba *Písnička česká*.

Na vrcholu své dráhy měl hudební vydavatelství, kde jeho písničky vycházely s notami či na deskách. V době, kdy vedl česko-německý kabaret Lucerna, tu měli dodnes prodávané bonbóny proti kašli, kterým za výhodných finančních podmínek propůjčil své jméno. V průběhu druhé světové války organizoval písňové večery, které burcovaly protiněmecké pocity a odpor proti okupantům. Znovu začal parodovat politiku přes své skladby. Hašlerovy písně nejsou pouze sentimentální, opěvující lásku a krásu Prahy. Jsou i rozverná, politicky časová, satirická, vlastenecká, zpívali si je jako své vojáci za první světové války a některé takřka zlidověly, takže si při nich už ani neuvědomujeme autora – to by si přáli i jeho pokračovatelé z divadel malých forem.

I přes nebezpečí za protektorátu věřil svému publiku a překonával všechny zákazy a zásahy okupační moci. Nejprve byl uvězněn na Pankráci a poté v Drážďanech. 17. října 1941 skončil v koncentračním táboře Mauthausen. Zemřel na následky mučení, neléčeného zánětu a úplavice 22. prosince 1941.

Od roku 2006 má z iniciativy Kulturního klubu pamětní desku v krematoriu bývalého koncentračního tábora v Mauthausenu.



## Díla Alfonse Muchy ovlivňují kreslíře japonských komiksů



Alfons Mucha

Výstava prací Alfonse Muchy doplněná díly umělců celého uplynulého století, v nichž je patrný Muchův vliv, bude putovat do listopadu Japonskem. Významnou položkou výstavy *Timeless Mucha: Mucha to Manga – The Magic of line* jsou proto manga, typické japonské komiksy. Za pořádající Muchovu nadaci o tom informovala Sára Foitová.

Návštěvníci výstavy uvidí řadu Muchových děl, od velmi raných výtvorů přes grafiky

z jeho mládí po nejslavnější plakáty, které z něj udělaly mezinárodní hvězdu. V Japonsku je Mucha velmi oblíbený, před dvěma lety do země Praha zapůjčila jeho cyklus monumentálních obrazů *Slovanská epopej*. Za tři měsíce ji vidělo 662 tisíc lidí.

Stejně jako dnes ovlivňuje Muchovo dílo kreslíře japonských komiksů, Mucha sám se inspiroval plochami a květinovými motivy tradičního japonského umění, ovlivnil tím západní secesní styl, a ten se potom odrazil zpět do Japonska.

Vedle sebe se tak na výstavě ocitají japonské ilustrace z období Meidži (konce 19. a začátku 20. století), kde už je patrná osobitá interpretace Muchova vidění, a mnohem pozdější projevy – Muchu pro sebe znovuobjevili například autoři vizuálního stylu psychedelických rockových kapel šedesátých a sedmdesátých let 20. století. Celkem 250 děl mapuje vývoj rozmanitých muchovských interpretací od konce 19. století do dnešní doby.

Mucha se proslavil až v devadesátých letech 19. století při pobytu ve Francii. Tam na sebe poprvé výrazně upozornil plakátem *Gismondy* (1894) zhotoveným pro herečku Sarah Bernhardtovou, pro níž poté navrhoval divadelní kostýmy i jevištní dekorace. V uměleckém prostředí Paříže se na sklonku 19. století stal zakladatelem secesního uměleckého plakátu a propagátorem stylu Art nouveau, nazývaného i Le style Mucha.



Alfons Mucha: *Paní s kopretinami* (potištěný samet, 1898-1899)

Od roku 1904 pobýval střídavě v Paříži a USA. V roce 1910 se vrátil do Čech. Zde se proslavil zejména svým cyklem dvaceti obrazů na motivy dějin slovanských národů s názvem *Slovanská epopej*. Podle jeho návrhu byla zhotovena jedna z vitráží v katedrále svatého Víta v Praze, podílel se i na výzdobě jednoho ze sálů pražského Obecního domu. Mucha zemřel v Praze 14. července 1939 po výsledku gestapem na zápal plic.

V Japonsku bude výstava ze soukromé sbírky Muchovy nadace do konce září v kulturním centru Bunkamura v Tokiu. Odtud se postupně přesune do Kjóta a dalších měst a turné skončí ve městě Macumoto nedaleko Nagana.

(mk)

## Japonci si oblíbili Ferdu Mravence

Výstava v galerii Českého centra Tokio seznamuje Japonce s novinářem, ilustrátorem, komiksovým autorem a spisovatelem Ondřejem Sekorou. Jeho Ferda Mravenec je už japonským dětem znám, ale podrobnosti o Sekorovi zná málokdo.

Kromě komiksů, novinových článků, ilustrovaných knih a Sekorových fotografií si mohou návštěvníci prohlédnout také loutky Ferdy Mravence a jeho přátel, které Českému centru Tokio zapůjčilo loutkové divadlo Přerovský Kašpárek.

Ondřej Sekora by se letos dožil 120 let. Narodil se v roce 1899 v Králově Poli (dnes Brno). Zajímal se o malování, literaturu, ale také o sport. Obdivoval Mikoláše Alše, Pietera Brueghela a Henriho Rousseaua. V brněnských *Lidových novinách* se uplatnil jako kreslíř a sporták. Později se s redakcí přestěhoval do Prahy a redigoval také *Dětský koutek*. Založil časopis *Sport* a do Československa importoval tehdy neznámý sport ragby (současně působil i jako trenér a rozhodčí).

Sekora vytvořil postavy jako cestovatel Animuk, sportovci Hej a Rup a kuře Napipi, ale legendou se staly jen dvě figurky – Ferda Mravenec a Brouk Pytlík. Ferda se poprvé objevil v roce 1927 a v roce 1935 se přidal Pytlík. V roce 1936 vyšla první knížka *Ferda Mravenec* a pak už celá řada jako *Ferda v cizích službách*, *Ferda v mraveništi*, *Ferdův slabikář* a později po válce *Ferda cvičí mraveniště* a *Kousky mládence Ferdý Mravence*. Za okupace byl ale autor internován v pracovních táborech a psal si tam deník, který pak vyšel knižně.

V poválečných letech působil Sekora v redakci *Práce* či v *Dikobrazu* a podílel se na založení Státního nakladatelství dětské knihy (Albatros). V padesátých a šedesátých letech byl oficiálním umělcem a podílel se i na propagandě, zažil také první televizní vysílání pro děti. V roce 1967, těsně před okupací Československa sovětskou armádou, Ondřej Sekora zemřel. Příběhy Ferdý Mravence se postupně dočkaly mnoha překladů. V Českém centru Tokio budou vystaveny nejen knihy a ilustrace s Ferdou Mravencem, ale také Sekorovy fotografie z doby, kdy jako sportovní reportér pobýval v Paříži, jeho autorské knihy, ilustrace pro celou řadu novin a časopisů nebo třeba novinové karikatury Adolfa Hitlera nebo druhé čínsko-japonské války.

„Fond Ondřeje Sekory mám na starosti v Moravském zemském muzeu, takže bylo kde čerpat podklady. Zároveň už v japonštině vyšly první tři díly úvodní knižní trilogie s Ferdou Mravencem, výstava tedy nevstupovala do

vzduchoprázdna. K tomu všemu je třeba připočítat i dobrou pověst české dětské ilustrace v Japonsku a známou zálibu Japonců v kreslených figurkách i jejich nadstandardní zájem o brouky. Věřím, že by výstava mohla pootevřít cestu k překladu dalších Sekorových děl, a značný zájem o vernisáž mě přesvědčil, že své návštěvníky si určitě najde," uvedl Tomáš Prokůpek, kurátor výstavy.

Expozice bude otevřena do 13. září letošního roku.

(mk)

## V Hodoníně u Kunštátu byl zpřístupněn památník romského holokaustu

Muzeum romské kultury zpřístupnilo Památník holokaustu Romů a Sintů na Moravě v Hodoníně u Kunštátu na Blanský, kde býval za války tzv. cikánský tábor. Otevření se uskutečnilo při příležitosti pietního shromáždění k uctění památky obětí holokaustu. Zároveň byly zahájeny tři výstavy, které nabídnou archeologické nálezy z bývalého tábora v Letech na Písecku, studentské práce na téma holokaustu nebo výstava o genocidě. V místě památníku se uskutečnilo pietní shromáždění u příležitosti 76. výročí hromadného transportu romských mužů, žen a dětí z hodonínského tábora do koncentračního tábora v Osvětimi. Při té příležitosti muzeum otevřelo památník veřejnosti.

Památník vybudovalo skoro za 100 miliónů korun Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, práce trvaly pět let. Muzeum romské kultury si místo převzalo loni a dále pracovalo na úpravách. Příští rok by měla být hotova také expozice připomínající osudy Romů.

## Organizace pracující s migranty kritizují novou zákona o pobytu cizinců

Zahraničních přistěhovalců v Česku přibývá. Za posledních patnáct let stoupl jejich počet o více než 300 tisíc. V současné době jich v ČR legálně žije kolem půl miliónu. Nejčastěji se stěhují za prací. Dalším důvodem je partner nebo rodina. Jejich pobyt na území ČR upravuje novela zákona o pobytu cizinců, která začala platit na konci července. Přináší několik významných změn, které ovlivní i běžný život cizinců na území Česka. Přijatou úpravu kritizují organizace pracující s migranty.

## Brutální potlačení demonstrace 21. srpna 1969 znamenalo definitivní konec nadějí po pražském jaru

Před padesáti lety si lidé po celé republice připomínali první výročí od okupace. Do ulic jich vyšly tisíce. Jenom v Praze na Václavském náměstí se sešlo odhadem až sto tisíc lidí, demonstrovalo se i v dalších městech. Protesty ale s nebyvalou razancí a krutostí potlačila vládnoucí garnitura v čele s Gustávem Husákem.

„Od rána lidé respektovali doporučení, která už ve dnech nebo týdnech kolovala po republice – bojkotovali městskou hromadnou dopravu, chodili do práce pěšky, nechodili nakupovat, nosili trikolory, na mnoha místech pokládali květiny," vyjmenovává historik Oldřich Tůma z Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd.

Definitivní konec nadějí. To byl pro Čechoslováky srpen 1969. Republikou se na první výročí od okupace přeli-

la vlna protestních akcí, které ale tvrdě potlačila státní moc v čele s Gustávem Husákem. V době prvního výročí sovětské okupace Československa v rámci protestů proti novému komunistickému vedení byly 20. srpna v Praze na několika místech postaveny barikády. K potlačení protestů bylo třeba použít i tanky.

Dobový záznam z rozhlasového archivu naznačuje, jak demonstranty tehdejší vládnoucí garnitura popisovala – jako agresivní vandaly, kteří drancovali obchody, zakládali požáry, stavěli barikády: „Začali také ničit hromadné dopravní prostředky, civilní i služební vozidla. Tyto živly se ve své hysterii stejně jako v předcházejícím dnu neštítily použít ani střelných zbraní proti příslušníkům veřejné bezpečnosti, přičemž byli usmrceni dva občané a několik jich bylo zraněno. Po energickém zásahu státních orgánů byl zajištěn za součinnosti s jednotkami Československé lidové armády ve 23 hodin pořádek.“

Při demonstracích v srpnu 1969 zabili milicionáři pět lidí. Rodinám se dodnes nikdo neomluvil. Československou veřejnost podle historiků surově potlačení demonstrací zastrašilo natolik, že tato vzpoura byla na dalších dvacet let tou poslední.

Během demonstrací v srpnu 1969 zahynulo sedm lidí, zjistili historici. O událostech vydali knihu *Den hanby. 21. srpen 1969 v ulicích českých a moravských měst*. Obětí potlačených demonstrací v srpnu 1969 v Československu bylo sedm, a ne pět, zjistili historici. Zranění utrpělo 50 lidí, ačkoliv se doposud uvádělo, že jich bylo 31. Při křtu nové knihy, která se věnuje právě událostem před padesáti lety, to oznámili historici v čele s Danielem Povolným. Událostem z roku 1969 není věnováno tolik mediálního prostoru, kolik si podle historiků zaslouží. I proto se rozhodli sepsat novou publikaci.

Na publikaci se podílelo několik autorů z řad historiků a odborníků. Kromě Povolného a Milana Bárty to byl Jindřich Marek, Prokop Tomek nebo Libor Svoboda. Původním záměrem Povolného bylo vytvořit speciální číslo časopisu, informací ale nasbíral takové množství, že se rozhodl věnovat srpnu celou knihu.

Autoři považují 21. srpen 1969 za poslední pokus na dlouhou dobu o získání svobody, který po začátku normalizace mladá generace zkusila. Demonstrace a vzpoury mladých Čechoslováků ale nebyly zastaveny okupujícím vojskem jako v předchozím roce. Vzpor občanů ukončila vlastní armáda totalitního režimu a Veřejná bezpečnost. Proto autoři 21. srpna 1969 označují jako Den hanby.

Daniel Povolný je historik, autorem několika desítek odborných publikací. Zabývá se událostmi v 20. století a komunistickým režimem. Kromě *Dne hanby* napsal také knihu *Operace Dunaj*, ve které se věnuje přímo okupaci.

## Praha se dohodla na odkupu kostela sv. Šimona a Judy

Hlavní město se dohodlo s církevním řádem milosrdných bratří na odkupu odsvěceného kostela svatého Šimona a Judy na Starém Městě. Tento kostel nyní slouží jako koncertní síň pro Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK. Město začalo jednat také o odkupu bývalého Borůvkova sanatoria, kde zemřel popálený student Jan Palach a umučený čichoštský kněz Josef Toufar a ve kterém vedení

města zvažuje umístění muzea nesvobody. O tomto odkupu ještě rozhodnuto nebylo.

### **Palin z Monty Python: Češi jsou nejtípnějším národem světa**

Michael Palin z legendární britské komediální skupiny Monty Python považuje Čechy za nejtípnější národ na světě. V rozhovoru pro televizi Channel 5 řekl, že pokud jde o vtípkování, neznají Češi hranic. Palinova slova vzbudila pozornost na českých sociálních sítích a upozornil na ně mimo jiné i britský velvyslanec v Praze. „Češi! Zde je obrovský kompliment vašemu národu,“ napsal na twitteru velvyslanec Nick Archer. Interview s téměř neustále se usmívajícím Palinem vzniklo po obřadu, při němž byl Palin povýšen do šlechtického stavu. Palin tvrdí, že u jiných národů existují určité meze pro to, čemu se lidé mohou smát. Neplatí to ale „tady (v Británii) a z nějakého důvodu v České republice“, dodal první člen skupiny Monty Python, který se stal rytířem. Díky tomu je oprávněn užívat titul Sir.

### **Hrad Valdštejn má výstavu filmových kostýmů z husitské trilogie**

Hrad Valdštejn v Českém ráji má po dvou letech opět výstavu filmových kostýmů. Tentokrát z husitské trilogie režiséra Otakara Vávry z padesátých let minulého století. Výstava připomíná 595 let od obsazení hradu Janem Žižkou z Trocnova a 600 let od první pražské defenestrace, která zažehla husitské bouře, uvedl za hrad Radim Štícha. Letní výstava kostýmů před dvěma lety zvedla hradu návštěvnost asi o pět procent, tehdy byla zaměřená na známé televizní pohádky. „Vávrový velkofilm sice byly do jisté míry kritizované za určitý propagandistický náhled, ale bylo to i tím, v jaké době byly natočeny. Na svou dobu to ale byla monumentální díla, i co se týká výpravy, kostýmů a samozřejmě zachycení bitevních scén,“ řekl Štícha. Doplnkem výstavy jsou zbraně z filmové husitské trilogie či velké obrazy zachycující výjevy z husitské doby. Speciálně pro tuto výstavu je namaloval jablonecký malíř Josef Vokál.

### **Pietní akce u budovy Českého rozhlasu připomněla invazi v srpnu 1968**

Okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968 patří k nejvýznamnějším a nejsmutnějším výročním československých novodobých dějin. Na pietní akci za oběti okupace před budovou Českého rozhlasu v Praze to řekl předseda Senátu Jaroslav Kubera (ODS). U příležitosti 51. výročí srpnových událostí roku 1968 vystoupili také například šéf Sněmovny Radek Vondráček (ANO), generální ředitel Českého rozhlasu René Zavoral nebo pražský primátor Zdeněk Hřib (Piráti). Podle Kubery se po zakotvení Česka ve strukturách Severoatlantické aliance (NATO) zdálo, že bezpečnost Evropy je provždy vyřešena. Ukazuje se však, že tomu tak není. „Východní hranice kontinentu opět čelí rozpínavosti Ruska, jih čelí přívalu uprchlíků a západ oslabování jednoty evropských států,“ řekl. Mnozí politici podle něj vyznávají silová řešení, demokracie a respekt pro ně nejsou nejdůležitějšími hodnotami.

21. srpnu 1968 i 1969 je zasvěcena i dolní část Václavského náměstí v Praze. Dobové fotografie nebo tank připomínají nejen začátek okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy a rok nato demonstrace proti ní, ale zejména na oběti, které si tyto události vyžádaly.

### **Bazén karlovarského hotelu Thermal opraví stát, provozovat ho bude společnost Saunia**

Státní hotel Thermal v Karlových Varech uzavře smlouvu o rekonstrukci bazénového centra se strategickým partnerem. Bazén je kvůli havarijnímu stavu od roku 2015 uzavřený. Projekční práce podle ministerstva financí začnou v nejbližších dnech. Cenu rekonstrukce bazénu a jeho okolí resort odhaduje na 120 až 130 miliónů korun.

### **Kvůli suchu a nedostatku krmiva se na polích kradou balíky sena**

Na polích se kvůli suchu a nedostatku krmiva rozmáhají krádeže sena. Jeho cena vzrostla oproti loňsku až pětinašobně a jeden balík se prodává i za dva tisíce korun. Krádež není pro farmáře jen ekonomická ztráta, ale hlavně nemají čím krmit hospodářská zvířata. Souhrnné statistiky o škodách tohoto typu neexistují, často se jedná o přestupky, které policie samostatně neviduje. Ani Agrární komora žádné přesné údaje nemá, ale předseda jihomoravské pobočky Jaromír Musil potvrdil, že balíky se kradou v celém Česku. „Je to trend v celé republice. Poškozený se tím moc nechlubí, protože tím by na sebe upozornil,“ dodal. Podle Agrární komory je zřejmě jedinou účinnou ochranou uskladnit balíky pod střechou. Někteří farmáři používají jiný způsob ochrany. Do balíků instalují GPS lokátory. Ukradený balík pak majitel najde s přesností pár metrů.

### **Česká republika se od soboty 6. července může pyšnit dalšími dvěma zástupci zapsanými na Seznamu hmotných památek světového kulturního dědictví UNESCO**

K lokalitám s významem pro celé lidstvo nově přibyl Hornický region Krušnohoří a Krajina pro chov koní v Kladrubech. O jejich zápisu rozhodli delegáti organizace na zasedání v ázerbájdžánském Baku. Celkem tak má Česko na seznamu UNESCO čtrnáct hmotných památek. Mezi nimi jsou třeba Lednicko-valtický areál, Zámek Lito-myšl nebo historická centra Českého Krumlova, Prahy či Telče.

Pro Českou republiku znamená nový zápis na Seznam světového dědictví úspěch po šestnácti letech. Naposledy se mezi památky UNESCO dostala Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči v roce 2003. O zapsání do seznamu usilují i další místa v ČR. Mimo jiné Žatec jako město chmele.

Národní hřebčín Kladruby nad Labem přibyl na seznam UNESCO tak trochu nečekaně. Ještě v květnu totiž pardubické hejtmanství uvedlo, že si na rozhodnutí komise musí kvůli neúplné dokumentaci počkat až do příštího roku. Už v květnu ale byly splněny dvě ze tří podmínek. Že se zápis podaří už tento rok, přesto autoři návrhu nečekali.



Česká republika o zápis kladrubského hřebčína usilovala přes deset let. Na indikativní seznam kandidátů na zápis byl zařazen v roce 2007. Oficiální nominační dokumentaci s názvem Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem předložilo Česko v lednu 2018.

Tradice chovu koní v Kladrubech nad Labem sahá minimálně do poloviny 14. století. Samotný Národní hřebčín byl založen ve druhé polovině 16. století a je jedním z nejstarších svého druhu na světě. Je zároveň domovem nejstaršího původního českého plemena koní – koně starokladrubského. Ti jsou zde chováni kontinuálně více než 400 let. Toto plemeno bylo zřejmě jako jediné na světě vyšlechtěno speciálně pro tažení kočárů císařů a králů. Pro ceremoniální účely císařského dvora byli využíváni bělouši, vraníci sloužili také církevním hodnostářům.

Areál kladrubského hřebčína se rozkládá na ploše 1 200 hektarů v Polabské nížině. Krajina kolem hřebčína je pak unikátní tím, že byla utvářena právě chovem a výcvikem ceremoniálních kočárových koní. Dnes chová Národní hřebčín přibližně 500 starokladrubských koní, a to ve dvou barevných variantách: bílé a vrané. V samotných Kladrubech nad Labem je ustájeno 250 běloušů. O vraníky, kterých je také 250, se Národní hřebčín stará v někdejších stájích knížecího rodu Auerspergů ve Slatiňanech u Chrudimi.

### **Petřínská rozhledna se letos rozsvítí k několika příležitostem**

Pražská petřínská rozhledna se do konce letošního roku devětkrát rozzáří barvami vlajek států střední a východní Evropy na připomínku výročí roku 1989. Informoval o tom Tomáš Jílek, ředitel městské firmy Technologie hlavního města Prahy (THMP), která se o osvětlení pražských památek stará. Rozhledna se každý den po setmění rozsvítí bílou barvou, ale podle požadavků vedení metropole může při zvláštních příležitostech svítit v barevných variacích. Podle Jílka je v plánu i zvláštní nasvícení v době adventu a vánočních svátků či státních svátků. „Určitě budeme svítit na významné milníky české státnosti, ať už je to v říjnu nebo v listopadu. Máme připravené náladové osvětlení na Vánoce a advent, umíme například nasvítit rozhlednu jako vánoční stromeček,“ uvedl Jílek.

K oslavám 30. výročí sametové revoluce se rozhledna nasvítí v srpnu třikrát barvami vlajek Litvy, Lotyšska a Estonska, v říjnu se nasvítí barvami Maďarska, v listopadu Německa, Bulharska, České republiky a Slovenské republiky a v prosinci věž vyzdobí barvy rumunské vlajky.

### **Mezi českými studenty roste zájem o program Erasmus**

Čeští vysokoškoláci chtějí opět víc jezdit na studijní pobyty v zahraničí. Do programu Evropské unie Erasmus se jich meziročně přihlásilo o deset procent víc. Ukazují to čísla Domu zahraniční spolupráce, který je koordinátorem programu. V příštím akademickém roce by do ciziny mělo vyjet zhruba osm tisíc studentů. Mezi tradičně nejoblíbenější země patří mezi studenty Německo, Španělsko nebo Velká Británie. Právě o Spojené království neklesl zájem ani poté, co země řeší odchod z Evropské unie. Třeba studen-

ti z Univerzity Karlovy můžou jít do Británie s jistotou, že stipendium dostanou v plné výši.

Přes program Erasmus vyjelo za studiem do zahraničí během dvaceti let fungování zhruba 100 tisíc studentů.

### **Zahraniční turisté mají o Brno větší zájem než čeští**

Zahraniční turisté mají o návštěvu Brna větší zájem než čeští turisté. V minulém roce město navštívilo 800 863 turistů, zahraničních bylo 425 711. Celkově vzrostl počet turistů v Brně meziročně o deset procent, řekla ČTK mluvčí Turistického informačního centra v Brně (TIC) Adéla Nováková. Mezi nejnavštěvovanější místa patří Špilberk, věž Staré radnice a vila Tugendhat, kam se vstupenky kupují i s ročním předstihem. Nejvíce zahraničních turistů přijíždí ze Slovenska, dále z Polska, Německa, Jižní Koreje a Rakouska. Meziročně vzrostl nejvíce počet turistů ze Slovenska, a to o 17 procent. Naopak turistů z Velké Británie nebo USA ubývá, jejich počet meziročně klesl o pět procent. Komentované tematické prohlídky nabízí turistické informační centrum v češtině, angličtině, ruštině, němčině nebo francouzštině. Návštěvníci se tak mohou vydat například po stopách skladatele Leoše Janáčka, zakladatele genetiky Gregora Johanna Mendela či po stopách současných i zaniklých kaváren.



Katedrála svatého Petra a Pavla (Petrov) v Brně

### **Výstava v zemědělském muzeu představí nejlepší snímky přírody**

Návštěvníci Národního zemědělského muzea v Praze mají do konce roku možnost prohlédnout si výstavu nejlepších snímků divoké přírody od českých a slovenských fotografů. Fotografie vybrala mezinárodní porota z více než dvou tisíc snímků, které do soutěže Czech Nature Photo přihlásilo 242 profesionálních a amatérských fotografů. Cenu Fotografie roku získal od poroty Jan Stria, který zachytil trnuchu modroskvrnnou při snídani na dně Rudého moře v Egyptě.

Součástí expozice je i fotografie *Bystrouška*, která dostala Zvláštní cenu Národního zemědělského muzea. Její autor, Vladimír Čech mladší, zachytil lišku ve volné přírodě na fotopast, pomocí níž se původně snažil vyfotit rysa.

## Strážnický folklórní festival letos navštívilo přes 32 000 lidí

Více než 32 000 návštěvníků přivítal letos 74. ročník Mezinárodního folklórního festivalu ve Strážnici na Hodonínsku. Návštěvníci festivalu mohli už tradičně sledovat soutěž nejlepších tanečníků tance verbířů, tedy verbuňku. Festival nabídl pořady s 3 360 účinkujícími z České republiky a 320 zahraničními účastníky.

## Pelhřimovské Muzeum rekordů a kuriozit oslaví pětadvacetiny

Jedním z turistických taháků Pelhřimova, ale i celé Vysočiny, je Muzeum rekordů a kuriozit. Vzniklo 1. července 1994 jako jediné zařízení svého druhu ve střední Evropě. Návštěvníci se zde mohou setkat s něčím, co je v Česku a mnohdy i ve světě zcela ojedinělé. Jedná se o exempláře, které jsou největší, nejmenší, nejdelší, nejkratší, nejtěžší, nejrychlejší, nebo jedinečné a kuriózní v nejrůznějších oblastech. Muzeum je „živým“ organismem, který se stále mění a inspiruje k překračování hranic lidských možností.

Za vznikem muzea stojí pelhřimovská Agentura Dobrý den v čele s Miroslavem Markem. Ta zastřešuje celou oblast rekordů a kuriozit. Nejen, že je provozovatelem Muzea rekordů a kuriozit, ale také spravuje Českou databanku rekordů, vydává *Českou knihu rekordů* (v češtině a angličtině) a pořádá oblíbený festival Pelhřimov – město rekordů a řadu dalších akcí. Agentura pro muzeum získala řadu skutečných unikátů, jako jsou například funkční parní stroj ze skla, kamenné housle či kolekce modelů slepených ze sirek. Muzeum vlastní například i 222krát zmenšenou *Slovanskou epopej* Alfonse Muchy, kterou jako věrnou kopii vytvořil vlákem z havraního píruka akademický malíř Jan Jiří Rathsam a která má jednotlivá „plátna“ o velikosti krabičky zápalek.

## Slavnosti u Zbudova připomněly popraveného rychtáře Kubatu

Výročí 115 let od odhalení památníku rychtáře Jakuba Kubaty připomněly slavnosti poblíž Zbudova na Českobudějovicku. Návštěvníci mohli v prostředí Zbudovských Blat vidět průvod s koňským spřežením, vystoupení kapel nebo tanečních souborů. Hlavním smyslem akce je připomenout postavu rychtáře Kubaty, který byl podle legendy jako vůdce odporu sedláků proti šlechtě v 16. století popraven.

Kubata vedl v 16. století sedláky ze Zbudova, kteří se dostali do sporu s vrchností o práva na obdělávání pozemků v okolí Blat, která byla hojně využívána i jako pastviny. Kvůli tomu byl také Kubata popraven. Dodnes je proto známé přísloví: Kubata dal hlavu za Blata. Některé dobové prameny však přesný sled událostí zpochybňují.

## Areál Dolní Vítkovice

Místo železa dnes putují na vysokou pec do kavárny turistů, v bývalém plynojemu se pořádají koncerty a v Energo-centru vyrostlo moderní science centrum. Areál Dolní Vítkovice v Ostravě se za posledních deset let změnil k nepoznání. Na projektu přeměny bývalého průmyslového areá-

lu pracovali špičkoví čeští architekti v čele s Josefem Pleskotem.

Z bývalé vysoké pece vidíte skoro celou Ostravu a když se rozhlédnete v interiéru, najdete tu podpis sprintera Usaina Bolta, který jezdil do Ostravy na Zlatou tretru. Jak uvedl ředitel projektu Dolní Vítkovice Petr Koudela, na vrchol věže se zavěsila nástavba vysoká 25 metrů, kde je kavárna a vyhlídka.

V minulosti tu byl živý hutní průmysl. Areál je unikátní v tom, že v minulosti se tu na jednom místě vytěžilo uhlí, zpracoval koks a zároveň probíhala hutní výroba. Ukončena byla na přelomu 20. a 21. století. Postupem času se areál stal památkově chráněným tím nejvyšším stupněm památkové ochrany. Těmi hlavními majáky jsou Bolt Tower, která vznikla z bývalé vysoké pece č. 1, dále Gong, stavba, která se dostala mezi deset nejlepších staveb světa v roce 2013. Je to bývalý plynojem a dnes kongresový sál a galerie moderního umění. Hlavní sál má 1 600 míst, ale celý Gong je možné obsadit i 2 500 návštěvníky. Plynojem fungoval od roku 1922 do roku 1997. Unikátní na stavbě bylo, že byl vyzdvižen zvon plynojemu.

Hlavním inženýrem projektu je architekt Milan Šraml, který v areálu Dolní Vítkovice přetvořil důl Hlubina, který byl v roce 2015 vyhlášen Stavbou roku. Revitalizace byla z hlediska architektury velmi složitá.

## Praha si připomněla 70 let od poprav generála Heliodora Píky

Váleční veteráni, zástupci armády i politici si připomněli 70. výročí smrti generála Heliodora Píky. Za údajnou špiónáž a zradu byl v roce 1949 odsouzen k trestu smrti oběšením. Jeho tělo se dodnes nenašlo. Pietního aktu před budovou Generálního štábu armády ČR v Dejvicích se zúčastnila také rodina generála Píky. Synovci Jan a Karel převzali Záslužný kříž ministra obrany. Na místě byla rovněž zahájena výstava *Destrukce důstojnického sboru po roce 1948*, která připomíná osudy politicky pronásledovaných vojáků. V prosloveh mluvčí zmiňovali kromě generála Píky jeho syna Milana, který bojoval za očistění otcova jména. V roce 1968 dosáhl rehabilitace procesu, ve věku šestadevadesáti let letos v březnu zemřel.

Výstava *Destrukce důstojnického sboru po roce 1948* mapuje období 1945 až 1958 a příběhy tisíců perzekvovaných vojáků.

## Zastupitelé Prahy odmítli povolit stavbu Mariánského sloupu

Hlavní město stále nesouhlasí s umístěním repliky Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí. Zastupitelé odmítli revokaci původního nesouhlasného stanoviska z roku 2017. Předkladatelé návrhu chtěli zrušit původní nesouhlasné usnesení a zároveň povolit sochaři Petru Váňovi a jeho spolupracovníkům zábor místa na Staroměstském náměstí, kde sloup do roku 1918 stál.

## Léčebné konopí zřejmě bude z většiny hrazeno z pojištění

Léčebné konopí zřejmě bude z většiny hrazeno z veřejného zdravotního pojištění. Ošetřující lékaři a lékárníci také

budou sdílet údaje o lécích, které má pacient předepsané. Vládní novelu, která to předpokládá, schválila Sněmovna. Předlohu ještě musí posoudit senátoři a podepsat prezident.

Pacientů, kteří užívají léčebné konopí, v Česku přibývá. Letos v květnu jich bylo 665 a lékaři jim předepsali přes pět kilogramů konopí, loni za celý rok to bylo 447 pacientů a 4,8 kilogramu předepsaného konopí. Podle odborníků ale chybí data o úspěšnosti léčby, zejména u rakoviny. Konopí se předepisuje i lidem například s roztroušenou sklerózou a AIDS. Většina pacientů je má na chronickou bolest, na níž nezabírají jiné léky.

### Na Pražském hradě začala výstava věnovaná osobnosti krále Václava IV.

Na Pražském hradě začala výstava věnovaná osobnosti českého a římského krále Václava IV. a umění jeho doby. Výstava v Císařské konírně představuje místa spojená s jeho životem, uměleckořemeslné práce gotiky 14. a 15. století, architekturu i liturgické předměty. Připomíná 600. výročí úmrtí krále Václava IV, syna Karla IV., v jehož stínu někdy bývá tento panovník skryt. Na 16. srpna připadá den Václavova úmrtí. Výstava je podle autorů jednou z hlavních letošních kulturních událostí na Pražském hradě, shromáždilo se na ní mnoho zápujček z Evropy i ze zámoří. Návštěvníci uvidí například Sedleckou a Velkobítešskou monstranci, relikviář sv. Markéty z Břevnovského kláštera, poprsí sv. Petra a Pavla z Arcibiskupského paláce v Praze, univerzitní žezlo Humboldtovy univerzity v Berlíně nebo jezdec sedlo z Metropolitního muzea v New Yorku.

Výstava *Český a římský král Václav IV. Gotické umění krásného slohu kolem roku 1400* bude přístupná do 3. listopadu.

### Dobrodružná plavba české archeologické expedice Monoxylon III úspěšně skončila

Posádka člunu, která vyplula na hladinu Egejského moře z řecké pevniny na poloostrově Attika, dorazila do svého cíle na řeckém ostrově Kréta. Plavbu dlouhou asi 400 kilometrů absolvovala výprava v replice pravěkého člunu z dlabaného kmene dubu. Poradili si s vlnami i větrem.

Expedice se zúčastnila více než dvacítkou lidí, většinou archeologové-nadšenci, byl ale mezi nimi i kameraman a také lodivod moderního plavidla, které neolitický člun doprovázelo. Většina členů týmu pochází z Východních Čech, jsou mezi nimi také dva Slovinci, Slovák a Řek. Na člunu se střídaly dvě posádky. Někdy si mořeplavci při pádlování vypomáhali jednoduchou plachtou.

Cílem expedice Monoxylon je prakticky ověřit možnosti monoxylyů při šíření raných zemědělských populací ve Středomoří. Také chce zdůraznit význam tradice dřevěných lodí pro nejstarší námořní plavbu ve Středomoří oproti například rákosovým, které popularizoval mimo jiné Thor Heyerdahl.

### Česko stále patří k nejmírumilovnějším zemím, je desáté na světě

Česko nadále patří k nejmírumilovnějším zemím světa, ačkoli si proti loňsku mírně pohoršilo. Vyplývá to ze Světového

mírového indexu (GPI), v němž ČR zaujímá desáté místo ze 163 hodnocených zemí, zatímco loni byla sedmá. Celosvětově se index vydávaný britským Institutem pro hospodářství a mír (IEP) mírně zlepšil. Nejmírumilovnější zemí světa zůstává Island, na opačném konci žebříčku Sýrii vystřídal Afghánistán. Česko vyšlo velmi dobře například v míře násilných zločinů, vztahů se sousedními zeměmi či nátlaku politiků na obyvatele. K mírumilovnosti země přispívá rovněž relativní obtížnost dostupnosti zbraní, míra jejich dovozu či malý dopad terorismu. Českou pozici naopak zhoršuje poměrně vysoká míra zapojení do zahraničních konfliktů, poměr počtu vězňů na obyvatele či hodnocení bezpečnostních složek a policie.

Vedle Islandu zaujímají nejvyšší příčky Nový Zéland, Rakousko, Portugalsko a Dánsko. Jen o málo lepší situace než v Afghánistánu a Sýrii je v Jižním Súdánu, Jemenu a Iráku. Nejmírumilovnější oblastí zůstává Evropa, která si tuto pozici udržuje od začátku vydávání indexu v roce 2008.

### Na jihlavské setkání hornických měst přijelo na 70 spolků

Na 23. setkání hornických měst a obcí ČR, které letos hostila Jihlava, přijelo asi 600 členů sedmdesáti hornických spolků z Česka i zahraničí. Setkání bylo součástí letošního Havíření, které nabídlo několik velkolepých průvodů. Kráčely v něm kostymované postavy typické pro jihlavský průvod i členové hornických spolků z dalších měst z Česka, Slovenska, Maďarska a Polska. Průvod odkazující na hornickou minulost města je na seznamu nejvýznamnějších projevů tradiční lidové kultury na Vysočině. Poprvé byl uspořádán v roce 1799 u příležitosti oslav 1000. výročí domnělého založení Jihlavy. V roce 1944 procházel Jihlavou na dlouhou dobu naposledy. Konal se výjimečně na konci padesátých a v šedesátých letech 20. století při oslavách Dne horníků. Jeho moderní etapa se začala psát v roce 1999, kdy ho obnovil spolek Jihlavský havířský průvod. Od té doby se koná pravidelně.

### V českých školách roste počet Slováků, ale i dalších cizinců

Počet Slováků v českých školách roste, přibývá ale i jiných cizinců. Nejvíce Slováků chodí na vysoké školy, a to 21 292. Ve srovnání s dobou před deseti lety je jich zhruba o 1 500 více, i když celkově posluchačů ubylo. Slováci na vysokých školách tvoří kolem sedmi procent všech studentů. Slovenských dětí je čím dál víc i v mateřských, základních a středních školách, aktuálně tam ale představují asi půl procenta všech žáků. Například ve školách jsou z cizinců početnější Vietnamci či Ukrajinci. Vyplývá to ze statistik ministerstva školství. Na vysokých školách v Česku tvoří Slováci v současnosti asi polovinu cizinců, kterých mezi studenty obecně přibývá. Zatímco v roce 2008 chtělo vysokoškolský titul v ČR získat 30 121 cizinců a přibližně dvě třetiny z nich byli Slováci, loni to bylo dohromady 43 713 cizinců a z toho bylo 21 292 slovenských posluchačů. Nejrychleji mezi studenty z ciziny v posledních letech přibývalo Rusů, Ukrajinců či Kazachů, jejichž množství se od roku 2007 znásobilo a tvoří zhruba čtvrtinu zahraničních studentů v Česku.



Naprostá většina Slováků studuje v ČR zdarma. Na rozdíl od jiných cizinců nemusí ani prokazovat znalost češtiny. Vzdělávání v cizojazyčných studijních programech si podle Českého statistického úřadu platilo předloni 99 slovenských studentů. Na nižších úrovních škol se situace od vysokých škol liší. Slovenských dětí je tam méně. Například ve školách tvoří v současnosti zhruba pětinu všech cizinců. Více je ovšem Vietnamců a Ukrajinců. Do základních škol chodí letos 5 181 Slováků, což je přibližně půl procenta všech školou povinných dětí. Ve středních školách, kde na rozdíl od mateřských a základních škol žáků celkově ubylo, je nyní 1 825 slovenských žáků. Před deseti lety jich bylo o třetinu méně. Jejich podíl se tak v daném období zvýšil z pětiny procenta zhruba na dvě pětiny procenta.

### **Ostravsko-opavské biskupství nechává zmapovat podobu dřevěných kostelů**

Dřevěné kostely v Ostravsko-opavské diecézi mapují geometrii pomocí 3D skeneru. Zakázku jim zadalo biskupství. Po tragédii v Gutech, při které shořel dřevěný kostel ze 16. století, chce znát přesnou podobu dřevěných kostelů a kaplí. Památek je v regionu celkem patnáct. Jejich podobu chce mít biskupství zpracovanou do konce letošního roku.

### **Seehofer: Ochota Česka podílet se na řešení migrace se blíží nule**

Přípravenost Česka podílet se na společném evropském řešení migrace se podle německého ministra vnitra Horsta Seehofera blíží nule. Tento dojem si odvezl ze své nedávné návštěvy Prahy. Řekl to na tiskové konferenci v Berlíně, kde se také jasně přihlásil k povinnosti zachraňovat migranty ze Středozevního moře. Za možné řešení považuje variantu, že se uzavře dohoda se zeměmi, které se na přerozdělování běženců v podobných případech budou ochotny podílet. Podle českého ministra zahraničí Tomáše Petříčka (ČSSD) je Česko je připraveno pomoci ve společném řešení migrace, odmítá ale kvóty. Petříček tak reagoval na Seehofera, že se ČR na řešení podílet nechce.

### **Čeští skauti představili v USA boj svých předchůdců s totalitou**

Téměř pět stovek českých skautů a skautek se zúčastnilo světového jamboree ve Spojených státech. Do zámoří tak vyrazila nejpočetnější česká výprava v historii. Na samotné setkání skautů, které letos organizují společně Mexiko, Kanada a USA, se chystalo na 45 000 mladých lidí ze 150 zemí světa. Informovala o tom mluvčí Junáka Barbora Trojak. Češi jeli na jamboree s mottem „Unbreakable“ (Nezlomný), které charakterizuje boj českého skautingu proti nacistické a komunistické totalitě ve 20. století. Čeští skauti si letos připomínají třicet let od obnovy svého hnutí a současně nejdelší éru svobodného fungování ve své historii. Za patrony svých oddílů, v nichž budou v USA působit, si Češi vybrali odbojáře a někdejšího náčelníka Junáka Rudolfa Plajnera, bývalého disidenta a prezidenta Václava Havla, režiséra Miloše Formana nebo Dagmar Skálovou, která byla za organizaci protikomunistického odboje skautských skupin téměř šestnáct let vězněna.

### **Národní knihovna poslala do Německa na odkyselení 3800 knih**

Z Národní knihovny (NK) v Praze odvezl kamión 3 800 knih, tedy dvě a čtvrt tuny. Knihy míří na odkyselení na specializované pracoviště do Německa. Bez odkyselení by se papír mohl za pár měsíců rozpadnout. K odvozu byly vybrány publikace a periodika v kritickém stavu, u kterých hodnota pH klesla pod čtyři a půl. Várka, která byla odvezena na začátku srpna, se v říjnu do knihovny vrátí. Na odkyselení pak kamión odveze další dvě a čtvrt tuny knih. Ministerstvo kultury uvolnilo na zakázku šest miliónů korun. Jde o zatím největší transport knih k odkyselení z NK. V depozitářích NK je přes sedm miliónů knihovních svazků vyrobených po roce 1800. Zhruba 96 procent z nich bude třeba odkyselit. NK spolu se Slovenskou národní knihovnou a univerzitní knihovnou v Bratislavě uvažuje o vybudování vlastní odkyselovací linky. Předpokládané náklady jsou řádově stovky miliónů korun. Zatím není jasné, kdy se projekt podaří realizovat.

### **U Náprstků se představují emancipované ženy za posledních sto let**

Co mají společného slavná spisovatelka s mladičkou traktoristkou? Zakladatelka hokejového klubu s medičkou, která nemohla vykonávat lékařské povolání? Nebo emancipovaná novinářka a přítelkyně Franze Kafky s tajně vysvěcenou katoličkou? Jejich příběhy přibližuje současná výstava v Náprstkově muzeu v Praze, která připomíná století ženské emancipace v českých zemích. Všechny je nechává promluvit vlastním hlasem.

„Mnoho vlast naše drahá v ruce moje vložila. Ošetřovati mám jí nejmilejšího syna, vyvolence jejího. V cizině opatrovati, bdíti nad spokojeností a životem onoho. Povelela mi pěstovati dítky jeho a jim býti matkou. Cítím velikost své úlohy,“ napsala v dopise svému nastávajícímu manželovi Františku Ladislavu Čelakovskému Bohuslava Rajská. Jde o jednu z pětadvaceti žen, jejichž příběh výstava nazvaná *Vlastním hlasem* představuje. Mladá, krásná a vzdělaná žena, blízká přítelkyně Boženy Němcové, která se ve svých pětadvaceti letech vydala na samostatnou dráhu učitelky, je příkladem toho, jak se v dobových podmínkách poloviny 19. století emancipace nezdařila. Bohuslava Rajská podlehlá nátlaku vlastenecké společnosti a v roce 1844 se provdala za ovdovělého, o osmnáct let staršího básníka, aby pro něj a jeho čtyři děti vytvořila spokojené domácí zázemí. K učitelské ani literární práci se už nikdy nevrátila. Dostala tak přesně roli, kterou dlouhé 19. století ženám přisuzovalo. Ne nadarmo je také hned v úvodu výstavy vystavena dětská kolébka a šněrovačka.

„Tam nejde o ženskou šněrovačku jako takovou. Ženská šněrovačka v podstatě znamenala jakousi normu ženskosti, pojetí ženského těla. A zároveň byla spojena s pasivním pojetím ženskosti,“ vysvětluje jedna z autorek této výstavy Jitka Gelnarová. Právě proti pojetí ženy, jejímž úkolem je výhradně péče o rodinu a domácnost, však další ženy v 19. století bojovaly. A inspirovala je k tomu i činnost Amerického klubu dam, který v budově dnešního Náprstkova muzea v roce 1865 založil po svém návratu z amerického exilu Vojta Náprstek.

Přednášky v Americkém klubu dam navštěvovala i první česká medička Anna Bayerová. Právě sem, do dnešního Náprstkova muzea, docházela do Amerického klubu dam, kde se rodily snahy o ženskou emancipaci. Tady se také dívky poprvé z různých zahraničních časopisů dozvěděly o ženách, které už vykonávají nějaké povolání. Tady se dozvídaly o prvních lékařkách, prvních právnících nebo i o prvních starostkách ve Spojených státech.

To jsou jen některé z příběhů žen 19. století, které vystava v Náprstkově muzeu přibližuje. Nechybí tu ani sama Božena Němcová nebo Eliška Krásnohorská, propagátorka ženského tělocviku Klemeňa Hanušová, malířka a sochařka Marie Luisa Kirschner nebo baronka Sidonie Nádherná, která kolem sebe na zámku ve Vrchotových Janovicích soustředila literáty a další umělce. V roce 1914 však dlouhé 19. století náhle skončilo, vypukla první světová válka. A v ní se úloha žen v rodině i ve společnosti rychle změnila: Ženy pracovaly v pozicích, které do té doby byly vnímány jako mužské, zároveň ale na jejich emancipaci stála tehdejší společnost. Na jejich práci stál z velké části i válečný průmysl.

První republika přesto přinesla pro uplatnění žen mnoho změn. Lékařky, právničky, středoškolské profesorky ani umělkyně už nebyly doslova bílou vránou jako za mocnářství. Dokazují to i ženy zařazené na výstavě *Vlastním hlasem*. Vedle novinářky Mileny Jesenské, která se přátelila s Franzem Kafkou, tu jsou například automobilová závodnice Eliška Junková nebo mladá skladatelka a dirigentka Vítězslava Kaprálová. Málo známý je však příběh německy hovořící sochařky Mary Duras, která byla žačkou Jana Šturzy a jejíž plastiky se úspěšně prosadily na výstavách v Paříži, Berlíně i v Benátkách. A objevem výstavy je aristokratka Markéta Podstazká-Lichtenstein, která se aktivně věnovala lednímu hokeji.

Idylu první republiky však opět přerušila válka. A tu na výstavě připomíná příběh volyňské Češky Jiřiny Somolové-Predmerské. Ta jako první vstoupila do čs. vojenského praporu a i se svým dvouletým synem se dostala do Buzuluku. Účastnila se i bojů na Dukle.

Po druhé světové válce ovšem došlo k další proměně úlohy ženy ve společnosti. Zvláště po únoru 1948 se emancipace žen stala součástí oficiální ideologie komunistického režimu. Ženy se tak objevovaly na propagandistických plakátech jako dělnice, rolnice, milicionářky, budovatelky a údernice, které jsou zahleděny k zářným zítřkům. Každodenní život žen však vypadal jinak než na údernických plakátech. Spíš ho přibližuje další exponát výstavy, totiž figurína čtyřruké socialistické superženy, která zvládá nejen svou práci a občanské povinnosti, ale i domácnost a péči o dítě. A jsou tu i zcela rozdílné příklady emancipovaných žen: tajně vysvěcená katolička Ludmila Javorová, socioložka a zakladatelka gender studies Jiřina Šiklová nebo filmová scenáristka, režisérka a výtvarnice Ester Krumbachová.

V roce 2019 by se zdálo, že proces ženské emancipace je po sto letech od přiznání volebního práva ženám dávno završen. Jak ale výstava *Vlastním hlasem* ve svém závěru ukazuje, diskriminace žen nabývá na začátku 3. tisíciletí dalších podob. Výstava *Vlastním hlasem*, která přibližuje století ženské emancipace, potrvá v pražském Náprstkově muzeu až do konce letošního roku.

Redakčně zkráceno  
Milena Štráfeldová

## Americký klub dam, krůček k ženské vzdělanosti

*Americký klub dam, krůček k ženské vzdělanosti* – tak se jmenuje nová kniha Mileny Secké z Náprstkova muzea v Praze. Shrnuje v ní výsledky svého dlouholetého bádání v archivu muzea o činnosti prvního ženského vzdělávacího spolku v Čechách. Vojta Náprstek ho založil po svém návratu z Ameriky. Klub řadu let pořádal přednáškovou činnost, mezi přednášejícími byli například Jan Ev. Purkyně, Jan Neruda, Miroslav Tyrš nebo T. G. Masaryk. Členky se ale věnovaly i charitativní činnosti, pořádaly kulturní a vzdělávací akce v nemocnicích, v sirotčincích a na školách, braly školní děti na výlety. Samy dokonce cvičily. Kniha obsahuje i rozsáhlý fotografický materiál, soupisy přednášek a dalších akcí i medailony jednotlivých významných členek Amerického klubu dam. A přibližuje i novodobou historii spolku, který byl v devadesátých letech minulého století obnoven.

## K výročí listopadové revoluce se v krajích chystají desítky akcí

Výročí třiceti let od listopadu 1989 připomenou po ČR desítky výstav, koncertů, besed a dalších akcí. Někde vystoupí i pamětníci a aktéři listopadových událostí, města odhalí nová pietní místa. Na přípravě programů se vedle krajů a měst podílejí i školy a spolky. Mnoho ale finální program teprve dokončuje, zjistila ČTK. Města často s připomínkou sametové revoluce nečekají až na listopad. Například už při zářijovém Znojenském historickém vinobraní bude královská družina v průvodu rozhazovat pamětní mince. Do oběhu se tak dostane 10 000 stříbrných a 100 zlatých mincí s vyraženými letopočty 1989-2019. Na letišti Hradčany v Libereckém kraji se 19. října uskuteční projekt Ralsko – 30 let svobody s ukázkami z vojenské historie. V Přerově mohou lidé již nyní navštívit výstavu *Přerov sameťový*, která ukazuje dosud nevystavené fotografie a dokumenty ze soukromých archivů. V Humpolci pak bude mít výstava k listopadu 1989 vernisáž 20. října a v Plzni lidé od 19. do 21. září na veletrhu cestovního ruchu uvidí, kam jezdili za komunismu Čechoslováci na dovolenou.

## V Česku ubývá poštovních schránek

V Česku za posledních deset let ubylo víc než dva tisíce poštovních schránek. Vyplývá to z údajů České pošty. Teď je v zemi necelých 21 tisíc schránek. Ubývá jich hlavně proto, že klesá počet dopisů, které do nich lidé házejí. Zároveň ale Česká pošta musí dodržovat pravidla, která určují, kde schránky musí být. V městech nad 10 tisíc obyvatel to lidé nesmí mít ke schránce dál než jeden kilometr.

## Oprava Průmyslového paláce na Výstavišti začne příští rok, Praha získala stavební povolení

Praha získala stavební povolení na obnovu levého křídla Průmyslového paláce na Výstavišti, které před jedenácti lety zničil požár, a na kompletní rekonstrukci pravého křídla a střední haly secesní budovy. Kompletní plán na rekonstrukci chce mít magistrát připravený na podzim.

Ještě letos by se měla vypsát zakázka na stavebníka a ve druhé polovině příštího roku chce město s pracemi začít. Odhadovaná cena rekonstrukce je podle dřívějších informací asi 1,25 miliardy korun, rekonstrukce počítá i s vybudováním nového zázemí, technických prostor a podchodu ke Křížkově fontáně.

### Speciální vlak Banát mířící na festival na podporu českých krajanů byl opět vyprodán

Speciální vlak převážející návštěvníky i účinkující do rumunského Eibentálu, kde se koná festival na podporu českých krajanů, byl letos opět vyprodán. Vlak vyjel ze Smíchovského nádraží v Praze 20. srpna. Soupravu tvořenou osmnácti vozy, která vezla přes 1 200 pasažerů, táhly tři lokomotivy společnosti Kladenská dopravní a strojní, která vlak vypravuje. Souprava o délce 505 metrů se nevejde skoro na žádné nástupiště v České republice. Vlak s celkovou tonáží 1035 zdolal přes 1 100 km dlouhou cestu do Oršavy, kde na účastníky čekaly lodě a autobusy, které je převezly do české vesnice Eibentál. Tam čekalo na návštěvníky 111 vystoupení na pěti místech. Z původně okrajové záležitosti se z festivalu stal fenomén, který se již rozšířil do dalších míst, a to jak rumunského, tak i srbského Banátu. Vedle Eibentálu se hraje i v Gerníku a nově také u české menšiny v Česku Selu.

V transylvánských Karpatech žije v šesti českých vesnicích oblasti Banátu přes tisíc lidí, kteří kolem roku 1823 do těchto míst odešli z tehdejší rakouské monarchie. Díky naprosté izolovanosti a jazykové a kulturní svébytnosti si čeští krajané dodnes udrželi ojedinělou komunitu v těžko dostupné přírodě u řeky Dunaj.

### Lidé se téměř po roce můžou v Luhačovicích opět napít z pramene Vincentka

V Luhačovicích na Zlínsku je opět možné se napít nejnámějšího pramene Vincentka přímo u zdroje ve stejnojmenné hale, kde byla dokončena téměř rok trvající rekonstrukce. Kompletní obnova haly je součástí rekonstrukce přilehlé lázeňské kolonády, která by měla být hotova v listopadu. „Hosté se mohou těšit i na stálou interaktivní expozici o vzniku a významu luhačovických minerálních vod, která bude na ochozu haly k vidění už v průběhu září,“ řekl generální ředitel Lázní Luhačovice Eduard Bláha. Hala se využívá také pro kulturní a společenské akce. I po otevření v ní budou pokračovat dokončovací práce.

Lázeňská kolonáda s halou Vincentka patří mezi kulturní památky a je součástí areálu navrženého na Seznam světového dědictví UNESCO. Rekonstrukce kolonády, haly Vincentka i dalších objektů v lázeňském areálu bude stát asi 104 miliónů korun, z toho evropská dotace by měla činit přes 98 miliónů korun. Objekty získají původní podobu, postaveny byly na přelomu čtyřicátých a padesátých let minulého století podle projektu architekta Oskara Poříška. Lázeňským areálem s kolonádou a halou Vincentka projde ročně téměř milión lidí.

### Poutníky na Sněžku potrápil silný vítr

Tradiční svatovavřínecké pouti na Sněžku se letos zúčastnilo asi 1 500 až 2 000 lidí. Poutníci přicházeli z české i polské

strany, kvůli silnému větru nejezdila lanovka z Růžové hory na vrchol. Polední bohoslužbu pod širým nebem u kaple svatého Vavřínce na vrcholu Sněžky ale počasí nenarušilo, řekl ČTK starosta Pece Alan Tomášek.

Pouti na Sněžku se koná tradičně na svátek svatého Vavřínce, který je patronem nejen kuchařů, cukrářů, pivovarníků či hostinských, ale i nejvyšších českých hor. Jméno svatého Vavřínce nese kaple, která stojí na vrcholu Sněžky.

### Aktuálně.cz: Exvelitel Vojenské policie je právním poradcem NATO

Bývalý náčelník Vojenské policie Pavel Kříž (41) působí od začátku srpna jako jeden ze tří seniorních poradců v právní kanceláři vojenského velitelství NATO v Evropě. Podle webu Aktuálně.cz, který na Křížovo nové angažmá upozornil, je to poprvé, co na této pozici působí český vojenský představitel. V čele Vojenské policie stál Kříž od léta 2015 do letošního února, kdy ho z funkce odvolal ministr obrany Lubomír Metnar (za ANO) kvůli nespokojenosti s jeho činností. Právě Metnar přitom musel nové angažmá Kříže v NATO schválit, upozorňuje Aktuálně.cz.

Křížův odchod do Belgie potvrdil serveru mluvčí resortu obrany Jan Pejšek. Vrchní velitelství spojeneckých sil v Evropě (SHAPE) je jedním ze tří hlavních vojenských orgánů NATO.

### Čechům je nejsympatičtější Čaputová

Největší sympatie si ze zahraničních osobností veřejného života získala u Čechů slovenská prezidentka Zuzana Čaputová, pozitivně ji hodnotí 71 procent lidí. Následuje papež František s 63 procenty kladných hlasů. Naopak nejméně populární je mezi veřejností čínský prezident Si Ťin-pching a předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker. Vyplývalo to z červnového průzkumu agentury STEM.

### Deset let od svého založení oslavila TOP 09 v Břevnovském klášteře

Na oslavu si přítukli Jiří Pospíšil, Miroslav Kalousek a Karel Schwarzenberg, který věří v návrat strany na politické výsluní.

Pro Swarzenberga jsou tři euromandáty v aktuálních politických podmínkách úspěch. Podle jeho názoru by TOP 09 měla usilovně pracovat na nábore nových členů. „To se v posledních letech zanedbalo a teď bychom měli ten





relativní úspěch ve volbách využít k tomu, abychom mezi nás dostali nové členy. To je pro něho naprosto klíčové.“

Tradiční strany nejsou podle Schwarzenberga schopny přinést nové silné téma. „Populisté sice lidem většinou jen něco nakecají, ale aspoň u toho dělají zábavnější divadlo,“ vysvětluje. „Především je tragédií naprostá porážka socanů.“ Schwarzenberg je toho přesvědčen, že pro zdravou demokracii v České republice je důležitá silná sociální demokracie a silná konzervativní strana, které by se střídaly u vlády.

Po funkčním období této sněmovny míní v politice skončit, cítí, že je potřeba udělat místo novým, ale bude se nadále na Facebooku ozývat. Demonstrace na podporu nezávislé justice vnímá pozitivně. „V lidech se konečně zase probudil zájem o politiku, jenž v minulých letech upadl.“ Že lidé hájí nezávislost spravedlnosti, považuje za velice pozitivní. „Navíc demonstrace v západní Evropě, to byla vždy normálka. Zažil jsem to v Rakousku, Německu, ve Francii i Itálii. Furt nějaké demonstrace. Jen tady se tváříme, že je to něco divného, dodává.“

### **Ackermannova obec vyznamenala festival Meeting Brno**

Německé katolické sdružení Ackermannova obec vyznamenalo v bavorském Landshutu brněnský festival Meeting Brno. Udělilo mu své nejvyšší ocenění – medaili za smíření. Šéf Ackermannovy obce Martin Kastler ocenil festival jako „symbol aktivní občanské společnosti“. Festival vznikl v roce 2015 a navázal na brněnský „rok usmíření“. Jeho vznik souvisí s Poutí smíření, při níž se připomíná poválečné vyhnání sudetských Němců z Brna. O život při něm přišlo kolem 1 700 lidí. Ackermannovu obec, která se dlouhodobě snaží o rozvoj česko-německých vztahů, založili v roce 1946 Němci odsunutí z Československa. Její nejvyšší ocenění obdrželi například někdejší ministr zahraničí Karel Schwarzenberg nebo bývalý pražský arcibiskup Miloslav Vlk.

### **Praha předvede nové techniky odstraňování graffiti**

Pražský primátor Zdeněk Hřib (Piráti) společně s Miloslavem Černým předvedli nové techniky odstraňování graffiti. Miloslav Černý pomocí vysokotlaké horké páry odstranil graffiti z Karlova mostu, které tam v polovině července nasprejovali němečtí turisté.

### **V Jihlavě uctili oběti procesů vykonstruovaných komunistickou justicí v padesátých letech**

Pietní akt se konal u památníku před budovou někdejší věznice, v jejímž dvoře se popravovalo. Žulový kvádr nese jména jedenácti mužů, kteří tam zemřeli. Sedm z nich bylo popraveno 3. srpna 1951 kvůli takzvanému babickému případu. Útlak, který dopadl na obyvatele s nástupem komunistického režimu, připomněl Karel Linhart z Konfederace politických vězňů. První popravy se ve dvoře tehdejší krajské soudní věznice konaly 17. června 1950, kdy zemřeli Karel Veselý, František Rod a Jan Tuček. Srpnové popravy o rok později souvisely s Babicemi. Poslední jméno na

památníku patří knězi Janu Bulovi, který byl v Jihlavě oběšen kvůli stejné kauze 20. května 1952. Linhart připomněl i politické vězně, kteří skončili ve vězeních a uranových dolech. Případ Babice nebyl nikdy zcela objasněn. Zámkou k rozpoutání monstrózních procesů se stala střelba v babické škole 2. července 1951, kde byli zastřeleni tři funkcionáři místního národního výboru. Následně bylo odsouzeno na 100 lidí, z toho jedenáct k trestu smrti.

### **Čeští policisté působí o prázdninách i v zahraničí**

Už deset let pomáhají turistům v Chorvatsku v létě čeští policisté. Působí v okolí měst Omiš, Šibenik a Split. Čeští a slovenští turisté se na ně mohou obrátit například při dopravní nehodě, krádeži nebo ztrátě dokladů nebo při pátrání po některém z členů rodiny. Podle vyjádření tiskové mluvčí Policejního sboru Lenky Sinkorové pro Radiožurnál řeší policisté zhruba čtyři sta případů za sezónu. Působení českých policistů vítají i jejich chorvatští kolegové. Kromě Chorvatska působí čeští policisté také v bulharském Nesebaru a Primorsku.

### **Tornádo v českých zemích bylo poprvé popsáno před 900 lety**

Nejdéle trvající tornádo na území Česka se vyskytlo v roce 1910, trvalo přes tři hodiny a urazilo dráhu přibližně od Českých Budějovic ke Karlovým Varům. Běžně ale česká tornáda trvají nejvýš několik minut a urazí stovky metrů. V rozhovoru s ČTK to řekl meteorolog David Rýva z Českého hydrometeorologického ústavu. Tornáda se v Česku vyskytují ojediněle, mohou ale strhávat střechy či převrátit auta a vlaky. První písemně doložené tornádo zasáhlo zemi 30. července v roce 1119 ve čtyři hodiny odpoledne. Bylo zaznamenáno v *Kosmově kronice*, kde autor podle Rývy hovoří o „Satanovi v podobě víru“ a zničilo velkou část knížecího paláce na pražském Vyšehradě.

I když v Evropě je možné podle Rývy zaznamenat 400 až 700 tornád ročně, v Česku se vyskytne maximálně pět případů. Některá menší nemusí být ani zaznamenána. Jejich životnost může trvat i jen několik vteřin, výjimečně mohou urazit pár kilometrů.

### **Lidé v Němčovicích čekají na autobus v pařezové chaloupce**

Nejfotografovanější a možná i nejfotogeničtější autobusovou zastávku v Česku mají nejspíš v Němčovicích na Rokycansku. V malé vesnici se 170 obyvateli lidé čekají na autobus v pařezové chaloupce, v jaké žili ve večerníčkových přiběžích skřítci Křemílek a Vochomůrka. Stejně jako pohádková pařezová chaloupka má i němčovicí zastávka oblé tvary, dveře do oblouku a malá okénka. Šikmou střechu s křivým komínem podpírají rozeklané dubové větve. Chaloupka měří na výšku 5,2 metru, je postavená z betonových tvárnic, ořezaných do oblých tvarů. Tmavě hnědá fasáda je zvrásněná jako kůra stromu. Kolem rostou skalničky a kapradí. Na stěně dokonce visí kukačky. Cestující mají navíc jistotu, že nikdy nebudou čekat sami – vedle chaloupky stojí Křemílek a Vochomůrka vyřezaní z dubového špaluku.

## Svatomartinské víno bude letos v prodeji už od 8. listopadu

Letošní první lahve mladého vína prodávaného pod značkou Svatomartinské budou moct vinaři otevřít netypicky už v pátek 8. listopadu. Dosud platil přísný zákaz jeho prodeje před 11. listopadem, tedy svátkem svatého Martina. Změnu oznámil Vinařský fond, který je majitelem ochranné známky Svatomartinské. Důvodem je, že tradiční termín vychází na pondělí. Pro letošní ročník Svatomartinských Vinařský fond připravil i přísnější kritéria hodnocení. Vína, která budou o ochrannou známku usilovat, musí při hodnocení degustátorů získat alespoň 80 bodů, dosud jim stačilo 78 bodů.

## Před 90 lety byl nalezen hrob Jana Amose Komenského

Po místě posledního odpočinku slavného českého myslitele a humanisty Jana Amose Komenského pátrali čeští vlastenci od druhé poloviny 19. století. Zapomenutý hrob odkryli v roce 1929 čeští a nizozemští vědci pod vedením českého antropologa Jindřicha Matiegky v bývalé kapli luteránského valonského kostela v Naardenu. Jejich tehdejší průzkum, který skončil 22. července 1929, byl podmíněn zákazem převozu ostatků Komenského do Čech, který si vyhradil tehdejší starosta Naardenu.

Jan Amos Komenský na sklonku života žil a pracoval v Amsterdamu. Proč byl pochován v Naardenu, se přesně neví. Jeho hrob upadl v zapomenutí poté, co byl v roce 1819 zrušen valonský kostel, kde se nacházel. Budova poté sloužila jako skladiště a dílna, později se stala součástí vojenských kasáren. Na naléhání českých úřadů se na přelomu 19. a 20. století začalo pátrat po místě posledního odpočinku Komenského. Za tímto účelem přijel do Holandska v roce 1927 Matiegka a o dva roky později na základě zápisu v matrice českoslovenští a holandsští vědci skutečně našli tělesné pozůstatky Komenského. Holandané se poté postarali o zcela nový interiér a čeští umělci dali mezi lety 1933-1937 kostelu důstojný vzhled Komenského mauzolea. Muzeum o životě a díle slavného myslitele bylo v sousedním objektu v Naardenu otevřeno v roce 1992.

## Štěpán Domorád vynesl na Sněžku 170 kg, má nový rekord

Štěpán Domorád z Vrchlabí pokořil dosavadní rekord ve vnesené váze na Sněžku. Na nejvyšší českou horu vynesl 170 kilogramů. Trasu od Slezského domu na nejvyšší českou horu dlouhou téměř dva kilometry zdolal za přibližně čtyři hodiny a 20 minut. Dosavadní rekord s nákladem o váze 165,5 kilogramu držel od loňského srpna tatranský nosič Vladimír Hižnay. Výzvou pro nosiče se stal výkon Roberta Hofera, který v zimě roku 1944 vynesl na Sněžku pro meteorologickou stanici ocelovou rouru o váze 160 kilogramů. Štěpán Domorád má ve Vrchlabí posilovnu. Ráno bylo na Sněžce okolo deseti stupňů Celsia a proměnlivá oblačnost. Domorád měl náklad balených vod na speciálně upravené dřevěné krosně. Šel po dlážděné Jubilejní cestě, která je oproti takzvané řetězové cestě širší a pohodlnější. Náklad vynesl pro bufet v poštovně na Sněžce.

Řemeslo nosičů zásobujících Sněžku má dlouhou historii. Vzniklo v 19. století a výrazné omezení nastalo po postavení lanovky v roce 1949.

## Festival svobody nabídne školám kurzy a besedy o roce 1989

Učitelé a studenti středních škol se od začátku září budou moct ve školách zúčastnit vzdělávacích kurzů, besed či výstav k 30. výročí sametové revoluce. Program jim nabídne Festival svobody na školách, který připravily neziskové organizace Post Bellum, Díky, že můžem a Nerudný fest.cz. Akce vyvrcholí společným happeningem škol 15. listopadu. Podle organizátorů půjde zřejmě o nejrozsáhlejší vzdělávací program k oslavám výročí sametové revoluce, který vznikl z iniciativy občanských organizací a spolků. Součástí bude i výstava *Střípky revoluce*, která návštěvníkům přiblíží příběhy pamětníků pomocí videí a animací v mobilních telefonech. Tato výstava bude v listopadu v Praze na Národní třídě a během celého podzimu také zhruba na dvaceti pražských středních školách, uvedl Meškán. Festival nabídne školám také výukové materiály od institucí, které se dlouhodobě věnují vzdělávání a moderním dějinám.

## Fond shání peníze na obnovu Masarykova lesa v Izraeli

Masarykův les, vysázený v roce 1930 občany Československa na severu Izraele, potřebuje po téměř devadesáti letech kompletní obnovu, novou výsadbu a vyčištění. Právě o to se nyní snaží Český výbor Židovského národního fondu KKL-JNF, který dává dohromady finanční prostředky na revitalizaci lesa a shání rovněž odborníky. Vše by mělo být hotovo do března 2020, na který připadá 170. výročí narození Tomáše Garrigua Masaryka. Přispět na výsadbu lesa je možné i na internetu zakoupením jednoho či více stromků v hodnotě 350 Kč. První skupina dobrovolníků z České republiky dorazila do Izraele již loni a kácela nežádoucí vegetaci v zarostlém lese. Druhá skupina odjela letos v únoru sázet nové stromky.

Masarykův les byl založen na počest prvního československého prezidenta, ale i jako dar k jeho 80. narozeninám. Les se nachází nedaleko kibucu Sarid, který s revitalizací pomáhá.

## Poslanci navrhli 21. srpen jako památný den obětí invaze

Poslanci všech poslaneckých klubů s výjimkou KSČM navrhuje, aby se 21. srpen stal v kalendáři významným dnem jako Památný den obětí invaze a následné okupace vojsky Varšavské smlouvy. Pod návrh novely zákona o státních svátcích se podepsalo na 90 poslanců. Noc z 20. na 21. srpna 1968, kdy do tehdejší ČSSR vtrhla vojska armád Varšavské smlouvy, patří podle předkladatelů k nejtragičtějším datům československé moderní historie. „Bezdvoudný vpád vojsk Varšavské smlouvy znamenal nejen konec demokratizačních a humanistických snah o reformu socialistického systému v Československu, ale také značné oběti na životech nevinných civilistů,“ stojí v návrhu. Pro-

to chtějí 21. srpen připomínat i jako památku obětí invaze, které ve svém návrhu i vyjmenovávají.

Poslanci už v tomto volebním období rozhodli o přejmenování 17. listopadu ze Dne boje za svobodu a demokracii na Den boje za svobodu a demokracii a Mezinárodní den studentstva. Mezi významné dny zařadili i 8. říjen jako Památný den sokolstva.

## V Polsku si připomněli začátek války, upozornili i na nové hrozby

Německo nezapomene na polské oběti a na utrpení, které způsobilo. U připomínky osmdesáti let od začátku druhé světové války to ve Varšavě prohlásil německý prezident Frank-Walter Steinmeier, který zároveň Poláky žádal o odpuštění. Polský prezident Andrzej Duda řekl, že nejstrašnější konflikt v dějinách lidstva pohltil 50 až 80 miliónů lidí, pokud se mezi oběti počítají i ti, kteří zemřeli hladu, nouzí či kvůli nemoci. V narážce na ruskou politiku vůči Gruzii a Ukrajině polský prezident vybídl k rozhodné obraně před – jak to sám nazval – obrodou imperiálních ambicí v Evropě.

Slavnostní ceremonie v centru Varšavy, kterou připomínkové akce vyvrcholily, se zúčastnila i německá kancléřka Angela Merkelová, český prezident Miloš Zeman či slovenská prezidentka Zuzana Čaputová. Ruský prezident Vladimir Putin do Varšavy pozván nebyl, podle hostitelů kvůli ruské politice vůči Ukrajině. „Možná by nebylo válečné apokalypsy, kdyby se Západ ostře postavil proti anšlusu Rakouska, proti pronásledování Židů, kdyby mezinárodní společenství stanulo na obranu Československa,“ zdůraznil ve svém projevu Duda. Podle polské televize do Varšavy přijely delegace ze čtyř desítek států, dohromady asi 250 hostů, včetně sedmnácti hlav států.

## ČNB varuje: Na Moravě jsou v oběhu padělané pětistovky a tisícovky

Česká národní banka varuje před padělanými bankovkami. V oběhu jsou podle centrální banky na Moravě. Jde o bankovky v hodně pět set a tisíc korun. Podle České národní banky mají ochranný proužek vytvořený z nalepených kousků pravého ochranného proužku menších bankovek. Chybí na nich ale vodoznak a opticky proměnlivý prvek nemění svoji barvu. Obrazce taky nejsou vytvořené liniemi, ale inkoustovými kapkami. Česká národní banka padělky hodnotí jako nepříliš kvalitní, přesto se ale můžou šířit do dalších regionů a jejich počet může narůstat.

## Po deseti letech skončila v Česku takzvaná karenční doba

Od 1. července začala platit novela, podle které musí zaměstnavatelé lidem proplácet náhradu mzdy či platu i za první tři dny stonání. Zrušení karenční doby slíbila vládní koalice hnutí ANO a ČSSD ve svém programovém prohlášení. Zatímco odbory tento krok vítají, zástupci zaměstnavatelů ho kritizují. Zaměstnavatelé budou lidem vyplácet 60 procent základu příjmu. Za to se jim snižuje sazba nemocenských odvodů z 2,3 procenta na 2,1 procenta. Stejný pokles je i u sazby pro živnostníky, kteří si platí nemocenské pojištění. Upravuje to od 1. července no-

vela zákoníku práce. Zatímco odbory zrušení karence vítají, Hospodářská komora a další zaměstnavatelé ho kritizují.

## Čaputová: Se Zemanem máme na mnohé věci různé názory

Slovenská prezidentka Zuzana Čaputová předpokládá, že na mnoho záležitostí bude mít rozdílné názory než její český kolega Miloš Zeman. Řekla to v Trenčíně během diskuze na hudebním festivalu Pohoda. Dřívější demonstrace v Praze proti českému premiérovi Andreji Babišovi a za nezávislost justice, jakož i loňské protivládní protesty na Slovensku označila za projev výdobytku demokracie. „Je to (Zeman) člověk, který v politice mnohé zažil. Má velmi silné, velmi vyhraněné názory na mnoho věcí. Choval se ke mně velmi přátelsky a s velkým respektem. Je zřejmé, že na mnohé věci máme a budeme mít různé názory,“ řekla Čaputová na dotaz moderátora debaty k návštěvě Česka, kam Čaputová zavítala na svou první zahraniční cestu v polovině června. Čaputová uvedla, že v Praze se zajímala také o vnitropolitickou situaci v Česku včetně demonstrací. „Přiměřeně té odlišnosti našeho vnímání on (Zeman) takovéto pozdvižení vnímá jinak... Já se snažím přistupovat k záležitostem, které vnímám citlivě nebo odlišně, pojmenováním hodnot, jimž věřím,“ řekla Čaputová.

Pětačtyřicetiletá právnička Čaputová vidí možnosti dalšího prohloubení spolupráce mezi Českem a Slovenskem v oblasti infrastrukturních projektů nebo turistiky. Slovenská prezidentka by uvítala, pokud by Česko a Slovensko letos společně oslavily 30. výročí takzvané sametové revoluce, která v někdejším Československu vedla k pádu komunistického režimu.

Čaputová rovněž absolvovala úspěšné návštěvy v různých zemích a institucích Evropy. Byla v rychlém sledu také v Maďarsku, Polsku, Rakousku, Německu a Francii. V Bruselu se potkala se šéfem Evropské komise, generálním tajemníkem NATO i belgickým princem Filipem. Chystá se i na cestu na Ukrajinu.

Prezidentka Slovenska také dostala dvě mezinárodní ocenění, v květnu byla jmenována „Evropskou osobností roku“. Zajímavé je, že na tuto cenu byla nominována i současná světová megastar, šestnáctiletá švédská klimatická aktivistka Greta Thunbergová. Cenu ale získala Čaputová. Ve Švýcarsku pak obdržela 10. srpna „Evropskou cenu za politickou kulturu“.

## Čapí hnízdo

Opoziční politici respektují rozhodnutí státního zástupce v případě Čapí hnízdo, vyčkávají ale na podrobnější informace. Předseda ČSSD Jan Hamáček zdůraznil, že státní zástupci jsou nezávislí a politici by jejich rozhodnutí měli respektovat. Žalobce Jaroslav Šaroch změnil právní názor na případ, podle *Deníku N* rozhodl o zastavení stíhání premiéra Andreje Babiše (ANO) v případě padesátimiliónové evropské dotace.

Rozhodnutí zatím nebylo vydáno, bude se jím zabývat vedení Městského státního zastupitelství v Praze. Poslanci čekají na zdůvodnění.

Státní zástupce navrhl zastavit stíhání Babiše v kauze Čapí hnízdo. Jeho rozhodnutí přezkoumají nadřízení.



## Vláda definitivně potvrdila nominaci Jourové do Evropské komise

Vláda definitivně potvrdila nominaci Věry Jourové do nové Evropské komise. Kabinet tak učinil v poslední možný termín. Na tiskové konferenci o tom informovala Jourová. Na konci září čeká kandidáty na eurokomisaře slyšení v Evropském parlamentu, který je musí ve funkci schválit. Jourová byla v uplynulých pěti letech eurokomisařkou pro spravedlnost, ochranu spotřebitele a rovnost příležitostí mužů a žen.

## Pekarová Adamová chce být místo Pospíšila předsedkyní TOP 09

Poslankyně Markéta Pekarová Adamová oznámila, že chce být předsedkyní TOP 09. První místopředsedkyně strany kandidaturu ohlásila krátce poté, co dosavadní předseda TOP 09 Jiří Pospíšil oznámil, že tento post nebude na podzim obhajovat. Důvodem je, že se chce soustředit na práci europoslance. Pekarová Adamová se o místo v čele strany utká se senátorem a místopředsedou TOP 09 Tomášem Czerninem, kterého rozhodnutí stranické kolegyně překvapilo, stejně jako předsedu poslanců TOP 09 Miroslava Kalouska. Volební sněm TOP 09 se bude konat 23. a 24. listopadu.

## Zeman jmenoval Zaoorálka ministrem kultury

Prezident Miloš Zeman jmenoval na Pražském hradě Lubomíra Zaoorálka z ČSSD ministrem kultury. Ve funkci nahradí Antonína Staňka z ČSSD, kterého prezident odvolal na konci července. Po více než třech měsících tak končí spor o šéfa resortu kultury.

Zaoorálek chce nejdříve řešit platy v kulturní sféře a některé konkrétní urgentní záležitosti včetně situace v Národní galerii Praha a Muzeu umění Olomouc. Zaoorálek řekl, že kultura je něco, čím by se mělo Česko prezentovat v zahraničí. Krásy Prahy mu prý pomáhaly při jednáních se zahraničními státníky, když v předchozí koaliční vládě ČSSD, ANO a KDU-ČSL plnil roli ministra zahraničních věcí. „Vždy jsem měl pocit, že s tím dostatečně nepracujeme. Máme-li kultura prezentovat, musíme ji tady mít v podobě schopné prezentovat,“ uvedl. Přál by si vypracovat moderní vizi role kultury v současné společnosti.

## Před 75 lety vypuklo Slovenské národní povstání, největší protifašistické vystoupení Slováků

29. srpna 1944 vydal podplukovník generálního štábu slovenské armády, spolupracující s československým odbojem a jmenovaný exilovým prezidentem Edvardem Benešem náčelníkem štábu 1. československé armády na Slovensku Ján Golian heslo dohodnuté pro začátek povstaleckých akcí: „Začněte s vystěhováním“ s platností od 20. hodiny.

Téhož dne jednotky 1. partyzánské brigády J. V. Stalina pod velením sovětského kapitána Anatolije Pavloviče Ržeckého obsadily Banskou Bystricu, jež se stala centrem povstání, a vyhlásily obnovení Československé repub-

liky. Zároveň Němci zahájili obsazování území nespolehlivého spojence, okupovali Čadcu a táhli na Žilinu, Považskou Bystricu a Trenčín, kde narazili na odpor povstaleckých vojsk. Přidala se k němu nemalá část slovenských vojáků. Protože však povstání provázely zmatky a vypuklo předčasně, Němci slabými leteckými jednotkami obsadili západoslovenská letiště, odzbrojili jejich posádky a ukouřili letadla. Klíčovou roli sehrálo odzbrojení dvou nejlepších divizí Východoslovenské armády, jež se měly zmocnit Prešova, navázat styk s jádrem povstaleckých sil, a především udeřit do zad německé obrany Karpat u Dukly a otevřít karpatskými průsmyky cestu na Slovensko Rudé armádě. Velitelé však váhali tak dlouho, až je Němci skoro bez boje odzbrojili.

Válka na Slovensku však pokračovala i po udušení povstání ve formě partyzánské boje. Slovinci svou účastí v povstání prokázali, že nejsou pouhými nohsledy třetí říše, že se hlásí k Československé republice, za jejíž obnovu a osvobození jich tisíce během povstání i v zahraničí položily život. Na Slovensko se po válce nehledělo jako na poražený členský stát hitlerovského bloku, nebylo okupováno a neplatilo reparace na rozdíl od jiných spojenců nacistického Německa – Itálie, Rumunska, Bulharska, Maďarska a Finska –, ačkoli se jako první postavilo třetí říši bok na počátku druhé světové války.

## Rod Walderode vyhrál restituční spor, jde v něm i o zámek Hrubý Rohozec

Odvolač Krajský soud v Hradci Králové potvrdil restituční nárok rodu Walderode na vydání panství na Turnovsku. Rod se majetku domáhá od roku 1992. Ve sporu jde i o zámek Hrubý Rohozec. Vydání majetku ještě může trvat až tři roky. Vydání rodového panství v hodnotě kolem tří miliard korun se domáhá vdova Johanna Kammerlanderová, která byla i v soudní síni.

Starosta Turnova Tomáš Hocke (Nezávislý blok) je verdiktem překvapený. „Mohu jen vyjádřit politováníhodnost, že naše justice je schopna udělat takový rozsudek po pětadvaceti letech, zvláště ve chvíli, kdy nám mezitím umřeli pamětníci, kteří jsou schopni nějakým relevantním způsobem svědčit o historických zkušenostech z doby válečné a těsně poválečné,“ řekl. Zároveň si ale přeje, aby spor byl ukončený co nejdříve. „Protože rozvoj města a celého regionu poškozuje,“ dodal Hocke. U Turnova vznáší dědička nárok na 300 hektarů lesa a pozemky.

Advokát Národního památkového ústavu Josef Macek se domnívá, že pro dovolání proti rozsudku důvod je, protože Walderode nesplnil všechny podmínky, aby mohl být oprávněnou osobou. Podle Macka se soud nevypořádal s tím, že po navrácení občanství v roce 1947 Walderode o vrácení majetku nepožádal. Na to však už neměl čas.

Walderode přišel o majetek jako Němec na základě Benešových dekretů a spor se týkal i toho, zda se za druhé světové války proti československému státu neprovinil. Soud mu však české občanství v roce 1947 vrátil. Zabraný majetek Walderode ale nestihl získat zpět, po komunistickém puči v únoru 1948 emigroval a o občanství znovu přišel. V roce 1992 ministerstvo vnitra Walderodemu československé občanství opět vrátilo. Šlechtic pak zažádal o vydání bývalého majetku svého rodu.

## Děti a vnuci emigrantů nejspíš snadněji získají české občanství

Děti a vnuci krajanů, kteří emigrovali z někdejšího Československa, pravděpodobně budou moci snadněji získat české občanství. Změnu přináší senátní novela, kterou Sněmovna schválila navzdory výhradám KSČM a SPD. Novelu o státním občanství nyní dostane horní komora parlamentu k potvrzení svého souhlasu. Novela, s jejímž přijetím souhlasila i vláda, by se podle ministerstva vnitra mohla týkat řádově stovek lidí, mimo jiné Čechů žijících v krizi zmítané Venezuele.

Senátoři s úpravou přišli kvůli tomu, že platné znění zákona se zavedením možnosti dvojího občanství mnohdy rodiny krajanů rozdělilo. Postihlo to rodiny, které musely odejít z bývalého Československa po nástupu komunistického režimu v roce 1948. Pokud by byla novela přijata, zájemci o české občanství by k prohlášení museli přiložit doklad prokazující datum a způsob pozbytí českého nebo československého občanství jednoho z rodičů nebo prarodičů. Nyní mohou nabývat občanství jen lidé, kteří československé nebo české občanství pozbyli před účinností vládní novely. Zákon vylučuje tuto možnost například pro slovenské občany s ohledem na rozdělení Československa.

## Do Česka přijelo 170 honorárních konzulů

Na dvě stovky honorárních konzulů České republiky se sjely do Černínské paláce k poradě, která se koná jednou za pět let. Ministr zahraničí Tomáš Petříček (ČSSD) na úvod setkání poděkoval honorárním konzulům za jejich činnost při podpoře české kultury a českých firem v zemích, kde působí. Zároveň požádal o větší propagaci českých krajských sdružení. Česko chce podle ministra krajanům pomoci podporou výuky češtiny v zahraničí nebo umožněním korespondenčního hlasování při sněmovních nebo prezidentských volbách.

Jmenování honorárního konzula navrhuje české velvyslanectví v dané zemi. Do funkce se vybírají osobnosti, které v oblasti působí dlouhodobě, mají zkušenosti z fungování místní administrativy i hospodářského a kulturního života. Často jde o lidi s českými kořeny nebo se zvláštním vztahem k Česku, například kvůli studiu na českých vysokých školách. Honorárního konzula poté do funkce jmenuje ministr zahraničí.

## V místě bývalého tábora v Letech začal archeologický průzkum

V místě bývalého koncentračního tábora v Letech na Písecku začal v těchto dnech archeologický průzkum. Zatím první byl před dvěma lety v okolí místa – do areálu se archeologové nedostali, protože v něm byl vepřín a firma bádání nedovolila. Muzeum romské kultury chce v Letech vybudovat památník romského holocaustu, na podzim se chystá vyhlásit architektonickou soutěž na jeho podobu. Muzeum by jej chtělo otevřít do roku 2023.

Táborem v Letech podle domácích historiků od srpna 1942 do května 1943 prošlo 1 308 Romů, mužů, žen i dětí, 327 z nich v něm zemřelo a přes pět stovek skončilo v Osvětimi. Z koncentračních táborů se po válce vrá-

tilo ani ne 600 romských vězňů. Podle odhadů odborníků tak nacisté vyvraždili 90 procent českých a moravských Romů.

## Vláda korespondenčního hlasování odmítla

Vláda na svém posledním jednání před vládními prázdninami odmítla poslanecký návrh na zavedení korespondenčního hlasování při volbách do poslanecké sněmovny. Vláda totiž podle ministra vnitra Jana Hamáčka z ČSSD chystá vlastní návrh.

## Obrazy války: Ústav pro studium totalitních režimů spustil nový dějepisný web pro školy

Ústav pro studium totalitních režimů spustil nový webový portál pro učitele na základních a středních školách. Jmenuje se Obrazy války a zaměřuje se na protektorát Čechy a Morava. Nezaměřuje se primárně na připomínání válečných událostí, ale na analýzu fotografií a filmů – tedy obrazů, které se k válce vztahují. Učitelé tam najdou tematické okruhy nebo otázky k diskusi, tedy v podstatě všechno, co k výuce o dané události potřebují.

## Macron v projevu ke Dni D vzpomněl i Českoslováky

Francouzský prezident Emmanuel Macron na oslavách 75. výročí vylodění v Normandii připomněl i československé vojáky, kteří se na invazi podíleli. Francie na oběti spojeneckých vojáků, kteří přišli osvobodit pro ně většinou neznámou zemi, nikdy nezapomene, prohlásil Macron v projevu na americkém hřbitově nad pláží Omaha.

Kromě jednotlivců českého či slovenského původu se bojů během invaze zúčastnili hlavně českoslovenští piloti. Byli to stíhači z 310. a 312. perutě, kteří operovali nad Francií, i jejich kolegové z 312. bombardovací perutě – ti v té době hlídkovali nad kanálem La Manche. Na podzim 1944 zasáhla do bojů i Československá samostatná obrněná brigáda, kterou britské velení pověřilo obléháním přístavu Dunkerque. Ten zůstal v německých rukou až do května následujícího roku, posádka se vzdala až po německé kapitulaci 8. května 1945.

## Česká národní banka vydává sadu pamětních dvacetikorun

Česká národní banka (ČNB) vydává pamětní dvacetikoruny ke 100. výročí vzniku Československa a ke 100. výročí zavedení československé měny. Šest sběratelských mincí vydá ČNB v sadě. Jde o mince s portréty Tomáše Garrigua Masaryka, Milana Rastislava Štefánika a Edvarda Beneše, které ČNB vydala loni 24. října k výročí vzniku Československa. Na dalších mincích jsou portréty Aloise Rašína, jeho nástupce Karla Engliše a prvního guvernéra Národní banky Československé Viléma Pospíšila, které banka vydala loni 30. ledna. Říjnové i lednové vydání pamětních mincí provázely fronty zájemců na mnoha místech České republiky.

## Jawa slaví devadesátiny. Na slavná léta vzpomíná a zkouší návrat do Indie

Jednou z nejznámějších a nejuspěšnějších českých průmyslových značek minulého století byla bezesporu Jawa. Motocykly, které nacházely kupce takřka po celém světě, patřily kdysi ke světové špičce.

Značka Jawa byla v Československu zaregistrována před devadesáti lety, 17. srpna 1929. O necelé dva měsíce později ji pak zakladatel firmy František Janeček nechal zapsat i u Světové organizace duševního vlastnictví v Ženevě. Dodnes známá ochranná známka Jawa v oválu byla zaregistrována v roce 1936.

První motocykl, vyrobený v továrně v Praze na Pankráci, představil dosavadní zbrojař Janeček na Pražském autosalonu 23. října 1929. Úspěch se však nedostavil ihned. Za druhé světové války obsadila Janečkovy závody německá armáda. Zakladatel firmy však prozíravě nechal ukrýt před Němci tisíce náhradních dílů a konstruktéři pracovali na vývoji nových strojů ilegálně. Po válce, již bez zakladatele Janečka (zemřel v roce 1941), měla Jawa díky nepřerušnému vývoji náskok před konkurencí a mohla začít ihned vyrábět. Nový motocykl Jawa 250, takzvaný pérák, si rychle získal světovou proslulost.

Komunistická byrokracie a propagované heslo, že „do socialismu dojedeme automobilem, ne na motocyklu“, bylo však počátkem pádu slavné značky. Konstruktéři sice měli stále spoustu originálních nápadů, které mnohdy s chutí převzala konkurence, komunistický režim však motocyklům nepřál, a tak většina novinek končila v šuplíku a jawy se postupně staly nekonkurenceschopné.

V současnosti se motocykly Jawa v Česku stále vyrábějí, ale v malém objemu. Comeback však slaví v Indii, kde nedávno tamní společnost Mahindra začala vyrábět jawy v licenční dohodě s českou firmou Jawa Moto.

## Protesty proti nacistické okupaci dne 28. října 1939 v protektorátu Čechy a Morava

Protesty se proměnily v mohutnou národní demonstraci, která se vedle odporu polského lidu stala nejmasovějším protinacistickým činem v tehdejší Evropě. V Praze vystoupilo proti okupační moci na 100 000 demonstrantů. A do ulic vyšli obyvatelé v celém protektorátu. Během demonstrací došlo ke střetům s nacisty, kteří neváhali použít střelných zbraní. Demonstrace si vyžádala nejednu oběť. V Praze byl zastřelen dělník Václav Sedláček a těžce zraněno bylo dalších patnáct účastníků demonstrace. Mezi nimi i student medicíny Jan Opletal.

**Arm. gen. Ludvík Svoboda** (25. 11. 1895 – 20. 9. 1979) – bývalý prezident ČSSR

Ludvík Svoboda byl československý generál a politik. Během druhé světové války vedl 1. československý armádní sbor na východní frontě. Po osvobození Československa byl v letech 1945-1950 ministrem národní obrany. Po dlouhých letech v ústraní byl v březnu 1968 zvolen prezidentem Československé socialistické republiky. Statečný legionář a velitel československé armády na východní frontě za druhé světové války se tak přidal k reformním komunistům

Pražského jara. Na začátku okupace v srpnu 1968 odmítl potvrdit kolaborantskou dělnicko-rolnickou vládu, která měla invazi vojsk do Československa legalizovat. V úřadu zůstal i po nástupu Gustáva Husáka do čela KSČ. Poslanci ho zvolili i podruhé, úřad zastával až do roku 1975. Ludvík Svoboda normalizaci v Československu jen přihlížel.

Zbytek svého života žil Ludvík Svoboda se svou manželkou Irenou v Praze-Břevnově v rodinné vilce, kterou Svobodovi vlastnili ještě před nástupem do prezidentské funkce. Zemřel 20. září 1979 po sérii mrtvic a mozkových příhod. Irena Svobodová ho následovala za deset měsíců 17. července 1980.

Pohřeb byl státní a vojenský, ale na rozdíl od pohřbů předcházejících prezidentů účast veřejnosti nebyla organizována, přesto L. Svobodu doprovázely tisíce občanů, kteří se s ním přišli rozloučit.

## Pozvánka na výlet

Ještě pěkné a slunné podzimní dny lákají k procházkám a zajímavým výletům. Jedním z takových míst jsou určitě i Ivančice.

Zde, v budově bývalé radnice, kde se v zadním traktu renesanční budovy 24. července 1860 narodil světoznámý malíř Alfons Mucha, na návštěvníky čeká expozice tohoto slavného rodáka. Je možné si prohlédnout skici ke *Slovanské epopeji*, studie k vitráži okna v katedrále sv. Víta v Praze a řadu dalších grafických prací, fotografií nebo drobných osobních věcí tohoto umělce.

Alfons Mucha byl jednou z nejpozoruhodnějších postav českého a světového umění konce 19. století a první poloviny 20. století. Svým všestranným nadáním zasáhl do celé řady uměleckých oborů, od malířství a sochařství přes divadlo a literaturu. Celý svět jej však bude navždy spojovat s jeho grafikami, plakáty, dekorativními obrazy a freskami.

Mezi Muchova nejznámější díla patří cyklus dvaceti obrazů z historie Slovanstva s názvem *Slovanská epopej*, který dokončil po osmnácti letech práce. Po vzniku republiky v roce 1918 navrhoval bankovky, státní znak a první známky.

V Ivančicích mohou návštěvníci spatřit třeba sérii fotografií pořízených přímo Muchou, první československé známky, ale i korespondenci a výtvarné práce týkající se přímo dění v Ivančicích. Jsou tady umístěny i dvě kopie pamětních desek, které město Ivančice darovalo Paříži a New Yorku u příležitosti 60. výročí Muchova úmrtí a 140. výročí jeho narození.

(mk)





## ZÁŘÍ – ŘÍJEN

**Září**

Původ slova září není dodnes jednoznačně určen, ale má se za to, že je odvozen ze spojení „za řuje“ (za říje), což souvisí s říjí jelenů, která koncem tohoto měsíce může mít svůj počátek. Ve světě hojně využívaný název september má svůj původ v římském kalendáři, neboť to byl měsíc sedmý.

Velice známým a pravidelným jevem v září je babí léto, nebo také „léto svatého Václava“. Babím létem je označováno období s deletrvajícím suchým, slunečným a teplým počasím, které se vyskytuje na sklonku léta a podzimu. Noci jsou v tomto období už poměrně chladné a ráno se vytváří mlha. Babí léto trvá průměrně okolo deseti dní a vyskytuje se nejčastěji v třetí dekádě září. Babí léto dostalo svůj název podle vznášejících se pavučin, které připomínají šedé babské vlasy.

(mk)

**Pranostiky na září**

V září mnoho požárů bývá, proto se obloha rdívá.  
Teplé září – dobře se ovoci i vínu daří.  
Záříjový déšť polím potrava, záříjové spršky pro víno otrava.  
Záříjová slota – hrstka deště, řůra bláta.  
Ozve-li se v září hrom, bude v zimě zavát každý strom.  
Teplé září – říjen se mračí.  
Září víno vaří a co nedovaří, říjen dopeče.  
Touží-li září po rose, bode v říjnu bláta po ose.  
Jaké počasí v září, tak se i v březnu vydaří.  
Divoké husy na odletu – konec babímu létu.  
Když čečetek nevídati, hotov se na tuhou zimu.  
Pěkné růže v zahradách věští pěkný podzimek a pozdní zimu.  
Podzim na strakaté kobyle jezdi.  
Podzimek bohatý na mlhu věští v zimě mnoho sněhu.

(mk)

**Říjen**

Původ slova říjen je odvozen od jelení říje, která v tomto období probíhá. V Evropě používaný název october je převzat z římského kalendáře, kde byl tento měsíc osmým v pořadí a rok začínal březnem. Na začátku října se v mnohých letech ještě vyskytuje babí léto, tedy přetrvává jasná obloha beze srážek a v údolích se vyskytují ranní mlhy. Trvání babího léta je tak závislé na výskytu oblasti vysokého tlaku vzduchu nad střední Evropou.

(mk)

**Pranostiky na říjen**

Září víno vaří, říjen pomačká hrozen.  
Září víno vaří, říjen víno pijem.  
Po teplém září zle se říjen tváří.  
Čím déle vlaštovky u nás v říjnu prodlévají, tím déle pěkně a jasně dny potrvají.

Divoké husy na odletu – konec babímu létu.  
Když křížový pavouk se v říjnu ukrývá a nevyhlédá, není daleko do sněhu.

Teplý říjen – studený listopad.  
Je-li říjen velmi zelený, bude zato leden hodně studený.  
Bouřka v říjnu třebas malá, sotva na to zima stálá.  
V říjnu mnoho dešťů, v prosinci mnoho větrů.  
Co v říjnu zimy přibude, v lednu jí opět ubude.  
Vějou-li v říjnu severní větry, nezdaří se obilí.  
Čím dříve listí opadne, tím úrodnější příští rok.  
Když dlouho listí nepadne tuhá zima se přikradne.  
V říjnu hodně žaludů a bukvic oznamuje zimy víc  
Když se táhnou ptáci blízko stavení, bude tuhá zima.  
Říjen a březen rovné jsou ve všem.

(mk)

**Jan Skácel: Noc s Věstonickou venuší  
Podzimní**

Vítr a doposud spal v břidlicích  
jablka strásá z udivených stromů  
dlouhými kroky vracíme se domů  
i psům je venku zima psíčkům toulavým.

Nedali jsme si pozor zas jsme zapomněli  
a nepřipravené nás podzim překvapil  
Pykáme za to teď a sbohem sbohem léto  
odpusť nám lhostejným té těžké viny díl

Budeme vyčkávat co jiného nám zbývá  
a marně hledat pro ty věci slova  
A přijde podzim s novým loučením  
a klíny křidel zasáhnou nás znova

(mk)

**Ladislav Stehlík: Voněly vodou večery  
Jedné krajiny**

**Říjen**  
Dnům tvým už slábne zrak  
a v lampě knot se krátí,  
jen mlhy dolévá  
do sklenky stínů splav.  
Kdo stromům podestlal  
nahořklou vůni natí?  
Kdo sadům vysvítíl  
poslední zeleň trav?

Rezivých křížů stín  
pod křídlem vrány dříme,  
mráz dechem záhrobním  
ovanul ústa hlínám.  
Setři si s tváře dým,  
krajino úzkosti mé.  
Tíhu tmy nadlehči.

Srdce chce klíčit jinam.

(mk)

## **Analytici: Růst ekonomiky je nadprůměrný, bude ale horší**

Růst české ekonomiky ve druhém čtvrtletí podle údajů Českého statistického úřadu byl v rámci Evropy nadprůměrný. Pomohla spotřeba domácností, která ztlumila vliv zpomalující německé ekonomiky. Vyplývá to z vyjádření analytiků oslovených ČTK. Ve druhém pololetí již ale kvůli vývoji v zahraničí, především brexitu a slabému výkonu ekonomiky Německa, lze očekávat zpomalení růstu. Ten by se mohl za celý letošní rok pohybovat kolem 2,5 procenta, uvedli ekonomové. Česká ekonomika ve druhém čtvrtletí vzrostla o 2,7 procenta, stejně jako v prvních třech měsících letošního roku.

V rámci Evropy je růst české ekonomiky stále nadprůměrný. Hlavním tahounem růstu podle ekonoma Komerční banky Františka Táborského zůstala spotřeba domácností. Hlavní ekonom UniCredit Bank Pavel Sobíšek uvedl, že ve třetím čtvrtletí může ekonomickou aktivitu ještě do jisté míry udržovat předzásobování před brexitem. „Čtvrté čtvrtletí ale bude pro firmy ve zpracovatelském průmyslu bez ohledu na formu či načasování brexitu poměrně těžké,“ uvedl. Podle analytika Raiffeisenbank Víta Hradila lze současný růst stále považovat za solidní, i když česká ekonomika je již za vrcholem hospodářského cyklu a postupně zpomaluje, což je podle něj do značné míry ovlivněno vyojtem v zahraničí.

## **ČR v pololetí získala z EU o 24,4 miliardy více, než zaplatila**

Česká republika v průběhu prvního pololetí 2019 obdržela z rozpočtu Evropské unie příjmy ve výši 53,9 miliardy korun a současně do něj odvedla 29,6 miliardy korun. Česko tak získalo z evropského rozpočtu o 24,4 miliard Kč více, než zaplatilo. V tiskové zprávě o tom informovalo ministerstvo financí.

Celkově od vstupu do EU v květnu 2004 tak ČR do konce června zaplatila do rozpočtu EU 595 miliardy korun a získala z něj 1,36 biliónu korun. Celkem Česko dosud získalo z EU o 765,7 miliardy korun více, než do něj odvedlo.

## **Vědci: HDP by mohlo v ČR kvůli suchu klesnout až o 1,6 procenta**

České republice by mohl v budoucnu kvůli suchu klesnout hrubý domácí produkt až o 1,6 procenta. Vypočítali to vědci z Centra pro vodu, půdu a krajinu, které funguje při České zemědělské univerzitě. Takový pokles HDP by znamenal ztrátu zhruba 80 miliard korun. To navíc nezahrnuje další náklady, jako je třeba zdraví obyvatel nebo škody na životním prostředí. Česko má navíc jedny z nejmenších vodních zdrojů na obyvatele v Evropě, hned po Maltě a Kypru. Vědci z centra pro vodu proto navrhuji začít zavádět víc opatření v krajině i zemědělství.

## **Vláda schválila základní parametry rozpočtu na rok 2020**

Vláda schválila návrh rámce státního rozpočtu na příští rok a střednědobý výhled hospodaření státu pro roky 2021 a 2022. Informoval o tom tiskový odbor vlády. Příští

rok i v dalších letech počítá ministerstvo financí se schodkem 40 miliard korun. Prioritami rozpočtu v příštím roce je opět jako letos zvýšení důchodů nebo platů učitelů. V případě učitelů plánuje ministerstvo růst platů i v roce 2021. Dále rozpočet počítá se zvýšením rodičovského příspěvku, růstem výdajů ministerstva obrany nebo snížením počtu míst u ministerstev o deset procent.

Finální verze rozpočtu se ovšem ještě může změnit. Vláda musí návrh státního rozpočtu schválit a odeslat do Poslanecké sněmovny do konce září.

## **HDP Česka se za 30 let nominálně zvětšil o zhruba 700 procent**

Objem hrubého domácího produktu (HDP) se podle zprávy ČTK od listopadu 1989 nominálně zvětšil o zhruba 700 procent. Zatímco v roce 1990 činil 672 miliard korun v běžných cenách, nyní je více než 5,3 biliónu korun. Reálně, tedy po zohlednění cenového vývoje a dalších ukazatelů, se velikost ekonomiky od roku 1989 zhruba zdvojnásobila. Vyplývá to z údajů Českého statistického úřadu a výpočtů analytiků.

Česká ekonomika se za uplynulých třicet let stala standardní tržní ekonomikou a kupní síla lidí vzrostla dva a půlkrát, na druhou stranu se Česko stále příliš orientuje na zpracovatelský průmysl a počet ekonomicky činných osob zůstal téměř beze změny, upozorňují analytici.

Podle údajů ČSÚ byla nejvyšší inflace za posledních třicet let v roce 1991, a to 56,6 procenta. Důvodem byla tehdejší devalvace měny a uvolnění cen. Naopak nejnižší roční míra inflace byla 0,1 procenta v roce 2003. Pod jedním procentem byla inflace ještě v letech 2014 až 2016. Loni byla 2,1 procenta.

## **Nedokončený turecký projekt Adularya**

Ztráta pro český stát kvůli nedokončenému tureckému projektu Adularya, na kterém se podílely české firmy, bude v každém případě velká. V tuto chvíli Česku jde nejen o výši ztráty, ale také o další zakázky v Turecku a spolupráci s tureckými organizacemi. Novinářům to po jednání s tureckou ministryní obchodu Ruhsar Pekcanovou řekl český ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček, který byl společně s premiérem Andrejem Babišem a podnikatelskou delegací na třídní návštěvě Turecka.

Česká exportní banka (ČEB) na projekt půjčila téměř 12 miliard korun. Projekt, který zahrnuje nedokončenou hnědouhelnou elektrárnu Yunus Emre a sousední lignitový důl, byl jedním z důvodů, které přivedly k úpadku společnost Vítkovice Power Engineering, jež byla hlavním dodavatelem stavby. Uhlí údajně neodpovídá kvalitě, na jakou byly kotle elektrárny stavěny. Dostavba by mohla přijít až na více než tři miliardy korun. Situaci navíc ztížila skutečnost, že po pokusu o puč v Turecku v roce 2016 holding Naksan, do nějž Adularya patří, skončil v rukou státu.

## **MF: Schválený schodek rozpočtu 40 miliard Kč bude letos dodržen**

Hospodaření státu za celý rok zřejmě skončí ve schodku, schválený čtyřicetimiliardový schodek bude i přes květnové výsledky dodržen. Vyplývá to z vyjádření ministryně financí

Aleny Schillerové (za ANO) po jednání vlády. Schodek státního rozpočtu ke konci května stoupl na 50,9 miliardy korun z dubnových 29,7 miliardy korun. Schillerová zopakovala, že během prvních pěti měsíců ministerstvo financí předfinancovalo více než polovinu transferů plánovaných na celý rok. Dále uvedla, že hospodaření na konci května bylo ovlivněno periodicky se opakujícími vlivy u příjmů i výdajů. Jde například o zálohy regionálnímu školství, dotace na obnovitelné zdroje nebo vyšší výdaje na obsluhu státního dluhu za 8,4 miliardy korun.

### Schodek agrárního obchodu míří letos do rekordní hloubky

Schodek agrárního zahraničního obchodu se letos v pololetí meziročně prohloubil o 10,5 procenta na 23,7 miliardy korun. Pokud se něco nezmění, bude letos znovu nehorší, mohl by přesáhnout o několik miliard korun i loňských rekordních 40 miliard Kč, řekla ČTK na agrosalónu Země živitelka analytička Stanislava Burdová ze Zemědělského svazu ČR. Podle ní se situace v zahraničním obchodě nezlepšuje dlouhodobě, ale ani krátkodobě. „Hlavní příčina záporného salda je stále stejná. Téměř polovinu záporného agrárního salda ČR tvoří vysoké záporné saldo u masa. U této komodity nadále zůstává absolutně nejvyšší záporné saldo ze všech agrárních komoditních skupin. Za první pololetí 2019 se záporné saldo u masa meziročně navýšilo a přiblížilo se 12 miliardám korun. Zatímco u nás se situace s dovozy masa a se záporným saldem nepřestala zhoršovat, v EU se to zlepšuje,“ řekla analytička.

### Korejský výrobce pneumatik Nexen Tire otevřel továrnu v Žatci

Korejský výrobce pneumatik Nexen Tire otevřel v průmyslové zóně Triangle u Žatce svou první továrnu v Evropě s 800 lidmi. Postupně investuje až 22 miliard korun, po dokončení investice bude zaměstnávat 1 300 lidí. Součástí areálu je vývojové technologické centrum. Do konce tohoto roku plánuje firma, která má od České republiky příslibenou investiční pobídku, vyvézt až tři milióny pneumatik. Výrobní kapacita po dokončení stavby podniku u Žatce bude 11 miliónů pneumatik ročně. Česká republika má pro Nexen strategickou polohu. Největší odběratele má žatecký závod v Německu, Francii či Velké Británii.

### S&P potvrdila hlavní rating České republiky na stupni AA minus

Mezinárodní ratingová agentura S&P Global Ratings potvrdila hlavní rating České republiky na stupni AA minus se stabilním výhledem. Oceňuje nízké zadlužení státu, zdravé veřejné finance a flexibilní měnovou politiku. Vysoká domácí poptávka zajistí, že ekonomika v nadcházejících letech dál poroste relativně svižným tempem, růst hrubého domácího produktu (HDP) ale proti současným hodnotám nepatrně zpomalí. „Očekáváme, že hospodářský růst České republiky vzhledem k viditelným překážkám na straně nabídky v příštích čtyřech letech zmírní a dosáhne zhruba 2,5 procenta ročně,“ uvedla agentura. Za překážky na straně nabídky S&P označila zejména pracovní trh a obtížné hledání vhodných zaměstnanců.

V prvním letošním čtvrtletí česká ekonomika zrychlila tempo růstu na 2,8 procenta z 2,7 procenta v závěru loňského roku. Agentura nadále považuje instituce v České republice za jeden z příznivých faktorů pro stanovení vysokého ratingu. Navzdory vysokému stupni politické roztržitosti ale vlády prokazují silný politický konsensus a podporují členství v Evropské unii, podnikatelské prostředí i fiskální zodpovědnost. Úvěrový rating je důležitý pro investory, neboť jim ukazuje, jaká je pravděpodobnost řádného splacení úvěru podle stanovených podmínek.

### Nošovická automobilka Hyundai Ioni vytvořila zisk skoro 7 a čtvrt miliardy

Nošovický závod automobilky Hyundai Ioni vykázal zisk 7 miliard a 220 miliónů korun. Je to zhruba o 500 miliónů víc než rok před tím. Vyplývá to z výroční zprávy společnosti zveřejněné na serveru Justice.cz. Tržby automobilce přitom klesly o pět a půl procenta na necelých 130 miliard korun. Závod u Frýdku-Místku Ioni vyrobil přes 340 tisíc aut. Na letošní rok plánuje produkci asi tři set osmnácti tisíc vozů.

Automobilka zaměstnává zhruba 3 300 lidí. Dalších 8 700 zaměstnanců pracuje u subdodavatelů.

### Madeta přijde o 200 000 litrů mléka denně, v tržbách ročně o miliardu

Největší česká mlékárna Madeta přichází od 1. července o dodávky 200 000 litrů mléka denně, které jí dodávalo Mlékařské a hospodářské družstvo JIH. Družstvo bude více dodávat do Německa, do Madety méně. Pro Madetu to může znamenat roční propad tržeb až miliardu Kč. Madeta si zatím zajistila 50 000 litrů od jiných dodavatelů. JIH bude víc dodávat Německu kvůli vyšší ceně. Madeta družstvu nabízelá výkupní cenu 8,9 koruny za litr. JIH bude víc dodávat mlékárně Goldsteig v Chamu.

Madeta denně zpracuje 950 000 litrů mléka, podle ředitele Milana Teplého bude muset snížit výrobu trvanlivého mléka i omezit sušení mléka. Předseda představenstva JIH Karel Bednář ČTK řekl, že hlavním důvodem změny je cena, která je v Německu dlouhodobě vyšší. Do Chamu nyní JIH dodává 450 000 litrů mléka denně, od července to bude řádově 650 000 litrů. Do Madety bude JIH od července dál dodávat asi 430 000 litrů mléka denně. K tomu, že v Goldsteigu získá JIH akcie, se nechtěl vyjádřit.

Madeta měla teď 230 dodavatelů, přijde asi o 40 z nich. „Budeme jezdit pro mléko 100 kilometrů na Moravu. Mají (JIH) na to právo. Rozhodli se, řekli nám o tom s nějakým předstihem, po třiceti letech nás zařadili mezi horší odběratele,“ řekl ČTK Teplý. JIH má pod kontrolou 16 procent českého trhu s mlékem, má asi 190 členů – prvovýrobců.

### Kopřivnickou Tatra Trucks vede Pavel Lazar

Nového výkonného ředitele má od 1. června kopřivnická automobilka Tatra Trucks. Stal se jím Pavel Lazar. Jeho klíčovým úkolem je splnění objednávek zákazníků v situaci, kdy Tatra zažívá významný meziroční růst.

Pavel Lazar (52) v minulosti působil v manažerských funkcích společnosti Bonatras Group. Posledních více než osm let byl jednatelem a generálním ředitelem společnosti Tawesco, bývalé nářadovny Tatra, která je součástí



skupiny promet Group podnikatele Reného Matery, jenž spoluvlastní také Tatra Trucks.

Kopřivnická Tatra Trucks letos vyrobí okolo 1 100 vozů a prodá jich zhruba o 100 více. Například dodá české armádě v příštích letech jedenasedmdesát nákladních vozidel. Hodnota těchto zakázek pro ministerstvo obrany převyšuje půl miliardy korun. Společnost české armádě v příštích dvou letech dodá sedmatřicet těžkých automobilů modelové řady Tatra Force a čtyřiatřicet středních vozů modelové řady Tatra Tactic. Další třicet vozidel Tatra Force může armáda podle potřeby obdržet v letech 2022-2024.

Loni společnost vyrobila 790 a prodala 841 aut. Tatra Trucks vyrábí sériové nákladní vozy i speciální automobily na míru. V roce 2017 vyrobila 1 481 vozidel. Přibližně 80 procent produkce automobilka vyváží. V roce 2017 vytvořila čistý zisk 556 miliónů korun, o 34,2 miliónu korun vyšší než v roce 2016. Loňské výsledky oznámí během několika týdnů. Většinovým vlastníkem Tatry je Czechoslovak Group Michala Strnada.

### **Ostravská huť má nového majitele, řízení podniku převzala Liberty Steel**

Skupina ArcelorMittal indického miliardáře Lakšmího Mittala dokončila prodej huti skupině Liberty Steel z globálního koncernu GFG Alliance britského podnikatele s indickými kořeny Sanjeeva Gupty. Informaci oznámila mluvčí ostravské huti Barbora Černá Dvořáková. Ostravská huť a všechny její dceřiné společnosti se tak nově přejmenují na Liberty Ostrava. Výroba oceli v huti bude dál pokračovat. Odboráři ostravské huti mají z převzetí firmy novým vlastníkem menší obavy než na začátku prodeje. Mají s Liberty téměř hotovou dohodu o budoucnosti. Liberty Steel dočasně sníží výrobu oceli o 20 procent. Pokles produkce neovlivní zaměstnanost, ale pracovníci budou ve větší míře čerpat dovolené nebo budou přesouváni na jiné činnosti. Snížení firma dosáhne zpomalením tempa výroby, odstavení výrobních zařízení nechystá. Firma dočasný pokles výroby zdůvodňuje růstem cen surovin i povolenek CO<sub>2</sub> a také dovozem oceli ze zemí mimo Evropskou unii, který považuje za neférový.

ArcelorMittal Ostrava (po zápisu do obchodního rejstříku Liberty Ostrava) vyrábí ocel pro stavebnictví a strojírenství, je mimo jiné tuzemským lídrem ve výrobě silničních svodidel a trubek. Kromě českého trhu dodává své výrobky do více než čtyřiceti zemí. Kapacita výroby podniku je 3,6 miliónu tun oceli, v současnosti vyrábí ročně 2,2 miliónu tun. I s dceřinými společnostmi má 6 300 zaměstnanců.

### **Náklady na útlum ostravsko-karvinských dolů dosáhly 37 miliard**

Náklady na útlum dolů v ostravsko-karvinském revíru dosáhly od roku 1991 do loňska 37 miliard korun. Zhruba dvě třetiny z toho tvoří takzvané mandatorní sociálně zdravotní náklady, tedy příspěvky pro bývalé horníky, renty a deputáty. Třetinu představují náklady na technickou likvidaci dolů a zahlazování následků hornické činnosti.

Společnost OKD, která jediná v Česku těží černé uhlí, zaměstnávala v revíru ještě v roce 1990 více než 100 000 lidí. Uhlí se tehdy těžilo ve třinácti dolech. Po listopadu 1989 ale přišlo postupné zavírání neefektivních provozů

a propouštění. Nyní v OKD pracuje okolo 9 000 lidí a uhlí se těží v pěti dolech na Karvinsku. V Ostravě skončila těžba přesně před pětadvaceti lety: poslední vozík s uhlím vyjel 30. června 1994 z Dolu Odra.

V areálech bývalých šachet nyní podniká 200 firem, které zaměstnávají zhruba 3 300 lidí. Z některých budov jsou dnes vyhledávané památky.

### **Firma XXXLutz expanduje**

Rakouská rodinná firma XXXLutz je majitelkou bývalých východoevropských filiálek Kika. Lutz se tím stal v Čechách a na Slovensku v sektoru nábytku číslem jedna. V letošním roce otevřel Lutz filiálky v Polsku a Srbsku. Celkový obrat řetězce (304 obchodních domů s 23 000 zaměstnanci) stoupl z 4,4 miliardy na 4,65 miliard euro.

### **ČEZ prozkoumá možnosti těžby lithia v ČR**

Energetická skupina ČEZ, kterou ze 70 procent vlastní stát, prozkoumá možnosti těžby lithia u Cínovce v Krušných horách. Firmě European Metals Holdings (EMH), která má na těžbu přednostní právo, poskytne půjčku dva milióny eur (51,2 miliónu Kč). Do konce roku se ČEZ rozhodne, jestli do EMH kapitálově vstoupí, nebo si nechá půjčku vrátit.

Vzhledem k očekávanému růstu počtu elektromobilů a s tím spojených baterií poptávka po lithiu vzroste do roku 2025 zhruba trojnásobně. V minulosti vláda uvažovala, že by stát vstoupil do EMH prostřednictvím státního podniku Diamo. Před sněmovními volbami se téma těžby lithia v Česku stalo jedním z hlavních motivů předvolební kampaně.

### **Škoda Auto otevřela v Mladé Boleslavi novou lakovnu, zaměstná tam přes 650 lidí**

Automobilka Škoda Auto otevřela v Mladé Boleslavi novou lakovnu. Do nového provozu investovala přes 200 miliónů eur a část provozu obslouží roboti, kterých je v novém podniku šestašedesát. V nové lakovně zároveň podle Škody najde práci přes 650 lidí. Firma také slibuje, že technické vybavení nového provozu je ekologické a přispívá k trvale udržitelnému rozvoji. Ročně má lakovnu projít 168 tisíc karoserií.

Škoda Auto loni dodala celosvětově 1,25 miliónu aut. Provozuje tři výrobní závody v České republice, vyrábí v Číně, Rusku, na Slovensku, v Alžírsku a Indii, většinou prostřednictvím koncernových partnerství, dále na Ukrajině a v Kazachstánu ve spolupráci s lokálními partnery. Je aktivní na více než 100 trzích.

### **Spotřebitelské ceny v červenci zrychlily růst na 2,9 procenta**

Spotřebitelské ceny v červenci zrychlily meziroční růst na 2,9 procenta z červnových 2,7 procenta. Ceny tlačily vzhůru rostoucí náklady na bydlení, jako je nájemné či elektřina, ale také dražší zelenina a maso. Levnější byly proti loňsku pohonné hmoty. Informoval o tom Český statistický úřad. Analytici očekávali zrychlení inflace na 2,8 procenta. Proti červnu spotřebitelské ceny stouply o 0,4 procenta.

ta. Podepsaly se na tom zejména dovolené, které zdražily o 24,8 procenta.

Největší vliv na meziroční zvyšování cen mělo bydlení. Nájemné z bytu bylo o čtyři procenta vyšší než před rokem, elektřina podražila o 10,4 procenta, plyn o 3,6 procenta a vodné a stočné o 2,6 procenta. Druhý největší vliv na inflaci měly potraviny. Výrazný růst cen byl patrný u zeleniny, která v červenci zdražila meziročně o 34,1 procenta. Kupříkladu brambory byly v červenci o dvě třetiny dražší než před rokem. V červenci ale zrychlil růst cen také u masa na 4,5 procenta z červnových 3,9 procenta, dále u uzenin, sýrů a tvarohů. Ceny stravování a ubytování byly vyšší o 4,5 procenta, zvýšily se také ceny pojištění o 4,2 procenta.

### **Do ČR se dováží stále více jídla, zeleniny, masy i hotových výrobků**

Dovoz potravin do Česka roste. V prvních pěti měsících letošního roku obchodníci dovezli jídlo za více než 77 miliard, což je asi o šest miliard víc než loni. Z údajů Českého statistického úřadu plyne, že na pultech se nejčastěji objevuje zahraniční zelenina, maso nebo vejce. Podle předsedy Zemědělského svazu ČR Martina Pýchy se ale hojně dováží i zpracované mléčné výrobky. Čeští zemědělci do zahraničí naopak nejčastěji vyvázejí suroviny, tedy i syrové mléko.

### **Před 55 lety byla vynalezena populární remoska**

Její obsluha i údržba je jednoduchá, spotřeba energie nízká a životnost dlouhá. Remoska je malá přenosná elektrická pečící mísa či pánev, která vaří, peče, smaží, dusí i opéká a připravit se v ní dá téměř cokoli. Remoska je českým vynálezem, její ochranná známka byla zapsána 21. července 1964. A i když s existencí měla už párkrát na kahánku, hospodyňky na ni dodnes nedají dopustit.

Za vznikem remosky stojí elektrotechnik Oldřich Homuta. Ten v padesátých letech navštívil Švédsko, kde si všiml elektrického hrnce, který sice uměl vařit, ale ne péct. Po návratu do Československa proto spolu s dalšími dvěma kolegy vymysleli inovaci tohoto spotřebiče.

Po roce 1989 produkce remosek prudce klesla. Na trhu se totiž objevily jiné kuchyňské vychytávky, jako jsou například fritovací hrnce nebo mikrovlnné trouby. Obnova slávy remosky se datuje do roku 1994, kdy byla ve Frenštátu pod Radhoštěm založena společnost Remoska, s. r. o. Licenci na výrobu koupil technik Jiří Blažek vlastně náhodou, když se neúspěšně snažil pořídit náhradní díly ke staré remosce.

Dosud bylo vyrobeno přes tři milióny remosek. V současnosti jde přibližně polovina výrobků na export, nejvíce do Británie. Zde ji zpopularizovala lady Milena Grenfellová-Bainesová, která je jedním z dětí zachráněných sirem Nicholasem Wintonem. Když totiž zjistila, že remosku v Británii nikdo nezná, domluvila přímo s českým výrobcem, že mu pomůže proniknout na tamní trh. Dáma zvaná „Lady Remoska“ vydala i příslušné kuchařky. V roce 2001 institut Good Housekeeping, který vydává v Británii stejnojmenný časopis, udělil remosce cenu za nejlepší výrobek roku.

### **Před 100 lety se konal první tah Československé třídní loterie**

Naděje na výhru lidi láká a loterie se těší oblibě na celém světě. Za Rakouska-Uherska to byla tzv. lotynka. Ta se po první světové válce změnila v Československou třídní loterii. Její první tah se konal před sto lety – 22. července 1919.

Československá třídní loterie se hrála ještě několik let po druhé světové válce. Definitivně skončila po měnové reformě v roce 1953. V roce 1956 vznikla Sazka, která svůj zisk ze sázek povinně směřovala do státního rozpočtu na rozvoj sportu. Rok po svém založení přišla s číselnou loterií Sportkou, která je populární dodnes.

## **VĚDA A TECHNIKA**

### **Olomoučtí vědci pomohli rozluštit dědičnou informaci hrachu**

Po šesti letech se podařilo vědcům z mezinárodního týmu, ve kterém byli i olomoučtí odborníci, rozluštit dědičnou informaci hrachu setého. Na výzkumu spolupracovaly laboratoře z celého světa. Výsledky výzkumu podle vědců přispějí ke šlechtění nových odrůd, díky nimž by se mohl hrách v České republice začít opět pěstovat ve větším rozsahu. ČTK o tom informovali zástupci Ústavu experimentální botaniky Akademie věd. Svou práci vědci publikovali v prestižním vědeckém časopisu *Nature Genetics*.

Olomoučtí vědci se na výzkumu podíleli dvěma způsoby. „Pomocí unikátních technologií optického mapování genomu a třídění chromozomů významně přispěli k vylepšení sestaveného textu dědičné informace. Metodu třídění chromozomů vyvinula olomoucká laboratoř Ústavu experimentální botaniky a je dosud jediným pracovištěm

ve světě, které ji rutinně využívá,“ uvedla za ústav Radka Kvasničková. Hrách je podle odborníků významným zdrojem rostlinných bílkovin. V České republice je však podle odborníků přehlíženou plodinou, pěstuje se pouze na třiceti tisících hektarech.

### **Vědci prozkoumají účinky tradičního prostředí na náladu**

Vědci z Národního ústavu duševního zdraví (NÚDZ) a jejich zahraniční kolegové prozkoumají účinky tradičního indiánského prostředí na náladu a obecnou pohodu. V roce 2020 plánují expedici mezi indiánské kmeny v Amazonii. Expedice Neuron je první svého druhu, kdy indiáni jsou partnery vědeckého výzkumu. Poprvé v brazilské historii dal celý domorodý kmen svolení k vědecké spolupráci. Odborníci už během první části expedice spolupracovali na výzkumu psychoaktivního nápoje ayahuasca s indiánskými

kmeny Huni Kui a Ashaninka. Výzkum zachytil štáb režiséra Davida Čálka, který točí o expedici dokumentární film nazvaný *Doktor na tripu*.

Hlavní část expedice na začátku roku 2020 má umožnit sbírat data od dobrovolníků, kteří se zúčastní několika ceremonií s ayahuasou. Při výzkumu chtějí vědci používat i mobilní EEG přístroje, tedy zařízení, která zaznamenávají elektrickou aktivitu mozku. Studie už byla eticky schválena českou etickou radou, ještě potřebuje souhlas brazilských a peruánských úřadů.

### **V ČR přibývá pacientů s léčebným konopím, chybí ale data o úspěšnosti léčby**

V ČR přibývá pacientů užívajících léčebné konopí. Letos v květnu jich bylo 665 a lékaři jim předepsali přes 5 000 gramů konopí, loni za celý rok 447 a 4 800 gramů. Podle odborníků ale chybí data o úspěšnosti léčby, zejména u rakoviny. Informace zazněly na sympoziu o léčebném konopí. Od příštího roku bude léčba konopím z většiny hrazena z veřejného zdravotního pojištění, náklady se odhadují na 450 miliónů korun.

### **Česká vědecká družice Lucky-7 už je ve vesmíru**

Družici vyvinuli vědci z Českého vysokého učení technického (ČVUT) v Praze. Je součástí rakety Sojuz, která odstartovala z Vostočného v Rusku. Družice by měla umožnit ověřování nejnovějších vědeckých poznatků o stavbě elektronických systémů a o radiové komunikaci vesmírných sond. K ruské raketě Sojuz 2-1b bude připojeno několik desítek družic z různých zemí, které se postupně budou ve vesmíru oddělovat.



Družice Lucky-7

### **Vědec z plzeňské filozofické fakulty má cenu francouzské ambasády**

Vojtěch Kaše z katedry filozofie Filozofické fakulty Západočeské univerzity v Plzni získal prestižní Cenu Jacquese Derridy francouzského velvyslanectví. Ocenění za výzkum raně křesťanského rituálního stolování převzal v Praze z rukou držitele Nobelovy ceny za chemii Jean-Marie Lehna.

Vědecké ceny uděluje francouzská ambasáda pětadvacet let. Získávají je absolventi doktorských oborů z českých univerzit a Akademie věd v oborech chemie, farma-

cie, lékařství, jaderný výzkum, počítačové vědy a společenské a humanitní vědy. Laureáti mohou absolvovat postdoktorský badatelský pobyt na vybrané instituci ve Francii, financovaný nadacemi a firmami.

### **Prémii Otto Wichterleho získalo 23 mladých vědců**

Projekty zabývající se modelováním klimatu v ulicích měst, léčbou nádorů, fyziologií klíšťat nebo českými úředníky v habsburské monarchii získaly Prémii Otto Wichterleho, udělovanou vědcům do 35 let za mimořádné úspěchy. Prémii převzalo od předsedkyně Akademie věd České republiky (AV ČR) Evy Zažimalové třidvacet oceněných.

Mezi oceněnými byl například Jan Geletič z Ústavu informatiky AV ČR, který se věnuje modelování klimatu v rozlišení až na úrovni ulic. Molekulární a buněčnou farmakologii v léčbě nádorů se zabývá Lenka Marková z Biofyzikálního ústavu AV ČR. Proti klíšťatům a nemocem, které způsobují, bojuje Jan Perner z Biologického centra AV ČR propojením metod molekulární biologie a biochemie. Naděжда Ziková z Ústavu chemických procesů AV ČR zkoumá, jak znečištění atmosféry aerosolovými částicemi ovlivňuje oblaka a srážky a také změnu klimatu.

Prémie se uděluje od roku 2002 a je spojena s finanční odměnou 330 000 korun, rozloženou do tří let.

### **Kombinace přístrojů zrychlí zprůchodnění tepny až o 30 minut**

Přístroj, který kombinuje výsledky několika vyšetřovacích metod, může zrychlit zprůchodnění tepny v mozku po mrtvici o 20 až 30 minut. Na tiskové konferenci k novému operačnímu sálu ve Fakultní nemocnici Královské Vinohrady, kde bude přístroj za 25 miliónů korun z evropských fondů umístěn, to řekl přednosta III. interní kliniky nemocnice Petr Widimský. Na jednom místě je tak možné pacienta jak vyšetřit, tak operovat. Cévní mozkové příhody a infarkty jsou v Česku nejčastější příčinou úmrtí.

### **Omega dlaha vyvinutá v Liberci se už používá i za hranicemi**

Omega dlaha, kterou vyvinuli lékaři traumatologicko-ortopedického centra Krajské nemocnice Liberec, se rozšiřuje i do zahraničí. Dlaha se používá při vážných poraněních pánve a ve srovnání s jinými metodami zkracuje délku operace i následnou rekonvalescenci. Dlaha lékaři nejčastěji používají u zlomenin přední a vnitřní části jamky kyčelního kloubu. Takové zlomeniny vznikají u starších pacientů po prostém pádu na bok a v posledních letech jich výrazně přibývá. Dlaha už lékaři použili zhruba u 500 operací nejen v Liberci a v dalších nemocnicích v České republice, ale 161 operací provedli v zahraničí.

### **Vědci z Buštěhradu otestují v poušti zařízení na výrobu vody**

Vědci z buštěhradského Univerzitního centra energeticky efektivních budov ČVUT (UCEEB) v poušti otestují zařízení na výrobu vody ze vzduchu. Systém představí na světové výstavě Expo 2020 v Dubaji. Zařízení odborníci v pouš-



ti sestavili na konci července, fungování systému vyhodnotí po šesti měsících. Nyní testovaný systém, který se vejde do dvou lodních kontejnerů, vyrobí 100 litrů destilované vody denně. Další úpravou pomocí minerálů z ní vznikne pitná voda. Zařízení bude stát u velbloudí farmy, kde žije několik stovek závodních velbloudů. Na farmu chodí pro vodu například i beduíni, právě jim by mohlo podle Maťušky zařízení sloužit.

Při testování v reálném prostředí pouště vědci zjistí, zda stroje nepoškodí například jemný písek. Data budou sbírat na dálku, energii zajistí solární zdroj umístěný nad kontejnery.

## O2 spustila v Kolíně testovací mobilní síť 5G

Operátor O2 spustil v Kolíně testovací mobilní síť 5G. Jde o první síť páté generace v Česku, která pokrývá celé město. Síť má sloužit pro otestování technologie v reálných podmínkách. Mobilní síť páté generace přinesou velkou změnu nejen pro připojení přenosných zařízení, ale také pro pevné připojení domácností a firem tam, kde není dostatečně rychlý kabelový internet.

## Zkoumat paměť, lidské nemoci a roboty mohli lidé na Veletrhu vědy

Zkoumat paměť, lidské nemoci, roboty nebo život politických vězňů mohli návštěvníci 5. ročníku Veletrhu vědy, který pořádá Akademie věd České republiky (AV ČR). Více než 100 improvizovaných laboratoří nabídlo možnost vyzkoušet si experimenty z různých vědeckých oborů. Celkem čtyřiačtyřicet pracovišť AV ČR, vysoké školy a další vědecké instituce i firmy představily novinky ze svých výzkumů. Program nabídl také přednášky a panelové diskuse o ekologii, světelném znečištění, právech robotů nebo jidech v potravinách. Veletrh se konal na výstavišti PVA EXPO Praha v Letňanech.

Veletrh poskytl návštěvníkům také možnost podívat se do renesanční tiskařské dílny nebo do světa umělé inteligence. Zájemci si vyzkoušeli zažehnout plazmu, roztočit tornádo nebo závod modelů autíček na vodíkový pohon.

## V Praze proběhlo světové setkání filozofů

V prostorách Fakulty architektury Českého vysokého učení technického v Dejvicích proběhl mezinárodní Kongres logiky, metodologie, filozofie vědy a techniky. Zúčastnilo se ho zhruba 700 filozofů z celého světa. Debatovali o vědních oborech, jako jsou třeba matematika nebo ekologie. Podle pořadatelů z Akademie věd České republiky se obdobně významná filozofická akce v Praze konala naposledy v roce 1934.

## JČU získala od Evropské komise prestižní ocenění výzkumu

Jihočeská univerzita (JČU) získala od Evropské komise prestižní ocenění HR Excellence in Research (znameníká ve výzkumu). Díky certifikaci bude mít škola výhodnější podmínky pro čerpání grantů Technologické agentury ČR i z evropských fondů. Ocenění navíc propojí univerzitu s celoevropskou sítí výzkumných pracovníků a orga-

nizací. ČTK to řekl mluvčí JČU Štěpán Kuděj. Podle rektora JČU Tomáše Machuly je certifikát obrovskou výzvou, která na svém počátku přinese spoustu práce. „Zároveň jsem přesvědčen, že certifikát s sebou přinese také prestiž vyjadřující skutečnost, že jsme schopni nabídnout transparentní a podnětné pracovní prostředí, které je vstřícné pro domácí i zahraniční špičkové výzkumné pracovníky,“ dodal.

Jihočeská univerzita nabízí studium na osmi fakultách. Přibližně 11 000 studentů si může vybírat ze dvou stovek oborů v bakalářských, magisterských a doktorských programech.

## Lidé si mohou prohlédnout v Praze lunární model Apolla

Dvě výstavy v Praze připomínají padesát let od přistání člověka na Měsíci. V pražském planetáriu si lidé při této příležitosti mohou prohlédnout lunární model Apolla 11, který v červenci 1969 dopravil na Měsíc americkou posádku, a ve Štefánikově hvězdárně se mohou dotknout měsíčního kamene. Přistávací model si návštěvníci se speciální vstupenkou mohou prohlédnout i zevnitř. „Na vlastní kůži tak bude možné vyzkoušet si podmínky, v nichž lidé cestovali na Měsíc,“ sdělila ČTK za planetárium v tiskové zprávě Dominika Šimoňáková. Padesát let od prvního letu lidí na Měsíc si lidé připomenuli videomappingem na pražské Žižkovské věži.

## Doyen české astronomie Luboš Perek slaví 100 let

Doyen české astronomie Luboš Perek se do dějin zapsal jako člověk, který pomohl definovat kosmický prostor, jako první upozornil na problematiku kosmického smetí a byl zároveň učitelem nejvýznamnějších československých astronomů, jako jsou například Luboš Kohoutek či Jiří Grygar. Perek reprezentoval českou vědu na mezinárodní scéně, například v letech 1967-1970 byl generálním tajemníkem Mezinárodní astronomické unie IAU. Jako ředitel Astronomického ústavu ČSAV přijal v roce 1974 amerického astronauta česko-slovenského původu Eugena Cernana a převzal od něj československou vlajku, kterou měl s sebou v roce 1972 na Měsíci. Dnes ji mohou vidět návštěvníci Ondřejovské hvězdárny. Představil tu i měsíční kámen, který přivezla na Zemi mise Apollo 11.

V letech 1996-2006 působil jako člen sboru ředitelů Mezinárodního ústavu kosmického práva. Získal řadu prestižních domácích i zahraničních ocenění. Letos obdržel Čestnou cenu Antonína Vítky za popularizaci kosmonautiky. Luboš Perek má i svoji planetku číslo 2900. Byla po něm pojmenována v roce 1979.

Jméno Luboše Perka je také spjaté se vznikem dvou velkých dalekohledů v Česku. Dvoumetrový v Ondřejově je dodnes největší v ČR a od roku 2012 nese oficiální pojmenování „Perkův dalekohled“.

K životnímu jubileu astronoma natočili studenti Slezské univerzity v Opavě půlhodinový dokumentární film, který se promítal v den jeho narozenin v České televizi.

**18. 9. 1889** se uskutečnilo první meziměstské telefonní spojení mezi Prahou a Vídní.

## ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

### Výstava představila Amatérskou jeskyni i další objevy

Muzeum Blanenska a Správa CHKO Moravský Kras zvou na výstavní projekt *Moravský kras pod zemí i nad zemí*, který představí chráněnou krajinnou oblast, její lidi a přírodu a zejména jeskyňáře. Letos se navíc slaví padesát let od objevu nejdelšího jeskynního systému ve střední Evropě, Amatérské jeskyně, a zároveň čtyřicet let od založení České speleologické společnosti. Prohlédnout si ji poté můžete až do 27. října v zámeckém sklepení.

Výstava je rozdělena na dvě části. Sklepní instalace výstavy představí objev Amatérské jeskyně a práci jeskyňářů. Na ochranu přírody se pak zaměřuje část výstavy instalovaná v nově opravené multimediální síni muzea.

Chráněná krajinná oblast Moravský kras je nejstarší CHKO v České republice, ale zároveň také nejmladší, protože letos v dubnu byla vyhlášena znovu s upravenými hranicemi. Živou přírodu v „nadzemní výstavě“ reprezentuje například rys, který do muzea přicestoval z jihu Čech, sokol zapůjčený ze sbírek Moravského zemského muzea nebo netopýr, kterých žije v Moravském krasu více než dvacet druhů. „Zajímavostí, kterou návštěvníci uvidí v části věnované ochraně přírody, je kruhatka Mattioliho vylišaná v herbáři, která byla v přírodě utřena bez jednoho dne přesně před sto lety,“ upozorňuje vedoucí Správy CHKO Moravský kras Leoš Štefka na raritní květinu, která dnes roste na dně Macochy.

Kurátorem výstavy je přírodovědec muzea Vlastislav Káňa, dlouholetý praktikující jeskyňář, který se věnuje také speleopaleontologii a výzkumu života netopýrů. Na výstavě i publikaci spolupracovala také Správa CHKO Moravský kras, Česká speleologická společnost a mnoho individuálních odborníků. Jen díky jejich propojení se podařilo vytvořit tak pestrý celek.

K výstavě byla vydána stejnojmenná kniha, která je spíš obrazovým průřezem Moravským krasem než typickým katalogem k výstavě a láká k návštěvě přírodních i kulturních zajímavostí v regionu. Obě části výstavy potrvají až do 27. října. Kniha bude k dostání pouze v pokladně muzea a v Domě přírody Moravského krasu.

Na podzim se pak v rámci výstavy chystají přednášky zaměřené na Amatérskou jeskyni, ochranu krasu, výzkumy v regionu i expedice do zahraničí. První přednášky věnované Amatérské jeskyni proběhnou 13. září v Multimediální síni zámku. V rámci výstavy bude možné se také přihlásit na mimořádné prohlídky Amatérské jeskyně.

Jeskynní systém nazvaný souhrnně Amatérská jeskyně se nachází v CHKO Moravský kras v prostoru mezi propastí Macocha, obcemi Sloup a Holštejn. Tento jeskynní systém je se svými téměř 45 kilometry nejdelším jeskynním systémem ve střední Evropě. Protékají jím tři aktivní toky: Bílá voda, Sloupský potok a Punkva, která vzniká jejich soutokem. Celý jeskynní systém tvoří Sloupsko-šošůvské jeskyně s propadáním Sloupského potoka, jeskyně Nová Rasovna s propadáním Bílé vody, jeskyně Piková dáma, Spirálka, C 13, Stará a Nová Amatérská jeskyně, propast Macocha a ve vývěrové části Punkevní jeskyně.

### Horní věková hranice pro odchod do důchodu zůstává na 65 letech

Rozhodla tak vláda, která se zabývala zprávou o stavu a vývoji penzijního systému. Dokument uvádí, že pokud zůstane penzijní systém beze změn, propadne se v budoucnu do deficitu. Růst výdajů může zmírnit odsouvání penzijní věkové hranice.

Premiér Andrej Babiš (ANO) řekl, že důchodový účet je nyní v plusu a v nejbližších letech nemá žádné obavy o zdroje na penze. Připustil však, že z dlouhodobého hlediska mohou být důchody problém. Platby za sociální pojištění ale zvedat nebude. Podle Babiše by řešením mělo být penzijní připojištění.

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová (ČSSD) uvedla, že pokud by rostl věk odchodu do důchodu, rostl by počet nezaměstnaných starších lidí i počet předčasných důchodů. Často složitě hledají práci i lidé v pětapadesáti, ačkoliv mají do důchodu ještě deset let. Podle Maláčové se sice zvyšuje délka dožití, ale nezvyšuje se délka života ve zdraví. Navíc je podle Maláčové hodně lidí, kteří odcházejí do předčasného důchodu.

Maláčová i Babiš se shodli na tom, že se vláda musí zabývat rozdíly penzí mužů a žen a dřívějším odchodem do důchodu u lidí v těžkých profesích.

Podle předsedkyně Národní rozpočtové rady Evy Zmrazilové však držení stropu na 65 letech zvýší deficit systému penzí. Za čtyřicet let by roční výdaje na penze v dnešních cenách byly o 225 miliard korun vyšší než příjmy. Pokud by se dodržovala zákonná podmínka čtvrtiny života v důchodu a věková hranice pro nástup do důchodu by se podle toho upravovala, problém by byl zhruba poloviční.

Na to, že český důchodový systém není stabilní, upozorňuje Evropská komise. Podle ní je potřeba najít rovnováhu mezi výší vyplaceného důchodu, věkem odchodu do důchodu a výší plateb na pojistné. Podle ministerstva financí převyšuje výše penzijních závazků průměrného člověka jím odvedené pojistné o 41 procent. Důchodci tedy dostanou v součtu od státu víc, než odvedou během aktivního života na pojistném. Jak uvedl nedávno ekonom Štěpán Křeček ze společnosti BH Securities, stát nedělá žádné kroky k tomu, aby na něj lidé ve stáří nespolehali jako na jedinou variantu.

### Počet obyvatel Česka stoupl v prvním čtvrtletí 2019 na 10,653 miliónu

Počet obyvatel Česka se v prvním čtvrtletí letošního roku zvýšil zhruba o 3 000 na 10,653 miliónu lidí. K přírůstku opět nejvíce přispělo přistěhovalectví z ciziny. Oznámil to Český statistický úřad (ČSÚ). Do Česka se přistěhovalo přes 16 700 lidí, což je nejvyšší čtvrtletní údaj za posledních více než deset let. Nejvíce znovu přibýlo v ČR přistěhovalců z Ukrajiny a Slovenska. Počet narozených dětí byl naopak nejnižší za čtyři roky.

Mírně, o několik desítek, se oproti loňsku zvýšil v prvním čtvrtletí počet sňatků. Manželství bylo letos v prvním čtvrtletí uzavřeno skoro 3 800. Snížil se rovněž počet dětí

narozených mimo manželství. Neprovdané ženy porodily asi 12 800 dětí, což bylo meziročně o osm stovek méně. Podíl dětí narozených mimo manželství činil 48,4 procenta.

Počet obyvatel Prahy se v prvním čtvrtletí letošního roku zvýšil o 550 na bezmála 1,31 miliónu. Většina se do metropole přistěhovala. Narodilo se o 236 lidí víc, než zemřelo. Do hlavního města se od ledna do konce března přistěhovalo 10 172 lidí, z toho přes 5 200 z ostatních regionů Česka a téměř 5 000 ze zahraničí.

## **Země živitelka přilákala 123 017 návštěvníků, nejvíc od roku 2003**

Mezinárodní agrosalón Země živitelka v Českých Budějovicích přilákala 123 017 platících návštěvníků, odborníků a hostů. Je to nejvíc od roku 2003, odkdy je výstava šestidenní. Jde o číslo bez dětí do šesti let, které měly vstup zdarma. Na výstavě se představilo 581 vystavovatelů z devatenácti zemí.

Příští rok chce Výstaviště přilákat více návštěvníků z Německa a Rakouska, v programu připomene 60 let českých zemědělských výstav. Výstaviště posílilo odborné zaměření agrosalónu na zemědělství a potravinářství. Letošní podtitul zněl Výzvy českého zemědělství, probírala se modernizace rostlinné a živočišné výroby, popularizace zemědělství, kvalita českých potravin. Návštěvníci mohli ochutnat české potraviny. Zatímco obecně se na veletrzích uzavírá stále méně přímých smluv, na agrosalónu se dařilo i prodáváním.

## **V Česku roste zájem o nákup zdravějších potravin**

Takzvané zdravé potraviny nakupuje čím dál víc Čechů. Podle studie společnosti Nielsen pro Svaz obchodu a cestovního ruchu vzrostl za poslední rok zájem hlavně o rostlinná mléka, rostlinné jogurty a müsli. Hlavním důvodem je nejen zájem o zdravý životní styl, ale i vyšší mzdy. Zájem tak rychle roste třeba i o exotické ovoce. Výživoví poradci ale upozorňují, že například rostlinné náhražky jogurtů nebo mléka nejsou pro lidské zdraví úplně ideální. Už kvůli tomu, že jsou průmyslově vyrobené.

## **Zemědělec a botanik přetváří zemědělskou krajinu Hodonínska**

Soukromý zemědělec a vystudovaný botanik, zoolog a ekolog Martin Smetana vrací život do rozlehlých polí v okolí Blatničky na Hodonínsku. Usadil se v ní v roce 2010, začal chovat drůbež a postupně nakupovat pozemky, na kterých chtěl pěstovat staré odrůdy hrušní. Kromě pozemků selených pozemkovými úpravami v roce 2015 má i několik pruhů v lánech, kde začal pod sázené stromy vysévat bělokarpatké luční kvítí a sázet další ovocné stromy. Život se na jeho pozemcích objevil velmi rychle, řekl ČTK při procházce po nich. Na jeho pozemcích postupně vzniká sbírka starých odrůd hrušní. „Chci vypěstovat dlouhověké stromy, které vydrží i více než 200 let,“ řekl Smetana. Mezi hrušně seje semena bělokarpatských bylin, aby vznikly druhově bohaté louky. Založil i rakytníkový sad, sází třešně, kdouloně, jabloně. Do míst, kde dřív byly nedozrinné lány prakticky bez života, se vrací hmyz, ptáci, drobní i větší savci. Na

druhou stranu jeho záměry dávají ekonomický smysl. „Plochy lze prodávat, v budoucnu bych chtěl pást ovce a kozy, a co se nespase, lze prodat jako seno, o které je zájem,“ řekl Smetana.

Projekt krajinné obnovy přihlásil do soutěže Adaptterra Awards. Podle svých slov nechce ani tak vyhrát, ale inspirovat další. Říká, že má kladné ohlasy jak ve vesnici, tak se mu ozývají i spolužáci, kteří vlastní pozemky. Díky jeho práci se do krajiny vrací biodiverzita a dokáže lépe čelit dopadům klimatických změn. I když sucho a škůdci trápí i jeho.

## **Český mák bude mít letos poprvé potvrzení původu**

Po letošní sklizni budou moci spotřebitelé poprvé koupit český mák s novou cechovní normou – mák získal pečeť České cechovní normy. Nechal ji zapsat spolek Český modrý mák, aby tak mák ochránil před pančováním ze zahraničí. Norma platí pro konkrétní modrosemenné odrůdy, které splňují přísná kritéria potravinářského máku. ČR je jeho největší producentem a vývozcem na světě, export se ročně pohybuje kolem jedné miliardy korun. Ceny českého máku se podle poradce spolku Český modrý mák Václava Lohra loni na podzim kvůli špatné úrodě a suchu vyšplhaly až na rekordních 110 korun za kilogram. Loni se mák pěstoval na 1 546 hektarech, což bylo o 1 300 ha meziročně méně.

## **MPO: Obnovitelné zdroje budou v ČR druhým nejvýznamnějším zdrojem**

Obnovitelné zdroje energie budou v Česku v budoucnu pravděpodobně druhým nejvýznamnějším zdrojem po jaderné energetice. Na konferenci o potenciálu obnovitelných zdrojů v podmínkách ČR to řekl vicepremiér a ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček (za ANO). Zopakoval, že stát počítá s postupným utlumením fosilních paliv, mimo jiné uhlí. Podle dat Energetického regulačního úřadu se v ČR nejvíce elektřiny loni vyrobilo v hnědo uhelných elektrárnách (43 %), následovaly jaderné elektrárny (zhruba třetina) a obnovitelné zdroje (11 %). Podíl fosilních paliv podle Havlíčka klesne ze současných téměř 50 % v letech 2035-2040 na zhruba 15 procent. Nahradit je má mimo jiné právě zelená energetika. „OZE pro nás není strašák, nejsme jenom posedlí tím takzvaným špinavým průmyslem, uvědomujeme si ten význam. Chceme jenom jedinou věc – aby to bylo děláno rozumně a vyváženě,“ uvedl Havlíček.

V návrhu Národního energeticko-klimatického plánu, který ministerstvo na začátku roku poslalo do Bruselu, specifikuje Česko závazky, jimiž chce přispět k záměrům EU pro rok 2030. Jedním z cílů plánu je pokrytí 20,8 % spotřeby energie obnovitelnými zdroji.

## **ČEZ: Cena povolenek může uspíšit odstavení uhlí v Evropě**

Vysoká cena emisních povolenek může uspíšit odstavení uhelných zdrojů v Evropě. V rozhovoru s ČTK to řekl finanční ředitel ČEZ Martin Novák. Podle údajů serveru Carbon Pulse cena povolenky aktuálně činí 26,70 eur (690 korun) za tunu oxidu uhličitého vypuštěného do atmosféry,



ještě na začátku loňského roku přitom byla pod osmi eury (206,7 koruny). Povolenky platí uhelné elektrárny či průmyslové podniky. Podle Nováka povolenky díky současnému růstu konečně začaly plnit cíl, za kterým byly zřízeny – tj. že povedou k odstavení nejstarších, nejméně účinných a nejspínavějších zdrojů na trhu. ČEZ už dříve oznámil, že v příštím roce přestane vyrábět jeho uhelná elektrárna Prunéřov 1. Odstavení čeká i elektrárnu Mělník 3, jejíž jediný uhelný blok je vůbec největší v České republice. Z červencových údajů Mezinárodní asociace pro obchodování s emisemi (IETA) vyplývá, že uhelné elektrárny už nemá deset evropských států, další země jejich odstavení plánují nebo o něm uvažují.

### **Těžba dřeva loni kvůli kůrovci vzrostla na 26 milionů m<sup>3</sup>, jde o nejvyšší hodnotu v historii**

Těžba dřeva v ČR loni kvůli rozsáhlé kůrovcové kalamitě vzrostla o třetinu na historicky nejvyšších 25,7 milionu metrů krychlových. Drtivou většinu těžby v objemu 23 milionů metrů krychlových tvořila nahodilá těžba, kam spadají těžby kůrovcového dřeva či dřeva zničeného povětrnostními vlivy. Nejvíce je kalamitou postížena Morava. Data o loňské těžbě zveřejnil Česká statistický úřad (ČSÚ). „Samotná nahodilá těžba byla v loňském roce vyšší než celková těžba v jakémkoliv předchozím roce. Příčinou je kombinace několika faktorů, mezi nejvýznamnější patří velké sucho a napadení stromů hmyzími škůdci,“ řekl Jiří Hrbek z odboru statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí ČSÚ. Nejvíce postížena kalamitou byla a je Morava, ale situace se výrazně zhoršila i na Vysočině a v Jihočeském kraji. Umělé zalesňování loni proběhlo na ploše 21,2 tisíc hektarů, oproti minulému roku došlo k navýšení o 6,4 procenta.

### **Radní Prahy schválili závazek do roku 2030 snížit emise CO<sub>2</sub> o 45 procent**

Vedení hlavního města přijalo závazek, že do roku 2030 sníží emise CO<sub>2</sub> na území metropole o 45 procent. Do roku 2050 má být město bezuhlíkové. Plán konkrétních opatření by měl být hotov do září příštího roku. Radní také schválili akční plán, podle kterého město v tomto a následujícím volebním období vysadí milion stromů, a memorandum s policií ohledně kontrol technického stavu vozidel. Stav klimatické nouze již vyhlásilo několik městských částí.

Město začne připravovat balíček návrhů opatření, která bude postupně zavádět. Pracovat na něm bude speciálně zřízená komise, ve které zasedne například bývalý ministr životního prostředí Martin Bursík. Komise se bude zabírat primárně čtyřmi oblastmi, a to udržitelnou energií, udržitelnou mobilitou, cirkulární ekonomikou a adaptační strategií na změnu klimatu.

### **Vědci: Oxidem dusičitým jsou nejvíce znečištěny Praha, Brno a Plzeň**

Oxidem dusičitým jsou nejvíce znečištěny Praha, Brno a Plzeň. Ukázaly to výsledky společného měření Akademie věd a Centra pro životní prostředí a zdraví. Vědci se zaměřili na období od března do dubna na 200 místech v de-

víti krajských městech. Nejvyšší hodnoty oxidu dusičitého naměřili na křižovatce Sokolské a Ječné ulice v Praze. Mís-to patří mezi osmnáct lokalit s nejvyššími hodnotami NO<sub>2</sub> v Česku. Hodnoty v těchto místech se podle studie pohybovaly od 50 do 80 mikrogramů na metr krychlový. Zdraví člověka přitom může podle odborníků ovlivnit hladina nad 30 mikrogramů.

### **Světová zdravotnická organizace odebrala Česku status země bez spalniček**

Česko přišlo o status země, ve které byly vymýceny spalničky. Rozhodla tak Světová zdravotnická organizace, která analyzovala výskyt nemoci v Evropě. Ještě v roce 2010 přitom nebyl v ČR hlášen jediný případ onemocnění spalničkami. O čtyři roky později ale vypukla první epidemie spalniček v Ústeckém kraji. Loni v Česku onemocnělo 203 lidí, za prvních pět letošních měsíců lékaři evidují přes 500 nemocných.

Důvodem vyššího výskytu nemoci v posledních dvou letech je podle odborníků snižující se proočkovanost a také import nemoci ze zahraničí. Zejména z Ukrajiny, kde se potýkají s velkou epidemií, ale i ze západních zemí. Například v Pardubickém kraji ve třech případech infekci přivezli z Francie.

### **Pod Brnem leží v hloubce sto metrů obrovská zásobárna artéské vody. Vědci neví, odkud se bere**

Sto metrů pod Brnem leží obrovské zásoby pitné vody, které vědci označují za unikátní. Je to takzvaná artéská voda, která by v případě krize mohla dočasně zásobovat skoro celé město. Artéská voda přitéká z okolních lesů a skalnatého podloží, pod městem a hlubokou ochranou jílovitou vrstvou teče, jako by kopírovala stěny misky. Oslovení odborníci dosud zcela přesně neví, kolik tekutiny pod brněnskou aglomerací je a odkud přesně se její zásoby doplňují. Odpovědět na to, odkud se voda bere, má asi čtyřletý průzkum za milióny korun, který připravuje magistrát a spustit ho chce na začátku příštího roku. Vybraná firma dostane taky za úkol zmapovat, kde jsou současné legální i nelegální vrty a artéské studny.

V České republice nenajdeme takhle velké město, které by mělo tak unikátní strukturu pro možnost hromadného zásobování obyvatel.

Artéské vody v minulosti podle geologa Tomáše Kuchovského využívaly třeba prvorepublikové továrny, ale v malém měřítku. Příliš velký odběr by podle něj mohl být problematický. Hrozilo by totiž propadnutí půdy podobně, jako se to stalo třeba nad uhelnými doly v Karvině známému šikmému kostelu svatého Petra z Alkantary.

### **V Praze se jednalo o ochraně životního prostředí Antarktidy**

O ochraně životního prostředí v Antarktidě, dopadech cestovního ruchu a o spolupráci ve výzkumu jednali v Praze zástupci tří desítek států, které mají pravomoc rozhodovat o polárním kontinentu. Ochranu životního prostředí Antarktidy podle odborníků komplikuje stále intenzivnější cestovní ruch. Šéf českého antarktického výzkumu Daniel

Nýlvt novinářům řekl, že ve druhé polovině 20. století rostla teplota v Antarktidě až šestkrát rychleji, než byl celosvětový průměr. Po roce 2000 se růst zpomalil, na pobřežích polárního kontinentu ale stále rychle ubývá ledová masa, a to zejména kvůli ohřívání od oceánu.

Někdejší Československo přistoupilo ke smlouvě o Antarktidě v roce 1962, Česká republika získala k 1. dubnu 2014 jako devětadvacátý stát takzvaný konzultativní status, který dává právo spolurozhodovat o osudu Antarktidy. Toto plnohodnotné postavení je udělováno pouze státům, které v polárním světadílu vyvíjejí významnou vědeckou a výzkumnou činnost. Česko má od roku 2006 vlastní výzkumnou polární stanici Johanna Gregora Mendela na ostrově Jamese Rosse.

### **Investory nových jaderných zdrojů v ČR mají být dceřiné firmy ČEZ**

Investory nových jaderných zdrojů v Česku mají být dceřiné firmy energetické společnosti ČEZ-EDU II pro jadernou elektrárnu Dukovany a ETE II pro jadernou elektrárnu Temelín. Navrhovaný investorský model stavby bude schvalovat vláda. Materiál počítá s tím, že investice by měla být placena skupinou ČEZ – a to jak externím financováním, tak vlastními zdroji. Jako podpora státu budou podle něj uzavřeny smlouvy mezi státem a ČEZ, které umožní zajistit získání úvěru pro stavbu zdroje za výhodných podmínek obdobných tomu, jako by si půjčoval stát. Právě nejasnosti o způsobu financování možnou stavbu nového jaderného zdroje v ČR během několika předcházejících let brzdily. O stavbu jaderného bloku v Česku se podle dřívějších informací zajímá šest společností.

### **Deloitte: Život se nejméně zlepšil v Přelouči, zhoršil v Železném Brodě**

Podmínky pro život se z více než dvou stovek obcí s rozšířenou působností za poslední rok nejméně zlepšily v Přelouči a Šternberku, naopak nejvýraznější zhoršení zaznamenal Železný Brod a Sušice. Vyplývá to z Indexu kvality života 2019, který sestavuje společnost Obce v datech v spolupráci s poradenskou firmou Deloitte. Nejlepší životní podmínky mají podle žebříčku stejně jako loni Říčany, nejnižší kvalita života zůstala v Orlové. Index porovnává dostupná data ve všech 206 obcích s rozšířenou působností v Česku. Zahrnuje devětadvacet parametrů, které vyjadřují úroveň zdraví, prostředí a dostupnosti zdravotní péče, podmínky pro práci, bydlení a vzdělání, dostatečnost služeb a také vztahy mezi lidmi například ve formě spolkového života. Analytici podle Deloitte obce subjektivně nehodnotí, pracují s využitím metodik OSN a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

Přelouč na Pardubicku v letošním žebříčku poskočila na 61. místo ze 149. pozice v loňském hodnocení. „Napomohlo tomu zlepšení podmínek v oblasti stěhování mladých, hazardu a průměrné délky života,“ uvedla Deloitte. Šternberk na Olomoucku si polepšil na 87. příčku z loňského 165. místa. V porovnání krajů si nejméně polepšily obce ve Zlínském a Jihomoravském kraji, největší pokles vykazují obce v Královéhradeckém kraji. Nejvyšší kvalita života je podle Deloitte dlouhodobě v Praze, Brně a jejich okolí a velmi dobrých výsledků dosahují také jižní, jihozápad-

ní a střední Čechy. Mezi krajskými městy dominují Praha, Brno, Plzeň, Pardubice a Hradec Králové. „Nejnižší hodnocení mají obce ze strukturálně postižených regionů, tedy Moravskoslezského, Ústeckého a Karlovarského kraje. Ve většině obcí z těchto regionů žije vysoký podíl lidí s finančními problémy, je v nich v porovnání se zbytkem ČR vysoká nezaměstnanost,“ uvedl k výsledkům jednatele společnosti Obce v datech Jan Havránek.

### **Za 30 let ubylo sňatků, život se protáhl a seniorů přibývá**

Česká společnost se za tři desetiletí od listopadu 1989 výrazně proměnila. Roste podíl lidí, kteří zůstávají svobodní. Ubylo sňatků a přibylo rozvodů. Děti se rodí méně a téměř polovina z nich přichází na svět mimo manželství. Život se o několik let prodloužil a podíl seniorů se zvyšuje. I přes stárnutí ale republika nevymírá, a to hlavně díky přílivu cizinců. Těch v zemi žije šestnáctkrát víc než na konci komunistického režimu. Vyplývá to z údajů Českého statistického úřadu.

Na konci minulého režimu měli čeští muži naději dožít se 68 let, teď je to o osm let víc. Ženy měly před sebou před třemi desetiletími 75,5 roku a nyní téměř 82 let. Podíl seniorů roste. Na konci minulého režimu tvořili lidé nad 65 let necelých 13 % obyvatel, nyní téměř pětinu. Jsou jich víc než dva milióny. Za tři desetiletí jich přibylo 800 000. Naopak ubylo dětí do 15 let. Od roku 1989 jejich počet z 2,25 miliónu klesl o 560 000. Podíl se snížil z 22 % obyvatel na 16 procent.

Více než 42 % lidí v Česku je svobodných. V roce 1989 to bylo 37 procent. Tehdy měl rozvod za sebou zhruba každý devatenáctý obyvatel republiky, teď každý devátý. Zatímco před třiceti lety na tisícovku obyvatel připadalo zhruba osm svateb, teď pět. Před pěti lety to byly dokonce jen čtyři sňatky. Od roku 2013 zájem o tradiční svazek mírně roste. Dvojice ho ale uzavírají mnohem později než dřív. Před třiceti lety se muži poprvé ženili v průměru v necelých 26 letech, teď ve více než 32 letech. Ženy se poprvé vdávaly v průměru ani ne ve 22 letech, teď jsou o osm let starší. Prvního potomka Češky v osmdesátých letech mívaly v průměru krátce po 22. narozeninách, teď je jim o šest let víc.

### **Ekologové demonstrovali před ministerstvem**

Zhruba dvě desítky lidí protestovaly před budovou ministerstva životního prostředí v pražských Vršovicích. Podle ekologických aktivistů bojuje česká vláda proti změnám klimatu nedostatečně. Demonstranti s transparenty a vlajkami symbolicky blokovali vchod do budovy, lidi ale nechali procházet. Část z protestujících rozvinula transparent na příštěšku ministerstva. Na demonstraci dohlížela policie, vše řešila domluvou. Mluvčí ministerstva Petra Roubíčková řekla, že úřad vítá nenásilnou podobu protestu.

### **Rada NP Šumava schválila návrh nových zón parku na 15 let**

Rada Národního parku Šumava schválila návrh nových zón. Na dalších patnáct let vzniknou ze současných tří zón

čtyři. Pro podobu nových zón, která by měla začít platit od 1. ledna 2020, hlasovalo 29 z 41 přítomných členů rady NP Šumava. Pod nejpřísnější režim spadne více než 27 % plochy parku, což bude zóna přírodní, která se ponechá pouze přírodním procesům. Navržená úprava je kritizována ze dvou odlišných stanovisek. Část kritiků, hlavně z řad zástupců obcí a kraje, tvrdí, že nově navrhované území příliš rozšiřuje bezzásahové plochy. Někteří vědci naopak uvádějí, že zóny by měly zajišťovat minimálně 50 % rozlohy parku pouze pro přírodní procesy.

### **Brněnským vědcům se podařilo popsat část enzymu**

Tento enzym způsobuje nesmrtnost buněk. Průlomový objev v oblasti výzkumu rostlin se podařil vědcům z brněnského centra CEITEC Masarykovy univerzity. Ti jako první popsali dosud neznámou část enzymu telomeráza, který způsobuje nesmrtnost rostlinných buněk. Poznatky by do budoucna mohly pomoci například posílit regenerační schopnosti lidského organismu.

### **Lesy ČR kvůli kůrovci zvýší výsadbu stromků**

Státní podnik Lesy České republiky letos hodlá zvýšit počet vysázených stromků při zalesňování o pětinu na nejméně 55 milionů kusů z loňských 46 milionů. Obnovu lesů, která stojí miliardy korun ročně, podnik v současné době rozsáhlé kůrovcové kalamity považuje za prioritu. Lesům ČR patří téměř polovina lesů v zemi. Aktuálně podnik eviduje asi 22 000 hektarů holin, z nichž je 16 000 hektarů po kůrovcových těžbách. Loni a letos se státním lesům podařilo obnovit 9 500 hektarů lesa po kůrovcové těžbě. Podíl smrku v nové výsadbě Lesy ČR dlouhodobě snižují. Na kalamitních plochách připadá na smrk 30 procent, na buk 25 procent, dubu je 15 procent, borovice 10 procent, zbytek tvoří ostatní dřeviny.

### **ZOO Praha slavila Mezinárodní den slonů**

Návštěvníci mohli sledovat třeba koupání slonů nebo si vyrobit papír ze sloního trusu. Zoologická zahrada v Troji chová slony indické, v současné době jich má sedm, což je nejvíc mezi zoologickými zahradami v České republice i na Slovensku. Na jaře příštího roku ZOO Praha navíc očekává narození dvou slůňat. ZOO Praha slony chová od roku 1933. Nejstarším členem stáda je samice Gulab, která v červnu oslavila šedesátku. ZOO ji získala v roce 1966.

Zahrada má od března 2013 nový areál nazvaný Údolí slonů, který vyšel na 500 milionů korun. Je to největší komplex, který kdy některá z českých či slovenských zoo otevřela. Uvnitř mají sloni vyhřívány bazén.

### **Češi objevili na Papui-Nové Guineji nový druh mravenců**

Vědecký tým pod vedením entomologa Milana Jandy z českobudějovického biologického centra Akademie věd ČR objevil při expedici na ostrově Bougainville, jenž patří Papui-Nové Guineji, několik dosud neznámých druhů mravenců. Přesný počet druhů určí až analýza, která potrvá několik měsíců.

### **Záchrana nosatých opic v Indonésii pokračuje, cílem je rezervace**

Záchrana nosatých opic v Indonésii pokračuje dvanáctým rokem. Cílem projektu, který vznikl v ústecké zoologické zahradě, je vyhlásit na ostrově Borneo rezervaci, kde by měla svůj prostor populace kahau nosatých. Českým ochráncům přírody v čele se Stanislavem Lhotou, výzkumným pracovníkem ústecké ZOO, se podařilo zanést rezervaci do vznikajícího územního plánu. Primáti se živí mladými listy stromů. V minulosti měli k dispozici velké území, které se postupně zmenšuje s rozšiřováním civilizace. Čeští ochránáři přírody chtějí vyčlenit pro opice nosaté dostatek místa, ideálně 450 kilometrů čtverečních.

### **Pět nosorožců odjelo ze Dvora Králové do Rwandy**

Pět vzácných nosorožců černých dvourohých odjelo ze ZOO Dvůr Králové nad Labem do středoafričké Rwandy. Jde o dosud největší převoz nosorožců z Evropy do Afriky. Ve Rwandě mají zvířata podpořit tamní v minulosti vyhubenou populaci nosorožců, řekla ČTK mluvčí ZOO Andrea Jiroušová. Tři nosorožci pro Rwandu budou z chovu dvorské ZOO, další dva budou ze ZOO Flamingo Land ve Velké Británii a z dánské ZOO Ree Park Safarie.

Nosorožci z ciziny se na letecký transport připravovali ve Dvoře Králové od loňska. Ve Rwandě budou umístěni v národním parku Akagera. Všichni nosorožci vybraní k přesunu do Afriky jsou takzvaného východního poddruhu, jehož ve volné přírodě žije odhadem posledních asi 900 jedinců. Zvířata pro Afriku zoologové vybírali ze všech zhruba devadesáti nosorožců dvourohých, kteří v Evropě ve dvaadvaceti zoologických zahradách žijí. Kritérii byla genová vybavenost zvířat a jejich věk. Rwanda zvířata dostala jako dar.

### **V ZOO Dvůr Králové se po 30 letech narodili lvi berberští**

V ZOO Dvůr Králové nad Labem na Trutnovsku se po třiceti letech narodila mláďata lvů berberských. Dvorská ZOO se specializuje na Afriku, velmi úspěšná je v chovu nosorožců či žiraf. ZOO patří kraji a je nejnavštěvovanějším turistickým místem regionu. Loni ji navštívilo 524 000 lidí.

### **Tři největší lekníny světa kvetou v liberecké botanické zahradě**

V Botanické zahradě v Liberci kvetou vedle sebe tři největší leknínovité rostliny světa – viktorie královská, viktorie Cruzova a euryalie vzdorná. To je podle ředitele zahrady Miloslava Studničky unikát. „To myslím, že žádná z evropských botanických zahrad nedokáže. Předvádíme našim návštěvníkům to nejlepší, co můžeme,“ dodal. Největším lákadlem pro návštěvníky je nespíš viktorie královská, kterou má asi jen pět zahrad v Evropě. Ne každý rok se podle něj povede, aby viktorie královská rozkvetla. Je velmi choulostivá. Svůj květ otevírá na noc. Šanci vidět ho neuzavřený tak mají návštěvníci, kteří přijdou ráno. Kvěst by měla viktorie až do podzimu a zatím stále roste.



## Hnutí Duha chce sledovat vlky pomocí GPS, plánuje jejich odchyt

Hnutí Duha plánuje na Broumovsku odchyt vlků. Zvířata chce vybavit GPS zařízením pro sledování jejich pohybu. V oblasti se teď podle ochranářů pohybují tři smečky. V minulých třech letech zabily stovky hospodářských zvířat. Hnutí Duha požádalo Královéhradecký kraj a Správu Chráněné krajinné oblasti Broumovsko o výjimku k odchytu a telemetrickému sledování vlků. Mělo by začít nejdříve na jaře příštího roku. GPS zařízení by mělo mít maximálně pět zvířat.

## Medvěd v Tyrolsku

V Alpách se medvědi téměř nevyskytují. Již v dávné minulosti zde byli člověkem vyhubeni. Dnes se medvěd v Alpách opět objevuje, jedná se ale o reintrodukované populace. V rakouských Alpách žije asi jen pět medvědů, a to ještě jen v malých oblastech při hranicích se Slovinskem a Itálií. V červnu byla fotopastí v horách nedaleko Innsbrucku vyfotografována mladá medvědice. Zvířata zvládnou v noci projít na padesát kilometrů a často k tomu využívají okolí zpevněných cest. To také vysvětluje dva vlakem přejeté medvědy nalezené v Engadinu. Medvědi většinou pocházejí ze sousedního Trentina, vlci snad z Německa, kde jsou rozšířeni.

Na tyrolských pastvinách se pase během sezóny na 200 000 užitkových zvířat, zde může dojít ke konfliktům. Mnoho sedláků se nemůže s myšlenkou, že by se vlci nebo medvědi mohli vrátit, smířit, i když nebezpečí hrozí spíše ze strany toulavých psů a i lišek. V roce 2017 z pětadvaceti uhynulých užitkových zvířat padla za oběť vlkům pouze dvě zvířata. Medvědi byli letos průkazně dokázáni v Nauders, v Pitztalu a Ausserfern. Nahlášeny nebyly zatím žádné škody. Pokud by byla zvířata roztrhána vlky či medvědy, dostane sedlák odškodnění. Letos jsou známy dva případy, a to v St. Jakob v Defreggentalu a v Kaunertalu, kde vlci roztrhali srnky.

Nás asi bude nejvíce zajímat, jak je to se stavy medvědů v Čechách a na Slovensku. V České republice se medvěd dnes (téměř) nevyskytuje. Pokud se v některém z okrajových pohoří (Beskydy, Javorníky, Hostýnské či Vizovické vrchy) medvěd objeví, jedná se zpravidla o zatoulaného medvěda, který sem přišel ze sousedního Slovenska. Vždyt poslední medvěd byl v Čechách zastřelen v roce 1856 (na Šumavě). Jen v Moravskoslezských Beskydech se ob-



čas medvěd usazuje nastalo (poslední údaj o pozorování pochází z počátku února 2019 z oblasti Ostravice), nebo se zatoulá až na Ostravsko, do Hrubého Jeseníku či Nízkého Jeseníku. Anebo dokonce na Českomoravskou vrchovinu.

Na Slovensku jsou medvědi přemnoženi, podle posledního odhadu zde žije na 1 250 jedinců, a to i přesto, že obce, které jsou nejvíce ohroženy, mohou žádat o povolení šelmy zabít. Právě v Tatrách na vás může číhat snad největší slovenské nebezpečí – medvěd hnědý. Na Slovensku jsou setkání s medvědy poměrně běžná. Nejvíce medvědů žije na středním Slovensku, kde je dostatek vhodných biotopů. Nejčastěji se tak s medvědem lze setkat ve Vysokých i Nízkých Tatrách, na Malé a Velké Fatře, na Polané a ve Slovenském rudohoří, v Kremnických vrších, Štiavnických vrších, Oravské Maguře a v Oravských a Kysuckých Beskydech. Okrajově se medvěd hnědý vyskytuje rovněž v Levočských vrších a na Poloninách východního Slovenska, na Vtáčniku a ve Strážovských vrších západního Slovenska s tendencí rozšiřovat se i do oblastí Javorníků a Bílých Karpat, Braniska a Čergova, Vihorlatských vrchů a na jihu pak do prostoru Slovenského krasu.

Přestože se medvědi přestávají člověka bát a Slováci je často pozorují i ve městech a na vesnicích poblíž popelnic, na člověka zaútočí jen výjimečně. I tak je dobré vědět, co v takovém případě dělat. Abyste útoku předešli, dodržujte několik jednoduchých pravidel. V horách se držte turistických tras a dodržujte zákazy vstupu. Pokud procházíte nepřehledným terénem, vydávejte „nepřirodní“ zvuky. Buďte ostražití a nikdy nenechávejte zbytky jídla poblíž tábořiště. Pokud byste na nějakého medvěda přece jen narazili, rozhodně se nedávejte na útěk. To ho podle odborníků jen vyprovokuje k pronásledování, a přestože na to nevyhádá, určitě vás dožene. Zapomeňte také na šplh na nejbližší strom, medvědi jsou totiž vynikající lezci. Nepokoušejte se ani medvěda odehnat, nekřičte a nemávejte rukama. Tím byste jen upoutali jeho pozornost. Nejlepší je zůstat ke zvířeti čelem a pomalu vycouvat mimo jeho dohled. Můžete se také pokusit zvíře odlákat – na zem upustíte kus oblečení nebo jiný předmět a pomalu vycouvejte. Pokud se proti vám medvěd rozběhne, znovu vutíkejte! Většinou totiž kus před vámi odbočí, lidí se bojí. Kdyby vás ale přece jen napadl, lehněte si na zem nebo se sbalte do klubíčka a rukama si chraňte krk i hlavu. Nehýbejte se a nezvedejte, i po odchodu medvěda počkejte raději několik minut.

## Středočeský kraj poskytne pro velké kopytníky 205 hektarů u Milovic

Středočeský kraj poskytne společnosti Česká krajina na deset let 205 hektarů v bývalém vojenském prostoru mezi Milovicemi na Nymbursku a Benátkami nad Jizerou na Mladoboleslavsku. Rezervace pro velké kopytníky má celkovou rozlohu 240 hektarů, ochranáři žádali o další pozemky, aby nemuseli omezit počet zvířat. Podle ředitele České krajiny Dalibora Dostála je poskytnutí pozemků prvním důležitým krokem k tomu, aby se stavy zvířat nemusely snižovat. Vyhráno podle něj zatím není, protože sdružení musí v krátkém období vyjednat dotace a stanoviska pro rozšíření projektu.

Rezervace velkých kopytníků v bývalém vojenském prostoru Milovice vznikla v roce 2015 na dvou pastvinách

u Milovic a Benátek nad Jizerou. Se dvěma stády divokých koní ji obývají zubři a zpětně šlechtění pratuři. Podle ochranářů je to první místo na světě, kde spolu žijí všechny tři druhy původních velkých evropských kopytníků.

### U Milovic objevili ekologové nový druh jedovatého brouka

Ekologové objevili na pastvinách u Milovic dalšího jedovatého brouka. Druh majky (s latinským názvem *meloe decorus*) při obraně rychle ohne nohy, popraskají jí klouby a z nich vyteče oranžová jedovatá tekutina. Pro člověka je ale smrtelná pouze ve větším množství. „Jed majky může na kůži vyvolat podráždění. Lidé by i proto neměli brát brouka do ruky,“ říká Dalibor Dostál ze společnosti Česká krajina. „Odborníci uvádějí, že k tomu, aby jed měl na člověka vážné případně smrtelné důsledky, musel by člověk tohoto brouka sníst,“ dodává Dostál. Už dřív ekologové na pastvinách objevily jiné dva druhy majky.

Oblast mezi Milovicemi a Benátkami nad Jizerou v posledních letech obývají polodivocí koně, pratuři a zubři. Ekologové chtějí s jejich pomocí vrátit do krajiny různé druhy rostlin i drobných živočichů, kteří z oblasti postupně vymizeli. Také díky nim se v minulých letech začaly na milovické pastviny vracet mateřídoušky a jiné byliny typické pro suché trávníky, které zde po odchodu armády ustoupily. První z nových bylin je rozrazil rozprostřený. Jde o vzácnější trvalku suchých vápnatých trávníků teplých oblastí České republiky. V červeném seznamu je řazen mezi druhy, kterým je potřeba věnovat pozornost. Milovickou novinkou je také bělolist rolní, jednoletka suchých trávníků s nezapojeným drnem. Je to typický zástupce bylin, které kdysi bývaly běžné, ale v současné krajině příliš intenzivně udržovaných a hnojených luk s hustým drnem a na intenzivně zatěžovaných pastvinách pro ně není místo.

### Krkonoše křížují hlídky strážců národního parku na koních

Strážci Krkonošského národního parku (KRNAP) také letos od května do září vyrážejí na obhlídky Krkonoš na koních. Nejčastěji se s nimi turisté mohou setkat o víkendech na hřebenech hor. Projekt koňských hlídek národního parku byl zahájen v roce 2012. Správa KRNAP spolupracuje s Horskou farmou Hucul na Janově hoře, která koně správně pronajímá. „Strážce na koni je další možností, jak oslovit návštěvníky hor. Samozřejmě, když vidíme problém, tak to řešíme, ale spíše je to o komunikaci s návštěvníky,“ uvedl jeden ze strážců Správy KRNAP Michal Štěpánek. Podle něj má každý z deseti proškolených strážců vyčleněného svého koně. „Snažíme se jezdit co nejvíce, aby minimálně dvakrát týdně koňská hlídka vyjela. Vyrážíme hlavně na hřebeny, snažíme se pokrýt oblast pramene Labe, okolí Luční boudy, Výrovky, tedy kde je největší návštěvnost. V jeden den může být v terénu najednou i několik hlídek na koních,“ řekl Štěpánek. Odhadl, že ročně najede v koňském sedle při hlídkové činnosti asi 250 kilometrů.

Krkonošský národní park byl založen v roce 1963 a je nejstarším národním parkem v ČR. Rozkládá se téměř na 55 000 hektarech na území okresů Trutnov, Semily a Jablonec. Spolu s polským parkem tvoří KRNAP největší chráněnou přírodní oblast ve střední Evropě.

### Babiš s Brabcem podpořili záchranu sýslů, několik jich vypustili

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR se snaží v záchranném programu vrátit do přírody sýsly, kdysi běžní hlodavci z ní totiž téměř vymizeli. Několik sýslů u obce Raná na Lounsku vypustili také premiér Andrej Babiš a ministr životního prostředí Richard Brabec (oba ANO), aby tak záchranný program podpořili. Letos zde bude vypuštěno na osmdesát sýslů, původem jsou z českých zoologických zahrad i z chovů v Německu.

Premiér i ministr Brabec si vypouštění sýslů vyzkoušeli. Znamenalo to nejprve vyvrátit asi půlmetrovou šachtu do země, o což se postaral ministr Brabec. Pak už střídavě premiér i ministr ručně vypouštěli sýsly do děr, které pak ucpali senem a kulem. Podle ochránců přírody jde o neúčinnější způsob vypouštění, protože sýsel se z díry vždy dokáže vyhrabat a má v ní i potravu na první dny. Díky záchrannému programu se podařilo počet sýslů v Česku zdvojnásobit, přesto se odhaduje jejich počet na pouhých 6 500 jedinců, uvedl Pavel Pešout, náměstek ředitele Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Podle Babiše byla ale hlavním tématem jejich cesty do Ústeckého kraje zejména voda a snaha o její udržení v krajině. Proto cesta začala v obci Velemín, která získala dotaci na vrty, jež zajistí dostatek vody.

### Ochránci přírody: Čápi se na Opavsku otrávilí jedem na hraboše

Na Opavsku zemřeli kvůli otravě jedem na hraboše dva čápi. Tvrdí to Český svaz ochránců přírody, který mrtvá zvířata nechal otestovat Státním veterinárním ústavem. Vyšetření odhalilo v tělech ptáků zbytky vysoce jedovatého fosfidu zinku. To je chemická látka, kterou obsahuje právě přípravek na trávení hrabošů Stutox II. Čápi místa s větším výskytem hrabošů vyhledávají a hlodavce polykají vcelku. Podle ředitele České společnosti ornitologické Zdeňka Vermouzka tak mohou snadno dostat smrtelnou dávku jedu. Česká inspekce životního prostředí i Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský už prý situaci řeší.

Rozhazování jedu Stutox II po polích nedávno povolil Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. A to kvůli přemnoženým hrabošům. Po vlně kritiky ministerstvo zemědělství platnost povolení pozastavilo. Kritici opatření namítají, že jedem se otráví i zvířata, která otrávené hraboše sežerou.

### Na střední Moravu se kvůli hrabošům slétají obří hejna čápů

Obrovská hejna čítající až 200 čápů obsadila v těchto dnech pole na střední Moravě. Důvodem jsou přemnožené hraboši, které čápi chytají při orbě přímo za pluhu. Podle ornitologů tak početná hejna nebyla zaznamenána již několik let, sdělil ČTK místopředseda Moravského ornitologického spolku Jiří Šafránek. Čeští hraboši přitom zastavili čápy na cestě do Afriky, kam se vydali se svými mláďaty. Zatímco zemědělci je řeší jako obrovský problém, čápi budou díky hrabošům putovat řádně nasyceni.

Obrovská hejna zaznamenali ornitologové na Olomoucku, Přerovsku či Prostějovsku. V hojném počtu se vyskytují i v sousedním Zlínském kraji.

## Nálezce bronzového vědra dostane od Pardubického kraje 304 500 Kč

Pardubický kraj odmění nálezce bronzového vědra, které je staré tři tisíce let. Dostane 340 500 korun, tedy deset procent hodnoty unikátního nálezce, uvedl kraj v tiskové zprávě. Unikátní nádobu náhodný nálezce našel před dvěma lety u obce Kladina na Pardubicku, zachoval se správně a na místo zavolal archeologa z Vysokého Mýta. Celá mimořádně velká nádoba tak byla odborně vyzvednuta, posouzena a převezena do Východočeského muzea v Pardubicích. Znalec Archeologického ústavu Akademie věd ČR ohodnotil cenu nádoby na 3,405 miliónu korun. Zákon o památkové péči umožňuje vyplatit nálezně až deset procent.

Bronzová nádoba pochází odhadem z let 1025-920 před naším letopočtem, velmi podobné se našly v Maďarsku. Vědro o výšce 65 centimetrů zdobí tepané ornamenty, zobrazuje vodní ptáky, kteří táhnou sluneční kotouč. Nálezce vědro objevil, když si šel do lesa pro písek do akvária.

## Národní muzeum získalo licenci na archeologický výzkum v Sýrii

Národní muzeum získalo licenci na archeologický výzkum v Sýrii v lokalitě Tall Al-Šama na řece Nahr al-Arab, odkud pocházejí nálezy datované do doby bronzové až železné. Smlouvu podepsal generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš a generální ředitel Památek a muzeí Syrské arabské republiky Mahmúd Hamúd. Národní muzeum současně otevřelo v syrském národním muzeu výstavu o hradech a zámcích v Česku. Prezentuje sedmatřicet hradů a zámků, jako jsou Křivoklát, Trosky nebo Hluboká nad Vltavou. Po mnoha letech jde o první zahraniční výstavu v tomto centrálním syrském muzeu.

## Sto let české egyptologie

Český egyptologický ústav je dnes největší vědeckou expedicí ČR, která soustavně pracuje v zahraničí. Jeho současné koncese na území dnešního Egypta zahrnují pyramidové pole v Abúsíru a oázu El-Héz v egyptské Západní poušti a dále dvě lokality v Súdánu.

Česká egyptologie patří celosvětově k těm nejúspěšnějším – jen pár jiným vědcům se podařilo tolik významných objevů, které pomohly upřesnit dějiny starověkého Egypta. K těm nejznámějším patří odkrytí nekropole v Abúsíru nebo nález hrobu vysokého kněze a správce faraónova paláce Iufaa v abúsírské poušti. Za mimořádný nález označili odborníci také objev hrobky princezny z páté dynastie, který se povedl českým archeologům roku 2012.

Objev unikátní hrobky jednoho z královských lékařů z Abúsíru, který žil v době vlády faraonů páté dynastie, zajistil českým egyptologům šestou příčku v žebříčku deseti nejvýznamnějších archeologických objevů roku 2013. V únoru 2016 našli v Egyptě unikátní osmnáct metrů dlouhý dřevěný člun starý čtyři a půl tisíce let. Velkých ob-

jevů českých egyptologů, o nichž se psalo po celém světě, je celá řada a další je ještě čekají.

Čeští egyptologové se kromě odkrývání unikátních staveb věnují také třeba satelitnímu snímkování pyramidových polí, které prováděli jako první na světě, nebo třeba bádání týkajícímu se dynamiky civilizací v závislosti na proměnách prostředí.

## EGYPTOLOGICKÉ VÝSTAVY:

**Výstava *Tutanchamon RealExperience* o životě a době faraona Tutanchamona je součástí oslav letošního 100. výročí české egyptologie**

K vidění jsou nejen různé předměty, ale díky moderní multimediální technologii se návštěvníci mohou vydat na cestu časem a užít si tajemnou atmosféru starého Egypta. Projekt *Tutanchamon RealExperience* je putovní a po pražské premiéře zamíří do dalších světových měst. „Výstava kombinuje dvě metody. Jedna část jsou originální předměty, které se týkají starého Egypta a pocházejí ze sbírek Náprstkova muzea; většina z nich není běžně přístupná. Druhá část je takové vtažení návštěvníka do děje, do historie starého Egypta, do cesty faraona Tutanchamona na věčný život. A to prostřednictvím nejmodernějších multimediálních metod, které návštěvníka nejen poučí, ale opravdu ho do děje vtáhnou. A on se vlastně stane součástí toho příběhu, který tou výstavou chceme vyprávět,“ popisuje podobu výstavy generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš.

Spoluautorem multimediální expozice je také světznámý fotograf Sandro Vannini, který patří k nejuznávanějším fotografům egyptských památek.

Celá výstava je zakončena částí věnovanou profesoru Jaroslavu Černému (1898-1970), jedné z významných osobností české egyptologie. Nabízí jedinečné sbírkové předměty a archiválie související s jeho soukromým i vědeckým životem.

Prof. Jaroslav Černý je světově uznávaná kapacita a vlastně i padesát let po jeho smrti je jeho práce důležitým zdrojem poznání a dalšího výzkumu celé generace



Výstava *Tutanchamon RealExperience*



egyptologů. Zasloužil se také o to, že se muzejní sbírky rozšířily asi o 400 předmětů, což u jednotlivce je velmi velký počet.

Výstava *Tutanchamon RealExperience* je zpřístupněna v hlavní budově Národního muzea v Praze, Václavské nám. 68, doba trvání: 21. 8. 2019 – 31. 1. 2020.

<https://www.nm.cz> > objekty > historicka-budova-narodniho-muzea

### Náprstkovo muzeum

Národní muzeum v Náprstkově muzeu zase otevřelo v červenci letošního roku výstavu nazvanou *Na březích Nilu*.

### Výstava v Karolinu

Český egyptologický ústav ve spolupráci s Univerzitou Karlovou v pražském Karolinu uspořádal výstavu s názvem *Mezi Prahou a Káhirou*.

### Národní muzeum

Za symbolický vrchol těchto oslav lze pak považovat plánovanou výstavu v Národním muzeu *Sluneční králové*, která se návštěvníkům otevře v příštím roce.

### Mimořádný nález v Břeclavi

Archeologové objevili hradbu, která může být stará 1000 let. Podzemí břevlaského zámku pod vrstvou hlíny skrývalo nebyvale zachovalé pozůstatky středověké hradby. Původní dřevěný val mohl být až osm metrů vysoký. Podle archeologů jde o mimořádný nález. Analýza dřeva ukázala, že by hradba mohla být téměř tisíc let stará.

Archeolog Miroslav Dejmal odhaduje, že nově nalezená zeď pochází z počátku 11. století. „Máme tady zatím datum 1041. Jsou to předběžné výsledky. Toto hradisko tak mohl založit Břetislav, což byl syn knížete Oldřicha, pozdější kníže,“ vysvětluje archeolog. „Břetislav dostal Moravu do správy a postaral se o systém hradisek, která tady stála, pacifikoval zemi a definitivně ji připojil k českému státu. Pokud by to datum 1041 vycházelo, tak můžeme říct, že tady Břetislav nechal zbudovat hradisko, což jsme tušili, protože samotný název Břeclav je odvozený od osobního jména Břetislav,“ doplňuje.

Archeologický průzkum předchází další části rekonstrukce břevlaského zámku. „Počítáme s tím, že v první etapě bude potřeba vybudovat nové inženýrské sítě. Pak je naplánována oprava jižní věže, která je ve špatném technickém stavu,“ upřesňuje mluvčí břevlaské radnice Jiří Holobrádek. Na otázku, zda město uvažuje, že by hradbu zachovalo, odpovídá takto: „Na to je ještě brzy, je to čerstvý objev. Bude záležet i na stanovisku památkářů, archeologů. Určitě by bylo dobré takový významný objev nějakým způsobem veřejnosti přiblížit.“

O dalším osudu hradby má být jasno do několika týdnů. Archeologové už teď vyrábějí její 3D model.

### Na Královéhradecku našli sekeru z raného středověku

Sekera byla nalezena na pomezí Královéhradecka a Jičínka. Podle Královéhradeckých archeologů se jedná o nález, který nemá v České republice obdoby. Nálezce sekeru zdobenou stříbrem objevil na poli bez pomoci detektoru

kovu. Šlo o izolovaný nález. Vědci se domnívají, že mohla pocházet z nedalekého orbou narušeného raně středověkého pohřebiště.

„Zajímavé je na ní především to, že je tuzovaná (zdobení kovu kovem) stříbrem. Předběžně nález datujeme do 9. století našeho letopočtu, tedy do období Velké Moravy. Podobný nález z území naší republiky zatím neznáme. Dosud se nepodařilo nalézt analogie ani z území střední Evropy,“ řekl archeolog Herčík. Tento typ sekerky je sice pro období a oblast Velké Moravy typický, ale žádná nebyla takto zdobena. Sekera je široká okolo tří a dlouhá 12 centimetrů. Nejvýraznějším výzdobným motivem jsou ptáci na těle sekerky, další výzdoba je po obvodu nástroje. „Typově jde o zbraň, ale díky výzdobě ji lze považovat i za jakýsi sociální odznak. Ten, komu sekera patřila, mohl mít ve společnosti speciální postavení,“ dodal.

### V hrázi Pařezitého rybníka se našlo potrubí ze 16. století

Jihlavští archeologové začínají zkoumat až 450 let staré, a přece skvěle zachované dřevěné potrubí. Stavebníci ho vytáhli z už zbourané hráze Velkého Pařezitého rybníka u Řásné. Nejspíš tam sloužilo od dob Zachariáše z Hradce. A možná v rybníku zůstane i poté, co bude napuštěný a s novou hrází, kterou teď dělníci staví.

Stejně jako trámy z konstrukce výpusti rybníka vydržely i dřevěné trubky. Archeolog předpokládá, že potrubí je staré jako sám rybník, tedy z roku 1565.

Dřevěné potrubí je pro uložení v depozitáři nebo pro konzervaci příliš veliké. Archeolog Aleš Hoch uvažuje, že ho část nechají na nové hrázi. „Bude to pro lidi, aby se podívali, jak taková technická památka vypadala.“

### Archeologové vyzvedli ostatky zpovědníka Přemysla Otakara II.

Archeologové v Českých Budějovicích vyzvedli dřevěnou schránku, v níž jsou pravděpodobně uloženy ostatky Jindřicha Libraria. Byl prvním převorem českobudějovického kláštera dominikánů, zpovědníkem a důvěrníkem krále Přemysla Otakara II. Průzkum inicioval kardinál Dominik Duka, který se akce v klášteře na Piaristickém náměstí zúčastnil. Z počátku 20. století existuje seznam předmětů, které ve schránce jsou. Přemysl Otakar II. město České Budějovice založil. Schránku objevili archeologové při záchranném výzkumu a geofyzikálním průzkumu kláštera. V klášterním kostele Obětování Panny Marie se v jedné z gotických zdí podařilo detekovat a potvrdit dutý prostor a v něm dřevěnou schránku a písemnosti. Průzkum se odehrál v lednu 2019, nyní archeologové z dutiny vyzvedli postupně pamětní seznam dělníků z renovace kláštera v roce 1893, noviny *Národní politika* z téhož roku, básnickou sbírku Jaroslava Vrchlického a na závěr schránku. Všechny předměty budou archeologové restaurovat. Ostatky provizorně uloží do nového dřevěného reliquiáře a budou je antropologicky zkoumat.

Librarius, který zemřel v roce 1281, byl po celou dobu existence kláštera považován za blahoslaveného. Králi Přemyslu Otakarovi II. prý poradil, aby si založením nového kláštera vyprosil od Boha narození vytuouženého potomka a dědice, pozdějšího krále Václava II.

## Praha bude mít přímé spojení s Chicagem

Letiště Václava Havla v Praze v příštím roce získá další přímoú linku do Spojených států. Letecký dopravce American Airlines začne od května 2019 létat z Prahy do Chicaga. Oznamilo to Letiště Praha. V současnosti se z Prahy létá také do New Yorku, Filadelfie a Newarku.

## Praha má přímé lety do Florencie

Španělská letecká společnost Vueling 15. 9. 2019 slavnostně vypravila svůj první přímý let mezi Prahou a Florencií.

Nové letecké spojení budou moci cestující využít čtyřikrát týdně – vždy v pondělí, ve středu, v pátek a v neděli. V tomto režimu bude nová linka k dispozici až do konce října. Během zimního letového řádu pak bude Vueling létat z Prahy do Florencie třikrát týdně – v pondělí, v pátek a v neděli. Na lince bude nasazen letoun Airbus A319 s kapacitou 144 cestujících.

## Letiště Praha otevřelo novou relax zónu

Více než 90 procent cestujících vstupuje na letiště již doporučené dvě až tři hodiny před odletem a polovina z nich využívá relax zóny. Nová relax zóna je volně přístupná všem cestujícím, kteří odlétají z Terminálu 2, zdarma. Vedle moderního designu nabízí Wi-Fi připojení, možnost dobít si telefon či tablet anebo sledovat obří info LED obrazovky se zajímavostmi o destinacích. Cestující si mohou zvolit mezi klidovou, rodinnou nebo pracovní zónou.



## Letiště v Českých Budějovicích zahájilo provoz

27. června 2019 byl slavnostně otevřen nový terminál pro mezinárodní komerční dopravu na Letišti České Budějovice. Z pohledu Jihočeského kraje se jedná o významný krok k modernizaci dopravní infrastruktury. Letiště má díky své poloze ideální předpoklady pro přeshraniční leteckou dopravu mezi Českou republikou, Rakouskem a Německem. Přináší velký potenciál pro hospodářský rozvoj a turismus v regionu, a to i díky možnosti užšího propojení s nedalekými průmyslovými a turistickými oblastmi v Horním

a Dolním Rakousku. I pro ně tak bude mít spuštění mezinárodních letů značný přínos.

Dle Dietra Pampera, vedoucího sekce Airline Marketing a Aviation Development Letiště České Budějovice, je otevření letiště pro celý region Dunaj – Vltava důležitou investicí do budoucnosti. Zejména díky své logisticky výhodné poloze ve středoevropském hospodářském prostoru nabízí možnost k rychlé expanzi leteckých dopravců a provozovatelů turistických služeb. Předpokládá se, že zahraniční návštěvníci budou cestovat především za místními UNESCO památkami, jejichž dostupnost je pro kraj prioritou. Letiště bude poskytovat také školící a tréninkové záležitosti a služby pro mezinárodní letecké společnosti.



Historie letiště v Českých Budějovicích je dlouhá a rozmanitá. Otevřeno bylo roku 1937 a sloužilo původně Jihočeskému Aeroklubu. Od roku 1938 zde byly umístěny československé vojenské letouny, po vpádu německých vojsk téhož roku převzali areál jednotky Luftwaffe. V roce 1944 bylo letiště těžce poškozeno útoky spojeneckých sil. Po skončení války zde byly opět umístěny československé jednotky a letiště bylo prostřednictvím Českého národního aeroklubu využíváno i k všeobecnému letectví. V letech 1947-1948 zde proběhl výcvik příslušníků pozdějšího izraelského vojenského letectva. Od roku 2005 je letiště využíváno výhradně pro účely civilního letectví.

## Za devět let pojedou vlaky z centra Prahy k letišti 25 minut

Cesta z centra Prahy na Letiště Václava Havla v Ruzyni by měla po připravované železniční trati trvat 25 minut, spojení z Prahy do Kladna pak půl hodiny. Modernizace trati mezi Prahou a Kladnem s odbočkou na letiště by měla být dokončena v roce 2028, uvedl na konferenci věnované přípravě trati náměstek generálního ředitele správy železnic Mojmír Nejezchleb. Upozornil na to, že jde o jeden z nejkomplicovanějších projektů, které Správa železniční dopravní cesty (SŽDC) nyní řeší. Nejezchleb připomněl, že nová trať umožní rychlost až 120 km/h v Praze a 160 km/h mimo Prahu.

## Jednotný tarif na železnici bude platit od prosince 2020

Jednotný tarif na železnici, který připravuje ministerstvo dopravy, budou moci cestující využít od prosince příštího roku. Umožní jim jet vlakem po Česku na jednu jízdenku

s různými dopravci, řekl na konferenci na brněnském veletrhu Urbis František Vichta z ministerstva dopravy. V současnosti si musí cestující kupovat v případě přestupů mezi vlaky více dopravců více jízdenek, což s jednotným tarifem nebude nutné. „Zachováváme však možnost, aby si dopravci prodávali i svoje jízdenky, musí však akceptovat jízdenky jednotného tarifu. V první fázi zatím půjde pouze o vlaky, které jsou v závazku veřejné služby,“ uvedl Vichta. Zda budou dopravci uznávat jízdenky i ve vlacích, které neobjednává stát, záleží na nich. Podle Vichty z diskusí s nimi vyplývá, že by měli zájem se zapojit. Cena jízdenek se bude vypočítávat na základě ujetých kilometrů, ceník zatím představen nebyl.

### Leo Express

Soukromý dopravce Leo Express v polovině roku přiveze z Číny tři nové vlakové soupravy od největšího vlakového výrobce na světě CRRC. Vlaky za celkem pět miliard korun budou mít uspořádání a vzhled, které vytvořil sám dopravce. Mají mít nízkopodlažní přístup, součástí vozů budou dětské oddíly. Stejně jako současné vozy Leo Expressu budou vyvedeny v černožlutých barvách. Dopravce je chce využívat na českých i mezinárodních tratích, vyjet by měly už v roce 2020.



Nová vlaková souprava Leo Express

### Nový jízdní řád přinese více spojů do Polska

V Česku začal platit nový jízdní řád, který mění provoz řady autobusových a železničních spojů. Největší novinkou Českých drah bude prodloužení spoje Railjetu z Prahy do Bratislavy. Státní dopravce také přidá nové sezónní spoje do Tater a k Baltskému moři a upraví odjezdové časy na některých linkách. Regiojet a Leo Express posílí své linky do Polska. Změny ve svém jízdním řádu provede i FlixBus, který posílí linky o desítky spojů týdně. Frekvenci spojů zvýší zejména mezi Prahou a Brnem, Libercem nebo Karlovými Vary.

### Na dopravní stavby chce stát v příštím roce dát celkem 87 miliard korun

Stát chce dát v příštím roce na dopravní stavby celkem 87 miliard korun. To je o pět miliard víc, než původně plánoval. Oznámil to ministr dopravy Vladimír Kremlík za hnutí ANO. O další peníze ze státního rozpočtu ale jeho

rezort už žádat nebude – chce hledat jiné zdroje. Do pěti let taky plánuje zahájit výstavbu většiny zbývajících úseků dálniční sítě. V současné době je rozestavěno 191 kilometrů nových dálnic a připraveno dalších 33 kilometrů.

### Kanál Dunaj – Odra – Labe se nevyplatí a je megalomanský, tvrdí kritici

Zastánci i odpůrci projektu vodního koridoru Dunaj – Odra – Labe debatovali na veřejném slyšení v Senátu. Podle kritiků se stavba nevyplatí a je megalomanská. Zastánci naopak poukazují na dopravní a vodohospodářské výhody projektu. Komise ministerstva dopravy nedávno navrhla dále pokračovat v přípravách vodního kanálu jen mezi Dunajem a Odrou, protože labská větev se jeví jako riziková. Výstavba by podle studie stála přes 585 miliard korun, z toho labská větev více než 300 miliard korun. Zastánci v Senátu připomněli, že projekt umožní lépe hospodařit s vodou a že je výhodný z dopravního hlediska. Jedna loď by prý mohla nahradit až stovku kamiónů. Odpůrci naopak připomněli, že studie ministerstva vůbec nezhodnotila železniční dopravu jako alternativu. Varují taky před finanční náročností projektu a nadhodnocenými přínosy. Ekologové namítají, že koridor by zničil zbytky relativně přirozených ekosystémů střední Evropy a měl by výrazný dopad na krajinu a vodní režim v zemi.

### Před 100 lety se do pražského dopravního chaosu vložil strážník

Počátkem 20. století přerůstala Praha pomalu ve velkoměsto se všemi jeho negativy. Počet obyvatel přesáhl půl miliónu a dále prudce vzrůstal, ve městě – metropoli nového státu – rostl i počet úřadů a institucí či průmyslových podniků. To vše spolu s rozvojem automobilismu znamenalo také enormní nárůst dopravní zátěže. A tak se do dosavadního dopravního chaosu, který v Praze panoval, museli vložít strážníci. První z nich začal řídit pražskou dopravu před sto lety, 2. září 1919. V ten den se v dolní části pražského Václavského náměstí srotl dav zvědavců. Jejich pozornost přitáhl právě první dopravní strážník, který v neobvyklé helmici a s černým obuškem v ruce dělal nezvyklá gesta. Uděloval tak pokyny vozidlům, tramvajím i chodcům.

Tehdejší řidiči, vozkové, cyklisté i chodci byly zvyklí využívat ulice dle vlastního uvážení, mnohdy vládlo právo silnějšího, a tak prosadit pravidla nebylo vůbec snadné. Běžné byly rvačky mezi kočími, zaznamenány jsou i případy napadení dopravního strážníka. Právě vzhledem k nepříliš vřelému přijetí novinky v dopravě částí Pražanů i návštěvníků byly k dopravní strážní vybirání zkušenosti a fyzicky zdatní muži, které čekal nelehký úkol – vychovat účastníky dopravy k dodržování nově zavedených dopravních předpisů.

Dopravní strážníci uprostřed křižovatky se pak stali jedním ze symbolů města. Postupně je však začali nahrazovat semaforey, první z nich se v Praze objevil v roce 1927 na křižovatce Hyberské, Dlážděné a Havlíčkovy ulice. I ten však musel řídit strážník. První světelný semafor bez obsluhy byl instalován v Praze uprostřed Václavského náměstí v lednu 1930. Nyní dopravní policisté řídí dopravu pouze výjimečně, například v případě poruchy semaforů nebo nehody.



## PODUJATIA

### 20. 09. 2019 – 21. 09. 2019 Cocktail fest Bratislava 2019 – Kuchajda

Pozývame vás na Kuchajdu, kde sa uskutoční prvý cocktailový festival svojho druhu! Miešané drinky od výmyslu sveta vám budú miešať barmani preslávení nielen na Slovensku, ale aj za hranicami. Ochutnať budete môcť overené klasiky, ale aj odvážne a netradičné kombinácie. Pre šoférov a najmenších bude pripravený výber nealko limonád. Počas oboch dní bude návštevníkov zabávať DJ a hudobní hostia, ktorých mená budú postupne zverejnené na stránke cocktailfest.sk. Už teraz sa môžete tešiť na moderátorku Beccu a skupinu The Cellmates. V rámci sprievodného programu zažijete barmanskú flair show, workshopy a môžete zapojiť do niektorej zo súťaží. Na festivale cocktailov nenájdete žiadne plastové slamky a poháre, do ktorých vám drinky namiešajú, sú kompostovateľné. Vstup zdarma.

### 05. 10. 2019 Jablkové hodovanie s mladým vínom 2019 – 12. ročník

Jablká budú už tradične prvý októbrový víkend vo viacerých mestách, mestských častiach a obciach bratislavskej župy v centre pozornosti. Začne sa totiž obľúbené Jablkové hodovanie a pre všetkých milovníkov tohto zdravého ovocia je to doslova sviatok. Podujatie je oslavou jablák a produktov, ktoré sa z nich dajú vyrobiť. Od sladkých aj slaných koláčov, cez netradičné polievky, kompóty až po jablčné mušty. Návštevníci môžu ochutnať aj samotné čerstvo pozberané chutné jablká od miestnych pestovateľov. Po prvýkrát sa Jablkové hodovanie konalo v roku 2008 v Modre a s týmto nápadom prišlo Malokarpatské osvetové stredisko v Modre (MOS). Toto podujatie sa organizuje pre potreby projektu „Kultúrno-kreatívne oživenie tradícií“ (Heritage SK-AT), ktorý je spolufinancovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu spolupráce Interreg V-A Slovenská republika – Rakúsko. Viac na moska.sk.

### 01. 12. 2019 Devínsky pecenň a foto-vernisáž 2019 – 14. ročník

Tradičné podujatie pečenia domáceho chlebičku, koláčov a slaného pečiva sa ako po ostatné roky uskutoční v Dome kultúry Devín. Vlastné kulinárske výtvyry môžu záujemcovia prihlásiť do 16:00. Nasledovne budete mať možnosť pokochať sa nad fotografiami devínskych amatérskych fonoografov. Stretnutie zavŕši vyhlásenie víťazov a ochutnávka vyhodnotených dobrôt. Viac na devin.sk.

### 27. 09. 2019 – 29. 09. 2019 Biela noc – najväčší a najnavštevovanejší festival súčasného umenia na Slovensku

Biela noc je prestížny medzinárodný umelecký projekt, ktorý má za úlohu priblížiť širokej verejnosti súčasné formy umenia ako aj netradičné, nepoznané a významné miesta európskych metropol. Biela noc vznikla v Paríži v roku 2002. V roku 2013 ju navštívilo viac ako dva a pól milióna ľudí. Z Paríža sa počas niekoľkých rokov projekt rozšíril aj do miest ako New York, Los Angeles, Chicago, Miami, Santa Monica, Montreal, Toronto, Rím, Tel Aviv, Gaza,

Jeruzalem, Madrid, Brusel, Riga, Bukurešť, Amsterdam, Brighton, Turín, Naples, Petrohrad, Košice a Bratislava. Po piatich úspešných košických ročníkoch sa Biela noc rozširuje do hlavného mesta Slovenskej republiky spájajúc tak východ a západ krajiny súčasným umením.

Biela noc ponúka návštevníkom netradičnú umeleckú prechádzku nočným mestom plnú zážitkov a nových vnemov, ktorá trvá od západu až do východu slnka. Počas jedného výnimočného víkendu sa noc stáva dňom a ulice nočného mesta sa zaplnia ľuďmi a umením. Každý návštevník dostane umeleckú mapku, ktorá ho bude sprevádzať rôznymi umeleckými zastávkami: vizuálne atraktívnymi inštaláciami, koncertmi, filmami, rozličnými divadelnými predstaveniami, tancom, literatúrou a performanciami. Pestrá ponuka rozličných umeleckých žánrov zaručí každému možnosť spoznať najnovšie trendy v rozličných umeleckých disciplínach. Popri umení návštevníci objavujú zaujímavé priestory, ktoré výnimočne prichýlia súčasné formy umenia ako napríklad nádvorie, parky, stanice, mosty, nábrežia, metrá, plavárne, nákupné centrá, parkoviská, súkromné priestory a rôzne ľuďom bežne neprístupné miesta. Viac na bielano.sk.

### 27. 09. 2019 – 29. 09. 2019 Modranské vinobranie 2019



**MODRANSKÉ  
VINOBRANIE  
27.~29. 9. 2019**

Modranské vinobranie je výnimočné tým, že zachováva a na podujatí predstavuje aj prvky obaračkových slávností z prvej polovice 20. storočia. Uvidíte poslednú lajtru – tradičný alegorický sprievod alebo ukážky prešovania na historických lisoch. Ochutnávky vín a miestne gurmánske špeciality spolu s regionálnou muzikou, vystúpeniami ochotníkov a bohatým sprievodným programom vytvárajú nezabudnuteľnú atmosféru.

### Rímske hry – Limes Day 2019 Rusovce – 22. ročník

Rímske hry sa konali v tomto roku v sobotu 7. septembra 2019 v Múzeu Antická Gerulata Rusovce a areáli parku rusovského kaštieľa. Rímske hry – Limes Day 2019 je spoločensky etablované podujatie, ktoré prispieva už 22 rokov k spestreniu programovej ponuky Kultúrneho leta 2019. Podujatie je opäť koncipované do viacerých priestorov: Múzeum Antická Gerulata v Rusovciach, park kaštieľa v Rusovciach; v rámci aktivity ARCHEOBUS návštevníci podujatia navštívia rímske pamiatky na území Slovenska a Rakúska. Celodenná skladba programu Rímske hry – Limes Day 2019 ponúka aktivity pre rôzne vekové skupiny.

Návštevnosť Gerulaty zaznamenala dynamický rozvoj sériou podujatí Rímskych hier. Z nenápadnej akcie sa dnes stalo známe a vyhľadávané interaktívne podujatie rodinného typu. Na našom území žili voľakedy Rimania. Táto história opäť ožila, a to priamo v Rusovciach. Rímsky vojenský tábor v Rusovciach, kastel Gerulata je národnou kul-

túrnou pamiatkou. V prvých storočiach nášho letopočtu bol súčasťou severnej hranice Rímskej ríše, takzvaného Limes Romanus. Tiahne sa Európou v dĺžke okolo 3 000 kilometrov od severnej Británie až po Balkán. Strategická poloha vojenského tábora Gerulata bola daná aj blízkosťou Carnunta, hlavného mesta provincie Panónia, ktoré malo v 2. storočí nášho letopočtu okolo 40-tisíc obyvateľov. Carnuntum sa nachádza neďaleko rakúskeho Hainburgu. Sú tam zachovalé historické pamiatky ako v prírode, tak aj v Hainburgu v múzeu. Na severnom okraji Rímskej ríše Rimanovia vybudovali dômyselný pevnostný systém Limes Romanus. Dnešného Slovenska sa dotkol kastelom Gerulata, a tak dnešné územie Bratislavy je prostredníctvom mestskej časti Bratislava Rusovce súčasťou významnej histórie doby rímskej, ako napríklad Viedeň či Budapešť. Viac na [www.muzeum.bratislava.sk](http://www.muzeum.bratislava.sk).

### Tradičný trnavský jarmok 2019 a Stredovek pod hradbami

Jedným z najvýznamnejších kultúrno-spoločenských podujatí mesta Trnava je veľkolepý Tradičný trnavský jarmok, ktorý je návratom k tradíciám dávnych miestnych trhov. Neoddeliteľnou súčasťou jarmoku sa stalo aj obľúbené podujatie Stredovek pod hradbami. Tradičný trnavský jarmok predstavuje návrat k tradíciám dávnych miestnych trhov dôležitých pre život a rozvoj mesta Trnava, na konanie ktorých udelil právo samotný kráľ Belo IV. V Trnave sa pravidelne konalo osem veľkých trhov, ktoré sa neskôr transformovali na výročné trhy. Počas štyroch dní lákajú do Malého Ríma mnohých návštevníkov predovšetkým ukážky ľudových remesiel – práce šikovných rúk kováčov, drotárov, šúpoliarok, rezbárov či medovníkarov. Samozrejme nebudú chýbať ani tradičné jarmočné dobroty – lokše, husacina a burčiak, ba ani kolotoče, či bohatý sprievodný kultúrny program na Trojičnom námestí.

### KNÍŽNÉ TIPY

**Stano Fatul: *Muž z rodu vlka*** (2019, Fatul Stano)

Roky po obnovení mieru v krajine Lysanthia žije William so svojou rodinou ako roľník. Keď mu osud vezme to najcennejšie, vracia sa späť na cestu bojovníka. Ochranca je mŕtvy, poslední vlkolaci zmizli, a tak je krajina bez ochrany. Tak, ako jeho zosnulý brat Drake, aj on v osud veríť odmieta, preto sa rozhodne svoju budúcnosť vziať pevne do rúk sám. Na to ale v krvavej pomste doplatia tí, ktorí jemu a jeho rodine skrížili cestu. Časom však prichádza na to, že popri invázii zo severu, sa v Lysanthii prebudili sily mocnejšie a staršie, než by kto predpovedal. Podarí sa mu zachovať si svoju ľudskú dušu a zachrániť to jediné, čo mu v tomto svete zostalo?

**Klára Štefanovičová – Michal Hvorecký: *Čierna oslava*** (2019, E. J. Publishing)

Jana je dievča dvoch tvárí. Ráno poslušná vnučka komunistického funkcionára, večer rebelujúca depešáčka v čiernej koženej bunde, ktorá prežíva prvú veľkú lásku. Píše sa 16. november 1989 a v Bratislave sa chystá spontánna demonštrácia študentov za lepšie a slobodné školstvo. Totalitný režim je na spadnutie, ale to hrdinovia tohto príbehu ešte nevedia. Ako dopadne priama konfrontácia študentov

s funkcionármi komunistickej strany? Čierna oslava rozpráva dramatický príbeh na pozadí málo známej bratislavskej demonštrácie, ktorá sa odohrala v predvečer najdôležitejšieho dňa nežnej revolúcie.

**Milan Špak: *Osamelé cédre*** (2019, Hronka)

Zámerom knihy *Osamelé cédre* je priblížiť čitateľovi život a tvorbu troch umelcov v Slovensku zabúdaných, ktorí napriek tomu, že boli rôzni, hľadali Krásu, Pravdu a Dobro. Všetci traja dosiahli svetové uznanie v zahraničí. Kniha predstavuje najmä vnútorný život a duchovné hľadanie Ladislava Mednyánszkeho, Tivadara Kosztka Csontváryho a Bohuslava Reyneka. Na ich životnom zápase a úsilí o autentickosť nielen v umení, ale aj v bytí, chceme poukázať na hodnoty, ktoré nie sú limitované časopriestorovým horizontom. Autor knihy sa sústreďuje na duchovnú podstatu umenia, ktorá v jeho vlastnej tvorbe tvorí primárne miesto, poznatky čerpá teda z vlastných skúseností výtvarníka, pričom sa odvoláva aj na autorov z okruhu Sophia Perennis. Podtitul knihy *Spirituálne poslanie ako umenie, umenie ako spirituálne poslanie* prezrádza, že autentické umenie je spirituálnou cestou a že spirituálna cesta je umením života. Bez tohto prepojenia je umenie redukované na zábavu, seba prezentáciu a jeho hodnota sa devaluje. Životy L. Mednyánszkeho, T. K. Csontváryho a B. Reyneka sú neustálym hľadaním dokonalosti na základe seba vzdania a pokory, ktoré sa odrážajú v ich tvorbe. Kniha sa stavia odvážne na stranu Krásy a Pravdy ako objektívnych princípov obhajuje teda hodnoty, ktoré postmoderna relativizovala.

**Viliam Šimunek: *Nebezpečné spomienky*** (2019, Marenčin PT)

Súkromný detektív Martin Blaho a Andrej Szabo z bratislavskej kriminálky sa postupne dostanú k vyšetrovaniu rovnakého zločinu. Výsledkom hľadania stôp a súvislostí spred mnohých rokov je dokonaná dvojnásobná vražda. Szabo sa okrem tohto prípadu musí zaoberať aj sériou vykrádačiek, ktoré sa prepracovanosťou a rozsahom škôd vymykajú doterajším štatistikám. Jeho osobnou prioritou však zostáva vypátranie vraha, ktorého k hroznému činu donútili nebezpečné spomienky na mŕtve, vystrašené oči, hľadacie naňho z dávnej minulosti. Nebezpečné spomienky však znamenajú ešte jednu istotu – smrť. Ak vrah znovu zaútočí, zomrú ďalší nevinní ľudia.

**Michal Havran: *Poľovačka na Che Guevaru*** (2019, Marenčin PT)

Autor ako mladý žurnalista dostal od priateľa, kubánskeho veľvyslanca, čerstvý výtlačok denníkov Ernesta Che Guevaru. Kniha sa neskôr stala svetovým bestsellerom. Išlo o čerstvé kubánske vydanie zápiskov ikony partizánskeho boja proti americkému imperializmu, muža, ktorý svojimi činmi inšpiroval a fascinoval milióny mladých ľudí na celom svete. Písal ich počas jedenástmesačného zápasu ako veliteľ bojového oddielu partizánov v Bolívii. Do krajiny, kde bol pri moci diktátor Barrientos, Che Guevara odišiel z Kuby oslobodenej od diktátora Batistu, aby začal novú revolúciu. Tá sa mala rozšíriť do celej Latinskej Ameriky. Autor pátral po stopách Che Guevaru v Havane, Nikaragae, Paríži, Moskve, Washingtone či v Miami na Flo-

ride. Pomohli mu aj postrehy bývalého spravodajcu Československého rozhlasu v Lime Valentína Benčata. Dlhو sa nevedelo, že Che Guevara žil krátko aj neďaleko Prahy. Na príbehu, pôvodom Argentínčana, Ernesta Che Guevaru ani čas neubral nič z jeho revolučnej legendy. Tá napriek všetkým ideologickým obratom žije naďalej.

**Jaromír Slušný: Kriminálne príbehy z čias nedávnych** (2019, Lindeni)

Nechajte na seba dýchnuť minulosť z jej odvrátenej strany. Znovu sa začítajte do prípadov z hlavných novinových titulkov, napríklad do kauzy Ľudmily Cervanovej alebo prípadu „fantóma“ Jozefa Slováka, no chladnými vás nenechajú ani tie menej známe, ktoré autor prerozprával s napínavou atmosférou. Vo svojej knihe odkrýva pozadie najznámejších i menej známych kriminálnych prípadov, ktoré otriasli pokojným životom obyvateľov Československa. Ich aktérmi sú chladnokrvní vrahovia, rozkrádači, zlodej, žiarliví či bezcharakterní násilníci. Ukážu vám však, že zločinné myšlienky sa nerodia iba v hlavách ľudí zo sociálnej spodiny. Rovnako dobre sa na šikmé chodníčky môžu dostať otcovia slušných rodín, naoko milujúci manželia alebo spoločensky vysokopostavení jedinci.

**Jana Pronská: Zlatníková chovanica** (2019, Slovenský spisovateľ)

Historické romancy Jany Pronskej v ničom nezaostávajú za podobnými príbehmi z pera anglických alebo amerických autoriek, ibaže sa neodohrávajú v Londýne či Paríži, ale na stredovekom Slovensku. V plnej miere to platí aj o románe *Zlatníková chovanica* z roku 2008, ktorým obľúbená spisovateľka odštartovala svoju úspešnú literárnu kariéru. Na Lubovnianskom hrade sú prípravy na svadbu v plnom prúde, no nikto nepozná skutočnú totožnosť zlatníckeho tovariša, ktorý vyrobil nezvyčajne krásne šperky pre syna krakovského kniežaťa a jeho nevestu z významného rodu. Mladý hradný pán, pospolitým ľuďom nazývaný aj čierny rytier, má bystrý zrak, ale keď odhalí tovarišovo tajomstvo, je stratený. Aj pre nádejného ženicha je ťažké odolať Arienimu magickému čaru, ktoré väčšmi než vo fyzickom pôvabe spočíva v jej osobnosti. A tak sobáš z rozumu, vopred dohodnutý mocnými, je ohrozený.

**Anton Hykisch: Spomeň si na Cára** (2019, Georg)

V románe *Spomeň si na cára* sledujeme rušné osudy protikladnej dvojice – bulharského cára, potomka Coburgovcov, ktorý patril medzi najkurióznejšie postavy európskych panovníckych rodov, bol uznávaným prírodovedcom i zberateľom a na Slovensku vlastnil rozsiahle majetky i lesné revíry, a jeho horehronského pobočníka. Prežívame s nimi chvíle úspechov i osobných tragédií, prenikáme do „hriešnych“ zákutí panovníckeho dvora v čase pred prvou svetovou vojnou i počas nej.

**Dominik Dán: Pochovaní zaživa** (2019, Slovart)

Každý sa túži dožiť šťastnej a dôstojnej staroby. Mnohým sa celoživotné snaženie vydarí a ich život vyústi do vysnívanej pokojnej jesene, iní majú smolu, dožijú sa ignorácie od rodiny a nezriedka im ide o život. Práve o holé životy ide aj starým ľuďom pochovaným zaživa v dome hrôzy. Tu sa začína prípad neveriteľnej ľudskej krutosti a hyeniz-

mu – prípad, s ktorým sa detektívi z oddelenia vražd musia popasovať na konci búrlivého leta, počas ktorého ochorel Burger a prišli o Petru, vážne zranenú pri tajnej operácii. Richardovi Krauzovi už nemá kto poradiť, musí si vystačiť s tým, čo sa stihol naučiť od najstaršieho z detektívov. Aby toho nebolo dost, aj spoľahlivý Chosé opúšťa partiu, aby sa na vlastnú päsť vydal po stopách zákerného strelca Gaba.

**Juraj Svoboda: Len nie mlčať** (2019, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov)

Juraj Svoboda zažil všetkých československých, českých i slovenských prezidentov, ktorých sme za ostatných sto rokov mali. Narodil sa za prvej Československej republiky, detstvo prežival v Protektoráte Čechy a Morava, jeho ranej mladosti pripravil kulisy Február 1948 a v päťdesiatych rokoch odišiel študovať na VŠMU do Bratislavy. Väčšinu života prežil na Slovensku, kde sa z Jiřího Svobodu stal Juraj Svoboda, slovenský divadelný, televízny a rozhlasový režisér českého pôvodu. Bolo mu súdené o hercoch a režiséroch, ktorých ako pedagóg vchoval, napísať aj ich posmrtné portréty (tri diely knižných medailónov *Dalí nám viac, ako (sme) si mysleli*). Kniha krátkych esejí *Len nie mlčať* s podtitulom *Pokus o pravdivú autobiografiu na pozadí tragikomických dejín sveta* je akousi životnou inventúrou v kontexte spoločensko-politického diania. Autor spomína, porovnáva a konfrontuje. Napríklad znaky a prejavy totalitných režimov, ale aj demokracií rôzneho typu: od Masaryka cez Havla až po nepersonifikovaný liberalizmus súčasnej doby. S ľahkosťou, potrebným nadhľadom, ale aj pochopiteľným osobným zaujatím a nostalgiou.

**Karol Urban: Neskartované** (2019, Ecoletra.com)

Spomienky bývalých príslušníkov ŠtB ochotných podať svedectvo, obsahujú najzaujímavejšie poukazy na menej známe a doposiaľ nepublikované akcie zaniknutej Štátnej bezpečnosti. Všetky by sa ani do jednej knižky nezmestili. Predkladané sú skôr voľnejšou interpretáciou, avšak pravdivou. Niektoré sa odohrali na javisku dávnejších čias histórie Československa okolo roku 1948, iné v období po roku 1968, až po rok 1989, na konci ktorého už nie je osudová osmička. Svedčia o ich služobnej kariére a postojoch v kľúčových momentoch dejinných zvrátov. Mnohé by sa mohli zdať ako neveriteľné, o iných dodnes nie je všetko dokonale známe. Ani väčšine ich aktérov.

**Milan Vároš: Osudy slovenských umeleckých a starožitných pamiatok** (2019, Vároš Milan)

Bohato ilustrovaná kniha opisuje smutné osudy vzácných diel. Obraz *Jožka Piťa* namaloval slávny P. M. Bohúň za peniaze z národnej zbierky, liptovský podžupan Béla Majláth ho zašantročil. Maďarské národné múzeum autorovi písomne potvrdilo, že je už pol druhá storočia v neprístupnom depozite. Ružomerský rodák Elemír Kőszeghy-Winkler, vzdelaný historik umenia, riaditeľ múzea v Košiciach, rozkázal v decembri 1918 odviezť vo vagónoch najcennejšie exponáty múzea do Budapešti a ako dôchodca roku 1944 predal obraz *Pokušenie sv. Antona* z 15. storočia – zmocnil sa ho vo východoslovenskej obci Dravce. V júli 1939 počas horthyovskej okupácie Košíc zmizol z klenotnice Dómu sv. Alžbety zlatý gotický kalich Majstra Anto-



na z roku 1503. Tieto a iné osudy diel môžete preskúmať v knihe Milana Vároša.

**Michal Malatinský: *Pred súdom národa?*** (2019, Post-Scriptum)

Ambíciou monografie je ponúknuť záujemcom komplexné a systematické právnohistorické spracovanie problematiky retribúcie na Slovensku s dôrazom na činnosť Národného súdu v Bratislave ako najvýznamnejšieho slovenského retribučného súdu v rokoch 1945-1947. Ide doteraz o prvé takto komplexné spracovanie. Retribúcia na Slovensku bola súčasťou celoeurópskeho až globálneho procesu trestnoprávneho vysporiadania sa s obdobím druhej svetovej vojny. Pre jej uplatnenie v povojnovom Československu bol špecifický retribučný dualizmus, teda osobitný výkon na Slovensku a v Čechách. Na Slovensku bola retribúcia realizovaná primárne na základe retribučného nariadenia Slovenskej národnej rady, ktoré bolo opakovane novelizované a tiež doplnené vykonávacím nariadením Zboru povereníkov. Retribučné nariadenie bolo prejavom revolučného zákonodarstva, bolo retroaktívne a svojím obsahom nenadväzovalo na dovtedajšie právne predpisy. Kniha obsahuje v prílohe plné znenia príslušných právnych predpisov a prehľadne spracované súhrny dokladujúce činnosť Národného súdu.

JUDr. Michal Malatinský, Ph.D. (\* 1989) je slovenský právnik a právny historik. Študoval na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a na tamojšej Katedre právnych dejín a právnej komparatistiky absolvoval interné doktorandské štúdium v študijnom odbore teória a dejiny štátu a práva. Je autorom viacerých štúdií venovaných témam z moderných právnych dejín, spoluzostavovateľom dvoch konferenčných zborníkov a spoluautorom monografie *Dva procesy s Vojtechom Tukom* (2017).

**Róbert Letz: *Úsilie Slovákov o autonómiu*** (2019, Vydavateľstvo Maticy slovenskej)

Autonómia – samospráva Slovenska patrí ku kľúčovým pojmom moderných slovenských dejín. Jej predpokladom bola existencia slovenského národa s vlastnými dejinami a kultúrou a vlastné ním obývané územie. Z toho sa odvodzovalo právo na samosprávu slovenského územia. Úsilie o autonómiu Slovenska sa zrodilo ešte v historických a spoločenských podmienkach Uhorska a pokračovalo v období prvej Československej republiky. Odzrkadľuje cestu od Žiadostí slovenského národa cez Memorandum národa slovenského, Memorandum Slovenskej ligy v Amerike, Cleveľandskú a Pittsburskú dohodu, návrhy na autonómiu Slovenska z dielne Hlinkovej slovenskej ľudovej strany a Slovenskej národnej strany až k vyhláseniu autonómie Slovenska v roku 1938.

**Gustáv Murín: *Dvojhra bez pravidiel – Pavol Rusko vs Marian Kočner*** (2019, Marenčin PT)

Prepletenc osudov Pavla Ruska a Mariana Kočnera je symbolický pre obdobie po Nežnej revolúcii, keď vo „vyšších kruhoch“ každý každého poznal. Ide o dobu závrtných kariér jednotlivcov, ktorí rýchlo bohatli a ešte rýchlejšie o to bohatstvo, a pričasto aj o vlastný život, pričádzali. Ako všetky moje knihy z tohto obdobia, aj táto je mediálnym obrazom doby. Netvrdí sa v nej, že sa udalos-

ti stali tak, ako sú opisované, ale že takto o nich referovali médiá. V zrkadle dobových i súčasných médií teda sledujeme najskôr príbeh jedného mladého ambiciózneho muža, ktorý v mnohom ovplyvnil dianie na Slovensku, aby skončil s virtuálnou väzenskou guľou na nohe v očakávaní, aký osud mu pripraví chystané obvinenia a súdy. Druhým „hrdinom“ tejto knihy je jeho spolužiak z vysokej školy, ktorý bol s tým prvým v rôznych sporoch celé desaťročia, aby ich nakoniec spoločný „kšeft“ priviedol pred súd. Toto duo podnikavcov je teda zároveň aj poučením, že strmé kariéry na hrane elementárnej morálky a zákonov vedú k ešte strmším pádom.

**Maria Maneruvá: *Ludské telo*** (2019, Svojtka & Co.)  
Zaujímá ťa, čo sa deje s твоjím telom? Kam mizne voda, ktorú vypiješ? Prečo je krv červená? V koľkých rokoch začne tvoje súrodenc hovoríť a chodiť? A prečo ti tak veľmi chutia sladkosti? Toto všetko a oveľa viac sa dozvieš v tejto knižke. Nájdeš v nej najbežnejšie otázky o ľudskom tele a odpovede, ktoré ti pomôžu pochopiť, ako tvoje telo funguje a ako sa mení, keď rastieš. Kniha navyše obsahuje odklápacie okienka, aby bolo objavovanie ešte zábavnejšie!

**Lena Riečanská: *Láska na prvý pohľad*** (2019, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov)

Tiež túžite po psíkovi? Že ho už máte? Tak vás istotne zaujme skutočný príbeh Barborky a jej štvornohého kamaráta Danyho. Barborka musela o splnenie sna bojovať. Ale stálo to za to. Spoločné zážitky obohatili jej život. Začnite čítať a verte, smiechu sa nezdržíte. Dej vás tiež preniesie do sveta detského folklórneho súboru. Tanec v krvi, láska v srdci. Krásne to spolu funguje.

**Jana Bodnárová: *Sabínkine prázdniny*** (2019, Perfekt)

Keď Sabínka v sprievode tety prvý raz vstúpila do dvora pavlačového domu, pripadala si akási malá a stratená. Bolo to i tým, že dom zvonku nebol veľmi zaujímavý. Vyzeral ako nejaká sivá mušľa. No keď mušľu roztvoríte, môžete nájsť perlu. Tak i dom naplno ukázal svoju zvláštnosť až po vstupe cez bránu a podchod na dvor. Okolo toho dvora sa ťahali štvorposchodové budovy s dlhými pavlačami, na ktorých kde-tu viseli črepníky s kvitnúcimi muškátmi najrôznejších farieb, lebo bolo leto. Na prízemí boli polkruhové arkády so stĺporadím a v ich rohoch bacuľatí anjeli. Pavlače zas mali krásne zdobené zábradlia. Keď Sabínka s tetou vstúpili do príjemne chladného bytu, teta usadila Sabínku ku kuchynskému stolu a postavila pred ňu orosený pohár limonády. Z ničoho nič však povedala: „Dievča, ty máš ešte v koži toľko vody, že keby som ti pichla špendlíkom do ramena, vystrekla by fontána!“

**Ivan Kňaze: *Do hôr za medveďom*** (2019, Vydavateľstvo Maticy slovenskej)

Známy fotograf a znalec slovenskej prírody si tentoraz vzal na mušku najobávanejšiu šelmu slovenských lesov – medveďa hnedého. Zdieľa s nami svoje nesmierne bohaté poznatky, zážitky, skúsenosti a fascinujúce fotografie, ktoré zobrazujú život medveďa do najmenších detailov – jeho zrod, cyklus života, zvyklosti, inštinkty, potravu, prejavy. Knižka plná zaujímavých príbehov a informácií, ilustrovaná množstvom unikátnych fotografií.

## UDALOSTI

### Slovenku obviňujú z pašovania tigričat

V byte 34-ročnej Slovenky žijúcej v Hainburgu neďaleko rakúsko-slovenských hraníc rakúska polícia našla dve tigričatá v kritickom stave. Slovenkou je Yagmur Yilmaz, ktorá pracuje v Oáze sibírskeho tigra v Kostolnej pri Dunaji. Rakúski ochranári uviedli že, mláďatá boli vytrhnuté matke pár dní po narodení a ilegálne pašované zo Slovenska do Rakúska. Yilmaz sa voči ich obvineniu rázne ohradila. Tvrdí, že v žiadnom prípade nie je pašeráčkou zvierat. Bude sa snažiť bojovať o to, aby jej úrady tigričatá vrátili. Predovšetkým je jej zámerom, aby sa zdravotný stav exotických šeliem ďalšími neodbornými zásahmi nezhoršil. Podľa nej úrady zo zvieratami zaobchádzali neodborne a ohrozili tak ich zdravotný stav.

*Red. poznámka:* Podľa rakúskej televízie bola tygrička pri predávaní ve špatnom stave, v zoologické zahradě, kam byla převezena, prý prospívala, ale zanedlouho uhynula. Podle rakouských zákonů paní Yilmaz hrozí ztráta svobody.

### KDH sa nedohodlo s liberálmi

Progresívne Slovensko, SPOLU a KDH už teraz, ďaleko pred voľbami uviedli, že ak budú spolu tvoriť vládnu koalíciu, môžu túto ohroziť registrované partnerstvá osôb rovnakého pohlavia. Predseda KDH Alojz Hlina po rokovaní s lídrami koalície PS/SPOLU povedal, že im ponúkol kompromis riešiaci práve spolužitie osôb rovnakého pohlavia. Šéf Progresívneho Slovenska Michal Truban bezprostredne po rokovaní však uviedol, že návrh kresťanských demokratov je pre jeho zoskupenie neprijateľný. Líder SPOLU Miroslav Beblavý tvrdí, že jeho strana bude o návrhu KDH ešte diskutovať.

### Minimálna mzda na Slovensku siedma najnižšia v EÚ

Z analýzy Slovenskej sporiteľne vyplýva, že na Slovensku poberajú minimálnu mzdu podľa analýzy štyri percentá Slovákov, čo predstavuje približne 217 000 ľudí. Až 70 % poberateľov pochádza z radov žien. Slovensko má siedmu najnižšiu minimálnu mzdu v rámci krajín Európskej únie, ktoré ju majú zavedenú. Zvýšenie minimálnej mzdy z 520 eur na 580 eur v hrubom by Slovensko posunulo o tri priečky a dostalo by sa pred Poľsko, Estónsko či Lotyšsko. Minimálna mzda sa v priemere pohybuje v krajinách východného bloku na úrovni 600 eur až okolo 1400 eur na severozápade EÚ. Niektoré krajiny na východe EÚ sú výrazne pod priemerom, ako je napríklad Litva (430 eur), Rumunsko (446 eur), Maďarsko (464 eur), Chorvátsko (506 eur), Česká republika (519 eur), Poľsko (532 eur), Estónsko (540 eur) a Lotyšsko (555 eur).

### Prezidentka Čaputová si prevzala Európsku cenu za politickú kultúru

Európsku cenu za politickú kultúru už niekoľko desaťročí udeľuje Nadácia Hansa Ringiera. V predošli rokoch bola udelená viacerým osobnostiam európskej politiky, na

príklad nemeckému prezidentovi Frankovi-Walterovi Steinmeierovi, predsedovi Európskej komisie Jeanovi-Claudovi Junckerovi, srbskému prezidentovi Borisovi Tadičovi, predsedovi Európskej rady Donaldovi Tuskovi či nemeckému ministrovi zahraničných vecí Hansovi-Dietrichovi Genscherovi. Vo svojom slávnostnom prejave prezidentka tematizovala aj pretrvávajúce delenie Európskej únie na východ a západ. To podľa nej vychádza z nedostatku dôvery a porozumenia. „Je to vysoká hra a vysoká zodpovednosť, ktorá presahuje naše kandidatury (aj naše funkcie) a súvisí s tým, či vôbec ľudia budú veriť demokracii a politickým reprezentantom,“ uviedla Čaputová.



Prezidentka Zuzana Čaputová

### Marian Kočner poprel účasť na vražde novinára Jána Kuciaka

Obžalovaný Marian Kočner opäť vypovedal pred vyšetrovateľom Národnej kriminálnej agentúry (NAKA) v Nitre. „Vypovedal v krátkosti a poprel účasť na skutku s tým, že nemohol ďalej vypovedať s ohľadom na trvalé zásahy do práva na obhajobu,“ povedal jeho advokát Marek Para žurnalistom. Kočner, ktorého meno sa nachádza aj v tzv. mafiánskych zoznamoch, si mal písať s nitrianskym oligarchom Norbertom Bödörom či exsiskárom Petrom Tóthom. V súčasnosti je Kočner už vyše roka zadržaný vo väznici v Leopoldove. Vyšetrovateľov zaujímalo aj vysvetlenie na uvedené esemesky, ktoré polícia získala z Kočnerovho mobilného telefónu. V nich Kočner uviedol meno a adresu zavraždeného novinára a jeho snúbenice. Advokát Marek Para považuje komunikáciu za vytrhnutú z kontextu a jej význam za premrštený.

### Prvý prípad afrického moru ošipáných na Slovensku

Africký mor ošipáných (AMO) na území východného Slovenska diagnostikovali aj u diviaka. Miesto nálezu je v poľovnom revíri v katastri obce Svätušie v okrese Trebišov. O prvom takomto prípade informovalo Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Zistenie považuje za dôležité, keďže diviak je zdrojom nákazy aj pre domáce ošipané.



**Sokolská župa rakouská**  
1010 Wien, Drachengasse 3/5  
www.sokol-wien.com  
E-mail: sokol@sokol-wien.at

Starosta:  
dr. Thomas FREY-MATERNA  
E-mail: materna@aon.at  
Tel./fax: ++43 1 604 87 04



### Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,  
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé  
Sokolské župy rakouské

Náčelnice: dr. Daniela FREY-MATEROVÁ  
Náčelník: Mag. Stanislav ŠTĚRBA

e-mail: jar.hovorka@gmx.at  
jednatelka

Sokolský adresář:  
www.sokol-wien.com



**Česká obec sokolská**  
Tyršův dům – Újezd 450,  
118 01 Praha 1  
Tel.: ++420 257 007 111  
Fax: ++420 257 320 580  
www.sokol.eu

### Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme  
každý pátek  
16:00 – 17:00  
Bližší informace:  
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ  
tel.: 480 49 14

**Župní družstvo volejbalu** (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)  
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

**Župní trénink ve stolním tenise** (info: Pavel Vlček, tel. 0680 3107573)  
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

**Župní zdravotní cvičení**  
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

### Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

**Sokol Vídeň II/XX/XXI** (Info: Věra Mottlová, tel./fax: 01/2728326 od 10:00)  
21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------

### Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Štěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at  
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------



### Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.  
Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)



Úterý	18:00 – 21:00	stolní tenis
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
Středa	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
	19:00 – 21:00	Volejbal Sokol III
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	18:00 – 21:00	stolní tenis
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

### Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	16:30 – 17:20	rodiče s dětmi a předškolní děti
	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 6-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)



### Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steinergerasse 7 – sokolovna, tel. 01/480 14 55

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Úterý	18:00 – 19:30	aerobik (s Kvetkou)
Středa	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	16:30 – 18:00	florbal žactvo
	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	17:15 – 18:30	cvičení žactva
	20:00 – 22:00	cvičení mužů



## 46. sokolské setkání v Tyršově Oetzu

Svatodušní svátky znamenají pro sokoly každoročně významné dny prožité v sokolském duchu v místech, kde trávil poslední chvíle svého života zakladatel Sokola dr. Miroslav Tyrš. Aby uctili jeho památku, sjíždějí se sokolové mnohdy z velké dálky z mnoha částí Evropy. Tuto iniciativu bývalého Sokola v zahraničí stále více podporují i sokolové jak z Čech a Moravy, tak i ze Slovenska. Nad Oetzem, na pronajaté louce na Piburku lemované nespočetnými stany různých velikostí, probíhaly po oba dny stejně jako v předešlých letech sportovní aktivity, hlavní akcí byl volejbalový turnaj, soutěže a hry pro děti i dospělé za velké účasti a přespolní běh. Letošní organizátoři Sokola Mnichov byli za své snahy a námahu odměněni příznivým počasím, které jim umožnilo provést celý program k veškeré spokojenosti.

Volejbalového turnaje se zúčastnilo deset družstev, která se umístila následovně:

1. Sokol Zábřeh A
2. Sokol Vídeň
3. Sokol Trenčín
4. Mládež
5. Sokol Luzern A
6. Sokol Mnichov
7. Sokol Luzern B
8. Sokol Pražský
9. LUWI
10. Sokol Zábřeh B.

Na zaplněné louce byla radost pozorovat napínavý průběh turnaje až po urputný boj ve finále za hlučné podpory nadšených diváků. Všichni hodnotili vysokou úroveň

turnaje. V neděli dopoledne se konala schůze představenstva Zahraniční obce sokolské za účasti hostů z ČOS. Během soboty a neděle byly na programu kromě turnaje různé sportovní soutěže a hry. Hojná účast byla i při běhu kolem Piburského jezera, pro děti však byla trasa zkrácená. Na zakončení sportovních akcí překvapili sokolové v převlečení „holubičkou“ na kládě za potlesku diváků.

Po oba večery byl pořádán táborák s opékáním buřtů. Před nedělním táborákem byli vyhlášeni vítězové, kterým byly předány diplomy a medaile. Během táboráku vystoupili členové folklórní skupiny a zahráli známé písně pro radost diváků. V pozdějších hodinách však náhlý déšť předčasně zahnal účastníky od ohně.

V pondělí se zaplnil obecní sál u školy v Oetzu do posledního místa ke kulturní části. Po mši a krátkých proslovch starostky ČOS a starosty obce Oetz následovalo vystoupení Valašského folklórního souboru z Prahy. Poté předal starosta Sokola Mnichov štafetu budoucímu organizátoru 47. setkání, starostovi Sokolské župy Rakouské. Ze seřadiště u mostu přes Aachu se slavnostní průvod odebral v čele s vlajkonoši podél Aachy k pamětním deskám na místě skonu dr. Miroslava Tyrše. Při slavnostním aktu a položení věnců a kytic byly zazpívány obě hymny, jak česká, tak slovenská. A tím bylo letošní setkání oficiálně zakončeno. Nastalo loučení, všichni odjžděli domů a odváželi si hromadu dojmů.

Vřelý dík patří členům Sokola Mnichov za jejich výbornou organizaci. Doufáme, že i nám se v příštím roce bude vše dařit. Přejeme si stejně hojnou návštěvu a tři teplé a slunečné dny. Příštímu Tyršovu Oetzu zdar!

*Mb*





## 16. světová Gymnaestráda 2019 v Dornbirnu ve Vorarlbergu

Ve dnech od 7. do 13. července 2019 probíhala v Dornbirnu velkolepá akce, které se zúčastnily gymnastické skupiny z celého světa. Jak bylo oznámeno v nedávném čísle *Svobodných listů*, tohoto celosvětového podniku se účastnila také třináctičlenná skupina ze Sokolské župy Rakouské a čtyři členky Švýcarské župy spolu s 500 členy České obce Sokolské a Sokolské unie Slovenska.

My sokolové ve Vídni jsme z napětím očekávali slavnostní zahájení Gymnaestrády v neděli 7. července, které mělo být přenášeno ORF2. Avšak záběry z prázdného stadionu pod zlověstnými mračny potvrdily okamžité rozhodnutí organizátorů, že naplánované zahájení musí být z bezpečnostních důvodů kvůli špatným povětrnostním podmínkám zrušeno. Na tvářích účastníků bylo vidět rozčarování, ale zároveň také uklidnění. Bezpečnost sportovců i diváků rozhodla! Slavnostní zahájení bylo přesunuto na středu 10. července. V ten den jsme všem v Dornbirnu drželi palce, aby se připravovaný ceremoniál uskutečnil. Pohled na oblohu všechny utěšoval, slavnostnímu zahájení nestálo nic v cestě. Ve stanovenou dobu mohli jak diváci na zaplněných tribunách, tak i my u televizorů sledovat příchod cvičenců z jednotlivých zúčastněných zemí se státními vlajkami a v příslušných úborech. Za nadšeného vítání diváků procházeli po zelené ploše stadionu příslušníci států v abecedním pořadí a usedali na volných tribunách určených pro cvičence. Tu již z dálky jsme zahlédli vlajku České republiky, za kterou kráčelo kolem 500 cvičenců, převážně sokolové. A za nimi již plápolala námi očekávaná sokolská vlajka nesená jedním bratrem v doprovodu ostatních členů Sokolské župy Rakouské spolu s jejich starostou, bratrem dr. Tomášem Frey-Maternou. Díky kameramanovi jsme je zahlédli k naší radosti ještě několikrát. A další účastníci proudili stadionem směrem k tribunám, které se pozvolna plnily. Příchod 18 000 cvičenců trval díky tomuto obrovskému počtu patřičně dlouho, přesto však byli všichni srdečně a bouřlivě vítáni jak diváky, tak i již usazenými účastníky. Přicházející cvičenci byli všech věkových kategorií. Největší skupinu tvořili příslušníci Švýcarska, kterých bylo přes tři tisíce. Po tomto impozantním

úvodu byly za zvuků rakouské hymny vztyčeny vlajky Rakouska a Gymnaestrády. Po proslovech a oficiálním zahájení Gymnaestrády následovala pestrá přehlídka různých gymnastických a akrobatických skupin místních sportovních svazů, nechybělo také roztomilé vystoupení dětí. Společnou přehlídkou všech účinkujících toto slavnostní zahájení vyvrcholilo.

Po celý týden probíhaly ukázky skupin sportovců ze všech koutů světa, bez jakéhokoliv hodnocení, bez medailí, bez vítězů či poražených, ale s pocitem sounáležitosti, přátelství a radosti ze společné akce. My sokolové tyto pocity známe ze slavnostních dnů sokolských sletů, avšak ještě nás navíc pojí bratrství a vlastenectví.

Naši účastníci ze Sokolské župy Rakouské si zacvičili celkem třikrát společně s českými, slovenskými a švýcarskými sokoly sletové skladby „Borci“ (9 našich bratrů z Vídně) a „Spolu“ (2 ženy a 2 muži z Vídně a 4 ženy ze Švýcarska), a to v Bregenzu, kde probíhala vystoupení větších skupin s více než sty cvičenci. Všechny skladby zde prováděné byly společné, přičemž je zajímavé, že cvičily převážně ženy. Také sokolská skladba „Spolu“ byla společná. Pouze skladba „Borci“ byla jako jediná mužská a oproti jiným dokonce historická. Menší skupiny vystupovaly v rámci veletrhu v Dornbirnu, kde tím obohatily i tuto mimořádnou akci probíhající v těchto dnech. Na samotném veletrhu byla zastoupena také Česká republika, při jejichž stán-





cích díky své jazykové vybavenosti vypomáhali ve svém volném času naši vídeňští mladí „Borci“. A při tom si také přišli na své.

Všichni účastníci využívali svůj volný čas k přátelským besedám nebo k výletům do překrásného okolí. Na páteční „Gala“ a také v sobotu bylo možné zhlédnout úžasné špičkové výkony cvičenců, mezi nimi akrobatické cvičení českých sokolů na trampolině ze Sokola Kampa. Byly to obdivuhodné výkony. Vzhledem k velkému počtu všech účastníků bylo jejich ubytování rozptýlené po celém okolí Dornbirnu. Vídeňští, čeští, slovenští a švýcarští sokolové byli ubytováni nedaleko od Feldkirchu ve škole v obci Röhthis a Sulz, kde na jejich počest uspořádali v neděli po nezdařeném zahájení Gymnaestrády večírek se starosty těchto obcí a s malým vystoupením. Byl to pro sokoly moc pěkný zážitek, neboť tento večírek probíhal ve velmi přátelské pohodě. Po týdnu plném pestrých akcí byla Gymnaestrá-

da zakončena opět slavnostně, i když již ne v tak obsáhlém měřítku. Účastníci různých národností ze všech končin světa bez rozdílu pleti a politického smýšlení zde prožili nezapomenutelné chvíle, jejich duše naplnilo nadšení ze společné akce, navázali zde přátelství a také se těžce loučili. Ale v naději, že se opět sejdou na další Gymnaestrádě.

Obdivuhodná byla celková organizace tohoto velkého podniku a bylo zřejmé, že ve Vorarlbergu mají již patřičné zkušenosti. Nadšení bylo velké také u našich účastníků a jistě si odvezli ty nejlepší dojmy. Máme radost, že Sokol byl na této celosvětové přehlídce zastoupen, mohl se představit a demonstrovat svoji existenci. Děkujeme našim členům za jejich účast, vážíme si toho a jsme na ně hrdí! Nazdar!

Mb



## SPORT

### Čtvrtým Čechem ve volejbalové Síni slávy je mistr světa Tesař

Josef Tesař je čtvrtým Čechem ve světové volejbalové Síni slávy. Legendární smečář, který zemřel ve věku osmdesáti let v roce 2007, byl mistrem světa z roku 1956 a trojnásobným evropským šampionem. Jména nových členů, kteří budou do vybrané společnosti slavnostně uvedeni 9. listopadu v americkém Holyoke, zveřejnil web Síne slávy volleyball.org. Jako první Čech byl do světové Síne slávy před patnácti lety zařazen bývalý vynikající nahrávač Josef Musil, držitel dvou olympijských medailí, dvojnásobný mistr světa a jeden z osmi nejlepších hráčů minulého století. Následovali ho dva čeští funkcionáři František Stibitz a Miloš Jem.

Volejbalová Síň slávy existuje od roku 1985. Zpočátku byla čistě americká, od roku 1998 se otevřela i ostatním zemím.

### Do Hokejové síně slávy bude uveden další Čech, k Haškovi přibude Nedomanský

Bývalý hokejový útočník Václav Nedomanský se po Dominiku Haškovi stane druhým Čechem v Hokejové síni slávy v Torontu. Uvedou ho do ní při listopadovém ceremoniálu. Nedomanský je mistrem světa z roku 1972 a společně s Richardem Fardou prvním československým hokejistou, který emigroval do zámoří. Rodák z Hodonína, kde je po něm pojmenován i zimní stadion, žije v Kalifornii.



Pětasedmdesátiletý Nedomanský působil v československé lize ve Slovanu Bratislava, ve WHA v celcích Toronto Toros a Birminghamu a v NHL v Detroitu, New York Rangers a St. Louis, nyní je skautem Vegas. Na světových šampionátech získal i čtyři stříbra a tři bronz. Na olympijských hrách dosáhl na stříbro v roce 1968 v Grenoblu a na bronz o čtyři roky později v Sapporu.

### **Zlaté hokejce nadále kraluje Pastrňák, vyhrál už potřetí za sebou**

Útočník David Pastrňák potřetí za sebou ovládl anketu Zlatá hokejka pro nejlepšího českého hokejistu sezóny. Třidvacetiletý kanonýr Bostonu vyhrál v 51. ročníku s náskokem 59 bodů před Tomášem Hertlem ze San Jose. Třetí příčku obsadil další útočník Jakub Voráček z Philadelphie. Kapitán reprezentace na nedávném mistrovství světa na Slovensku za Hertlem zaostal jen o dva body. Pastrňák, který se stal předloni nejmladším vítězem Zlaté hokejky v historii, kraluje třetím rokem za sebou poprvé od období 2005 až 2008, kdy zvítězil čtyřikrát v řadě Jaromír Jágr. Sedmačtyřicetiletý a stále hrající velikán vyhrál poprvé v roce 1995 a naposledy před třemi lety. S dvanácti prvenstvími zůstává jednoznačným králem ankety.

### **Čech bude po ukončení fotbalové kariéry poradcem v Chelsea**

Fotbalový brankář Petr Čech se po ukončení kariéry vrací do Chelsea. V londýnském celku, se kterým jako hráč získal čtyři tituly a vyhrál s ním Ligu mistrů, bude působit jako poradce sportovního a technického úseku. Klub o tom informoval na svých internetových stránkách. „Je mi velkou ctí, že jsem dostal možnost se vrátit do Chelsea a pomáhat klubu k co nejlepším výkonům na té nejvyšší úrovni. Chci přispět k pokračování úspěchů, kterých klub v posledních patnácti letech dosáhl. Těším se na nové výzvy a doufám, že plně využiji svoje fotbalové znalosti a zkušenosti a dopomůžu týmu k dalším úspěchům,“ uvedl Čech.

Rekordman v počtu startů za českou reprezentaci ukončil kariéru po uplynulé sezóně v dresu Arsenalu, kam přišel v roce 2015 po jedenácti letech v Chelsea. S tou získal čtyři tituly, v roce 2012 vyhrál Ligu mistrů a v následující sezóně přidal i triumf v Evropské lize. „Po skončení kariéry jsem říkal, že si vezmu čas, položím si všechny nabídky před sebe a vyberu si tu, která se mně bude zdát nejlepší. A Chelsea přišla s nabídkou, která nešla odmítnout,“ přidal Čech, který uvažoval i o trénování. „Do budoucna bych si chtěl dodělat profesionální licenci. Nabídka od Chelsea ale byla taková, že jsem se rozhodl ji vzít a trénování odsunout v tuto chvíli na později,“ dodal.

### **Kajakář Josef Dostál získal stříbro na mistrovství světa**

Josef Dostál je vicemistrem světa na kilometrové trati. Český kajakář skončil v maďarském Szegedu druhý za vítězným Maďarem Bálintou Kopašem. Finále deblkanoistů se nepovedlo Martinu a Petrovi Fuksovým, kteří skončili na posledním devátém místě. Podle mladšího z bratrské dvojice Petra Fuksy doplatila česká posádka zhruba 300 metrů před cílem na vlnu, která přišla od soupeřů.

**Kajakářka Amálie Hilgertová** je mistryní světa do 23 let ve vodním slalomu. Úřadující seniorská mistryně Evropy v Krakově navázala na juniorský světový titul z roku 2013. Další zlato přidala Antonie Galušková, která vyhrála závod juniorských kajakářek.

**Kanoistky Gabriela Satková a Tereza Knebllová** ovládly na mistrovství světa ve vodním slalomu závod juniorek. Satková v Krakově obhájila loňské zlato, Knebllová získala stříbro. Další individuální medaili pak do sbírky české výpravy přidal kajakář Jakub Krejčí, který mezi juniory nestal jen na Francouze Anatola Delassuse. Satková s Knebllovou zajely jako jediné z finalistek čisté jízdy. Úřadující šampionka, která letos triumfovala i na juniorském mistrovství Evropy v Liptovském Mikuláši, vyhrála o 2,58 sekundy. Knebllová už má z polského kanálu zlato z kategorie C2 mix, Satková stříbro z hlídek na kajaku.

### **Strýcová v deblu vyhrála Wimbledon**

Tenistka Barbora Strýcová poprvé vyhrála čtyřhru na grandslamu a stala se světovou jedničkou v deblovém žebříčku WTA. V odloženém finále ve Wimbledonu zdolaly s tchajwanskou partnerkou Sie Šu-wej kanadsko-čínskou dvojici Gabriela Dabrowská, Sü I-fan 6 : 2, 6 : 4. Strýcová prožila v Londýně ve svých třiatřiceti letech životní turnaj. Ve dvouhře postoupila až do semifinále a čtyřhru vyhrála.

### **Český klubový fotbal bude mít jediný tým ve skupině po pěti letech**

Český klubový fotbal zažil nejčernější večer za posledních pět let. Premiérově od roku 2014 vypadly v jeden den z evropských pohárů tři týmy a poprvé od stejné sezóny bude mít domácí liga jen jednoho zástupce v základní skupině. Ve hře zůstala už jen mistrovská Slavia. Po vyřazení Plzně, Sparty a Mladé Boleslavi se českému fotbalu zhorší národní koeficient, stále má ale slušnou naději, že udrží umístění v první patnáctce žebříčku a tím i stávajících pět celků v pohárech pro přespříští sezónu 2021/22.

### **Čeští fotbalisté jsou v žebříčku FIFA na 41. místě, nejvýše od roku 2017**

Čeští fotbalisté se v červnovém vydání žebříčku FIFA díky domácím výhrám v evropské kvalifikaci nad Bulharskem a Černou Horou posunuli o sedm příček na 41. místo. Reprezentanti jsou nejvýše od předloňského srpna, kdy se dělili o 40. pozici. Žebříčku mezinárodní fotbalové federace nadále vévodí Belgie. Český celek nejprve porazil v Praze na Letné Bulharsko 2 : 1 a v Olomouci zvítězil 3 : 0 nad Černou Horou. Reprezentace díky tomu zaznamenala třetí nejvyšší posun v elitní padesátce po Rakousku a Maďarsku a figuruje zatím nejvýše pod trenérem Jaroslavem Šilhavým, který převzal mužstvo vloni v září.

### **Matěj Kozubek**

Dálkový plavec Matěj Kozubek jako první český závodník vyhrál Evropský pohár. V závěrečném dílu v Kodani obsadil na šestikilometrové trati čtvrté místo. Od bronzové me-

daile dělila triadvacetiletého plavce Bohemians Praha jen sekunda. „Až do příjezdu do Kodaně jsme neznali teplotu vody, tak se vezly plavky i neopren. Nakonec byla zvolena pro mě lepší varianta a plavalo se v plavkách,“ uvedl Kozubek v tiskové zprávě. Českému plavci, který v červenci vybojoval čtvrté místo na mistrovství světa v Kwangdžu na pět kilometrů, vyšel v pětidílném Evropském poháru nejlépe červnový závod v Barceloně, kde byl druhý. Nyní čeká Kozubka závod Světové série na Tchaj-wanu.

### Fotbalisté Slavie vyhráli Československý Superpohár

Fotbalisté Slavie jsou vítězem Československého Superpoháru. V Trnavě porazili domácí Spartak 3:0. Dvakrát skóroval Tomáš Souček, poslední gól přidal Josef Hušbauer. Superpohár před dvěma lety obnovil tradici společných československých fotbalových soutěží, které se v roce 1993 rozdělily po rozpadu federace. Zlín v roce 2017 porazil Slovan Bratislava po penaltovém rozstřelu. Vloni se Superpohár mezi Slovanem a Slavií z bezpečnostních důvodů nehrál.

Fotbalisté pražské Slavie podruhé v historii a poprvé po dvanácti letech prošli do základní skupiny Ligy mistrů. Český šampion v domácí odvetě závěrečného 4. předkola porazil Kluž stejně jako v úvodním duelu v Rumunsku 1:0 a stvrdil postup do hlavní fáze nejprestižnější klubové soutěže. Jediný gól zápasu ve vyprodaném Edenu vstřelil v 66. minutě obránce Jan Bořil. Za postup do hlavní fáze Ligy mistrů dostane Slavia prémii v přepočtu 393 milionů korun a navíc připsala bonusové čtyři body do národního koeficientu.

### Eva Samková Královnou bílé stopy

Letošní mistryně světa ve snowboardcrossu vystřídala na trůnu Ester Ledeckou. K druhému zisku prestižní trofeje jí pomohlo zlato z mistrovství světa. Nová královna si vítězskou korunku převzala tak trochu netradičně na bílém koni. Herci souboru Cirk La Putyka ji posadili do sedla koně přímo na jevišti. Snowboardcrossařka, která ve volném čase ráda jezdí na koni, takové překvapení potěšilo. V anketě Svazu lyžařů za sebou s velkým odstupem druhou Ester Ledeckou a třetí Gabrielu Capovou. Mezi akrobaty triumfovala skikrosářka Nikol Kučerová, která skončila sedmá na MS. Sdruženářům vládl Tomáš Portyk, skokanům Roman Koudelka a běžcům vicemistr světa do 23 let Michal Novák. Nejlepším travním lyžařem byl Martin Barták. Juniorem roku se stal sjezdař Jan Zabystřan.

### Judista Krpálek je poprvé mistrem světa v nejtěžší kategorii

Lukáš Krpálek je poprvé mistrem světa v kategorii nad 100 kilogramů, do níž přešel po triumfu na olympijských hrách 2016 v Riu de Janeiro. Ve finále v Tokiu udolal ve čtvrté minutě nastavení domácího Hisajošiho Harasawu, který dostal třetí napomenutí za pasivitu. Osmadvacetiletý Čech získal druhý světový titul po úspěchu v roce 2014, který byl ještě v kategorii do 100 kilogramů. Se stříbrným olympijským medailistou z Ria Harasawou se Krpálek utkal poprvé v životě.

### Strýcová si podruhé v kariéře zahraje ve čtyřhře Turnaj mistryň

Tenistka Barbora Strýcová si podruhé v kariéře zahraje ve čtyřhře Turnaj mistryň. Ženská asociace WTA oznámila, že se česká tenistka kvalifikovala na vrchol sezóny spolu s tchajwanskou partnerkou Sie Šu-wej. V čínském Šen-čenu se Masters uskuteční od 27. října do 3. listopadu. Loni prožila Strýcová premiéru na Turnaji mistryň ve dvojici s Andreou Sestini Hlaváčkovou a v Singapuru vypadly v semifinále. Od letošního února hraje Strýcová se Sie Šu-wej, zatímco Hlaváčková je od srpna matkou dcery Isabelly. Na probíhající US Open zatím se Sie Šu-wej postoupily do třetího kola. Strýcová a Sie Šu-wej jsou prvními z osmi párů, které se na Turnaj mistryň ve čtyřhře kvalifikují. Z Čechek mají šanci se do Šen-čenu dostat i Kateřina Siniaková s Barborou Krejčíkovou a Květa Peschkeová hrající s Američankou českého původu Nicole Melicharovou.

### Španělští bratři Márquezové ovládli Velkou cenu Brna

Návštěvnost letošní motocyklové Grand Prix Brno byla 186 793 diváků. Ačkoli se závody těší velké oblibě diváků i závodníků, přesto akce bojuje poslední roky o přežití. Důvodem je zalistovací poplatek, který dříve činil desítky milionů a nyní se pohybuje kolem 111 milionů korun. Politici z kraje a města se proto dohodli, že akci zachrání. Vznikl spolek kraje a města, který má s promotérskou společností Dorna smlouvu na pět ročníků, letos se jede čtvrtý. Zatím ale stále není jasné, jak to bude s akcí do budoucna. Letos náklady do výše pěti milionů pokryje i Automotodrom Brno, aby přispěl k záchraně akce. Dorna totiž v minulosti poslala spolku dopis, že pokud nebude platit včas, je ohroženo jednání o dalších ročnících.

## VZPOMÍNKA

**Fotbalista František Veselý** (7. 12. 1943 – 30. 10. 2009) byl výborný útočník, mistr Evropy z roku 1976, který spojil celý život se Slavií. Odehrál za ni nejvíc zápasů v historii klubu, nastoupil do 920 utkání, z toho 404 bylo ligových. V lize dal 61 branek. Byl kapitánem. Po odchodu z pražského celku působil čtyři roky v Rakousku. Poté ještě dlouho nastupoval za internacionály a fandil své Slavii. V národním mužstvu debutoval v roce 1965 a reprezentační

dres nosil dalších dvanáct let. Odehrál 34 utkání a vstřelil tři branky. Byl účastníkem MS 1970, v rozhodujícím kvalifikačním zápase pro tento šampionát dal gól Maďarsku a po faulu na něj se kopala penalta. Na mistrovství Evropy 1976 zářil v semifinále. Proti Nizozemcům připravil v prodloužení rozdílový gól Nehodovi a krátce poté skóre na 3:1 sám elegantně uzavřel.

## HASĚŘENÍ v Kroměříži

První hostování s muzikálem *HASĚŘENÍ* nás dovedlo do krásného, historického města Kroměříž. Museli jsme se adaptovat na velké jeviště a hlediště pro téměř 600 diváků. Tomu odpovídala odpolední zkouška, která byla patřičně hektická. Ale staré divadelní pravidlo říká, že generálka má být špatná, aby se potom představení vylouplo v plné kráse! Tak tomu bylo i 4. května a první polovina představení běžela jak na drátku. Velké zděšení ale nastalo o přestávce, kdy jedna z tanečnic zjistila, že nemá kostým na mažoretku! Nastalo horečné přemýšlení a spousta návrhů, které byly s pohledem na hodinky opět zavrhnuty. Máme ale šikovná děvčata, která na Gabče nakonec vykouzlila kraťoučkou sukýnku z dlouhé sukně jiné tanečnice, sehnalo se bílé tričko a bylo! Tahle nová měla barvy přesně naopak, ale přesto se podařila dokonalá iluze. Hercům se dostalo ovací a potlesku vestoje, mnozí diváci přišli hercům osobně poděkovat do šaten...

Ubytování jsme byli v Domově mládeže, kde jsme se na čas vrátili do dob mládí – spartánsky zařízené pokoje, zdra-

vá strava s ovocem, přesný příchod k obědu, večeři i snídani. Všichni na nás byli velmi milí a v *Týdeníku Kroměřížska* vyšel celostránkový článek s rozhovorem s autorkou a režisérkou Martinou Pfeffer pod názvem „V Česku se vlastenectví už tak nenosí. V cizině si jej lidé uvědomují víc.“

Nedělní dopoledne bylo studené a popršené, tak jsme se místo plánované Květné zahrady rozprchlí někteří do arcibiskupského zámku, jiní do muzea na výstavu kroměřížského rodáka Maxe Švabinského a pár z nás jsme navštívili expozici dalšího rodáka – Karla Kryla. Ta byla tak působivá, že jsme odcházeli se slzami v očích a s němým poděkováním městu, které na Karla Kryla nedá zapomenout.

V autobuse jsme se opět vzpamatovali, cestou jsme dojížděli ty nejlepší chlebičky, jaké jsme kdy jedli – také z Kroměříže – zpívali jsme si česky i slovensky, dopíjeli zásoby a před českou školu jsme dojeli v neděli odpoledne sice unavení, ale spokojení. Myslím, že v noci na pondělí každý tvrdě spal, mohly to být klidně i vavříny!

aVa

Fotografie: aVa



V Kroměříži byla kapela součástí scény



Mažoretky



Děkovačka s autorkou a režisérkou Martinou Pfeffer

## 100. výročí založení Masarykovy univerzity v Brně

Výročí slavila nejen univerzita v několika rovinách a etapách od ledna 2019, ale i město Brno. Pomyslnou defini-  
tivní tečku za těmito událostmi „učinil“ Kulturní klub Če-

chů a Slováků v Rakousku, a to akcí ve Vídni, jež byla nerosovatelně menší, avšak jednoznačně přínosná, neboť ve své historii, jak bylo zjištěno, je Masarykova univerzita spojena i s univerzitou ve Vídni. Na tuto skutečnost upozornila výbor Klubu její místopředsedkyně Dr. M. Brandeis. Již v dobách totality v Československu, ale zejména



po roce 1989, se totiž zásluhou prof. Jiřího Fukače z MU (Masarykova univerzita) Brno a prof. Theophila Antonicka z UNI Wien rozběhla úzká spolupráce institutů muzikologie Brno – Wien. Vědecká kolokvia, konference, konané v Brně každý rok v rámci Mezinárodního hudební festivalu, sem „přilákala“ významné rakouské hudební vědce, ale i studenty tohoto oboru. Aktivně se jich účastnila i dr. Marie Brandeis.

Propojení této skutečnosti s faktem, že to byl Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, který uctil v dobách totality v ČSR osobnost T. G. Masaryka tím, že inicioval odhalení pamětní busty na domě Masarykova pobytu ve Vídni v době studií, dalo vzniknout koncepci pódiové diskuse „Die Zusammenarbeit der Brüner und der Wiener Musikwissenschaftlerinnen und Musikwissenschaftler in den bewegten Jahren des 20. Jahrhunderts“.

V pořadu, který moderovala historička dr. Jana Starek (Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien/VWI), v úvodu vystoupili Univ. Prof. Dr. Stephan Müller, proděkan „der Philologisch- Kulturwissenschaftlichen Fakultät“ Univerzity Wien, pod níž spadá katedra muzikologie, a rektor Masarykovy univerzity doc. PhDr. Mikuláš Bek, Ph.D. Za Kulturní klub přivítal přítomné místopředseda Mag. Richard Basler, BSc BA.

Rektor MU doc. dr. M. Bek, Ph.D., nastínil pak v krátkém projevu historii i současnost Masarykovy univerzity. Pódiové diskuse se zúčastnili za Institut hudební vědy Filozofické fakulty MU Brno dr. Stanislav Tesař, prof. PhDr. Lubomír Spurný, Ph.D., z vídeňských muzikologů pravidelní účastníci brněnských kolokvií em. Univ. Prof. MMag. Dr. Hartmut Krones (Institut f. Musikwissenschaft und Interpretationsforschung, Universität f. darstellende Kunst), Mag. Dr. Elisabeth Theresie Hilscher (Abteilung Musikwissenschaft, Institut f. Kunst- und Musikhistorische Forschung, Österreichische Akademie der Wissenschaften), Univ. Prof. Mag. Dr. Martin Eybl (Institut f. Musikwissenschaft und Interpretationsforschung, Universität f. darstellende Kunst).



Rektor Masarykovy univerzity doc. PhDr. Mikuláš Bek, Ph.D.

Pouze ve vzpomínkách diskutujících mohli ožít protagonisté této brněnsko-vídeňské muzikologické osy, prof. Jiří Fukač a prof. Theophil Antonicek, neboť oba příliš brzy opustili tento svět. Závěrečné slovo paní prof. Susanne Antonicek potvrdilo výpovědi diskutantů – totiž že tato spolupráce hudebněvědných institutů byla oboustranně přínosná. Možná, že tato akce Kulturního klubu může napomoci zvýšit zájem muzikologických institutů navázat či prohloubit vědecké a osobní kontakty.

Koncepce pořadu musela z časových důvodů oslav MU v Brně vzniknout v neuvěřitelně krátké době. Na její realizaci se také podepsala moderátorka pořadu, historička Dr. Jana Starek, bývalá vedoucí pobočky institutu OSI v Brně (Österreichisches Ost- und Südosteuropa Institut), který kontakty muzikologických kateder obou univerzit podporoval (financování studentských projektů, vydávání sborníků z kolokvií atp.).

Poděkování patří i hudební složce – houslovému duu – prof. Renate Spitzner, Gerald Spitzner, které zpestřilo úvod i závěr pořadu. V neposlední řadě patří dík i členkám výboru Kulturního klubu, které napekly a připravily malé pohostění.



Univ. Prof. Dr. Stephan Müller, Vicedekan  
d. Philologisch- Kulturwissenschaftlichen Fakultät, Universität Wien



Univ. Prof. Mag. Dr. Martin Eybl, prof. PhDr. Lubomír Spurný, Ph.D.,  
dr. Stanislav Tesař, Mag. Dr. Elisabeth Theresie Hilscher  
a em. Univ. Prof. MMag. Dr. Hartmut Krones



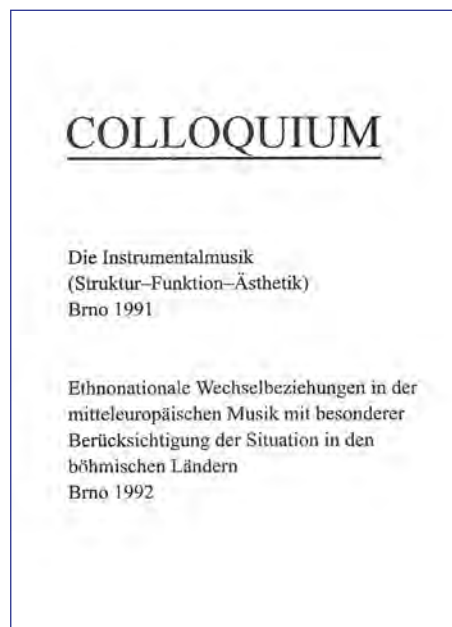
Mag. Dr. Elisabeth Theresie Hilscher, em. Univ. Prof. MMag. Dr. Hartmut Krones, moderátorka dr. Jana Starek



Houslové duo – prof. Renate Spitzner, Gerald Spitzner



Univ. Prof. Mag. Dr. Martin Eybl, prof. PhDr. Lubomír Spurný, Ph.D., dr. Stanislav Tesař, Mag. Dr. Elisabeth Theresie Hilscher a em. Univ. Prof. MMag. Dr. Hartmut Krones, dr. Jana Starek, Ing. Helena Basler, Klub, doc. PhDr. Mikuláš Bek, Ph.D., dr. Marie Brandeis, Klub



V roce 1989 se např. zúčastnili Marie Brandeis, Vídeň, Manfred Wagner, Vídeň, Mikuláš Bek, Praha ad.  
V roce 1991, 1992 se např. zúčastnili Hartmut Krones, Manfred Angler, Herbert Seifert, Marie Brandeis, Martha Handlos, Adolf Brandeis, Kuer Blaukopf, Leopold Kantner, všichni Vídeň, ad.

## DER (SCHWACH)SINN MEDIALER BERICHTERSTATTUNG

Essay von Milan Ráček

Es gibt wenige Vokabeln, die eine derartig breite Bedeutung haben wie das Wort Grenze. Es handelt sich übrigens um ein Lehnwort aus dem Altslawischen (Granica). Natürlich denken wir in erster Linie an eine Landes- oder Staatsgrenze, das heißt an den Rand eines Territoriums, eine Trennlinie. Für die meisten Menschen haben diese Begriffe etwas Bedrohliches an sich. Leider kippt dieses Bedrohliche in der letzten Zeit bei vielen Menschen in einen gedanklichen Reflex, der Sicherheit suggerieren soll.

Die Grenze ist natürlich nicht nur ein räumliches Phänomen. Im abstrakten Bereich dehnt sich der Begriff zwischen Abgrenzung und Grenzenlosigkeit. Grenzenlosigkeit assoziiert man gerne mit Freiheit - aber Vorsicht: Es gibt auch grenzenlose Dummheit. Wir werden uns jetzt mit solchen Erscheinungsformen etwas ausführlicher beschäftigen.

Vor etwa 300 000 Jahren begann sich der moderne Mensch *Homo sapiens* auf der Erde zu verbreiten. Aus Afrika kommend setzte er sich nach einigen, in der Erdgeschichte lächerlichen, Jahrhunderttausenden auf allen Kontinenten durch. Nennenswerte Spuren sind uns aus den letzten 50 000 Jahren erhalten.

Wenn wir durch die Geschichte der Menschheit blättern, finden wir kaum Abschnitte, die man aus heutiger Sicht als lebenswert bezeichnen könnte.

Am Beispiel Europas wird nur allzu deutlich, wie brutale kriegerische Auseinandersetzungen, zuerst unter familiären Sippschaften, später zwischen feudalen Verbänden und zuletzt zwischen Staaten, das Leben breiter Massen zur Hölle machten. Dazu kamen Krankheiten, Unterernährung, mangelnde Menschenwürde, soziale Ungerechtigkeit, und nicht zuletzt etliche Naturkatastrophen.

Unsere Zeit hat viele Plagen abgedefert und es kann gesagt werden, dass meine Generation (geb. 1943) die erste ist, der große Katastrophen erspart blieben. Ob es so bleibt und unsere Kinder das Glück von uns erben werden ist noch nicht entschieden. Die drohende Klimakatastrophe hängt über uns wie das Schwert des Damokles. Leider gibt aus heutiger Sicht wenig Anlass zur Hoffnung auf eine schnelle Lösung des Problems, auch wenn in den letzten Jahrzehnten auf diesem Gebiet große Erfolge erreicht wurden. Als Folge zahlreicher Maßnahmen schließt sich langsam das Ozonloch, der Zustand der europäischen Gewässer gibt nicht mehr akuten Anlass zur Sorge und das Waldsterben wurde gestoppt. Trotzdem gehen diese Erfolge an den Medien vorbei. Das ist auch der Grund, warum die positiven, oft sensationellen, Nachrichten nicht ins Bewusstsein der Öffentlichkeit vorzudringen.

Aufgrund der Tendenz der Medien, die Gunst der Leser mit negativen Nachrichten zu erhöhen, kommt es zwangsläufig zum Einsatz von deformierten, Angst verbreitenden Informationen. Die Medien passen sich dem Bedürfnis des Publikums an und liefern aufregende Informationen über Terror, Kriminalität und Naturkatastrophen. Dies das kann aber als gefährlichere Manipulation eingestuft werden. Es wird oft ein falsches Bild der Gegenwart vermittelt, nämlich dass das Leben heute gefährlicher ist als je zuvor.

An dieser Stelle möchte ich einige statistische Informationen bringen, die überraschen mögen. Einige Leserinnen und Leser werden die Richtigkeit der Angaben vielleicht als „Schönmalerei“ anzweifeln. Die Quelle der Angaben ist allerdings durchaus glaubwürdig (*Walter Willenweber, Autor des Magazins STERN, Autor des Buchs „Frohe Botschaft“, Verlag DVA, 2018*).

In den 60er Jahren verhungerten jedes Jahr weltweit 50 von 1 000 Menschen. Heute alle zwei Jahre ein Einziger. Das ergibt ein Minus von 99 %. Die Kindersterblichkeit wurde seit 1990 halbiert. Der Analphabetismus konnte von fast 60 % im Jahre 1950 auf heute 14 % reduziert werden. Ebenfalls drastisch ist der Rückgang der Gewalt. Die Wahrscheinlichkeit in einem Krieg getötet zu werden ist heute siebenmal geringer als in den 70er und 80er Jahren. Damals wurden in Westeuropa sechsmal mehr Menschen bei Terroranschlägen getötet als in den vergangenen zehn Jahren. Trotz aktueller IS-Bedrohung.

Weitere Angaben beziehen sich auf die Bundesrepublik Deutschland, es ist aber anzunehmen, dass diesbezüglich keine großen Unterschiede zu österreichischen Entwicklung bestehen. „Deutschland kann sich über die niedrigste Kriminalitätsrate seit der Wiedervereinigung freuen – und nimmt es kaum zur Kenntnis. Besonders beeindruckend ist der Rückgang der Jugendgewalt, bei Vergewaltigungen, bei Mord und besonders bei Sexualmord: minus 85 % seit der Wiedervereinigung.“

Nicht nur bei der Sicherheit, die Deutschen gehören insgesamt zu den Gewinnern in diesen goldenen Jahrzehnten. Das Land hat die Wiedervereinigung gemeistert, die Massenarbeitslosigkeit überwunden, einen der besten Sozialstaaten aufgebaut und seit 2013 die Aufnahme von fast zwei Millionen Geflüchteten besser bewältigt, als selbst Optimisten gehofft haben“, berichtet *Walter Willenweber*.

Es ist ein Phänomen unserer Zeit, dass pessimistische Interpretationen, Übertreibungen, Halbwahrheiten, ja sogar unverschämte Lügen, eine wichtige Rolle in der medialen Verarbeitung der Wirklichkeit spielen. Ein Beispiel lieferte in der ersten Hälfte der 90er Jahre eine populäre österreichische Tageszeitung. Leider ist mir die Überschrift des Artikels nicht genau in Erinnerung geblieben. Sie lautete sinngemäß *Millionen Russen überfluten Österreich*. Dem Leser wurde mitgeteilt, dass nach der Lockerung der Ausreisebestimmungen in der Russischen Föderation eine Flutwelle der Russen unseres Land überrollen würde. Vor allem in Ostösterreich, wo noch viele Menschen die sowjetische Besatzungszeit in Erinnerung haben, verursachte diese Nachricht eine Reihe von panikartigen Handlungen. Häuser, die am Rande oder außerhalb der Orte standen, wurden mit Alarmanlagen und Sicherheitsschlössern nachgerüstet und die Bezirkshauptmannschaften verzeichneten einen enormen Anstieg von Waffenpassanträgen.

Der Auslöser dieser Angstwelle war dieser effektvoll formulierter Artikel, in dem man unter der oben genannten, sinngemäß zitiert Überschrift eine fett gedruckte alarmierende Zusammenfassung lesen konnte. Erst am Ende des Berichtes, der sicher nicht in allen Fällen zu Ende gelesen wurde, stand quasi kleingedruckt die Schlüsselinformation. Ein Meinungsforschungsinstitut führte eine Umfrage durch, in der die Befragten ihre touristischen Wunschziele angeben sollten.



Anstatt sich über das positive Ansehen Österreichs in einem anderen Land zu freuen, wurde die Mitteilung für ein bedrohliches Szenario missbraucht. Man fragt sich, welche Interessen hinter solchen Manipulationen stecken. Und damit sind wir beim Populismus gelandet. An dieser Stelle möchte ich noch einmal Walter Willenweber zitieren: „Um wirken zu können, braucht der Populismus den Immerschlimmerismus, die Endzeitstimmung. Wenn die Gesellschaft bedroht ist von einem korrupten Establishment oder messermordernden Horden muslimischer Männer, wenn der Untergang unmittelbar bevorsteht, dann ist keine Zeit für abgewogene Kurskorrekturen, dann kommt nur noch die 180-Grad-Wende infrage, um die vermeintlich drohende Katastrophe abzuwenden. Das falsche Bild von der Welt, die im Terror, Gewalt, und Korruption versinkt, deren demokratische Systeme unfähig sind, die Probleme zu lösen, dient Populisten und ihren Anhängern als Legitimation für radikale Veränderungen“.

Das Verdrängen positiver, oder zumindest neutraler Nachrichten dient ausschließlich dem aggressiven Pessimismus. Die Erfolge, die unsere Gesellschaft in der Vergangenheit erreicht hatte, dürften nun unbegründet für alle Zeit abgeschafft werden. Es gibt bereits Staaten, in denen sich diese Umkehr von bereits etablierten Errungenschaften deutlich zeigt. Denken wir nur an die USA, Großbritannien, Polen, Ungarn, die Türkei und neuerdings auch Italien. Auch die Tschechische Republik balanciert in der Nähe der oben genannten Staaten, in denen die demokratische Institutionen bereits unter Druck gesetzt wurden. Die freien Wahlen, die Unabhängigkeit der Justiz, die Medien, bereits abgeschlossene Verträge, sowie die Teilnahme in multilateralen Organisationen wie EU und UNO sollten nicht der Willkür des Populismus ausgesetzt werden. Mit einer positiven medialen Offensive könnte man den Wind in den Segeln der Populisten erheblich schwächen.

*Milan Ráček je česko-rakouský muzeolog a spisovatel žijící v Rakousku. Je členem rakouského PEN Clubu a autorského sdružení Podium.*

### **Mezinárodní den uprchlíků 20. června 2018**

„20. červen byl světovým dnem uprchlíků. Ten, kdo dnes řekne něco dobrého o uprchlících, riskuje, že upadne do nemilosti a všichni ho budou ignorovat. Nejde ale o to, budu-li někým oblíben, když říkám jen to, co se chce slyšet. Teď jde o fakta, o kterých se téměř vůbec nemluví. Podle statistiky, kterou zveřejnila OSN, je na světě 68 milionů uprchlíků. Jen nepatrná část z nich přichází do Evropy. Osmdesát pět procent všech uprchlíků je zachyceno v chudých, rozvojových zemích, největší počet z nich představují uprchlíci ve vlastních zemích. A Evropa se svými 500 milióny obyvatel dělá takový povyk kvůli dvěma miliónům uprchlíků. Zde hrají větší roli populismus a šíření strachu než holá fakta a zcela obyčejná lidskost...“

Tato slova napsal jeden z nejznámějších kardinálů světa, vídeňský Dr. Christoph Schönborn ve svém pravidelném týdenním sloupku otištěném 22. června 2018 v deníku *Heute* na straně 15. Všechna rakouská média jej považovala za tak důležitý, že se o něm zmínila; navíc v době těsně před zasedáním hlav států EU o řešení uprchlické krize, která se konala v Bruselu 28. června.

O víkendu 23.-24. června jsem pobýval na Moravě a otázel se několika lidí, včetně místního pana faráře, jestli vědí něco o tom, že se ve světě slaví Mezinárodní den uprchlíků. Nikdo o tom neměl ani tušení. Samozřejmě, že nemohu a ani nechci chápat těch pár dotázaných občanů jako reprezentativní vzorek českého národa...

Onen moravský pan farář, kterému jsem kopii noviny s textem kardinála Schönborna předal, se nakonec „pochlupil“ a během svých tří nedělních mší o něm svoje farníky informoval; dokonce šel tak daleko, že je vyzval, aby přestali věřit těm politikům, kteří jen hovoří o tom, že zde chtějí zachovat křesťanství a nestojí o žádné muslimy, a aby se raději zamysleli nad tím, co tvoří podstatu křesťanství. Být tolerantním a solidárním člověkem ochotným přijímat lidi v nouzi, pomáhat jim, to jsou ty pravé, ježíšvské hodnoty, bez nichž je naše křesťanství jen prázdným tlacháním. Když ale vidím, jaká je v české společnosti včetně církevních kruhů atmosféra, ptám se, jak je možné, že se tam téměř nevyskytují typy kněží, biskupů ani křesťanů obecně, jaké znám z Vídně, Říma či ze zemí tzv. klasické otevřené západní civilizace.

*Peter Žaloudek, 29. června 2018, Vídeň, o svátku sv. Petra a Pavla, odvážných křesťanských apoštolů a mučedníků, mých patronů*

### **Summit předsedů parlamentů ve Slavkovském formátu**

Předseda Národní rady Rakouské republiky Wolfgang Sobotka uspořádal v dolnorakouském Grafenegg 31. srpna 2019 setkání předsedů parlamentů zemí tzv. Slavkovského formátu. Českou republiku reprezentoval předseda Poslanecké sněmovny Radek Vondráček.

Slavkovský formát (Česká republika, Slovenská republika, Rakouská republika) doplňuje na vládní úrovni od roku 2015 Visegrádskou spolupráci o Rakousko. Předseda Sněmovny Radek Vondráček inicioval loni setkání v Kroměříži, kde spolu s rakouským a slovenským protějškem podepsali Kroměřížskou deklaraci. Tímto krokem rozšířili Slavkovskou spolupráci na úroveň parlamentů.

Předsedové Radek Vondráček, Wolfgang Sobotka a Andrej Danko hovořili na summitu v Grafenegg o spolupráci v Evropské unii po brexitu s novými evropskými institucemi. Všechny tři země sdílejí nutnost efektivní a dobře fungující EU, která má zřetelné priority ve prospěch občanů členských států a je partnerem pro své sousedy, především kandidátské státy. Z pohledu střední Evropy je důležitá hospodářská výkonnost, dopravní, energetická a digitální infrastruktura, konkurenceschopnost hospodářství, téma migrace, ochrana vnějších hranic a rozšíření EU o státy jihovýchodní Evropy. Ekonomika všech tří států Slavkovského formátu vykazuje již řadu let výborné výsledky, z hlediska hospodářského výkonu, veřejných financí a nezaměstnanosti jsou stabilizátorem hospodářského vývoje celé EU.

Předsedové parlamentů se dohodli na společném jednání výborů pro hospodářství a životní prostředí, které by v celé šíři diskutovaly energetiku ve vztahu k tématům životního prostředí. Debatovali také o nových možnostech přeshraniční spolupráce ve zdravotnictví a ocenili systém

přeshraniční zdravotnické záchranné služby. Dohodli se na tom, že pro usnadnění další spolupráce zdravotnických zařízení přezkoumají existující legislativní rozdílnosti.

Vzájemně se informovali o svých aktivitách vůči kandidátským státům jihovýchodní Evropy (západního Balkánu) a dohodli se, že na příštím summitu zváží pozvat v roli hosta Srbsko, které je z mnoha aspektů klíčovým státem pro unijní rozšiřovací proces a regionální spolupráci na Balkáně. Radek Vondráček informoval rovněž o zájmu Slovinska účastnit se aktivit V4 a Slavkovského formátu.

Jedním z tematických bloků byly změny roku 1989 ze tří perspektiv. Radek Vondráček, Wolfgang Sobotka a Andrej Danko si připomněli 30. výročí pádu železné opony. Předseda Sněmovny zdůraznil roli Rakouska v klíčových momentech našich dějin: „Po 21. srpnu 1968 se Rakousko postaralo o 160 tisíc uprchlíků z Československa a mnohým pomohlo nalézt novou životní perspektivu ve svobodném světě. A počátkem prosince 1989 bylo Rakousko první zemí, která umožnila Čechům a Slovákům bezvízově navštívit svoji zemi. Je dobré vážit si těchto historických momentů, které tvoří základ našeho sousedství.“

Protože v předvečer summitu získaly plánované nové jaderné bloky jaderné elektrárny Dukovany kladný posudek vlivu na životní prostředí (EIA), vysvětlil Radek Vondráček rakouským partnerům, že v procesu posuzování vlivů na životní prostředí byly zohledněny i rakouské připomínky a ČR je připravena nadále se sousedy sdílet detailní informace v přípravě této investice. Poukázal na důležitost důvěry mezi sousedy a rozvoje nadstandardních vztahů s Rakouskem. Naše elektrárny splňují nejpřísnější mezinárodně sdílené bezpečnostní normy.

Zdroj: Tisková zpráva PSP ČR

## V Badenu byly provedeny opery od Jiřího Antonína Bendy a Josepha Haydna

V rámci operního festivalu Teatro barocco 2019 byla v Badenu u Vídně v divadelním sále místního Casina v historické úpravě provedena opera Jiřího Antonína Bendy *Il buon marito / Der gute Ehemann* z roku 1766 a opera Josepha Haydna *Arianna a Naxos* z roku 1789. Bendova nedávno objevená operní komedie byla rakouskou premiérou.

## V Brtnici v Muzeu – rodném domě Josefa Hoffmana – je otevřena do 27. října 2019 roční výstava věnovaná prominentnímu žákovi Josefa Hoffmana Otto Prutscherovi (1880-1949)

Rakouský designér a architekt, ale také důležitá osobnost secesního vídeňského hnutí Wiener Sezession v čele s Gustavem Klimtem a jeden z kmenových designérů Wiener Werkstätte – to byl Otto Prutscher. Patřil k žákům a později také nejbližším spolupracovníkům Josefa Hoffmana. Výstava v rodném domě Josefa Hoffmana v Brtnici poukazuje na provázanost mezi těmito dvěma osobnostmi.

Letošní sezónní výstava v Muzeu Josefa Hoffmana v Brtnici, která je společným dílem Moravské galerie v Brně a MAK Wien, se zaměřuje na spojitost Josefa Hoffmana (1870-1956) s Otto Prutscherem (1880-1949).

Prutscher, který stejně jako Hoffmann pracoval jako architekt a designér, mistrovsky ovládal všechny materiály používané v uměleckém řemesle. Vytvářel architektonické návrhy výstav, působil jako pedagog a byl členem nejvýznamnějších reformních uměleckých hnutí od spolku Secession po Wiener Werkstätte a Werkbund. Výstava připomíná letošní 70. výročí úmrtí Otto Prutschera a osvětluje význam jeho tvorby v kontextu nástupu vídeňské moderny.

Hoffmann a Prutscher po desetiletí spolupracovali na projektech, jako byla vídeňská výstava Kunstschau v roce 1908 či kolínská výstava Werkbundu v roce 1914; spojoval je tentýž nespoutaný tvůrčí rozmach. Z Prutscherova díla bylo ke dnešnímu dni katalogizováno více než padesát staveb (vily, bytové domy a portály), na padesát výstav, které uspořádal a architektonicky navrhl buď sám, nebo ve spolupráci, zhruba 170 interiérů, přes tři stovky návrhů interiérů a více než dvě stě nábytkových souprav a jednotlivých kusů nábytku.

Prutscherovy návrhy se vyráběly ve více než 200 továrnách, především ve Wiener Werkstätte, ale také ve významných firmách jako Backhausen, Klinkosch, Augarten, Meyr's Neffe, Schappel, Melzer & Neuhardt a v Deutsche Werkstätten v Drážďanech. Působil také jako umělecký poradce ve firmách Thonet, Loetz Witwe a Wienerberger.

### Novinky nové sezóny v muzeu Josefa Hoffmana:

Návštěvníci Muzea si tentokrát kromě výstavy mohou intenzivně užít i nově zpřístupněnou zahradu, která nabízí občerstvení v mobilním baru nebo relaxační zónu s knihovnou. Architektonický návrh na úpravu zahrady vypracovala architektonická kancelář Chybič + Kristof Architects & Urban Designers, která nyní získala mezinárodní ocenění Design Vanguard 2019, určené pro nejlepší mladé architektky. Novinkou je také půjčovna elektrokol Apache, díky kterým můžete Brtnici (Historické město roku 2018) a její okolí pohodlně prozkoumat.

Stálá expozice v Muzeu Josefa Hoffmana nově nabízí velkorysou intervenci od Element Architects a interaktivní sekci určenou všem zvědavým dětem. V expozici najdete stůl architekta, kde si mohou nejen děti vyrobit pomocí razítek vlastní pohlednici s motivy Josefa Hoffmana. Zároveň si zde můžete zahrát interaktivní kvíz, který hravou formou seznamuje s životem a dílem brtnického rodáka Josefa Hoffmana nebo si můžete dle libosti stavět z dřevěných kostek.



Muzeum Josefa Hoffmana v Brtnici

V zahradě je navíc umístěn Freedomek od Atelier Štěpán. Nízkoenergetický mobilní dům odkazuje na nový směr architektury a současně na návrat ke kořenům bydlení. V Muzeu Josefa Hoffmanna poslouží jako zázemí k doprovodným programům muzea.

Rodný dům Josefa Hoffmanna je dům a muzeum v Brtnici, dům je ve vlastnictví města Brtnice, od 1. ledna 2006 je spravován Moravskou galerií v Brně a je společným pracovištěm Moravské galerie v Brně a Muzea užitého umění ve Vídni.

Adresa: Nám. Svobody 263, 588 32 Brtnice, Česko

### Rock the Opera

Ve vídeňské Státní opeře zazněly 25. srpna 2019 v rámci koncertu největší hity skupin Queen, Pink Floyd, AC/DC, Deep Purple nebo U2 v podání orchestru Pražské filharmonie. Tento koncert se do Vídně vrací opakovaně a hostí jej také řada dalších evropských měst. Orchester Pražské filharmonie spojuje atmosféru a sílu původních skladeb s originální interpretací a zvukem velkého orchestru.

### Twinn City Liner



Nová loď Twinn City Liner pendluje také v zimě mezi Vídní a Bratislavou a to od 1. 11. 2019 do 29. 3. 2020.  
[www.twincityliner.com](http://www.twincityliner.com)

### 100 let Lainzer Tiergarten

Před 100 lety byl veřejnosti otevřen bývalý císařský honěbní revír ve Vídni v Hietzingu. Chráněný přírodní areál je rozdělen na část, která je ponechána přírodě samé a je dostupný cca desetkrát do roka s průvodcem. Další část je přístupná celý rok, nabízí na 40 kilometrů cest v cca 2450 hektarů velkém odpočinkovém areálu. Každým rokem, podle počasí, navštíví areál cca 800 000 návštěvníků. Vedle přírody, například 500 let staré lípy, 800 různých rostlin, 74 různých hnízdících ptáků, 50 srnek nebo 250 divočáků, nabízí i různé historky, což se můžete dočíst v knížce *Der Lainzer Tierarten einst und jetzt*, která byla vydána k tomuto jubileu.

Vila Hermes, kterou nechal císař Franz Josef v roce 1881 postavit pro svou milovanou manželku Elisabeth-Sissi, vedle výstavy nabízí také restauraci. Po válce byl areál a vila využíván sovětskou armádou a o deset let později se vila stala ruinou a měla být stržena. Zachránil jí Disney film a hlavně sbírka, kterou inicioval tehdejší vídeňský sta-

rosta Bruno Marek. V roce 1941 byl sice areál vyhlášen přírodní rezervací, ale to nebránilo různým spekulacím, například zde založit lesní hřbitov, což se ale naštěstí nestalo.

Od roku 2008 je další vývoj přírodního parku – zoologické zahrady jasně definován, má sloužit pouze k odpočinku a nikoliv k honu. Před třemi lety se začal stav přemnožené vysoké zvěře snižovat, v budoucnu opustí v zahradu i mufloni a zůstanou zde pouze divoká prasata a srnci.

Knížku *Der Lainzer Tierarten einst und jetzt* si můžete zakoupit u vrátných u vchodu Lainzer a Nikolator – bran, stojí 25 eur. Návštěvník má také možnost prohlédnout si výstavku uspořádanou právě k 100. výročí zpřístupnění císařského honěbního revíru.

### Nové prostory v MQ

Člověk by ani nevěřil, že tzv. fotely na dvorech Muzeu-mqvarter, které nabízející zadarmo místo k odpočinku, zde stojí skoro dvacet let. S přibývajícím horkými dny již nestačí uspokojit všechny návštěvníky. Snad i proto, a k zvýšení atraktivnosti, se rozhodlo vedení muzea rozšířit nabídku o výstavbu na střeše Leopoldova muzea nejen o novou výstavní síň – Libelle, ale také o místo všem přístupné a zadarmo k využití, k odpočinku a bez nutnosti konzumace, s nádherným výhledem na Vídeň. Již v roce 2014 byly prezentovány plány výstavby Libelle: architekt Lauridis Ortner, skleněná fasáda – Eva Schleger, světelná instalace – Brigitte Kowanz. V létě 2018 se začalo s výstavbou, která přijde na 7,5 miliónu eur.



Architektonický návrh výstavní síně Libelle



Výstavba na střeše Leopoldova muzea



## VÝSTAVY

### Heslem Komenského láká Národní muzeum na novou výstavu



Výstavou *Uč se moudrým býti! Orbis pictus v běhu věků* Národní muzeum do 13. října připomene 350 let od narození a 430 let od úmrtí průkopnického pedagoga, učitele národů, Jana Amose Komenského. Expozice v historické části Národního muzea obsahuje bezmála padesát exemplářů, starobylé obrazy a různá zpracování učebnice *Orbis pictus (Svět v obrazech)*, která je přeložena do devatenácti jazyků v 259 různých vydáních. Komenský tvořil encyklopedie o všem možném. Výstava nabízí velký výběr z knih o ptactvu, neboli *Svět okřídlený*, sbírku o *Chuť světa jídle* a další. Expozice za zaměřuje především na vzácná vydání knihy *Orbis pictus* ze 17. a 18. století a také ukazuje každodenní život za života Komenského.

### Výstava na Letné ukáže, jak se komunikovalo za sametové revoluce

Komunikační a mediální pozadí zlomových okamžiků listopadu 1989 představí veřejnosti letos na podzim výstava nazvaná *Komunikace 89 aneb Státní převrat bez internetu*. Především mladším lidem ukáže, jak se „dělala revoluce“ bez internetu, chytrých telefonů a sociálních sítí. Výstava se návštěvníkům otevře 11. října ve výstavním prostoru naproti fotbalovému stadionu na Letenské pláni. Přístupná bude do 30. listopadu. Součástí projektu budou také snímky fotografa Jaroslava Krejčího z listopadových dní.

Součástí výstavy bude i představení cyklu archivních fotografií Jaroslava Krejčího zachycujících listopadové dny prostřednictvím tehdejších osobností politického dění, jako byli Václav Havel, Alexander Dubček nebo Karel Kryl. Chybět nebudou dílny a besedy s významnými osobnostmi mediálního světa z doby před třiceti lety i ze současnosti.

### Imago / Imagines. Společnost za Václava IV.: Výpověď umění

3. 9. 2019 – 26. října 2019 17:00

Galerie Vědy a umění v budově Akademie věd ČR na Národní třídě 3 v Praze

Denně kromě soboty a neděle od 10:00-18:00 hodin.

Tato výstava vznikla na půdě Ústavu dějin umění AV ČR.

### Česká pošta vydává u příležitosti 150. výročí narození Gándhího speciální známku

Ministerstvo průmyslu a obchodu spolu s Českou poštou vydávají známku ke 150. výročí narození Mahátmy Gánd-

hího. Politický a duchovní vůdce Indie je symbolem nenásilného odporu. Na české známce je vyobrazený s typicky sepjatýma rukama. Gándhí se na československé nebo české známce objevuje poprvé, zájemci si jí můžou koupit za 45 korun.

### Velvyslanectví ČR v Rakousku:

#### 5. ročník vědomostní soutěže TschechischQuiz 2018/2019 právě startuje!

Učíš se ve škole češtinu a baví tě řešit záladné úkoly, ve kterých se můžeš poměřit se svými kamarády? Pak je to ta pravá příležitost pro tebe! I letos se koná vědomostní soutěž TschechischQuiz, ve které můžeš vyhrát skvělé ceny. Hlavní cena pro vítězný tým je několikadenní pobyt v České republice! Soutěž organizuje Velvyslanectví České republiky ve Vídni ve spolupráci s Jihomoravským krajem pod záštitou hejtmána Bohumila Šimka (věková kategorie 1) a Jihočeským krajem pod záštitou hejtmanky Iva Stráské (věková kategorie 2), zároveň s podporou dolnorakouské zemské školské rady, hornorakouské zemské školské rady a vídeňské školské rady. Testové otázky budou připravené ke stažení na začátku října!

Věková kategorie 1: 1.-4. třída HS/NMS a AHS

Téma: Největší hvězdy století českého sportu

Věková kategorie 2: AHS-vyšší stupně, BHS a BMHS

Téma: Výročí 190. let narození Františka Josefa I., rakouského císaře, českého a uherského krále

Důležité termíny:

Vypsání soutěže

začátek října 2019

Konec lhůty pro přihlášení pondělí 30. 9. 2019

Konec lhůty pro odevzdání testů úterý 31. 1. 2020

Předání cen vítězům: březen 2020

Pobyt vítězného týmu v ČR: dle individuální domluvy

Velvyslanectví České republiky ve Vídni

Ke stažení na: <https://www.mzv.cz> > vienna > cz

### Porada zastupitelských úřadů České republiky v zahraničí

Pravidelná každoroční porada vedoucích zastupitelských úřadů České republiky v zahraničí je příležitostí k debatě o české zahraniční politice i konkrétních úkolech, které mají velvyslanci v jejich regionech. Porada se letos v Černínském paláci uskutečnila od 26. do 30. srpna.

Poradu zahájili 26. srpna 2019 předseda vlády ČR Andrej Babiš a ministr zahraničních věcí ČR Tomáš Petříček. S velvyslanci debatovali také někteří členové vlády, jako např. ministr obrany Lubomír Metnar, nebo ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček. Ze zahraničních hostů se zúčastnili ministr zahraničí Nizozemska Stef Blok a ministr zahraničí Irska Simon Coveney. Tématy jednání a debat s velvyslanci byl brexit, priority v rámci EU nebo české předsednictví v Radě EU v roce 2022.

Vedoucí zastupitelských úřadů debatovali s vedením MZV o novém vedení EU, bezpečnosti, lidských právech či udržitelném rozvoji. Důležitým blokem byla také služba občanům, kde byla na programu například příprava zákona o správě voleb, který nově obsahuje také návrh korespondenční volby, nebo postavení českých občanů v zahraničí v souvislosti s brexitem.

## 11. ročník Mladé univerzity Waldviertel-Vysočina

Ve druhém srpnovém týdnu se v dolnorakouském městečku Raabs an der Thaya (Rakousy nad Dyjí) uskutečnil 11. ročník Mladé univerzity Waldviertel-Vysočina, jehož se zúčastnilo 94 českých a rakouských dětí od 11 do 14 let. Závěrečná akademická slavnost proběhla 9. srpna 2019 za účasti Jiřího Běhounka, hejtmana Kraje Vysočina, který Mladou univerzitu podporuje od jejího vzniku v době Dolnorakouské zemské výstavy Horn-Raabs-Telč v roce 2009. Za spolkovou zemi Dolní Rakousko se zúčastnil starosta nedaleké obce Thaya a člen Spolkové rady Eduard Köck.

Na české a rakouské děti čekal dvojjazyčný program plný vědy, sportu, zábavy a přátelství bez hranic. Součástí programu byl i jednodenní výlet do Jihlavy a Telče. Při slavnostním zakončení obdrželi absolventi diplomy Mladé univerzity.

## Mandátový a imunitní výbor Poslanecké sněmovny ve Vídni

Delegace Mandátového a imunitního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky navštívila ve dnech 24. a 25. června Vídeň. Čtyřčlennou delegaci vedl předseda výboru Stanislav Grospič. Poslanci se během své návštěvy zúčastnili jednání v rakouském parlamentu, kde diskutovali s ředitelem Služby Národní rady Gottfriedem Michalitschem o způsobech úpravy délky parlamentních rozprav a evidenci nepřítomnosti poslanců na zasedáních Národní rady.

Další schůzka proběhla na Spolkovém ministerstvu vnitra. S ředitelem odboru pro volební záležitosti Robertem Steinem delegace diskutovala zejména na téma tzv. klouzavého mandátu a o výhodách a nevýhodách korespondenčního způsobu voleb.

V rámci návštěvy se poslanci zúčastnili prezentace společné česko-rakouské knihy o dějinách, pořádané ve vídeňské Diplomatické akademii. Delegace rovněž navštívila koncert české operní pěvkyně Magdaleny Kožené, který byl pořádán mj. pod záštitou předsedy rakouské Národní rady Wolfganga Sobotky, v rámci série Concentus Moraviae 2019 ve Zlatém sále vídeňského koncertního domu Musikverein.

Slavnostní koncert, uspořádaný s podporou Velvyslanectví České republiky ve Vídni, pojatý jako příspěvek ke společným oslavám 30. výročí od pádu železné opony, i následná recepce, pořádaná předsedou Národní rady Wolfgangem Sobotkou, byly důstojnou oslavou partnerství mezi oběma zeměmi, zejména pak mezi příhraničními spolkovými zeměmi a kraji. Mezi čestnými hosty večera byli vedle velvyslanců obou zemí, hejtmani Jihočeského kraje Ivana Stráská a Kraje Vysočina Jiří Běhounek či primátorka města Brna Markéta Vaňková.

## Mezinárodní spolupráce vědeckých agentur

Ředitelka Grantové agentury České republiky Alice Valkárová podepsala ve Vídni spolu s ředitelem rakouského vědeckého fondu Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung (FWF) Klementem Tocknerem a řediteli partnerských agentur v Polsku (NCN) a Slovinsku (ARRS) dohodu o hodnocení grantových žádostí na principu Lead Agency. Dohoda má do budoucna výrazně usnadnit proces hodnocení a snížit administrativní zátěž pro společné projekty středoevropských badatelů.

Čerstvá dohoda mezi čtyřmi partnerskými agenturami dále prohlubuje úspěšné tzv. Středoevropské vědecké partnerství (CEUS). Podpisový akt proběhl za přítomnosti velvyslankyně České republiky Ivany Červenkové, velvyslankyň Polska a Slovinska a spolkové ministryně školství, vědy a výzkumu Iris Eliisy Rauskala.

Slavnostní rámec podpisu dohody v prostorách vídeňského Muzea užitého umění (MAK) poskytl výroční večer, v jehož průběhu FWF oceňuje špičkové rakouské badatele i vycházející naděje prestižní Wittgensteinovu cenou.

## Připomínka aliančních výročí ve vídeňském Vojenském muzeu

Česká Kontaktní ambasáda NATO uspořádala dne 6. června slavnostní recepci u příležitosti výročí 70 let založení NATO, 25 let spuštění programu Partnerství pro mír a 20 let členství České republiky v Severoatlantické alianci.

Vzácné hosty – mezi nimi poslance Národní rady rakouského Parlamentu, důstojníky rakouských ozbrojených sil či velvyslance aliančních a partnerských zemí – přivítal jménem muzea ředitel Christian Ortner, jménem Kontaktní ambasády v zastoupení velvyslankyně Ivany Červenkové velvyslanec Ivo Šrámek. Náměstek českého Ministerstva zahraničních věcí Martin Povejšil vyzdvihl nezastupitelný přínos členství ČR v NATO pro bezpečnost země a její obranu proti tradičním i novým hrozbám. Sekční šéf rakouského Ministerstva zahraničních věcí Andreas Riecken ocenil spolupráci v rámci programu Partnerství pro mír a připomenul rakouský příspěvek do operací vedených NATO. Zástupce ústředí Aliance Laurie Walker zdůraznil sílu spojeneckého závazku a trvající význam NATO ve zhoršujícím se bezpečnostním prostředí.

## V Brně se uskuteční česko-rakouský Industry Space Day

Česko-rakouský Industry Space Day je určen společností působícím ve středoevropském kosmickém průmyslu, vědeckým ústavům a stejně tak firmám a organizacím, které vyvíjejí a vyrábějí materiály, komponenty nebo softwarová řešení s využitím v této oblasti. Akce se uskuteční 10. října a jejím cílem je představit strategické příležitosti pro přeshraniční spolupráci, rozšířit povědomí o možnostech, které nabízí Evropská kosmická agentura a programy Horizont 2020 a Horizont Evropa, a umožnit navázání spolupráce mezi firmami z kosmického průmyslu a těmi, které se v této oblasti dosud nepohybují.

Industry Space Day nabídne platformu pro výměnu zkušeností v rychle se vyvíjejícím kosmickém průmyslu, který významně ovlivňuje průmyslové procesy, standardy a technologie, obchodní modely a partnerství.

První část akce bude věnována představení hlavních zúčastněných stran a strategickému výhledu, poté budou následovat krátké prezentace účastníků. Všichni zúčastnění pak budou mít možnost využít předem naplánovaných B2B jednání k získání partnerů pro spolupráci nebo obchodních příležitostí.

Pořadatelé akce jsou Ministerstvo dopravy ČR, rakouské Ministerstvo dopravy, inovací a technologií, rakouská vládní agentura na podporu výzkumu (FFG) a Jihomoravské inovační centrum (JIC). Událost se váže na nadcházející ministerskou konferenci Evropské kosmické agentury (ESA), která se uskuteční v listopadu v Seville, a jejímž

předmětem bude projednání aktivit na léta 2020-2022. Časově spadá rovněž do období příprav nového vesmírného programu EU a výzkumných činností v rámci programu Horizont 2020 a navazujícího programu Horizont Evropa startujícího v roce 2021.

Účast na akci je zdarma, nutná je předchozí registrace.

Registrace je možná do 9. 10. 2019.

Jazyk konference: angličtina

Více informací o akci a registrační formulář naleznete na stránkách:

<https://czech-austrian-space-cooperation.b2match.io/>

Místo konání: Purkyňova 649/127, 612 00 Brno-Medlánky

*Obchodně-ekonomický úsek  
Velvyslanectví ČR v Rakousku*

### AI in Manufacturing

5. listopadu 2019 se ve Vídni koná mezinárodní networkin-  
gová akce AI in Manufacturing určená pro vývojáře umělé  
inteligence a výrobní společnosti, které usilují o inovace  
v oblasti produktů, služeb a procesů. Cílem akce je před-  
stavit současné trendy, propojit vývojáře umělé intelligen-  
ce s výrobními společnostmi jako konečnými uživateli řeše-  
ní a vytvořit nové příležitosti přeshraniční spolupráce pro  
partnery z Rakouska, České republiky a Slovenska.

Tematicky je akce zaměřena na oblasti prediktivní ana-  
lytiky, prediktivní údržby, automatizovanou kontrolu kvality,  
automatizované plánování, spolupráci člověka a robo-  
ta nebo zlepšení řízení dodavatelského řetězce.

Účast na akci je zdarma, každá společnost může být za-  
stoupena pouze jedním zástupcem. Registrace do 03. 11.  
2019.

Jazyk konference: angličtina

Více informací a registraci naleznete na stránkách akce:  
<https://ai-in-Manufacturing2019.b2match.io/home>

Akci organizují: FFG – Austrian Research Promotion Agency,  
JIC, BIC Bratislava, spol. s r.o., Wirtschaftsagentur Wien,  
WWTF, Business Upper Austria

Místo konání: Sensengasse 1, 1090 Vídeň

*Obchodně-ekonomický úsek  
Velvyslanectví ČR v Rakousku*

### Life Science Partnering v Innsbrucku propojí vědce s firmami

Mezinárodní symposium Life Science Partnering 2019  
navazuje na předchozí úspěšný ročník, který navštívilo  
více než sedmdesát účastníků z Německa, Itálie, ČR a Ra-  
kouska. Cílem akce je propojit akademickou sférou s prů-  
myslem a podpořit vzájemnou spolupráci v oblasti Life  
Sciences.

Symposium se uskuteční 28. října v Innsbrucku. Na  
úvodní příspěvky, které představí příklady úspěšné spolu-  
práce výzkumných institucí a firem, naváže „pitching ses-  
sion“, kde mají účastníci možnost představit své projekty.  
Registrace na pitching session je otevřena do 30. 9. 2019.

V odpoledních hodinách bude vyhrazen prostor pro  
předem domluvená B2B jednání, jichž se zúčastní i před-  
nášející z dopolední části.

Vědci a firmy budou mít možnost navázat kontakty,  
prezentovat vědecké výsledky přínosné pro průmysl a hle-  
dat oblasti vzájemné spolupráce se zaměřením na Life  
Science Engineering a zdravotnické technologie.

Účast na akci je zdarma, nutná je předchozí registrace.

Při neúčasti bez odhlášení je účtován poplatek 100 euro +  
DPH.

Jazyk konference: angličtina

Více informací o akci a registraci naleznete na stránkách:  
<https://lifescience-partnering2019.b2match.io/home>.

Organizátoři akce: Standortagentur Tirol, Life & Health  
Science Cluster Tirol a Enterprise Europe Network

Místo konání: Haus der Begegnung, Rennweg 12, 6020  
Innsbruck

*Obchodně-ekonomický úsek  
Velvyslanectví ČR v Rakousku*

### Veletrhy Brno zvou na 61. ročník Mezinárodního strojírenského veletrhu

Ve dnech 7.-11. října 2019 se na brněnském výstavišti  
uskuteční již 61. ročník Mezinárodního strojírenského ve-  
letrhu (MSV), který je nejvýznamnějším průmyslově-  
technologickým veletrhem ve střední Evropě. Během letošního  
ročníku se představí až 1600 firem ze třiceti zemí. Mezi  
klíčová témata letošního ročníku, jimž bude věnován i do-  
provodný program, patří digitalizace, průmysl 4.0 a cirku-  
lární ekonomika.

Obchodně-ekonomický úsek Velvyslanectví ČR v Ra-  
kousku organizuje ve dnech 7.-8. 10. 2019 incomingo-  
vou misi rakouských odborných novinářů na veletrh. Mise  
v doprovodu vedoucí obchodně-ekonomického úseku vel-  
vyslanectví bude zaměřena zejména na informace o inves-  
tičních příležitostech, start-upech a inovacích. Veletrh pra-  
videlně navštěvuje přes 80 tisíc odborných návštěvníků,  
kteří mají unikátní možnost seznámit se s širokou nabíd-  
kou firem v oblasti strojírenských a dalších průmyslových  
technologií.

V rámci veletrhu proběhne ve dnech 7.-9. října 2019  
v hale A2 také matchmakingová B2B akce Contact-Con-  
tract MSV 2019 organizovaná Veletrhy Brno, Brněnskou  
hospodářskou komorou a dalšími českými i zahraničními  
partnery. Akce nabízí jedinečnou příležitost k navázání  
kontaktů s novými obchodními partnery.

Úvodního dne veletrhu se tradičně zúčastní významní  
představitelé politické a podnikatelské sféry v čele s premi-  
érem a ekonomickými ministry vlády České republiky. Ve-  
letrh je pořádán v těsné spolupráci s Ministerstvem prů-  
myslu a obchodu ČR, Ministerstvem zahraničí ČR, Sva-  
zem průmyslu ČR, Hospodářskou komorou ČR a oboro-  
vými svazy.

Současně se strojírenským veletrhem se na výstavišti  
uskuteční rovněž specializovaný veletrh Transport a Lo-  
gistika a veletrh technologií pro ochranu životního pro-  
středí Envitech.

Více informací na [www.bvv.cz/msv](http://www.bvv.cz/msv)

Informace o B2B akci:

<https://cc-msv2019.b2match.io/page-3961>

*Obchodně-ekonomický úsek  
Velvyslanectví ČR v Rakousku*

### Zastupitelský úrad SR vo Viedni informuje: Minister M. Lajčák ukončil poradu vedúcich zastupiteľských úradov SR

„Dynamika zahraničnopolitických udalostí nás núti, aby  
sme aj naďalej udržiavali vysokú profesionalitu nášho re-



zortu," vyhlásil minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák vo svojom záverečnom prejave porady vedúcich zastupiteľských úradov. Ako povedal, nároky multilaterálnej politickej, konzulárnej či ekonomickej dimenzie zahraničnej politiky sú vysoké, a preto je dôležité pokračovať v ich dôkladnom plnení. „Chcem sa Vám poďakovať, že pritom vždy, tak ako doteraz, hľadíte na záujmy Slovenskej republiky a jej občanov,“ zdôraznil šéf slovenskej diplomacie pred slovenskými veľvyslancami v prejave, ktorým oficiálne ukončil štvordňovú poradu.

Pred záverečným prejavom ministra M. Lajčáka si veľvyslanci vypočuli štátneho tajomníka rezortu zahraničia Lukáša Parízka, ktorý predstavil aktivity SR v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. V samostatnom paneli, venovanom predsedníckym aktivitám SR v OBSE, spolu s podpredsedom Výboru Národnej rady SR pre európske záležitosti a členom Zahraničného výboru NR SR Martinom Klusom, vyhodnotili predsednícke aktivity SR v OBSE s dôrazom na oblasť prevencie konfliktov a zmierňovania napätia vo vybraných regiónoch pôsobnosti tejto organizácie.

V dopoludňajších hodinách mali veľvyslanci možnosť vypočuť si slová námestníka ministra zahraničných vecí Českej republiky Martina Tlapu a štátneho tajomníka slovenského rezortu diplomacie Lukáša Parízka v paneli, ktorý sa sústredil na kľúčové otázky ekonomickej diplomacie. Obaja predstavitelia sa zhodli na potrebe prispôsobovania hospodárskej diplomacie aktuálnym globálnym trendom a výzvam a potvrdili, že výkon ekonomickej diplomacie sa realizuje v praktickej rovine.

Pred českým hosťom pred slovenských veľvyslancov predstúpila francúzska štátna tajomníčka pre európske záležitosti Amélie de Montchalin. Prízvukovala hlboké historické väzby, ktoré spájajú obe krajiny. Zmienila silné slovensko-francúzske partnerstvo, ktoré benefituje z proeurópskeho postoja. „Proeurópskosť je dôležitejšia ako veľkosť krajiny,“ zdôraznila. Európska únia je podľa nej skutočným globálnym hráčom, pričom Európa musí dohliadať na pravidlá medzinárodného poriadku. „Pri ochrane medzinárodného poriadku nie sú možné žiadne kompromisy,“ uzavrela.

Fotografie na stiahnutie nájdete na: [www.mzv.sk](http://www.mzv.sk) a na <https://www.flickr.com/photos/mzvsr/albums/72157709363797661>.

### Platformy pre mobilitu GSV

Zastupiteľský úrad SR vo Viedni informuje o plánovanom podujatí Platformy pre mobilitu GSV pod názvom „Galileo je tu, využime príležitosť“, ktorého cieľom je poskytnúť prehľad o súčasných a budúcich službách európskych satelitných navigačných systémov Egnos a Galileo. Následne sa fórum zameria na oblasti aplikácie a mobilitu. Podujatie sa koná 8. 10. 2019 od 14:00 hod. v priestoroch GSV vo Viedni. Rezervácie na [karin.fruehwald@gsv.co.at](mailto:karin.fruehwald@gsv.co.at).

### Nová výzva na predkladanie žiadostí o štipendium v letnom semestri akademického roka 2019/2020

V rámci Národného štipendijného programu Slovenskej republiky na podporu mobilit bola zverejnená nová výzva na predkladanie žiadostí o štipendium na študijné, výskumné, umelecké a prednáškové pobyty v letnom semestri akademického roka 2019/2020.

Uzávierka na predkladanie žiadostí je 31. októbra 2019 do 16:00 hod., pričom pobyty sa budú môcť realizovať v rámci letného semestra akademického roka 2019/2020. Žiadosti o štipendia možno aktuálne predkladať on-line na [www.stipendia.sk](http://www.stipendia.sk), resp. [www.scholarships.sk](http://www.scholarships.sk).

Národný štipendijný program Slovenskej republiky je určený na podporu mobilit zahraničných študentov, doktorandov, vysokoškolských učiteľov, výskumných a umeleckých pracovníkov na pobyty na slovenských vysokých školách a výskumných organizáciách. Podrobné informácie o programe môžu uchádzači získať na oficiálnej webovej stránke programu [www.stipendia.sk](http://www.stipendia.sk), resp. [www.scholarships.sk](http://www.scholarships.sk).

Štipendia sú určené aj pre študentov, doktorandov a post-doktorandov slovenských vysokých škôl a výskumných organizácií s trvalým pobytom na Slovensku na pokrytie životných nákladov na študijný a/alebo výskumný pobyt počas 2. stupňa vysokoškolského vzdelávania (magisterské/inžinierske/doktorské štúdium), študijný a/alebo výskumný/umelecký pobyt počas doktorandského štúdia alebo na výskumné pobyty pre post-doktorandov na vybranej zahraničnej vysokej škole, resp. výskumnej organizácii.

V prípade otázok týkajúcich sa Národného štipendijného programu sa môžete obrátiť priamo aj na administrátorov tohto programu – Kristína Sallerová ([kristina.sallerova@saia.sk](mailto:kristina.sallerova@saia.sk)), uchádzači o štipendium s trvalým pobytom na Slovensku; Ondrej Aradský ([ondrej.aradsky@saia.sk](mailto:ondrej.aradsky@saia.sk)), uchádzači o štipendium zo zahraničia.

### Sčítání lidu plánuje ČSÚ na březen 2021, vládě předložil zákon

Sčítání lidu plánované na rok 2021 navrhuje Český statistický úřad (ČSÚ) provést v březnu tak, aby termín nekolidoval se svátky či prázdninami. Podle návrhu zákona, který připravil ČSÚ, navštíví komisaři jen domácnosti, které nevyplní dotazník on-line. Proti sčítání z roku 2011 ubudou v dotazníku některé otázky. Ve formuláři o domácnostech budou například chybět kolonky o teplé vodě, koupelně, záchodu, osobním počítači a připojení k internetu. Vypadnout by měla také otázka na víru či obor vzdělání. Dostupná potřebná data získá ČSÚ z registrů. Do sčítání se budou muset zapojit všichni lidé v Česku. On-line sčítání, při kterém budou moct lidé použít počítače, tablety či chytré telefony, má trvat čtrnáct dnů, na navazující terénní došetření pomocí papírových formulářů dostanou komisaři 24 dnů. Sčítání se koná každých deset let. Poprvé bylo na českém území v roce 1869.

### Jednodenní dálniční známky nebudou, změní se platnost ročních

Délka platnosti dálničních známek zůstane v příštích letech stejná, nezmění se ani po zavedení elektronických kuponů. Stát sice zvažoval zavedení jednodenních kuponů, podle ministerstva dopravy by to však bylo neefektivní a nevhodné. Změní se však platnost ročního kuponu, ten už nebude omezen na kalendářní rok. Stát od roku 2021 zavede elektronické dálniční známky, současné papírové kupony

skončí. Ministerstvo tak zachová stávající tři varianty dálničních kuponů, tedy desetidenní, měsíční a roční. Změnou ovšem bude platnost ročních známek, které budou mít platnost na 365 dní bez ohledu na kalendářní rok. Nebudou tak omezeny jako v současnosti, kdy roční kupon platí jen pro daný kalendářní rok, i když se je řidič koupil v průběhu roku. Nejméně dva roky by měla přes různé návrhy zůstat stejná i cena ročního kuponu. Ten v současnosti stojí 1 500 korun.

Za dálnice se v Česku prostřednictvím časových kuponů platí od roku 1995, elektronické mýtné pro kamióny bylo spuštěno v roce 2007. Současných 1500 korun ročně platí motoristé od roku 2012. Stát loni za prodej kuponů získal více než pět miliard korun, zhruba stejně jako předloni.

### **Lidé v Brně mohou žádat město o příspěvek na stavbu zelené střechy**

Brno jako první město v Česku spustilo dotační program na budování zelených střech. O příspěvek mohou až do konce listopadu žádat vlastníci domů ze soukromé i veřejné sféry. V rozpočtu je na to vyčleněno 20 miliónů korun. Výše dotace může být od 900 do 1400 korun na metr čtvereční střechy v závislosti na její konstrukci a na typu zadatele.

Střechy porostlé rostlinami pomáhají zlepšovat mikroklima ve městě: v horku ochlazují vzduch v budovách, v zimě lépe izolují a přispívají k zadržování srážkové vody.

### **Seehofer: Sudetoněmecký sjezd by se jednou mohl konat v Česku**

Uspořádání sudetoněmeckého sjezdu v budoucnu v České republice považuje německý ministr vnitra Horst Seehofer za velkou myšlenku. Prohlásil v bavorském Rezně na 70. sjezdu Sudetoněmeckého krajanského sdružení (SL). Uspořádání takového srazu si přeje nejvyšší představitel Němců vysídlených po válce z českých zemí Bernd Posselt, podle kterého takový čas ještě nedozrál, ale za dva či tři roky by se tak stát podle něj mohlo.

Seehofer v projevu ocenil dnešní přítomnost bývalého českého ministra kultury Daniela Hermana (KDU-ČSL), který v roce 2016 jako první člen české vlády vystoupil s projevem na sudetoněmeckém setkání. Účast Hermana, kterého označil za věrného přítele sudetských Němců, a dalších českých zástupců považuje Seehofer za cestu k narovnání vztahů mezi sudetskými Němci a Čechy, za vrchol takového snažení ale považuje uspořádání sjezdu v Česku. „Dosáhli jsme mnohého. Ale historie sudetských Němců bude vyvážená tehdy, až sudetoněmecký sněm oslavíme v Česku,“ řekl Seehofer, za což se mu dostalo hlasitého potlesku.

### **Ministr zahraničí předal ceny Gratias agit za šíření dobrého jména ČR ve světě**

Ministr zahraničí Tomáš Petříček (ČSSD) předal patnácti osobnostem a zástupcům ruské nevládní organizace Memorial cenu Gratias agit, kterou ministerstvo každoročně uděluje za šíření dobrého jména České republiky v zahraničí. Laureáty ceny, mezi kterými je například český chirurg pracující v USA Bohdan Pomahač nebo ředitel Fes-

tivalu českého umění a kultury Praha – Berlín Dušan Robert Pařízek, označil ministr za nejlepší reprezentanty Česka v zahraničí. Zdůraznil, že ocenění propagují Česko nezištně. Petříček uvedl, že mezi oceněnými jsou i lidé, kteří museli před rokem 1989 opustit tehdejší totalitní Československo, přesto ale na svou zemi původu nezanevřeli a nyní pomáhají zlepšovat obraz Česka. Uvítal také to, že přicházejí i nové generace Čechů pracujících v zahraničí, kteří jsou úspěšní ve svých oborech a hlásí se ke svému původu. Ocenil i zahraniční osobnosti, které mají k Česku dlouhodobě dobrý vztah. Pařízek jménem všech letošních laureátů ministroví za ocenění poděkoval. Zdůraznil, že přijetí ceny neznamená, že by ocenění ve svém nadšení pro Českou republiku ustali.

Ocenění Gratias agit uděluje ministerstvo zahraničí od roku 1997. Dostávají ho lidé bez ohledu na národnost, kteří se svou dlouhodobou činností nad rámec svých profesionálních povinností zasloužili o šíření dobrého jména ve světě a prohlubují zájem o Česko v zahraničí. Dosud cenu, ke které patří diplom a křišťálový glóbus, dostalo přes 300 lidí a organizací.

### **Andrej Kiska chce být premiérem**

S novou stranou s názvem Za lidi, kterou Kiska (56) založil, se chystá bývalý prezident s podobnou strategií a skoro stejnými plakáty jako před pěti lety do boje o přední místo ve vládě.

Pokud chci něco změnit, je lepší být premiérem než prezidentem. To si zřejmě někdy minulý rok řekl tehdejší slovenský prezident Andrej Kiska, když oznámil, že už nebude kandidovat na post hlavy státu, ale založí si svoji politickou stranu. Podle Kisky jeho strana není uskupením, které by zakládal sám pro sebe. „Není to strana jednoho člověka, ale nejlepší tým pro Slovensko,“ uvedl exprezident. Jádro jeho strany tvoří úspěšní starostové a primátoři slovenských měst, ale je v něm i bývalý slovenský velvyslanec při NATO Tomáš Valášek nebo bývalá europoslankyně a právnička Jana Žitňanská i několik členů jeho dosavadního prezidentského týmu.

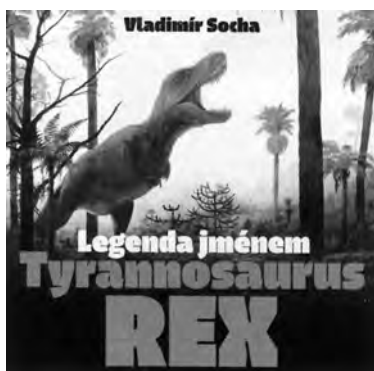
### **Bývalý slovenský premiér Vladimír Mečiar (77) zakládá novou politickou stranu**

Potvrdil to v rozhovoru pro deník *Plus jeden deň*. Expremiér tvrdí, že nová strana bude jiná než všechny stávající slovenské strany. „Chybí tu strana, která by dokázala říct, že Slovensko je pro ni na prvním místě,“ řekl Mečiar s tím, že možná on osobně se do politiky nevrátí, ale novou stranu pomůže založit.

Název nové strany ještě nebyl určen. „Je to kolektivní dílo a máme na to různé názory. Bude to snaha udělat radikální změnu ve smyslu pořádku ústavnosti, stanov strany, pro kterou bude Slovensko na prvním místě. Bude to strana jiného typu než ty, které se dnes občanům nabízejí,“ uvedl Mečiar.

Trojnásobný slovenský premiér řekl, že v současnosti se věnuje především svému sadu u obce Dolná Poruba, kde vlastní ranč. „Je s tím hodně práce. Dělá sady z lesa, takže je potřeba klučit,“ vysvětlil expremiér. „Sbírám také historické dokumenty a připravuji novou stranu,“ dodal Mečiar.

## Nové knihy



Původní česká kniha dlouholetého popularizátora vědy o pravěku Vladimíra Sochy doplněná množstvím vědecky přesných ilustrací zkušeného výtvarníka V. Rimbaly. Váz., 195 × 195 mm, 324 stran, 50 ilustrací Nakladatelství Pavel Mervart [www.pavelmervart.cz](http://www.pavelmervart.cz)



Váz., 155 × 230 mm, 240 stran, barevná Nakladatelství Pavel Mervart [www.pavelmervart.cz](http://www.pavelmervart.cz)



Váz., 120 stran, ISBN 978-3-85435-919-7 Rút Lichnerová (\* 1951, Martin) Nakladatelství Drava Verlag [www.drava.at](http://www.drava.at)



Váz., 430 stran, ISBN 978-3-99029-350-8 Nakladatelství Wieser Verlag <http://www.wieser-verlag.com>

Wiener Neustädter Künstlervereinigung

# STEINFELD

5. September bis 13. Oktober 2019

**Ausstellungsbrücke**

Member of LOWER AUSTRIA CONTEMPORARY zeitgenössische Kunst im Landhaus St. Pölten

Bratislavský samosprávny kraj  
Malokarpatské osvetové stredisko  
Vás pozývajú

do miest a obcí Bratislavského kraja  
na

# JABLKOVÉ HODOVANIE®

s mladým vínom  
**5. október 2019**

MODRA - SENEC - PEZINOK - LIMBACH  
SVÄTÝ JUR - DUNAJSKÁ LUŽNÁ - JABLONOVÉ  
BRATISLAVA  
RAČA - PETRŽALKA - VAJNORY - NOVÉ MESTO  
DEVÍNSKA NOVÁ VES - FRESH MARKET

viac informácií na  
[www.facebook.com/jablkovehodovanie](http://www.facebook.com/jablkovehodovanie)  
[www.moska.sk](http://www.moska.sk)



# TAGE DER OFFENEN TÜR

## DER KREUZHERRENMUSIKSCHULE WIEN

18.9. 17:00-19:00 Uhr

1.10. 16:15-17:00 Uhr  
(elementares Musizieren)

Kreuzherrengasse 1, 1040 Wien

www.khms.at, info@khms.at, +43 664 621 68 84



### Karlsknaben suchen Nachwuchs

**Hast du Freude am Singen?  
Dann bist du bei uns genau richtig!**

Nach einem kurzen Kennenlernen mit unserem Team,  
wirst Du gleich bei den Karlsknaben angemeldet.

#### Unsere Anforderungen:

- Mindestalter: 9 Jahre
- Höchstalter: 14 Jahre bzw. bis zum Stimmbruch
- Sängerbische und chorische Erfahrung sowie Notenlesekenntnisse wären wünschenswert aber nicht zwingend vorausgesetzt.

#### Unsere Leistungen:

- Vollkommen gratis
- 2x wöchentliche Proben nur nachmittags
- Regelmäßige Auftritte
- Professionelle musikalische Ausbildung (auch in der Theorie) durch einen Volksschulkapellmeister der Wiener Sängerknaben
- Musizieren auf hohem Niveau mit großen Werken alter Meister



Suchen Sie professionellen & bezahlbaren Musikunterricht im attraktiven Ambiente für Ihre Kinder oder sich selbst?

Möchte Ihr Sohn im Knabenchor bei der Karlskirche singen?

Die Kreuzherrenmusikschule Wien bei der Karlskirche hat freie Plätze für das Schuljahr 2019/2020 in den Fächern:

- Elementares Musizieren
- Klavier, Orgel, Akkordeon
- Violine, Viola, Violoncello, Kontrabass
- Blockflöte, Querflöte, Klarinette, Saxophon, Oboe, Fagott, Trompete, Horn, Posaune, Bariton, Tuba
- Gitarre, Harfe
- Sologesang, Chorgesang ("Karlsknaben")
- Schlagzeug


Sie sind herzlich zum Besuch und einer kostenlosen Schnupperstunde eingeladen. Wir sind offen für alle!


Anmeldung jederzeit möglich

Kreuzherrenmusikschule Wien  
Kreuzherrengasse 1 / 1040 Wien  
(hinter der Karlskirche)

Telefon: +43 664 621 68 84  
+43 1 504 61 87


E-Mail: info@khms.at  
Web: www.khms.at

 Kreuzherrenmusikschule-Wien

 Kreuzherrenmusikschule Wien  
Kreuzherrengasse 1 / 1040 Wien  
(hinter der Karlskirche)

Telefon: +43 1 504 61 87  
+43 664 621 68 84

E-Mail: info@khms.at  
Web: www.khms.at

 Kreuzherrenmusikschule-Wien



### POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

**Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku**  
**Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich**  
**Mohsgasse 30/9**  
**A-1030 Wien**

tel./fax/záznamník (od 10:00): ++43-1-79 88 454

e-mail: [info@kulturklub.at](mailto:info@kulturklub.at), [www.kulturklub.at](http://www.kulturklub.at)

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozveme. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

**Vážení členové v Rakousku**, příspěvek na rok 2019 činí **35,- €** (členský příspěvek 17 € + předplatné 18 €).

Členství zahrnuje: zaslání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20% slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

**Vážení čtenáři v Rakousku**, abo-příspěvek na rok 2019 činí **37,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

**Bankovní spojení:** Bank Austria  
**IBAN:** AT 03 1200000 683035901  
**SWIFT:** BKAUATWW

### POKYNY A CENÍK PRO INZERENTY

(platí od 1. 1. 2017, viz též: [www.kulturklub.at](http://www.kulturklub.at))

e-mail: [inzerce@kulturklub.at](mailto:inzerce@kulturklub.at)

**Nedeľa/Sonntag 13.10.2019**

### DIVADELNÉ PREDSTAVENIE THEATER FÜR KINDER

Srdečne vás pozývame na interaktívne divadelné predstavenie **DIVADLA PKI z Pezinka**  
*Wir laden Sie herzlich zur interaktiven Kindertheatervorstellung des THEATERS PIKI aus Pezínok ein*

### PES (PRÍ)TULÁK



Predstavenie pre ľudí od 5 rokov veľmi citlivo hovorí o tom, ako Pes hľadal lásku, o tom, že nielen človek môže mať život pod psa a tiež o tom, že niekedy aj človek môže byť ako pes. Pes, ktorému príroda ubrala na kráse, avšak pridala na odvahe, vytrvalosti a viere, sa vybral na cestu - hľadať lásku. Veril, že na svete musí existovať aspoň jeden človek, ktorý by ho mohol mať rád. Veľa krát boli ľudia na neho ako psy, ale nevzdával sa. Často mu bolo pod psa, ale postavil sa a bežal ďalej. Či nakoniec dobehol do svojho cieľa? Ktovie, psy ako on nezvyknú mať šťastie. Ale pozor! POZOR!!! Toto nie je obyčajný škaredý pes. To je Pes s veľkým „Pé“.

**v nedeľu/ am Sonntag 13.10.2019**

**o/ um 16.00 hod./Uhr**

**v spolku/ im Verein SOVA**

**vstupné/ Eintritt:**

dobrovoľný príspevok/ freiwillige Spende

**Nedeľa/Sonntag 20.10.2019**

### HALLOWEEN PARTY PRE DETI

Hurá, v spolku SOVA bude strašidelne zábavná halloweenparty pre deti.

Bez strašidelného kostýmu a strašidelne dobrej nálady je vstup na párty zakázaný.

Čaká vás kopec veselých hier, súťaží, odmien, tanec, spev a štyri spolkové strašidelné biele panie: Cílka, Linda, Táňa a Claudia, ktoré vás budú síce možno aj trocha strašiť, ale zaiste aj strážiť pred inými strašidelnými obludami.

Nebude chýbať ani Halloweenové občerstvenie a rôzne strašidelné a čertovsky dobré lahôdky.



**v nedeľu/ am Sonntag 20.10.2019**

**o/ um 16.00 hod./Uhr**

**v spolku/ im Verein SOVA**

**vstupné/ Eintritt:**

dobrovoľný príspevok/ freiwillige Spende

### SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

Otto-Bauer Gasse 23/11, A-1060 Wien

Tel.: +43 1 596 13 15

Email: [sova@slovaci.at](mailto:sova@slovaci.at)

[www.slovaci.at](http://www.slovaci.at)



**ST. KARL**

Kreuzherrengasse 1, 1040 Wien

**Heilige Messe**

Montag bis Freitag 18:00 Uhr  
 Samstag Vorabendmesse 18:00 Uhr  
 Sonn- und Feiertage 9:30 und 11:00 Uhr  
 Rosenkranz täglich um 17:30 Uhr  
 in der Kapelle

Beichtgelegenheit eine halbe Stunde vor Beginn  
 der Messen und nach Vereinbarung

**Svatá zповěd' také v českém jazyce!****Die Kirche ist geöffnet:**

Mo-Fr 7:30-19:00 Uhr  
 Sa 8:30-19:00 Uhr  
 So 9:00-19:00 Uhr

**Kanzleistunden:**

Mo-Fr 8:30-11:30 Uhr  
 Tel.: 504 61 87, Fax: DW 13  
 E-Mail: st.karl.wien@aon.at

Haus- und Krankenbesuche und Beichte  
 mit Kommunionempfang nach Vereinbarung  
 mit der Pfarrkanzlei

**DŮLEŽITÉ ADRESY**

**Ateliér JAN**  
**Jan a Tamara Brabenec**  
 Spittelberggasse 7, 1070 Wien  
 tel./fax: 526 54 22

**MOKI – Theater für Kinder**  
 tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

**THEATER  
BRETT**

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien  
 theaterbrett@gmx.at, www.theaterbrett.at  
 Tel. Vorbestellungen unter 0676/7345566



**Slowakisches Institut  
SLOVENSKÝ INŠTITÚT**

Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien  
 Po – Štv 09:00-12:30, 13:00-17:00  
 Pia 09:00-12:30, 13:00-15:00  
 tel./fax: ++43-1 53 54 057  
 www.mzv.sk/sivieden,  
 si.wien@gmx.at

**STAROŽITNÍK: FIEDLER V.**

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem  
 o nákup českých malířů. Zprostředkování  
 bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,  
 Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,  
 mobil 0664/3566676.

**Galerie auf der Pawlatsche**

Institut für Slawistik  
 Universitätscampus,  
 1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3  
 www.univie.ac.at/pawlatsche



**TSCHJECHISCHES ZENTRUM  
ČESKÉ CENTRUM**

Herrengasse 17, 1010 Wien  
 Tel.: +43-1-53 52 360  
 www.czechcentres.cz/vienna  
 e-mail: ccwien@czech.cz  
 www.facebook.com/TschechischesZentrumWien

Po, St, Čt 10:00-17:00  
 Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00  
 (Polední přestávka 12:00-12:30)

**Každou první sobotu v měsíci  
 otevřeno pro veřejnost  
 od 10:00 do 15:00 hodin!**

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ  
KULTURNÝ SPOLOK**

Sekretariát: út 9:00-10:30,  
 čt 18:00-19:30  
 Otto-Bauer-Gasse 23/11,  
 1060 Wien  
 tel. +43-1-596 13 15  
 fax +43-1-595 57 99  
 rsk@slovaci.at  
 www.slovaci.at

**Obchodní právo  
a nemovitosti**

Adresa právníka / právničky  
 v redakci  
 tel., fax a záznamník:  
 01 79 88 454 (od 11:00)

**VESELÁ ŠKOLA  
s celodenní péčí**

MŠ / Česká škola / doučování  
 7:00-17:00 hodin, 0-15 let  
 Barichgasse 21/4, 1030 Wien  
 Tel.: 0650 33 23 579

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

BIERGARTEN · RESTAURANT

**Schweizerhaus**

**Familie Karl Kolařík  
seit 1920**

**1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52**

*Budweiser  
Budab*





## BÖHMISCHER HOF

**Restaurace**  
privátní pokoje

Laaerstr. 55  
2111 HARMANNSDORF-RÜCKERSDORF

So-St 10:30-22:00 hod.  
Čt 10:30-14:00 hod.

Tel. 06 991 991 1111  
[www.hroch.at](http://www.hroch.at)

## KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku  
Informationszeitschrift der Tschechen  
und Slowaken in Österreich  
Mohsgasse 30/9, 1030 Wien  
mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764  
fax: 0043-1-79 88 454  
e-mail: [info@kulturklub.at](mailto:info@kulturklub.at)  
[www.kulturklub.at](http://www.kulturklub.at)



### Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7  
CZ-169 00 Praha 6  
tel.: +420-603 256 618  
[koniasch@gmail.com](mailto:koniasch@gmail.com)  
[www.koniasch.cz](http://www.koniasch.cz)

**KLP**



ofsetový tisk • barevné kopírování  
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo  
tel./fax 515 22 57 30  
e-mail: [info@tiskarna-sladek.cz](mailto:info@tiskarna-sladek.cz)  
[www.tiskarna-sladek.cz](http://www.tiskarna-sladek.cz)



## Restaurace BÖHMERWALD

Česká kuchyně a speciality.  
Osłavy pro malé i větší skupiny  
v romantickém prostředí  
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,  
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,  
tel./fax: 505 72 34, e-mail: [boehmerwald@aon.at](mailto:boehmerwald@aon.at),  
[www.restaurant-boehmerwald.at](http://www.restaurant-boehmerwald.at)  
otevřeno: po – ne 11:00-23:00 hod.



## Restaurant Dinner Theater Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

10:00-23:00, otevřeno po celý rok

Die Künstlerwirtsleut' Tamara Trojani – Konstantin Schenk

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor

Tel.: +43 1 8134229, 0664 2244849, Karten: +43 660 63 63 200

[www.schoenbrunnerstoeckl.com](http://www.schoenbrunnerstoeckl.com) [www.dinnertheater.wien](http://www.dinnertheater.wien)



KOREC und BLAŽEK OEG



**Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00**

17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagmenü – Spezialitäten aus der ganzen  
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte

Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien

Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering  
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica KORECOVÁ  
majiteľka  
fa. Korec  
Veľké Úberce 310  
Slovensko

- Ubytovanie
- Restauračia
- Gril
- Kaviareň
- Sauna
- Fitness
- Parkovanie

**Danica Korecová**  
fa. Korec  
tel./fax:  
038-7486 159  
Info v reštaurácii  
Pressburg

TEL./FAX: 038/7486 159 VEĽKÉ ÚBERCE č. 310

## Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

**MUDr. Jiřina BODNAR**  
choroby kožní a pohlavní  
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11  
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8  
tel. 406 99 41

**MUDr. Vít DOLEŽAL**  
zubní lékař (všechny pokladny)  
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod  
ze Seidlgasse 12), 1030 Wien  
tel. 713 72 66

**MUDr. Eva DRŠATA**  
oční lékařka (všechny pokladny)  
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,  
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne  
termín po dohodě  
na tel. 587 54 27

**MUDr. Hana LION**  
zubní lékařka  
Waltenhofengasse 5/2/301  
1100 Wien  
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15  
tel. 615 46 10, všechny pokladny

**MR MUDr. Vladislav LIPTÁK**  
internista – sportovní lékař  
Innere Medizin – Sportmedizin  
gerichtlich beeid. Sachverständiger  
Diplomsportarzt  
všechny pokladny

Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City  
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00  
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &  
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**  
FA für Zahn-, Mund- und Kiefer-  
heilkunde  
Simmeringer Hauptstr. 40/4,  
1110 Wien  
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,  
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,  
čt 12:00-17:00 a podle domluvy  
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at  
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

**MUDr. Iлона POLZER**  
(roz. Bartošková), choroby oční  
a optometrické (Wahlarzt)  
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ  
po, út 9-12, po + st 17-19 hod. a po  
dohodě (i sobota dopoledne možná)  
Tel.: 02236-496 93,  
v akutních případech mimo ord. hod.:  
0660-3470374  
www.gesundeaugen.at

Další česky nebo slovensky  
mluvící lékaře najdete na:  
**www.mimo-domov.cz**

## ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

**Schulverein Komenský**  
Sebastianplatz 3, 1030 Wien  
Tel. +43-1-7133188-01

**Mateřská škola**  
Ředitelka:  
**Sabina Eimer**  
Sebastianplatz 3, 1030 Wien  
Tel.: +43-1-7133188-10

**Bilingvní obecná škola**  
Ředitelka: **Dipl. Päd. Marcela Ofner**  
Sebastianplatz 3, 1030 Wien  
Tel.: +43-1-713 31 88-20

**Bilingvní reálné gymnázium**  
Ředitelka:  
**Mag. Helena Huber**  
Schützengasse 31, 1030 Wien  
Tel.: +43-1-713 31 88-60  
**www.rgkomensky.at**

**DUCHOVNÍ SPRÁVA KRAJANŮ**  
**P. Mag. Peter FIALA O.Cr.**  
Tel.: +43 (699) 1265 9399  
E-mail:  
peter.fiala@katholischekirche.at

**Kancelář:**  
Salvatorgasse 12, A-1010 Wien  
Mag. Miroslava CINKOVA  
T:+431 533 95 94 DW 214 F: DW 9214  
E-mail:  
miroslava.cinkova@katholischekirche.at  
https://www.redemptoristen.com/  
maria-am-gestade/

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",  
Viedeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli  
a svátek v 10:00 hodin.  
**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Viedeň  
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a  
svátek v 08:30 hodin.  
**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",  
Viedeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu  
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

## Ověřené překlady dokumentů aj.

**Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL**  
Allgemein beeidete und gerichtlich  
zertifizierte Dolmetscherin  
für die tschechische Sprache  
Sprachtrainerin für Tschechisch,  
Slowakisch, Deutsch  
Dieselgasse 5/2, A-1100 Wien  
tel./fax 2082175, 0699/19544077  
office@pavlina.at, www.pavlina.at

**Mag. Lenka KOVARIK**  
A-1210 Wien  
Felix-Slavik-Str. 3/1/10  
tel./fax: 2908809  
mobil: 0699/11807581  
lenkakovarik@outlook.com  
lenka.kovarik@fh-burgenland.at  
http://www.deutsch-tschechisch.at



**Musikschule  
bei der Karlskirche.  
Kommt und musiziert mit.**

**Offen für alle**  
Anmeldung jederzeit möglich  
Auch Erwachsene sind willkommen  
Flexible Unterrichtszeiten  
Freundliche Preise



**Neugründung  
der Karlsknaben**

Bist Du gut genug, um 1. Mitglied des neuen  
Knabenchores der Wiener Karlskirche zu werden?

Nach einer kleinen musikalischen Überprüfung durch  
einen Volksschulkapellmeister der Wiener Sängerknaben  
wirst Du es wissen!

**Unsere Anforderungen**

- Mindestalter: 9 Jahre
- Höchstalter: bis zum Stimmbruch
- Gesangs- und Chorerfahrung sowie Musikunterricht sind von Vorteil

**Anmeldung jederzeit möglich**



**Unsere Leistungen**

- Vollkommen: Gratis
- 2x wöchentliche Proben nur nachmittags
- Regelmäßige Auftritte
- Professionelle musikalische Ausbildung (auch in der Theorie)
- Durch einen Volksschulkapellmeister der Wiener Sängerknaben
- Musizieren auf hohem Niveau mit großen Werkzeugen alter Meister

**Kreuzherrenmusikschule Wien**  
Kreuzherrengasse 1 / 1040 Wien  
(hinter der Karlskirche)

Tel.: +43 1 504 61 87, +43 664 621 68 84  
E-Mail: info@khms.at  
Web: www.khms.at

**Římskokatolická  
Katedrála sv. Štěpána  
Wiener St. Stephansdom**  
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý  
15–17, středa 13–14 hod.

**Kostol Panny Márie Snežnej**  
1030 Wien, Jaquingasse 12  
Svätá omša s kážňou v slovenskom jazyku každú  
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

**K. M. Hofbauer Klub**  
Česko-slovenské společenství věřících  
při chrámu Maria am Gestade ve Vídni  
Seitzergasse 5, 4. patro vlevo, A-1010 Wien  
**http://k-m-hofbauer-klub.webnode.at/**  
Tel.: 0043 699 192 528 87  
reneselig@gmail.com

**Kaple sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1**  
mše svatá každý první pátek v měsíci v 18:00



Kulturklub der Tschechen  
und Slowaken in Österreich  
Mohsgasse 30/9  
1030 Wien

Nezapomeňte nahlásit  
případnou změnu adresy!

